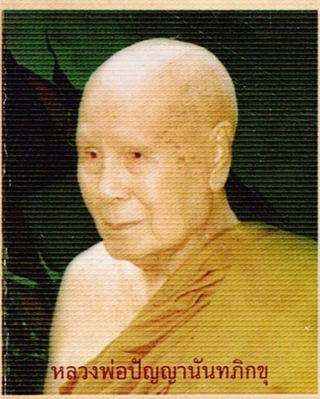
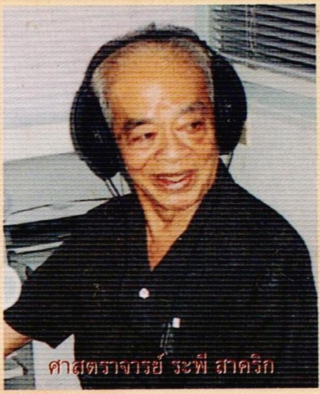
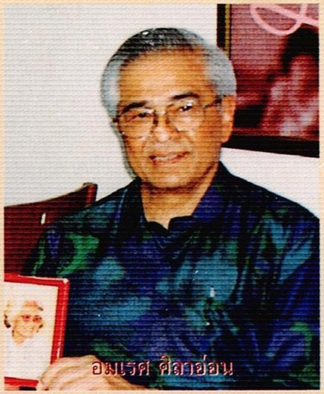

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

พล.ต.อ.วสิษฐ เดชกุญชร

ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย

อมเรศ ศิลาอ่อน

พล.อ จารุภัทร เรืองสุวรรณ

ธรรมะกับนักบริหาร

ดร. อำนวย สุวรรณคีรี

ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล

วัลลภ เจียรวรานนท์

ฉบับที่ ๑ ธรรมะกับนักบริหาร

สัมภาษณ์โดย...อัครวัฒน์ โอสถานุเคราะห์

ธรรมะกับนักบริหาร

๑

(ธรรมบรรณาการ)

...สัมภาษณ์...

- หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ
- พล.ต.อ.วสิษฐ เดชกุญชร
- ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก
- ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย
- อมเรศ ศิลาอ่อน
- พลเอก จารุภัทร เรืองสุวรรณ
- ดร.อำนวย สุวรรณคีรี
- ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล
- วัลลภ เจียรวรานนท์
- น.พ.สมพนธ์ บุณยคุปต์
- พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล
- ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม
- พล.ร.ต.น.พ. วิฑูร แสงสิงแก้ว
- อาจารย์ วศิน อินทสระ
- ดร.สนอง วรอุไร
- รศ. มานพ พงศทัต
- อนุรุธ ว่องวานิช
- ศิริธร รัตนิน

ธรรมะกับนักบริหาร

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พุทธศักราช ๒๕๔๗

จำนวน : ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : ธรรมสภา

เลขที่ ๑/๔-๕ ถนนบรมราชชนนี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพ ฯ ๑๐๑๗๐

โทร. (๐๒) ๔๔๑๑๕๓๕, ๔๔๑๑๕๘๘ โทรสาร. (๐๒) ๔๔๑๑๙๑๗

คำนำ

หนังสือ "ธรรมะกับนักบริหาร"

ขณะนี้ ประเทศไทยมีบุคคลที่เป็นนักบริหารทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ได้อาศัยธรรมะของพระพุทธองค์ในการบริหารงานต่างๆ ทำให้สามารถนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จที่ยืนยาวและมั่นคง ถ้าเกิดปัญหาก็แก้ไขด้วยหลักธรรม โดยใช้สติปัญญา และความยุติธรรม ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมทั้งไม่เอาเปรียบสังคมอีกด้วย.

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นแรงดลใจให้ผมคิดจะพิมพ์หนังสือ *"ธรรมะกับนักบริหาร"* ซึ่งได้มอบให้ คุณอัครวัฒน์ โอสถานุเคราะห์ สัมภาษณ์ผู้บริหารผู้ปฏิบัติธรรม ที่นำธรรมะมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันในการทำงาน รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆมาถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งจะเป็นหนังสือธรรมบรรณาการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไป.

ผมขอขอบพระคุณกัลยาณมิตรทางธรรมทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ให้เกียรติในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ซึ่งหนังสือ *"ธรรมะกับนักบริหาร"* มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทำงาน วิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักธรรมและคุณธรรมให้แก่ท่านผู้อ่าน ขอให้ความปรารถนาดีของท่านทั้งหลายที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ตอบสนองให้ท่านและครอบครัวมีแต่ความสงบสุขร่มเย็นด้วยธรรมะตลอดไป.

สุดท้ายนี้ ผมขออาราธนาอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงได้โปรดประทานพรให้เพื่อนร่วมทุกข์ทุกท่าน จงประสบแต่ความสุขสงบร่มเย็นด้วยธรรมะเช่นกัน

(ศิริธัช โรจนพฤกษ์)

๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๖

สารบัญ

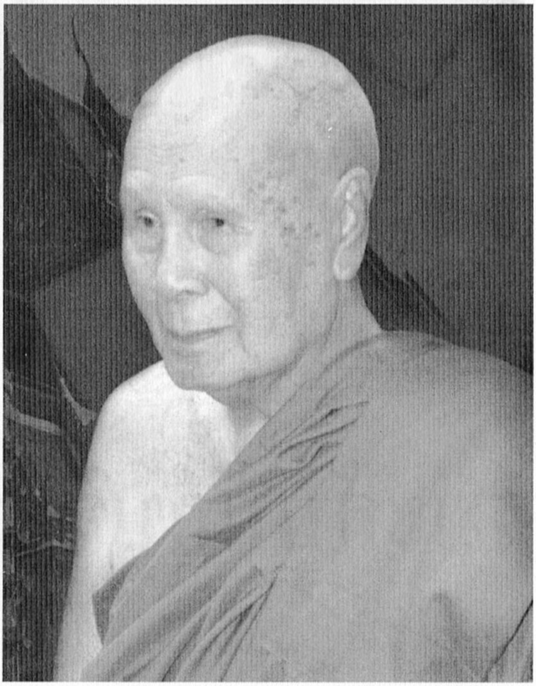
หนังสือ "ธรรมะกับนักบริหาร"

ธรรมะกับนักบริหาร

ธรรมะวาทะ

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

เมื่อเรามีความเข้าใจผิดตราบใด ความทุกข์ก็เกิดตราบนั้น
เมื่อเข้าใจถูกเมื่อไหร่ ความทุกข์ก็จะหายไป
การศึกษาและการปฏิบัติในทางพุทธศาสนานั้น
ก็เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอันถูกต้องเป็นเรื่องใหญ่
เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกในเรื่องชีวิตจิตใจของเรานี้เอง.

...สัมภาษณ์...

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

เจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฏ์

▷ **ผู้สัมภาษณ์...**

ปัจจุบันหลวงพ่ออายุ ๙๒ ปีแล้ว บรรดาลูกศิษย์ของหลวงพ่อเป็นห่วงในสุขภาพของท่านมาก ขอเรียนถามว่าสุขภาพโดยทั่วไปของหลวงพ่อขณะนี้เป็นอย่างไรบ้างครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

สุขภาพไม่ค่อยดี มีความเจ็บไข้ได้ป่วย เพราะความต้านทานในร่างกายมันลดลงตามวัย แต่ก็ไปรักษาตัวที่ร.พ.ศิริราช เป็นเวลา ๑๒ วัน ก็ดีขึ้น เดี๋ยวนี้ยังฉันยาอยู่ทุกวัน อาการที่ยังไม่หายก็คือว่าชาตามฝ่าเท้า ๆ ทั้งสองมันชาขึ้นมา นอกนั้นเรียบร้อย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาการชาที่เท้าเป็นเพราะสาเหตุอะไรครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ไม่รู้เหมือนกัน แพทย์กำลังเช็คอยู่.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เมื่อสองสัปดาห์ที่แล้ว ผมมาฟังหลวงพ่อเทศน์ที่วัดชลประทานรังสฤษฏ์ หลวงพ่อได้เล่าให้ฟังว่า ไปเทศน์ออกทีวี เผอิญคุณหมอของหลวงพ่อ ดูทีวีแล้วรู้สึกว่าหลวงพ่อพูดไม่ค่อยถนัด.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

เป็นหมออยู่ที่สี่พระยา ชื่อ หมอวิทย์ ทักว่าฟันหลวงพ่อหลวมให้ไปทำใหม่ อัดให้มันแน่น เดี๋ยวนี้ก็ยังหลวม มันเจ็บที่เหงือก แต่พอเคี้ยวอาหารได้ ฝืนเคี้ยวเพราะว่ามันปวด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อใส่ฟันปลอมตลอดเวลาหรือเปล่าครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

เวลาที่ไม่ทานอาหารถอดออก.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อมีความสนใจในพระพุทธศาสนาเมื่ออายุเท่าไหร่ และอะไรเป็นแรงดลใจครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

สมัยนั้นเราก็ออกจากบ้านชอบเที่ยวตามประสาชายหนุ่ม ผลที่สุดไปหยุดที่จังหวัดระนอง เพื่อไปเป็นครู แต่เขามีครูอยู่แล้ว เลย

ไม่ได้เป็น ท่านอาจารย์เรียกครูทุกคำ อยู่มาวันหนึ่งท่านอาจารย์ท่านถามว่า ครูบวชเณรเอาไหม ก็ตอบว่า เอาครับ ก็เลยบวชเณรเมื่ออายุได้ ๑๘ ปี พอบวชเณรได้สัก ๒-๓ เดือน ครูก็ลาออกไป ก็เลยได้เป็นครูสมใจ ในโรงเรียนนั้น ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๐ สอนนักเรียนชั้นประถม มีนักเรียน ๓๐ กว่าคน โรงเรียนก็เหมือนกับคอกควาย ตีไม้ห่างๆ ไม่ให้ควายเข้า สามชั้นอยู่ในห้องเดียวกัน สอน ป.๑ เด็ก ป.๒ ป.๓ ก็ได้ยิน สอน ป.๒ ชั้น ป.๓ ก็ได้ยิน ได้ยินกันหมด ถ้าวันไหนฝนตก มีพายุ ก็เลิกเรียน ได้เงินเดือน ๒๕ บาท เดี๋ยวนี้ลูกศิษย์ยังมีชีวิตอยู่หลายคน อายุก็มากๆกันแล้ว มีประมาณ ๕๐ คน ถ้าหลวงพ่อไประนอง เขาก็มาเยี่ยมเยียน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ใครเป็นอุปัชฌาย์ของหลวงพ่อครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ท่านพระครูพิพัฒน์สมาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดระนอง บวชเป็นสามเณรเขา เรียกบรรพชาจารย์ อาจารย์ผู้ให้บรรพชา บวชที่นั่น บวชแล้วก็เรียนนักธรรมด้วย เป็นครูด้วย สอบครั้งแรกไม่ได้ เพราะว่าเวลาเรียนมันไม่ค่อยมี ไปสอนเด็ก แต่ว่าสอบครั้งที่สอง นักเรียนหลายร้อยสอบนักธรรมตรีได้ที่ ๑ ของมณฑลภูเก็ต (ขณะนั้นระนองขึ้นอยู่กับมณฑลภูเก็ต)

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อรู้สึกตัวไหมครับว่า ทำไมหลวงพ่อได้ที่ ๑ ในช่วงนั้นขยันหรือว่าสนใจเป็นพิเศษ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ได้เอากระทู้มาอ่าน คนที่จะได้มีสองคน แต่ว่ามาอ่านกระทู้แล้วแพ้หลวงพ่อ

กระทู้ว่า นสิยา โลกวฑฒโน แปลว่าอย่าเป็นคนรกโลก ได้รับรางวัลเป็นนาฬิกาเรือนหนึ่งของพระยาอมรศักดิ์ประสิทธิ์ เจ้าเมืองภูเก็ตในเวลานั้น ต่อมาอายุครบ ๒๐ ปี ก็กลับบ้าน เพราะคุณแม่สั่งไว้ว่าไปไหนมาไหนไม่ว่า แต่อายุครบ ๒๐ ปี ต้องกลับบ้านมาบวชให้แม่นะลูกนะ ก็เลยกลับมาบวชพระที่พัทลุง ที่วัดใกล้บ้าน ได้รับฉายาว่าปทุมุตตโร.

ขณะอยู่ที่วัด มีเพื่อนพระคนหนึ่ง เตรียมข้าว เตรียมของเตรียมตัวจะออกเดินทาง หลวงพ่อถามเขาว่าจะไปไหน ไปทำไม เขาบอกว่าจะไปนครศรีธรรมราช ไปเรียนหนังสือ เลยบอกว่าเอาผมไปด้วย เขาบอกว่าไม่ได้ เพราะไม่มีที่จะอยู่ ก็เลยบอกว่านอนที่ไหนก็ได้ ก็เลยไปนครศรีธรรมราชกับเพื่อนเพื่อเรียนหนังสือ อาศัยที่กุฏิหลังหนึ่ง มีห้องเล็ก ๆที่ระเบียงว่างอยู่ห้องหนึ่ง เล็กมาก พอนอนลงศีรษะและปลายเท้าจรดฝาผนังทั้งสองด้านพอดี อาศัยที่กุฏิหลังนี้นานถึง ๒ ปี เรียนนักธรรมโท นักธรรมเอก ได้นักธรรมเอก สอบครั้งเดียวได้เลย แล้วก็เรียนบาลี เริ่มแปลธรรมบทก็มีเหตุการณ์พิเศษ มีพระฝรั่งชาวอิตาเลียน ชื่อ พระโลกนาถ มาเมืองไทยก็ประกาศหนังสือพิมพ์เชิญชวน

พระภิกษุไทย เพื่อเดินทางไปประกาศศาสนาในประเทศแถบยุโรป หลวงพ่อก็มีความคิดอยากจะไปขึ้นมา ได้รวบรวมพระภิกษุที่พร้อมที่จะร่วมเดินทางธุดงค์ไปกับพระโลกนาถ ได้ประมาณ ๑๐ รูป มีปัญหาเรื่องเงินค่ารถไฟจากนครศรีธรรมราชเข้ากรุงเทพฯ เลยคิดหาวิธีเอาสตางค์ด้วยการเชิญคนมาฟังเทศน์ แต่ว่าเราไม่มีลูกศิษย์ เรียกพระมา ๓-๔ องค์ เขียนประกาศให้ญาติโยมทั้งหลายว่าจะมีเทศน์เวลาเท่าไหร่ เชิญทุกคนให้มาฟังเทศน์ ได้เงินติดกัณฑ์เทศน์เพียงพอสำหรับค่ารถไฟและค่าใช้จ่ายเดินทางเข้ากรุงเทพฯ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

จำได้ไหมครับว่า หลวงพ่อจะไปกรุงเทพฯ ทำไม.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ก็เรื่องจะไปกับพระโลกนาถ ก็ต้องมากรุงเทพฯก่อน เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ มี ครูถัด พรหมมานพ ต่อมาเป็นผู้แทน เป็นคนบ้านใกล้เรือนเคียงได้มารับเรา ครูถามว่าจะไปไหน บอกว่าจะไปกับพระโลกนาถอยู่ที่วัดบวรนิเวศ เขาก็พาไปส่งที่วัดบวรนิเวศ ที่นอนไม่มีมุ้งกางถูกยุงกัดหน้าปูดหมด วันหนึ่งขึ้นไปเฝ้าพระเจ้าอาวาส สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ ต่อมาเป็นพระสังฆราช ก็ทักว่าทำไมหน้าตาเป็นอย่างนี้ บอกว่ายุงกัด ท่านถามว่าไม่มีมุ้งหรือ ท่านก็เลยให้มุ้งมาคนละมุ้ง แล้วจากนั้นอีก ๒ สัปดาห์ คณะของพระโลกนาถก็ออกเดินธุดงค์ เผยแพร่พระพุทธศาสนา มีพระร่วมขบวน ๔๐ องค์ มาถึงบางซื่อ หยุดพัก พอรุ่งเช้าชาวกรุงเทพฯเอาอาหารมาถวายท่านเจ้าคุณลัดพลีธรรมประคัลภ์

อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เข้ามาฝากตัวเป็นศิษย์พระโลกนาถ โดยมีอาจารย์สัญญาเป็นล่ามให้ ท่านพุทธทาสร่วมอยู่ด้วย ตั้งคำถามขึ้น พระโลกนาถพูดว่า อ้อ องค์นี้แหละเหมาะที่จะไปกับข้าพเจ้า แต่ก็บอกว่าให้เวลาพยายามศึกษาธรรมะ อาจารย์สัญญาเข้าไปกราบท่านพุทธทาส ถามว่าท่านอยู่วัดไหน ท่านพุทธทาสตอบว่า อาตมภาพอินทปัญโญ ชื่อ อินทปัญโญ ที่เคยเขียนจดหมายไปถึงท่าน เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของพุทธบริษัทเป็นอย่างไร ท่านพุทธทาสเขียนตอบว่า ขอบใจที่ลงข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของพุทธศาสนามาให้ทราบ ก็โต้ตอบโดยที่ยังไม่รู้จักกัน มีข้อความว่า อาตมา อินทปัญโญ โดยที่ส่งจดหมายไปหาท่านสมัยเป็นนักเรียนอยู่ที่อังกฤษ ตั้งแต่นั้นมาก็เริ่มคุ้นเคยกัน ทีนี้พระโลกนาถก็พาเดินทางไปถึงย่างกุ้ง พระออกจากกรุงเทพฯ ๔๐ องค์ แต่ว่าไปเชียงใหม่เพิ่มมาตั้งร้อย พูดได้ว่าไม่ได้รับการอบรมเลย ยุ่งยากมาก.

เมื่อถึงสุโขทัย คณะธุดงค์แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ๆ พระที่มาจากปักษ์ใต้ ประมาณ ๑๐ รูป เดินทางเข้าจังหวัดตากแล้วออกไปพม่าเลย ไปถึงย่างกุ้งพักอยู่สิบห้าวันก็กลับมาเมืองไทย ทีนี้มาแล้วก็ตั้งใจว่าจะ อยู่กรุงเทพฯ เพื่อเรียนหนังสือบาลีต่อ พักอยู่ที่วัดดุสิต เชิงสะพานบางซ่อน ฉันข้าวกับสมภารชื่อ มหาสุน ทุกวัน บอกว่ากระผมอยากจะขอพักจำพรรษา เพื่อเรียนบาลีต่อ ท่านบอกไม่ได้ ลูกศิษย์พระโลกนาถเราไม่รับ เลยไปอยู่วัดอุทัย เป็นวัดเล็ก ๆ ที่จังหวัดสงขลา ที่นี่สมภารอายุ ๘๕ ปี ไม่มีการเทศน์การสอนอะไร หลวงพ่อไปอยู่ก็สอนเด็ก สอนคน คนสองคนก็สอน ใกล้วันออกพรรษา มีคน ๆ หนึ่งมากวาดศาลา เอาตะเกียงมา ถามว่าทำอะไร หลวงพ่อเทศน์ให้ฟัง ตอนหลังมีพวกถีบ

สามล้อมาฟังด้วย หลวงพ่อเทศน์เรื่องการประกอบอาชีพ ให้ดำรงอยู่ในศีลธรรม ไม่กินเหล้าเมายา เป็นการประยุกต์เรื่องเทศน์ไปตามกลุ่มคนที่มาฟัง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ตอนนั้นหลวงพ่อยืนเทศน์ หรือนั่งเทศน์ครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

นั่งบนธรรมาสน์ ทีนี้ก็มีคนในตลาดรู้ว่ามีการเทศน์ทุกวันพระก็ห่อข้าวไปฟังเทศน์ที่วัด พอออกพรรษา ฝนมันชุกลมแรง ตะเกียงดับบ่อยๆ มีชาวบ้านคนหนึ่ง ชื่อ นายเคียน เห็นว่าไฟฟ้าอยู่หน้าวัด ทำไมไม่เอาเข้ามาในวัด นายอ้วนบอกว่า เถ้าแก่เอามาซิ เลยมาติดไฟในศาลา มีสามดวง ตามกุฏิไม่มี เวลาเทศน์ก็มีไฟสว่าง นั่งเทศน์สบาย รุ่งขึ้นมีพ่อค้าคนหนึ่งมาดู เห็นหลังคารั่วหมดแล้ว เขาก็มาช่วยซ่อมศาลาอยู่ถึง ๖ ปี จึงมากรุงเทพฯ มาเรียนที่วัดสามพระยา จนได้บาลี ๔ ประโยค เกิดสงครามญี่ปุ่นทิ้งระเบิดที่เทเวศร์ วังหลวงปราจีนเรียบหมด มันใกล้วัดเรา ก็เลยไปอยู่วัดวิเศษการ ฝั่งธน เพื่อนมาอยู่ด้วย คืนนั้นทิ้งเป็นร้อย เรียบอีก รุ่งเช้าไปดู ศพกระจาย หัวขาด แขนขาด ก็เลยนึกว่าไปอยู่บ้านนอกเถอะ ก็เลยกลับไปสงขลาอีก สงขลาหนักกว่าเก่าอีก เพราะว่ามันทิ้งระเบิด ต้องไปอยู่ชายทะเล นึกในใจว่า เอ้า ทิ้งก็ทิ้งไป ถ้าถูกกูตาย ถ้าไม่ถูกกูไม่ตาย ว่าอย่างนั้น

พอสงครามสงบ ก็คิดจะกลับกรุงเทพฯ เพื่อเรียนบาลีต่อ แวะไปเยี่ยมโยมมารดาที่พัทลุง พักที่วัดคูหาสวรรค์ ซึ่งอยู่ใกล้บ้านโยม

มารดา ได้สอบถามข่าวของครูบาอาจารย์ และเพื่อนพระภิกษุที่นับถือกัน มีพระภิกษุรูปหนึ่งยื่นจดหมายให้ เป็นจดหมายมาจากรัฐเปรัดประเทศมาเลเซีย แจ้งว่าต้องการให้จัดส่งพระภิกษุไปอยู่ที่วัดศรีตะวันในรัฐเปรัด พระที่อยู่เดิมท่านสิ้นบุญ พระลูกวัดถูกทหารอังกฤษจับตัวไปหมด เลยกลายเป็นวัดร้าง พวกคนจีนที่ขายกระดาษ ธูปเทียนเข้าไปอาศัยอยู่ เจ้าของผู้สร้างวัดชื่อ สายใจ เป็นคนจังหวัดพังงา จึงเขียนจดหมายส่งมาที่วัดคูหาสวรรค์ จดหมายก็วางอยู่ ไม่มีใครอ่านเพราะเป็นภาษาอังกฤษ หลวงพ่อมาท่านเจ้าอาวาสพูดว่า ปัญญาดูซิจดหมายอะไร อ้อ ต้องการพระไปอยู่ สงครามจบแล้วจะเอาใครไปอยู่ดีหนอ ผมไปเอง เลยไปกันสององค์กับหลวงตา ไปอยู่ที่นั่น อยู่สองปีแล้วกลับมาอยู่ที่ปีนังหนึ่งปี ท่านพุทธทาสเขียนจดหมายมาขอให้น้องท่านกลับมา ให้ไปสวนโมกข์ แล้วจะให้ไปอยู่วัดอุโมงค์ที่เชียงใหม่ เลยอยู่ที่เชียงใหม่ ๑๐ ปี โด่งดังมีชื่อเสียง คนรู้จักในนามท่านปัญญานันทะ.

ในปี ๒๕๐๒ อธิบดีกรมชลประทาน ม.ล.ชูชาติ กำภู พาแม่ชีฝรั่งไปเที่ยวเขื่อนที่แม่แฝง จังหวัดเชียงใหม่ เห็นหลวงพ่อเดินไป มีญาติโยมติดตามหลายคน เลยถามว่า พระองค์นั้นชื่ออะไร คนงานบอกว่า นั่นแหละตุ๊เจ้าปัญญานันทะ อยู่วัดอุโมงค์ เป็นพระนักเทศน์มีชื่อเสียงมาก พอกลับมากรุงเทพฯ ก็นิมนต์ให้หลวงพ่อมาอยู่ที่วัดชลประทานฯ ปี ๒๕๐๓ ถึงปัจจุบัน ๔๐ ปี แล้ว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ตอนที่หลวงพ่อมาที่วัดชลประทาน ฯ สภาพวัดเป็นอย่างไรครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ยังไม่มีอะไรเลย มีแต่กุฏิ ๑๑ หลัง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เจ้าอาวาสองค์เดิมชื่ออะไรครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ไม่มีเป็นวัดสร้างใหม่ เพราะว่ากรมชลฯอยากได้วัดที่แม่น้ำมี ๒ วัด เพราะว่าที่ดินของกรมชลฯไปถึงแม่น้ำ แต่วัดสร้างเกินถึงแม่น้ำไม่ได้ เลยขอเปลี่ยนวัด สร้างใหม่ ก็เลยอยู่ตรงนี้ ทางรัฐมนตรีก็อนุมัติให้แล้ว ก็เลยย้ายมาสร้างเสร็จเรียบร้อย มีโบสถ์ มีศาลา มีกุฏิ ๑๑ หลัง ยังไม่มีพระ ช่วงนั้นหม่อมชูชาติแกไปคุยกับหลวงพ่อแล้ว ให้ท่านปัญญานันทะมาอยู่ที่นี่ ก็เลยอยู่มาจนปัจจุบัน มาถึงพัฒนาวัด เปิดเทศน์วันอาทิตย์ ยืนเทศน์ปาฐกถาให้คนฟัง นั่งเก้าอี้ มีศาลาหอฉันเทศน์ไปคนมันมากขึ้น ศาลามี ๒ ชั้น ชั้นบนเป็นที่อบรมพระ ชั้นล่างสอนชาวบ้าน บริเวณนั้นเป็นสวน คนมาเข้าศาลาไม่ได้ ก็นั่งฟังใต้ต้นไม้ เทศน์มาเป็นเวลา ๔๐ กว่าปี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ความรู้ธรรมะที่หลวงพ่อนำมาเทศน์สั่งสอนชาวบ้าน หลวงพ่อได้ศึกษามาจากที่ไหนครับ.

๐ หลวงพ่อปัญญานันทะ

หลวงพ่อเป็นนักอ่าน อ่านมาก อ่านจากธรรมะของหลายคน สมัยเป็นนักเรียนหยุดพักกลางวันไม่ไปเล่นกับใคร อ่านหนังสือ เข้าห้องสมุด อ่านวิทยาจารย์สาร หนังสือพิมพ์ในสมัยนั้นมี ศรีกรุง กับ พิมพ์ไทย สองฉบับ อ่านหนังสือ อ่านมาก เมื่อเป็นสามเณรมีสตางค์ ก็ซื้อแต่หนังสือ อยู่ระนองเป็นสามเณร ได้เงินเดือน ๒๕ บาท สั่งซื้อหนังสือของหลวงวิจิตร เล่มแรก วิชาแปดประการ มันสมอง จิตตานุภาพ มหาบุรุษ มีหลายเล่ม ซื้อหมด ของหลวงวิจิตรซื้อหมด เอามาอ่าน ได้สำนวนคำพูดดีๆ เอามาใช้ได้ อ่านปลุกใจเสือป่าของรัชกาลที่ ๖ ท่าน น.ม.ส. หนังสือพวกนี้สำนวนดี อ่านมาก อ่านหลายเที่ยวจนเกือบจำได้ แล้วความรู้เหล่านี้เราเรียนธรรมะได้นักธรรมชั้นเอก มีความรู้เรื่องธรรมะ เอาธรรมะมาอธิบายให้ญาติโยมฟัง จากความรู้พื้นฐานเทศน์ครั้งแรกที่นครศรีธรรมราช ได้นักธรรมโท ทีนี้ก็ไปพักอยู่วัดปากนครริมแม่น้ำ.

วันหนึ่งเป็นวันพระ คนมาหลายคน หลวงพ่อก็ถามว่า โยมมาทำไม บอกว่ามาฟังเทศน์ เอ้า ใครเทศน์ ท่านนั่นแหละ ท่านเทศน์ได้ก็เลยขึ้นธรรมาสน์ด้วยอาการสั่นประหม่า แต่ว่า นะโม ตัสสะ ไม่หยุดสั่นแต่ก็เทศน์จบ โดยที่ตนเองก็ไม่รู้ว่าเทศน์อะไรไปบ้าง เมื่อเทศน์จบญาติโยมทั้งหลายที่ได้รับฟัง ต่างชื่นชมว่าท่านเทศน์คล่องดี นับแต่วันนั้นเป็นต้นมา ท่านต้องฝึกเทศน์เป็นการใหญ่ ชีวิตนักเทศน์จึงเริ่มต้นตั้งแต่นั้นมา เทศน์บ่อย ๆ มันก็ชิน ที่นครศรีธรรมราช วัดพระบรมธาตุ จัดเทศน์วันพระ หลวงพ่อเทศน์เป็นที่พอใจของชาวบ้าน มีโยมผู้หญิงเชื้อสาย ณ นคร แกนิมนต์พระไปเทศน์ที่บ้าน ๓ คืน พอ

พระเทศน์ก็ปักเทียน ถ้าเทียนหมดพระยังไม่จบ ก็เทศน์มากเกินไป ถ้าจบก่อนเทียนหมดก็เทศน์นิดเดียว ก็บอกว่าให้เทศน์ไปดูเทียนไป พอจบปุ๊บเทียนดับพอดี ก็เทศน์ดี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อครับ เทียนเล่มหนึ่งใช้เวลาเทศน์นานเท่าไร.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

สี่สิบนาที เทียนก็สั้นๆ เทียนไขธรรมดา เอาเทียนวัด เขาก็พอใจนิมนต์ไปเทศน์บ่อยๆ ก็ออกไปเทศน์ตามวัดต่างๆ เทศน์คู่ สมัยก่อนเขานิยมเทศน์คู่ องค์หนึ่งถาม องค์หนึ่งตอบ ปุจฉาวิสัชนา เทศน์ไปก็ค่อยๆดังขึ้น แล้วก็เทศน์มาเรื่อยๆ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ความเชื่อมั่นของหลวงพ่อตั้งแต่เป็นสามเณรขึ้นมา เทศน์ให้คนฟังแล้วรู้สึกว่าได้รับความสนใจ จุดนั้นเริ่มขึ้นเมื่อไร.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ตั้งแต่อยู่สงขลา เพราะเทศน์มาก เวลามาเรียนหนังสือที่นครศรีธรรมราช ได้เข้าไปไหว้พระธาตุ ตั้งจิตอธิษฐานว่าจะมาอยู่ที่นครศรีธรรมราช มาทำอะไรเพื่ออะไร ก็เลยเข้าไปไหว้พระธาตุ อธิษฐานใจว่า ข้าพเจ้ามาจากวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย มีความรู้ จะสอนคน ข้าพเจ้าขอมอบร่างกายถวายชีวิต พระพุทธ

พระธรรม พระสงฆ์ อธิษฐานมอบกายถวายชีวิต แล้วเวลามากรุงเทพฯ วัดพระแก้ว อธิษฐานมอบกายถวายชีวิต ไปพิษณุโลก เข้าไปไหว้พระพุทธชินราช อธิษฐานใจ ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิต ถวายพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ทำงานศาสนา จนกว่าจะหมดชีวิต ไปย่างกุ้ง ไปไหว้พระธาตุย่างกุ้งก็อธิษฐานเช่นเดียวกันมั่นคง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อคิดอย่างนั้นมาตั้งแต่เมื่อไร.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ตั้งแต่เริ่มต้นพรรษา ไปอยู่นครศรีฯ บวชได้หนึ่งพรรษา เพราะมอบกายถวายชีวิตแด่พระพุทธเจ้า ไม่หวังอะไร จะทำงานให้พระพุทธศาสนาตลอดชีวิต ตั้งใจศึกษาอบรมตัวเองให้ทำงานหน้าที่นี้ได้ต่อไป.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อครับ ธรรมะข้อใดที่หลวงพ่ออยากจะเผยแพร่ให้แก่ประชาชนมากที่สุดในขณะนี้ครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ประชาชนชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา ส่วนมากจะไม่ค่อยได้รู้ ไม่เข้าใจพุทธศาสนาที่ถูกต้อง ถือไสยศาสตร์บ้าง ไร้สาระ ทำอะไรบนบานศาลกล่าว ไปไหว้พระก็ไปบนบานศาลกล่าว นั่นไม่ถูกต้อง

ตั้งใจว่าจะสอนคนให้รู้จักพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง ให้เข้าใจวิถีปฏิบัติแบบชาวพุทธ ไม่เป็นชาวพุทธที่งมงาย เชื่อสิ่งเหลวไหล เชื่อฤกษ์ เชื่อยาม เชื่อหมอดู หมอเดา ปลุกๆเสกๆ ต้องย้ำให้คนเข้าใจหลักพุทธศาสนาที่ถูกต้อง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลวงพ่อพุทธทาสเคยเทศน์เกี่ยวกับเรื่อง เนื้องอกของพระพุทธศาสนา ใช่ไหมครับ ต้องตัดเนื้อนั้นทิ้งไป.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ก็คือต้องตัดไปซะ ไม่ส่งเสริมไสยศาสตร์ ใครมาหาท่านขอให้เสกคาถา ขอหวย อะไร ท่านบอกพระพุทธเจ้าไม่ได้สอน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอความกรุณาหลวงพ่อได้เล่าถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหลวงพ่อกับท่านพุทธทาสภิกขุ และสวนโมกข์ สักเล็กน้อยครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

คือว่าเมื่อกลับมาจากย่างกุ้ง ตอนหลังนี้ไปอีกเพราะว่าเพื่อนชาวสุราษฎร์ แต่มาอยู่ชุมพร เคยเดินทางไปไชยาไปเยี่ยมท่านพุทธทาส ซึ่งเคยได้ยินชื่อเสียงท่าน แต่ยังไม่เคยพบท่านเลย หลวงพ่อกับพระบุญชวน จึงเดินทางไปสวนโมกข์พร้อมกับพระโลกนาถ แต่ท่านไปอินเดีย ไปอยู่ที่นั่น ๑ ปี แล้วเขียนจดหมายมาบอกหลวงพ่อ บอกว่า

ไปอินเดียหาที่เล่าเรียน เราก็ไป แต่ไปแล้วมันสวนทางกัน ไปสวนทางกันที่ย่างกุ้ง ก็เลยตกลงกันว่า ไปอยู่สวนโมกข์ อยู่ด้วยกันมีสามองค์สามพี่น้อง มีท่านพุทธทาส ท่านบุญชวนเขมาภิรัต ส่วนหลวงพ่ออายุน้อยที่สุด ท่านพุทธทาสมีอายุและพรรษาอาวุโสมากที่สุด ส่วนท่านบุญชวนอ่อนกว่าท่านพุทธทาส ๒ ปี แต่มีอายุมากกว่าหลวงพ่อ จึงเป็นท่านน้องรอง หลวงพ่ออายุน้อยที่สุด เป็นน้องท่าน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ตอนที่เริ่มเป็นสามพี่น้องทางธรรม หลวงพ่ออายุได้ประมาณเท่าไรครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ตอนนั้นก็ประมาณ ๒๐ กว่าปี อยู่สวนโมกข์พรรษาหนึ่ง ช่วยสอนธรรมะ เพราะว่าครูนักธรรมป่วย สอนไม่ได้ หลวงพ่อต้องไปสอนหนังสือแทนพระรูปนั้น โดยไปสอน ๗ วัน แล้วกลับมานอนที่สวนโมกข์คืนหนึ่ง ทำเช่นนี้อยู่ตลอดพรรษา.

ขณะที่อยู่สวนโมกข์ ท่านพุทธทาสแนะนำว่า หากต้องการจะทำงานเพื่อพระศาสนาให้ได้ผล ต้องศึกษาค้นคว้าพระธรรมคัมภีร์ให้รู้แจ้งเห็นจริงเสียก่อน การจะศึกษาให้รู้แจ้งเห็นจริงนั้น ต้องมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาบาลีพอสมควร น้องท่านควรไปเรียนภาษาบาลีเสียก่อน ซึ่งหลวงพ่อเห็นว่า เมื่อออกพรรษาจึงกลับสงขลาเพื่อไปเรียนบาลี ปรากฏว่าที่สงขลา ญาติโยมนิมนต์ให้ไปเทศน์ตลอดเวลา จึงคิดว่าคงไม่มีเวลาศึกษาภาษาบาลีแน่ จึงเดินทางไปกรุงเทพฯเพื่อเรียน

ภาษาบาลี ไปกราบลาโยมแม่ เห็นดีด้วย ได้ถวายปัจจัยเป็นค่าใช้จ่ายให้จำนวนหนึ่ง.

เมื่อถึงกรุงเทพฯ ครูถัด พรหมมานพ พาไปฝากวัดสามพระยา เพราะอยู่ในฐานะนักเรียน ไม่มีโอกาสได้รับนิมนต์ อยู่อย่างขัดสน เรียนบาลีอยู่ ๓ ปี เข้าสอบเปรียญธรรม ๓ ประโยค สอบครั้งแรกไม่ผ่าน สอบครั้งที่สอง ต้องสอบใหม่ เพราะมีการประกาศยกเลิกการสอบ ทั้งที่ทำข้อสอบได้และมีความมั่นใจมาก สอบครั้งที่สาม พอสอบเสร็จก็รอฟังผลอยู่ที่กรุงเทพฯ ปรากฏว่าสอบได้ หลังจากนั้นเข้าเรียนต่อ เมื่อสอบเปรียญ ๔ มีการเรียนภาษาขอมด้วย ในปลายปีนั้นสามารถสอบเปรียญ ๔ ได้ ถือเป็นการสอบเปรียญ ๓ และเปรียญ ๔ ได้ในปีเดียวกัน พอเรียนต่อเปรียญ ๕ ได้ไม่นานนัก เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น เลยต้องหยุดเรียนกระทันหัน หนีสงครามไปอยู่ฝั่งธนฯ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผมเคยอ่านหนังสือเรื่อง แม่ทัพโลก ที่ท่านพุทธทาสได้ตั้งให้หลวงพ่อเป็นแม่ทัพโลก ตอนไหนครับ แล้วสหายธรรมของสวนโมกข์ที่เป็นฆราวาสมีใครบ้าง.

๐ หลวงพ่อปัญญานันทะ

วันเกิดปีหนึ่งท่านไม่ได้มา อัดเทปอวยพรไว้ ขออวยพรให้น้องท่านเป็นแม่ทัพโลก ต่อสู้กับความเห็นแก่ตัว จงทำงานตลอดไป ฆราวาสที่เป็นสหายธรรม เป็นพวกตุลาการทั้งนั้น เช่น ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นต้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ที่สวนโมกข์มีต้นยางสมเด็จ สมเด็จชื่ออะไรครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทร์.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทราบมาอีกว่า สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน ท่านเคยไปพบท่านพุทธทาสที่สวนโมกข์ ใช่ไหมครับ.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ท่านเดินไปนะ ลงจากรถไฟแล้วก็เดิน สมัยนั้นรถสองแถวไม่มี ถนนก็ขาด ๆ ลุยโคลนเดินไปถึงสวนโมกข์ ไกลประมาณ ๑๐ กิโล เรียกว่าลำบากก็เดิน เมื่อยก็นั่งชันเข่าใต้ต้นยาง ไปนอนคืนหนึ่งที่สวนโมกข์เดิม เนื่องจากท่านพุทธทาสท่านมากรุงเทพฯ ไปหาสมเด็จฯ ชวนพูดชวนคุย ถามว่าช่วงนี้เธออ่านหรือยัง ท่านพุทธทาสบอกว่า อ่านแล้วมีความเห็นอย่างไร ท่านก็แนะนำไว้หลายเรื่อง บอกว่าไปหาใคร อย่าไปเวลาใกล้เพล เขายุ่ง จะจัดอาหารลำบาก ให้ไปเวลาหลังเพล คือก่อนเพล ก็ต้องสักเก้าโมงจะเหมาะสม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอความกรุณาหลวงพ่อเล่าเรื่องพระอวโลกิเตศวรด้วยครับ ว่ามีอยู่ในประเทศไหน และทำไมท่านต้องแขนขาดด้วย.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

เรื่องพระอวโลกิเตศวรนี่ แทนเทพเจ้าของอินเดีย เพราะอินเดียนับถือเทพเจ้าหลายองค์ ทีนี้ชาวพุทธก็ต้องมีพระสักองค์แทนเทพเจ้าที่ว่าอวโลกิเตศวร คือ พระผู้รักษาโลก เป็นภาษาบาลี อวโลกิเตศวรแปลว่าผู้รักษาโลก ก็หมายถึงเมตตาธรรมแทนความเมตตาปรานี ให้รักเพื่อนมนุษย์ ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สุทธิ ความบริสุทธิ์ ปัญญาความรู้แจ้งเห็นจริง เมตตา สงสารเพื่อนมนุษย์ ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อชาวโลก ขันติ อดทน อดกลั้น อดออม พระอวโลกิเตศวรองค์เดิมอยู่ที่ประเทศอินเดีย แขนของท่านถูกทำร้ายจนแขนหักขาด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ในชีวิตที่หลวงพ่อบวชมา ๔๐ ปีเศษนี่ หลวงพ่อเทศน์มาสักกี่พันครั้งแล้วครับ และเริ่มบันทึกเทปไว้ตั้งแต่เมื่อไร.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ก็เทศน์ทุกวัน บางทีก็เทศน์สามครั้งต่อวัน แต่คนฟังเปลี่ยนไปเป็นตอนเช้า บ่าย เย็น ท่านพุทธทาสก็เหมือนกัน เทศน์ทิ้งไว้ไม่มีใครบันทึกหรอก แต่คราหนึ่ง ดร.เอกวิทย์ ท่านมาบวช ท่านพุทธทาสสอนเรื่องตัวกูของกู ก็เลยมีการบันทึกไว้ แต่ก่อนนั้นไม่มีใครบันทึก อาจเป็นเพราะเทปยังไม่เกิดก็เป็นได้ พอเทปมีแล้วก็บันทึกเก็บกันไว้เลย พอถอดเทปอัดเป็นหนังสือ เทปตัวกู เรียกว่า ธรรมโฆษณ์.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผมอ่านหนังสือเล่มหนึ่งของหลวงพ่อ มีคนบันทึกไว้ว่า หลวงพ่อเป็นท่านแรกที่เริ่มทำ ส.ค.ส.ธรรมะ แจกเป็นของขวัญปีใหม่ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ พิมพ์ปีละเท่าไรครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

พิมพ์ปีละแสนเล่ม เล่มละ ๘ บาท.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การเผยแพร่ธรรมะในต่างประเทศของหลวงพ่อมีผลอย่างไรบ้างครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ตอนแรกไปสวิสฯ ไปร่วมกับพวก MRA Maler MRA มีคนๆหนึ่งเป็นเชื้อสายเยอรมัน แต่ไปอยู่อเมริกา ชื่อ MR. Frank

คราวหนึ่งเขามีการประชุมที่กรุงเบอร์ลิน เรื่องการลดอาวุธ ก็ไปเดินอยู่ในป่า ก็ได้เกิดความคิดขึ้น ฝรั่งเขาบอกว่า พระเจ้ามาบอก พระเจ้ามาบอกว่า ทำไมไม่สั่งลดกำลังอาวุธ ทำไมไม่สร้างกำลังยุติธรรม แต่แกต้องเดินทาง ครั้งแรกไปอยู่ที่ OXFORD ได้นักศึกษา ๓๐ คน เรียกว่า OXFORD GROUP ช่วยแต่งบทละคร ช่วยทำอะไรต่างๆ ให้หมด

หลวงพ่อไปพบ Mr. Peter พวกช่วยงาน เขามีการประชุมหลายชาติ หลายภาษา หลายศาสนา ประชุมแล้วก็พูดขึ้นว่า เมื่อก่อนเป็น

คนเหลวไหล ประพฤติตนไม่ดี ต่อมาได้เปลี่ยนใจเข้าหาพระพุทธเจ้า ประพฤติตนเรียบร้อย อยู่ในศีลในธรรม ครอบครัวเป็นสุข พูดให้คนฟังเกิดสำนึก เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องตามหลักของพุทธศาสนา แล้วก็ไปฝรั่งเศส เยอรมัน ไปในหลายๆที่ด้วยกัน

คนจีนก็โทรศัพท์มาคุย แล้วบอกจะนิมนต์ไปบ้าน วันรุ่งขึ้นส่งจดหมายมาบอกว่า ถ้าไปรถไฟลงที่ไหน ไปเครื่องบินลงที่ไหน ก็ไปรถไฟ ก็แปลกใจว่าคนที่มารับหน้าตาเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ เป็นชาวจีนชื่อ จีโป้ง ทำงานอยู่ในบริษัทรถยนต์ มารับไปบ้าน บ้านแกอยู่แถวมหาวิทยาลัยมิชิแกน มีภรรยาเป็นคนอังกฤษ มีลูก ๓ คน แกบอกว่าลูกชายคนโตจะให้เรียนหมอ เพราะเรียนหมอแล้วดี หลวงพ่อบอกว่าไม่ใช่นะ เรียนหมอไม่ใช่ว่าไปถึงนิพพานไวๆ มีความทุกข์ มีความเจ็บไข้ได้ป่วยเหมือนกัน ให้ยึดถือความซื่อสัตย์ อดทน เมตตา เสียสละนับถือศาสนาไหนไม่ว่า ถ้าหลวงพ่อไปอยู่เป็นพระ ก็ต้องปฏิบัติตามประเพณีของพระ ฉันเช้าก็เจ็ดโมงครึ่ง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ประเทศไหนที่หลวงพ่อคิดว่าเขาสนใจพระพุทธศาสนามากที่สุด.

○ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ประเทศอังกฤษ เพราะอังกฤษปกครองเอเชีย เขาก็เลยสนใจ Doctor Rich David มาเป็นข้าราชการพลเรือนที่อ่างขาง ก็สนใจเรียนบาลี กลับไปตั้งสมาคม เรียกว่า สมาคมบาลีปกรณ์ พิมพ์หนังสือบาลี

แปลเป็นไทย เพราะว่าคนที่ทำอยู่ประเทศอังกฤษ ชื่อ Miss Pelee Honer มาพบหลวงพ่อตอนอายุ ๑๘ ปี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบวิธีการเตรียมตัวตายอย่างมีสติ ควรทำอย่างไรครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ก็อบรมจิตใจ ทำสมาธิ เจริญภาวนา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอความกรุณาหลวงพ่อช่วยกล่าวธรรมะสักเล็กน้อยกับท่านผู้ฟังทางบ้านครับ.

๐ **หลวงพ่อปัญญานันทะ**

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย เราเกิดมาเป็นคนไทย นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้เราตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ผลการกระทำก็จะทำให้ชีวิตของเราดีขึ้น จึงใคร่ขอเตือนท่านทั้งหลายว่า ให้ตื่นตัว ว่องไว ก้าวหน้า สร้างตัว สร้างตน ช่วยงานของประเทศชาติบ้านเมือง ให้เจริญพัฒนาตามหลักธรรม ในทางพุทธศาสนา จงทั่วกันทุกท่านทุกคน เทอญ...

.ส วั ส ดี.

อมตวาจา

หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ

บรรดาความยุ่งยากเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในหมู่มนุษย์นั้น
มีส่วนมาจากความริษยามิใช่น้อยทีเดียว
ค น ที่ มี ค ว า ม ริ ษ ย า
มักมีอาการหึงหวงมาแทรกแซงในใจ
เป็นผู้มีปกติหน่วงเหนี่ยวสิ่งที่ตนมีตนได้ไว้เป็นของตนเสมอ
ไม่อยากให้ใครมีอะไรเหมือนหรือดีเท่าตน
มักหาทางทำลายความก้าวหน้าในการงานของผู้อื่นอยู่เสมอ
ในด้านทำลายจิตใจให้เสื่อมโทรมแล้ว
...ความริษยา...
เ ป็ น ตั ว ทำ ล า ย ม า ก ที เ ดี ย ว

ธรรมะวาทะ

พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร

ใช้ความเป็นอนิจจังของเวทนา เป็นเครื่องมือตัวเดียว
โดยเวลานั่งวิปัสสนาจะไม่กระดุกกระดิกเลย ไม่เปลี่ยนท่าเลย
นั่งไม่กี่นาทีจะเริ่มเจ็บเริ่มปวดเมื่อย ก็ให้จิตตัวเจ็บ ตัวปวด ตัวเมื่อย
คือ ทุ ก ข เว ท น า ขึ้ น ม า
พิจารณาให้เข้าใจว่ามันไม่เที่ยงอย่างไร มันเป็นอนิจจังอย่างไร
ห ลั ก สู ต ร มี แ ค่ นี้ เ อ ง
ผมจำได้ว่าเรียนกับจอห์นครั้งแรก ผมกลับมาด้วย ความเจ็บปวด
คือ ผมดูไม่ออกว่ามันไม่เที่ยงอย่างไร และเป็นอนิจจัง อย่างไร.

...สัมภาษณ์...

พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร

อ ดี ต ร อ ง อ ธิ บ ดี ก ร ม ตำ ร ว จ

๐ เริ่มงานเขียนหนังสือตั้งแต่เรียนอยู่ปีที่ ๓ ในรั้วจามจุรี จากการเขียนนวนิยายรักแล้วไม่ประสบความสำเร็จ มีเพื่อนแนะนำให้ เขียนสำนวนเดียวกับที่พูดคุยกับเพื่อนๆ เพราะผมพูดตลก ทำให้คนหัวเราะได้ ผมจึงเขียนตามที่เพื่อนแนะนำ เป็นเรื่องเสียดสีภายในมหาวิทยาลัย ชื่อ ปากกาพาให้เป็นไป พอลงในหนังสือมหาวิทยาลัยเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ปรากฏว่าเป็นที่นิยมมาก มีคนสนใจทั้งมหาวิทยาลัย คุณวิลาศ มณีวัต ขณะนั้นเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ชาวกรุง มาชวนให้ผมไปเขียนที่ชาวกรุง จากหนังสือพิมพ์ชาวกรุงก็ไปเขียนที่หนังสือพิมพ์สยามรัฐ และหนังสืออื่น ๆ อีกหลายฉบับ พอดังใครๆก็ให้ไปเขียน ข้อมูลที่เขียนก็เอามาจากชีวิตประจำวัน บางสิ่งที่คนอื่นมองข้ามก็เอามาเขียนได้ เช่น กระดาษชำระก็เอามาเขียน.

๐ นอกจากนี้ยังทำกิจกรรมอื่นๆอีก เช่น เป็นประธานชมรมละครของคณะรัฐศาสตร์ และประธานชมรมปาฐกถา เป็นกิจกรรมที่เริ่มทำเมื่ออยู่ปี ๓ คณะรัฐศาสตร์ เนื่องจากช่วงที่เริ่มเข้าจุฬาฯ ผมเริ่มเขียนหนังสือจริงๆ เพราะมีความจำเป็นต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองใน

การเรียนหนังสือ ก็เร่ร่อนทำงานอยู่ตามโรงพิมพ์ ด้วยค่าจ้างที่ค่อนข้างจะถูก ทำงานไปเรียนหนังสือไป เรื่องที่เขียนเขาเอาไปลงหนังสือพิมพ์มีหลายเรื่อง แต่รายได้น้อยมาก ในปีที่สองเขียนนวนิยายลงในหนังสือมหาวิทยาลัยเรื่องแรก ชื่อ พระจันทร์ขึ้นเหนือตึกอักษร เป็นนวนิยายรักระหว่างอาจารย์หนุ่มกับนิสิต ตอนจบไม่มีความสมหวัง พระเอกไม่ได้กับนางเอก อาจจะกลายเป็นลักษณะเรื่องของผม เพราะเรื่องที่เขียนหลังจากนั้นพระเอกก็ไม่ได้กับนางเอกเสียที

๐ ผมเป็นนายกชมรมดนตรีไทยด้วย ผมเล่นดนตรีไทยเป็นโดยไม่มีใครสอน อาจเป็นเพราะพ่อแม่ผมเป็นนักดนตรี ผมเล่นขลุ่ยเล่นซอ เป็นเพลงพื้น ๆชั้นเดียว ผมจบปริญญาตรีรัฐศาสตร์ จาก จุฬาฯ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕.

๐ ภายหลังจากจบการศึกษาที่จุฬาฯ ไปศึกษาต่อที่นิวยอร์คผมไปเพราะได้ทุนเรียนปีเดียว ไม่มีอะไรตื่นเต้น นอกจากความยากลำบาก เพราะเหตุว่าจากเมืองไทยไปอเมริกาเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีความกระทบกระแทกทางวัฒนธรรมที่รุนแรงหลือเกิน เพราะเราเปลี่ยนวิถีชีวิตจากคนไทยเป็นคนต่างประเทศ ผมได้ทุนเรียนเพียงปีเดียว ต้องหาทุนเรียนต่อด้วยความมานะบากบั่นว่าต้องเอาให้มันได้เพราะไม่ใช่เงินของเรา เผอิญผมโชคดีได้อาจารย์ฝรั่ง และอาจารย์ทางเมืองไทยช่วย.

๐ ปีแรกผมได้ทุนของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ค พอปีที่สอง ผมได้ทุนต่อขององค์กรยูซ่อม หนักหนาสาหัส เพราะภาษาอังกฤษที่เขาใช้ที่มหาวิทยาลัย มันไม่ใช่ภาษาอังกฤษที่เราใช้กันในเมืองไทย ๖ เดือนแรกผมต้องไปนั่งฟังเฉย ๆ เพื่อให้ทันเขา พอจับใจความได้ แต่ไม่ถือว่า

เก่ง ครูอาจารย์เขาก็ไม่สนใจว่าเป็นคนชาติไหน ถ้าสามารถเข้าชั้นเรียนได้ เขาก็ต้องสันนิษฐานว่าจบปริญญาตรีมา เก่งแล้ว ผมต้องเรียนไล่หลังฝรั่ง บางวิชาที่ไม่เคยเรียนในขั้นปริญญาตรี เขาก็บังคับให้เรียน เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญของอเมริกา ต้องเรียนวิชาปริญญาตรีอีกหลายๆวิชา ในขณะที่เรียนปริญญาโทพร้อมๆกัน แต่มีข้อดีที่ชั้นเรียนปริญญาโทอยู่ตอนค่ำ ผมจึงมีเวลาอยู่ในห้องสมุด.

๐ ตอนเรียนผมพักอยู่หอพักปีเดียว แล้วไปเช่าห้องอยู่กับครอบครัวชาวอเมริกัน เพราะรู้ตัวว่าถ้าอยู่หอพักคงพูดภาษาไทยได้แตกฉาน เพราะมีคนไทยมาก แต่ผมมีเวลาน้อย อยากจะศึกษาชีวิตชาวอเมริกัน ใช้เวลาเรียน ๒ ปีครึ่ง จบปริญญาโท รัฐประสานศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ค พอจบแล้วกลับประเทศไทยเลย ที่จริงผมเกือบได้ปริญญาเอก เพราะผมตั้งหน้าตั้งตาเรียนอย่างเดียว ถ้าหากเขียนวิทยานิพนธ์เสร็จ คงได้เป็นปริญญาเอกเลย แต่ผมเขียนไม่เสร็จ จนทุกวันนี้.

๐ ผมอยากมาเป็นตำรวจ เพราะผมเกลียดตำรวจ เมื่อผมเรียนอยู่ที่วัฒนศิลป์ ผมถูกตำรวจโรงพักพญาไทจับไปแกล้งขังฟรีอยู่ ๑ คืน ผมมีเรื่องส่วนตัวกับญาติห่างๆ เถียงกันด้วยเรื่องทรัพย์สินที่เขาอ้างว่าเป็นของเขา ผมก็ว่าเป็นของผม แล้วหาข้อสรุปไม่ได้ เขาวานตำรวจที่คุ้นเคยกันให้จับผมไปขัง เพื่อให้ผมคืนของที่เขาว่าเป็นของเขา ผมก็ไม่คืน ถูกขังฟรีอยู่ ๑ คืน รุ่งเช้าเขาก็ปล่อย ผมเลยตัดสินใจว่าต้องเป็นตำรวจให้ได้ เพื่อให้ตำรวจคนนี้คำนับผมที่เดียวเท่านั้น แล้วผมจะออกจากตำรวจไปประกอบอาชีพอื่น.

๏ ตอนที่เรียนที่นิวยอร์ค ผมยังไม่รู้ว่าจะเรียนทางไหน บังเอิญปีนั้นที่คณะผม เขาจัดโปรแกรมปริญญาโทพิเศษให้ตำรวจเรียน และมีวิชาตำรวจเยอะมาก ผมเลยเลือกเรียนหมดทุกวิชา ทำให้ผมจบวิชาการทางบริหารงานตำรวจ โดยเฉพาะพอเข้าปีที่ ๒ อาจารย์เห็นว่าผมสนใจเรื่องเกี่ยวกับตำรวจ เลยถามว่าไปเรียนกับตำรวจนิวยอร์คเอาไหม เพราะมีเวลาว่างกลางวัน ท่านส่งผมไปเรียนที่โรงเรียนสืบสวนนครบาลนิวยอร์ค ผมเลยได้รับประกาศนียบัตรของโรงเรียนนั้นมาอีกใบ.

๏ ผมเริ่มรับราชการเป็นตำรวจเมื่ออายุ ๒๖ ปี เป็นร้อยตำรวจเอกเลย เพราะจบปริญญาโทมา อยู่ตำรวจสันติบาล ที่จริงผมอยากเป็นตำรวจจริงๆ อยู่โรงพักจับผู้ร้าย แต่เผอิญผู้ใหญ่ที่ผมรู้จักท่านหนึ่งอยู่ที่สันติบาล ตั้งแต่รองสารวัตรจนถึงเป็นผู้กำกับเมื่ออายุสามสิบกว่าๆ ผมทำงานสืบสวนทางการเมือง สืบสวนพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะผมจบจากต่างประเทศ ทำให้ภาษาอังกฤษดีกว่านายตำรวจรุ่นเดียวกัน เขาเลยจัดให้ผมไปอยู่การสืบสวนชาวต่างประเทศ สมัยนั้นเป็นรัฐบาลเผด็จการ ฉะนั้นท่านใช้ข้อหาทางการเมืองไปเล่นงานศัตรูทางการเมืองของท่าน เอาคนที่ไม่ได้ทำความผิดไปขังมากมาย หนักไปในทางการสืบสวนจารกรรม อย่างไรผมหนีการเมืองในประเทศไม่พ้น.

๏ เมื่อปี ๒๕๐๔ การคุกคามของคอมมิวนิสต์ในเมืองไทยกว้างขวางและรุนแรงขึ้น มีเหตุจูงใจให้ผมอยากไปเรียนรู้ในเรื่องนี้ คือมีการจับกุมผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์ในภาคอีสานบ้านผม จังหวัดอุดรธานีกับจังหวัดใกล้เคียง มีคนอีสานถูกจับเป็นร้อยคน เพราะเขาไปพบ

องค์การบังหน้าของคอมมิวนิสต์ที่ถูกจับ ไม่ใช่ตัวคอมมิวนิสต์ แต่เป็นผู้ที่หลงเชื่อและไปฟังการอบรม ผมเกิดร้อนตัวเพราะผมก็เป็นคนอีสาน อะไรทำให้คนอีสานเป็นคอมมิวนิสต์และถูกจับ ผมเลยไปขอนายบอกว่า ถ้าจะส่งพนักงานสอบสวนไปอีสาน ผมขอไปด้วย นายผมยศขณะนั้นคือ พ.ต.อ.พจน์ เภกะนันท์ ภายหลังท่านเป็นอธิบดีกรมตำรวจ ท่านก็ส่งผมไป ท่านใส่ชื่อผมเป็นคนที่ ๑๑ พอผมออกไปสอบสวนผมเลยอยู่ที่นั่นมาตลอด.

๐ ทำให้ผมได้รู้ว่าชาวอีสานนั้นถูกทอดทิ้งและถูกรังแกมากเหลือเกินโดยรัฐบาล ถูกเอาเปรียบ ยากจนและลำบาก สมัยนั้นต้องตำน้ำกิน (คือการเอาดินมาตำเพื่อให้มีน้ำออกมา) ที่จังหวัดบุรีรัมย์เกือบทั้งภาค มีแต่ขี้ฝุ่นทั้งนั้น ปลูกอะไรก็ไม่ได้ อยู่กันไปวันๆ ไม่มีอนาคต เจ้าหน้าที่ส่งไปแทนที่จะไปช่วย กลับไปซ้ำเติมประชาชน เพราะเหตุนี้เมื่อคอมมิวนิสต์มาโฆษณาว่าจะตั้งรัฐบาลใหม่ คนอีสานถึงเอาด้วย ที่ผมได้เรียนรู้จากการสอบสวนผู้ต้องหา ผมรู้ว่าผมกลับไม่ได้แล้ว จำเป็นต้องอยู่ต่อเพื่อสะสางปัญหาภาคอีสานให้เรียบร้อยให้ได้.

๐ ผมพบตำรวจที่ไม่มีเงื่อนไข ใช้อะไรทำหมด ทั้งที่ไม่มีเงินในกระเป๋า โดยเฉพาะตำรวจตระเวนชายแดน ผมกลายเป็นตำรวจสันติบาลที่เร่ร่อนอยู่ในภาคอีสาน ต่อมาผมได้ตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าตำรวจสันติบาลพิเศษภาคอีสาน ทำให้ผมมีความผูกพันกับภาคอีสานจนกระทั่งในที่สุดผมขอย้ายตัวเองไปอยู่ตำรวจตระเวนชายแดน เพราะงานของผมแทนที่จะเป็นเรื่องสอบสวนสืบสวน มันมีงานอื่นเพิ่มเข้ามาโดยที่ผมไม่ได้คาดฝัน คือ งานอบรมสั่งสอน.

๑ ผมเรียนหนังสือมากกว่าคนอื่น และมีความรู้ทางการเมือง เมื่อตอนที่เราเริ่มสู้รบกับคอมมิวนิสต์ ไม่มีใครสนใจว่าจะมีความรู้เรื่องคอมมิวนิสต์มากน้อยแค่ไหน แต่เวลาจับไปเที่ยวไล่ขับ ปะทะล้มตายทั้งสองข้าง ผมบอกผู้ใหญ่ว่า ถ้าเราจะส่งตำรวจให้ไปล้มตายอย่างนี้ ต้องสอนให้เขารู้ก่อนว่า คอมมิวนิสต์ คืออะไร ทำไมถึงต้องรบกัน และเป็นอันตรายต่อบ้านเมืองเป็นอย่างไร ผมเลยกลายเป็นผู้บรรยายคนแรกที่เอาเรื่องคอมมิวนิสต์ไปอบรมตำรวจ เริ่มที่ตำรวจตระเวนชายแดนก่อน แล้วต่อมาก็แพร่ไปถึงตำรวจหน่วยอื่น ทหารเริ่มต้นหลังตำรวจ จึงได้เกิดมีการปลูกฝังความเข้าใจในเรื่องของคอมมิวนิสต์ในฝ่ายรัฐบาลครั้งแรก ผมเลยกลายเป็นครูเร่ร่อนอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ นั่นเป็นเหตุให้ผมตัดสินใจว่าผมไม่ควรจะอยู่ในตำรวจสันติบาลต่อไปแล้ว.

๑ ขณะที่ผมย้ายตัวเองไปอยู่ตำรวจตระเวนชายแดน ผมทิ้งตำแหน่งผู้กำกับที่ตำรวจตระเวนชายแดนไปประจำตำรวจภูธรชายแดนก่อน ไปโดยไม่มีตำแหน่งให้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๑๐ ผมทำงานวนเวียนทำงานในภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคใต้ ผมไปคนเดียว ตอนหลังถึงมีทีม.

๑ ปี ๒๕๑๐ ผมรับหน้าที่เอาราษฎรในภาคอีสานมาอบรมเป็นชุดอาสาสมัครป้องกันหมู่บ้านตัวเอง และผมเป็นหัวหน้าฝ่ายการฝึกของโครงการ ในระหว่างที่ผมเอาคนพวกนี้มาฝึกอยู่ที่หัวหิน ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าอยู่หัวโดยบังเอิญ ท่านเสด็จไปที่ค่ายผม ทรงพักผ่อนพระราชอิริยาบถ รายละเอียดมีในหนังสือเรื่องรอยพระยุคลบาท.

๑ หลังจากไปประจำที่ตำรวจภูธรชายแดน ตอนหลังเขาหาตำแหน่งผู้กำกับให้ แล้วก็เลื่อนขึ้นมาเรื่อยๆ ปี ๒๕๑๓ ผมเข้าไปในวังแล้ว ประจำขึ้นในวัง มีปรับอัตราเป็นสายอัตราข้างนอก เมื่อก่อนนี้นายตำรวจราชสำนักประจำต้องอาศัยอัตราข้างนอกทั้งนั้น มีตำแหน่งอยู่ข้างนอก แต่ทำงานอยู่ในวัง ผมอยู่จนเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการ พอตั้งสำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำขึ้น พระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งผมเป็นหัวหน้านายตำรวจราชสำนักประจำคนแรกเลย ผมเลื่อนจากผู้ช่วยผู้บัญชาการเป็นตำแหน่งเทียบเท่าผู้บัญชาการ ไม่ได้เป็นรองผู้บัญชาการ ยศขณะนั้นเป็น พล.ต.ต. ปี ๒๕๑๗ และอีก ๔ ปีต่อมาเป็น พล.ต.ท. เป็น พล.ต.อ. อายุ ๕๗ ปี.

๑ ต่อมาภายหลังได้ตั้งรองอธิบดีเป็น พล.ต.อ. หมด เพราะผลจากการตั้งรองอธิบดีเป็น พล.ต.อ. หมด ทำให้การนับอาวุโสต้องขึ้นต้นใหม่หมด เดิมผมเป็นคนอาวุโสที่สุด หล่นไปเป็นคนที่สามเพราะเหตุว่า ถ้าขึ้นยศเท่ากัน เขาต้องกลับไปดูว่าใครเป็นตำรวจก่อนกัน ปรากฏว่า คนที่เป็นตำรวจก่อนผม เป็นตั้งแต่พลตำรวจ ในขณะที่ผมยังเรียนหนังสืออยู่ต่างประเทศ คือ พล.ต.อ. แสวง ธีระสวัสดิ์ และได้เป็นอธิบดีในเวลาต่อมา.

๑ ผมเขียนเรื่องเกี่ยวกับตำรวจมาก ส่วนมากเป็นเรื่องสั้นเป็นเรื่องจริงที่เกี่ยวกับตำรวจ เขียนหนังสือมาประมาณ ๒๐ เล่ม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านได้อะไรจากในวังบ้างครับ.

๏ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

ผมได้สิ่งที่มีค่ามากที่สุดจากในวัง คือ ธรรมะ เพราะถ้าผมไม่ได้ไปอยู่กับพระเจ้าอยู่หัว ผมอาจจะไม่สนใจธรรมะเลยก็ได้ วันที่ผมรู้ตัวว่าจะได้รับการแต่งตั้งเป็นนายตำรวจประจำราชสำนัก สิ่งที่ผมตัดสินใจอย่างหนึ่งคือ ผมต้องหยุดชีวิตแบบเดิมของผม แบบใช้ชีวิตสนุกสนาน ปล่อยตัวไปตามสังคม โดยเฉพาะเรื่องกินเหล้าเมายา ผมต้องเลิกทันที เพราะผมอาจทำงานบกพร่อง และหากเกิดการบกพร่องขึ้น ความผิดพลาดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดกับตัวผมเองหรือเฉพาะคนใดคนหนึ่ง แต่จะเกิดความเสียหายกับประเทศชาติบ้านเมือง เพราะเป็นเรื่องของพระเจ้าอยู่หัว ผมเข้าไปด้วยความตั้งใจในวังสมัยนั้นเมื่อเวลาทานอาหาร ท่านจะอนุญาตให้ดื่มได้นิดหน่อยแต่ผมก็ไม่ดื่ม.

พอรู้ว่าพระเจ้าอยู่หัวท่านปฏิบัติธรรม ผมก็เริ่มปฏิบัติ เป็นครั้งแรกที่ผมสนใจเรื่องสมาธิอย่างจริงจัง ที่จริงผมก็มีพื้นฐานความรู้มาบ้าง แต่ไม่ได้ศึกษาอย่างจริงจัง หนังสือธรรมะที่มีอิทธิพลต่อผมมาก คือ หนังสือของท่านพุทธทาส.

ปี ๒๕๑๓ เป็นปีที่ผมเข้าไปเป็นนายตำรวจราชสำนัก และเริ่มปฏิบัติธรรม เพราะเห็นว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งข้าราชสำนักก็ได้มีการปฏิบัติธรรมกันอย่างกว้างขวาง ทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน.

ผมเริ่มปฏิบัติตามอย่างคนอื่นเขา ผมจึงหวนกลับไปศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง ไม่เหมือนเมื่อก่อนซึ่งอ่านเฉยๆแล้วไม่ปฏิบัติเลย ถ้าจะถามว่าธรรมะบทไหนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติ

แล้วผมประทับใจที่สุด คงจะตอบยาก เพราะธรรมะถ้าศึกษาจริงๆคงจะครอบคลุมชีวิตของเราเกือบจะทุกด้าน ทุกแง่ทุกมุม.

แต่มีอยู่บทหนึ่งที่ผมประทับใจ และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติเรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ อันนี้ต้องเรียกว่าได้มาจากพระโอษฐ์เลย เคยกราบบังคมทูลถามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า พระราชกรณียกิจที่ทรงมีนั้นมากมายเหลือเกิน และทรงปฏิบัติได้ตลอดเวลาเหมือนกับว่าไม่ทรงเหนื่อยและทรงเบื่อด้วย ท่านทรงรับสั่งตอบว่าท่านทรงใช้อิทธิบาทเป็นเครื่องมือในการประกอบพระราชกรณียกิจทั้งน้อยทั้งใหญ่.

ผมต้องกลับมาค้นคว้าว่า อิทธิบาทที่รับสั่งถึงนั้น หมายถึงอะไรเพราะที่เคยเรียนมาก็หลงลืมไปเสียแล้ว ได้มาค้นคว้าศึกษา จึงทราบว่า ที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่างๆได้อย่างต่อเนื่องและสำเร็จด้วยได้ผลเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมหาศาลอย่างที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ เพราะทรงยึดอิทธิบาทนี่เอง.

อิทธิบาทมี ๔ ประการ

๑. ฉันทะ หมายความว่า ทรงมีความพอพระทัยในสิ่งที่ทรงปฏิบัติ ทรงรักงาน ไม่เกลียดงาน คนไหนถ้าเกลียดงาน ก็ย่อมทำงานไม่สำเร็จ พระเจ้าอยู่หัวทรงรักงาน

๒. วิริยะ ความพากเพียร ความไม่ละวาง ทำอะไรแล้วไม่ทิ้งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ตรงกับที่เราพูดกัน คือ ความเพียร

๓. จิตตะ การเอาใจจดจ่อกับสิ่งที่ทรงปฏิบัติ อันนี้ทรงปฏิบัติได้ เพราะทรงฝึกสมาธิ การฝึกสมาธิทำให้เราสามารถเอาใจไปจดจ่อกับสิ่งที่เราทำในขณะนั้นได้โดยไม่ฟุ้งซ่าน เช่น ทำเรื่องนี้แล้วไปนึกถึง

เรื่องอื่น ทรงใช้จิตตะนี้ พระราชกรณียกิจต่าง ๆจึงสำเร็จเรียบร้อย ผมจึงเข้าใจทีหลังว่า บางทีเห็นทรงงานดึก ๆแล้ว เจ้าหน้าที่เข้าไปเฝ้าเกี่ยวกับเรื่องโครงการในพระราชดำริ เข้าไปตอนบ่าย ออกมาตอนเกือบสว่างก็มี

๔. วิมังสา การไตร่ตรองทบทวน ไม่ทรงทิ้งขว้าง เพราะฉะนั้นงานทุกชิ้นที่ทรงทำไปแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงต้องหยิบกลับมาเพื่อทรงพิจารณาว่ามีอะไรบกพร่องที่ต้องแก้ไขในคราวต่อไปหรือเปล่า นี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่เสด็จไปที่ไหนก็ตาม พระเจ้าอยู่หัวทรงจำคนในพื้นที่และงานที่เขาทำไว้ก่อนหน้านั้น พอเสด็จไปถึง สามารถจะรับสั่งกับเขาได้ทันที ไม่ต้องไปเสียเวลาทบทวนกันใหม่ เหมือนข้าราชการทั่ว ๆไป ท่านทรงเก็บข้อมูลโดยส่วนพระองค์ไว้ ทรงใช้คอมพิวเตอร์มานานแล้ว.

นี่เป็นธรรมะบทหนึ่งที่จำได้ว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ และเมื่อกลับมารับราชการในหน้าที่อื่น ผมก็ยึดถือในธรรมะบทเดียวนี้ ตามรอยพระยุคลบาท ความจริงก็มาจากพระพุทธเจ้านั่นเอง.

เมื่อพวกเรามีโอกาสได้เข้าเฝ้า พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งเรื่องธรรมะอยู่เสมอ ๆ เมื่อทรงทราบว่าพวกเราปฏิบัติทำสมาธิกัน ก็ทรงพระกรุณาพระราชทานหนังสือบ้าง เทปบ้าง ที่ทรงได้มา ให้พวกเราเอามาอ่านเอามาฟังกัน เพื่อจะได้ปฏิบัติ แล้วก็เมื่อมีโอกาสก็มักจะรับสั่งถามว่าเราทำก้าวหน้าไปถึงไหนแล้ว พอเรากราบบังคมทูล ผมถึงได้ทราบว่าทรงปฏิบัติไปได้ไกลจริง ๆ อย่างคนที่มีความชำนาญทางสมาธิจริง ๆ.

ครั้งหนึ่งเมื่อได้เข้าเฝ้า ผมได้กราบบังคมทูลว่า ผมเพิ่งหัดปฏิบัติ

แต่ว่าหัดแล้วรู้สึกว่าจิตมันสงบเร็ว เวลาสงบเริ่มมีอาการหยั่งจิตที่เริ่มสงบทั้งหลายที่ผมไม่คุ้นเคย ครั้งหนึ่งผมนั่งแล้วรู้สึกว่าตัวผมลอยขึ้นพอลอยขึ้นสูงจากพื้นได้เกินศอกหนึ่ง หัวจะทิ่มแบบช้าๆ ไม่ได้เร็ว ผมเลยเลิก.

พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่า ที่ไปเลิกนั่นผิด เพราะที่จริงนั้นการทำสมาธินั้นอะไรเกิดขึ้น ผู้ทำสมาธิถ้าสติยังอยู่กับตัว ควรจะเรียนรู้เฉยๆ ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นกับตัวเอง แล้วอยู่กับภาวะนั้นไป.

มีอีกครั้งหนึ่งผมนั่งแล้ว พอจิตสงบเหมือนตกลงในความมืด คล้ายๆกับในท่อขนาดพอตัวดิ่งลงไปไม่เร็วนัก แต่เร็วพอสมควร ที่ปลายท่ออีกข้างเห็นเป็นแสงสว่างเป็นจุดเล็กๆ แล้วผมก็ตกใจ เลิกทำสมาธิ.

ผมไปกราบบังคมทูลเล่าถวาย ท่านก็รับสั่งอีกว่า นั่นผิด ไม่ควรจะเลิก แต่ควรจะคุมสติให้ดี แล้วอยู่กับภาวะที่ตัวกำลังประสบนั้นไปเรื่อยๆ ในที่สุดมันจะผ่านขั้นตอนเหล่านี้ แล้วไปสู่ความสงบจริงๆ.

ผมเอามาเทียบเคียงกับคำสอนของครูบาอาจารย์ต่างๆ เห็นว่าตรงกันหมด ถึงได้รู้ว่าทรงปฏิบัติไปได้มาก คนธรรมดาหาใครที่มีศีลสมบูรณ์เท่าพระเจ้าอยู่หัว เห็นจะยาก พระเจ้าอยู่หัวทรงมีศีลสมบูรณ์ เมื่อมีศีลเป็นพื้นฐาน สมาธิจะเกิดง่าย และจะอยู่แบบมั่นคง ในที่สุดก็จะตามด้วยปัญญา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา.

พระมหากษัตริย์ของเราท่านมีทศพิธราชธรรมเป็นหลัก ต่างกับพระเจ้าแผ่นดินประเทศอื่น และในทศพิธราชธรรม ๑๐ ข้อ แล้วมีอยู่ข้อหนึ่งคือศีลต้องมี ถ้าหากว่ามีอะไรที่จะแลดูว่าท่านเคยล่วงศีลบ้าง ท่านก็ทรงมีเหตุผล แล้วก็ไม่ได้ตั้งพระทัยที่จะทำ ยกตัวอย่างง่ายๆ

อย่างในงานสังคมที่เขามีการดื่ม พระเจ้าอยู่หัวท่านก็ทรงดื่มด้วย ทรงเสวยน้ำจันทน์ด้วย แต่ว่าไม่ได้ขาดพระสติ แล้วเป็นการปฏิบัติคล้อยตามสังคม เพียงเพื่อมิให้เสียมารยาท เป็นการเอาใจแขก.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาธรรมะจากพระหลายรูป และจากหนังสือหลายร้อยเล่ม คงจะทราบแล้วว่าเมื่อทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศ เพียงสองสัปดาห์ ผมเชื่อว่าท่านคงขึ้นต้นได้ถูก และได้พระอาจารย์ที่มีความสามารถ คือ สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน ท่านเป็นพระพี่เลี้ยงของพระเจ้าอยู่หัว ผมเห็นท่านศึกษาจากตำราของครูบาอาจารย์หลายท่าน แล้วเวลาที่เสด็จไปที่ไหนก็ตาม ถ้ามีพระที่มีความรู้ทางกรรมฐาน ทางวิปัสสนา สมาธิ ท่านจะต้องเสด็จไปทรงเยี่ยม และรับสั่งกับพระเหล่านี้ทุกรูป หน้าที่อย่างหนึ่งของผมสมัยอยู่ในวัง คือว่า หาพระถวายท่าน เวลาเสด็จตามต่างจังหวัด พวกเรามีหน้าที่ต้องไปศึกษาภูมิประเทศ ศึกษาบุคคล เพื่อจะเตรียมการเสด็จพระราชดำเนินตอนที่ออกเดินทางไปศึกษาภูมิประเทศ ถ้าพบพระดีๆเข้า เราต้องกลับมากราบบังคมทูลท่านว่า มีพระอยู่ที่วัดโน้นวัดนี้ ถ้าเสด็จพระราชดำเนินไปทางนั้น เราจะจัดการเสด็จพระราชดำเนินให้สอดคล้องกัน คือว่าให้ทรงมีเวลาที่แวะวัดนั้น และพบกับพระด้วย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

พระปฐมบรมราชโองการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยามนั้น ขอให้ขยายความด้วยครับ.

๐ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

เป็นปฐมราชโองการที่พระมหากษัตริย์ต้องทรงแสดง เมื่อขึ้นครองราชย์ หมายความว่า รัชกาลไหนขึ้นครองราชย์ก็ต้องประกาศว่าอย่างนี้ ถ้าจะดูว่ากลายเป็นพระราชปณิธานหรือเปล่า ต้องดูที่การปฏิบัติพระองค์ เราจะเห็นว่าตั้งแต่ครองราชย์เป็นต้นมา พระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ไม่เคยทิ้งประชาชน และทรงอุทิศพระวรกายให้กับประชาชนอย่างไม่มีเงื่อนไขตลอดเวลา แม้เวลาทรงพระประชวร ท่านยังนึกถึงชาวบ้าน ทรงประกอบพระราชกรณียกิจที่เป็นประโยชน์กับชาวบ้านตลอดเวลา ขณะทรงพระประชวรอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช ก็ยังมีพระราชอุตสาหะ ทรงนึกถึงรถที่มันติดอยู่แถวสนามหลวง แล้วทรงออกแบบถนนสะพาน (ทางคู่ขนาน).

ไม่เคยทรงอยู่นิ่งเฉยเลย อะไรก็ตามที่เป็นเรื่องของชาวบ้าน พระเจ้าอยู่หัวทรงนึกขึ้นได้ก่อนเสมอ จากการปฏิบัติพระองค์นี่เอง ผมถึงเชื่อว่าท่านทรงยึดถือปฐมบรมราชโองการนั้นว่า เป็นสัญญาที่ได้พระราชทานแก่ประชาชน แก่ประเทศชาติ และท่านไม่เคยผิดสัญญานั้นเลย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เวลาประเทศไทยมีเหตุการณ์วิกฤตต่างๆ แต่สามารถผ่านวิกฤตต่างๆได้ทุกครั้ง เป็นเพราะบุญบารมีของพระองค์ท่านใช่ไหมครับ.

○ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

ผมเชื่ออย่างนั้น เพราะเหตุว่าทรงมีธรรมะ การพิจารณาปัญหาต่าง ๆของท่าน เป็นไปด้วยความสุขุมรอบคอบ เพราะว่าทรงมีธรรมะเป็นหลัก พระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงมีพระวิตกเวลามีวิกฤตการณ์ แต่ว่าจะทรงพิจารณาวิกฤตการณ์นั้นโดยรอบคอบทุกแง่ทุกมุม และเพราะเหตุที่ไม่ทรงพระวิตก ไม่ทรงหวาดกลัว ข้อยุติที่ทรงได้จึงเป็นประโยชน์ต่อบ้านเมืองเสมอมา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดุหรือไม่ครับ.

○ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

ตลอดเวลาร่วม ๑๒ ปี ที่อยู่ในตำแหน่ง ผมไม่เคยเห็นพระเจ้าอยู่หัวเคยดุใครเลย ถ้าหากมีอะไรที่ปฏิบัติไม่ถูกพระทัย พระเจ้าอยู่หัวจะทรงสอน ผมเคยมีรับสั่งให้เข้าไปเฝ้า เพราะการทำงานของผมมีปัญหา พอเข้าไปถึงจะรับสั่งถึงปัญหาเกิดขึ้นควรจะปฏิบัติอย่างไร ท่านให้โอกาสเราที่จะแก้ตัวใหม่ ไม่โปรดที่จะเสียเวลาอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วที่เห็นชัดว่ามีพระราชประสงค์ที่จะให้แก้ไขการทำงานต่อไปข้างหน้ามากกว่าในการรับสั่ง น้ำพระเสียงจะไม่มีกร้าว หรือว่าเป็นเชิงดุ ไม่มีเลย ตรงกันข้ามจะรับสั่งด้วยน้ำพระเสียงที่เย็นและปลอบใจเรา ฉะนั้นคนทำผิดถ้าไปเฝ้าพระเจ้าอยู่หัวคงยิ้มออกมาทุกคน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สอนสมาธิที่หนังสือพิมพ์มติชน เริ่มมาเมื่อไร.

○ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

เริ่มมา ๑๐ กว่าปีแล้ว ความจริงผมไม่เคยนึกว่าต้องมาสอนคนอื่นเลย ปฏิบัติเฉพาะตัวก็พอแล้ว แต่ว่าเพื่อนผมที่เป็นครูสมาธิ คือ Mr. John Coman ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านอุบาขิ่น เป็นครูชาวพม่าที่มีชื่อเสียงดังไปทั่วโลก ท่านเป็นผู้ตั้งศูนย์ฝึกสมาธินานาชาติขึ้นที่ย่างกุ้ง สอนสมาธิตามวิธีของท่านอุบาขิ่น ท่านศึกษามาจากพระพม่าอีกรูปหนึ่ง อาจารย์ของท่าน ชื่อ ท่านเวบูชยาดอ จอห์นไปเรียนมาจากท่านอุบาขิ่น ปี ๒๕๓๓ ผมก็บอกเพื่อนว่าจะไปสังเกตการณ์สอนสมาธิของคุณ ไปถึงผมเปลี่ยนใจสมัครเรียนเลย ผมก็เรียนอยู่กับจอห์น.

การสอนของจอห์นใช้เวลา ๑๐ วัน แบ่งเป็น ๒ ส่วน ตอนต้นนั้นจะสอนสมถกรรมฐาน คือ การรู้จักทำจิตให้สงบด้วยลมหายใจ ๓-๔ วันที่เหลือจากนั้นจะสอนวิปัสสนากรรมฐาน คือ เอาจิตที่สงบแล้ว พิจารณาเวทนาในร่างกายให้เข้าใจว่าเวทนาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ศีรษะถึงปลายเท้า เป็นอนิจจัง.

ใช้ความเป็นอนิจจังของเวทนา เป็นเครื่องมือตัวเดียว โดยเวลานั่งวิปัสสนาจะไม่กระดุกกระดิกเลย ไม่เปลี่ยนท่าเลย นั่งไม่กี่นาทีจะเริ่มเจ็บเริ่มปวดเมื่อย ก็ให้จิตตัวเจ็บ ตัวปวด ตัวเมื่อย คือทุกขเวทนาขึ้นมา พิจารณาให้เข้าใจว่ามันไม่เที่ยงอย่างไร มันเป็นอนิจจังอย่างไร หลักสูตรมีแค่นี้เอง ผมจำได้ว่าเรียนกับจอห์นครั้งแรก ผมกลับมาด้วย

ความเจ็บปวด คือ ผมดูไม่ออกว่ามันไม่เที่ยงอย่างไร และเป็นอนิจจังอย่างไร.

หลังจากนั้นจอห์นได้รับเชิญให้มาสอนที่เมืองไทย ๑ ปี ผมได้รับหน้าที่เป็นผู้ช่วย เพราะเขาพูดภาษาไทยไม่ได้ ผมเป็นคนแปลคำสอนเป็นภาษาไทย เมื่อแปลก็ต้องปฏิบัติด้วย ผมได้เรียนกับจอห์นอยู่ ๑-๒ รุ่น พอถึงรุ่นที่ ๓ ระหว่างที่นั่งอยู่กับจอห์น ผมก็ทำสำเร็จ ผมเกิดความเข้าใจว่ามันไม่เที่ยงอย่างนี้เอง ทำไมมันถึงเจ็บ ถึงปวด ความเจ็บ ความปวด ที่เรารู้สึกนั้นมันสาหัสเหลือเกิน เพราะเราไม่เข้าใจความเจ็บ ความปวด ว่ามันเกิดจากอะไร เมื่อไม่เข้าใจแล้ว เราทุกคนทำผิดคือต่อสู้กับความเจ็บปวด การต่อสู้นั้นจะยิ่งทำให้ความเจ็บความปวดนั้นรุนแรงขึ้นวางไม่เป็น พอเข้าใจความเจ็บ ความปวด แล้ววางความเจ็บความปวดได้ คือ ดูเฉยๆ แทนที่จะสู้กับมัน ผมก็สามารถจะนั่งได้ต่อเนื่องเป็นชั่วโมงๆ.

ถ้าลืมความเจ็บได้แปลว่าสะกดจิตตัวเอง แต่ถ้าเข้าใจความเจ็บดูมันได้อยู่นั่น คือ เบื้องต้นของการเข้าใจทุกข์ พอผมทำได้ จอห์นก็บอกให้สอนสมาธิเลย ผมก็เริ่มสอนตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน เริ่มต้นด้วยคนจำนวนน้อย แล้วบอกต่อๆกันไป.

ตอนนี้กำลังเขียนเรื่องเวทนาอยู่ เพราะการสอนของท่านอุบาขิ่นใช้เวทนาเป็นอุบาย ผมเลยนึกว่าถ้าเขียนให้คนเข้าใจเวทนาชัดขึ้นบางที่จะช่วยให้เขาทุกข์น้อยลง.

การปฏิบัติธรรม สามารถปฏิบัติที่บ้านก็ได้ คนที่นึกว่าจะปฏิบัติธรรมต้องไปวัด หรือต้องไปหาครู เข้าใจผิด ที่จริงทุกวันนี้อาจจะไม่ต้องพบครูก็ได้ เพราะมีทั้งหนังสือ เทป วีดีโอ ไปซื้อมาอ่านมาดูมาฟังก็ได้

แล้วปฏิบัติเองได้ คนที่มานั่งสมาธิกับผม ๆ จะเตือนเสมอให้กลับไปแล้วต้องทำ และทำอย่างสม่ำเสมอ สมาธิต้องกำกับตัวเราใจเราตลอดเวลา จดจ่อกับสิ่งที่กำลังปฏิบัติ ใจดวงหนึ่งทำหน้าที่ได้อย่างเดียว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านเชื่อเรื่องกรรมมากน้อยแค่ไหน.

○ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

ประสบการณ์คงไม่มี เพราะประสบการณ์มันเป็นการแปลความสิ่งที่เกิดแล้ว จะพูดอย่างไรก็ได้ จะใช่ก็ได้ ไม่ใช่ก็ได้ ที่ผมเชื่อเรื่องกรรมนั้น เพราะผมเห็นว่าเป็นคำอธิบายที่สมเหตุสมผลที่สุดกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นแก่เรา บางคนมักจะตั้งคำถามกับตัวเองว่า ทำแต่ความดีมาตลอด ไม่เคยได้รับผลดี ตอบแทนเลย เพราะเหตุว่าไม่ยอมเชื่อเหตุผลเรื่องกรรม สิ่งที่ตัวทำนั้นมีผลเสมอ แล้วจำได้หรือเปล่าว่าทำอะไรไปบ้าง ไม่ต้องชาติก่อน ชาตินี้ยังจำไม่ได้เลย มีเหตุต้องมีผล ถ้าผลไม่ดีเหตุต้องไม่ดี ผมไม่อ้อนวอนใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าอยากมีชีวิตที่ดีอยู่ไปข้างหน้าต้องเริ่มทำดีเสียเดี๋ยวนี้.

เรื่องกรรมเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนมาก พระพุทธเจ้าท่านถึงสอนว่าอย่าไปพูดหรือคิดถึงมันมากนัก ถ้าเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วยึดตรงนี้เป็นหลักเลย แล้วอย่ามัวมานั่งสอบกรรมของตัวเองว่าเมื่อก่อนเป็นอย่างไร ความสามารถอันนี้เป็นของพระอรหันต์ ถ้าเป็นคนธรรมดาอย่างเรา ถ้าสามารถจะรู้ว่าชาติก่อนทำอะไร และอธิบายกรรมได้จะเดือดร้อนมาก เพราะเรายังไม่บรรลุธรรม ถ้าเรารู้ว่าคนนี้ในชาติหนึ่ง

เคยทำความเจ็บปวดให้เรา ถ้าเรายังเป็นคนธรรมดาอยู่ก็คิดว่าแก้แค้นซะดีไหม จะทำให้เกิดทุกข์และกรรมหนักเข้าไปอีก เพราะฉะนั้นจึงเป็นความสามารถของพระอรหันต์เท่านั้น.

พระพุทธเจ้าท่านบอกให้น้อมเข้ามาใส่ตน ฉะนั้นเห็นอะไรก็ตามที่นึกว่าเป็นปัญหา อย่าลืมตัวเองว่า ปัญหาเช่นนี้เกิดกับเราได้หรือเปล่า มันจะทำให้เราไม่ทะนงตัว บางคนคิดว่าตัวเองเหนือกว่าคนอื่น พอมีเคราะห์กรรมที่เกิดขึ้นกับคนอื่น สมน้ำหน้าเขา แต่หารู้ไม่ว่าตัวเองมีโอกาสที่จะประสบเคราะห์กรรมเท่าๆกับเขา หรืออาจจะร้ายแรงกว่าเขา.

ที่ท่านบอกให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ความจริงลึกซึ้งมาก พระพุทธเจ้าหมายถึงไม่ประมาทในธรรม ไม่ใช่ความประมาทธรรมดา ส่วนมากจะพูดว่าขับรถให้ระมัดระวัง อันนี้เป็นความประมาททางโลก แต่จริงๆแล้วคือทางสายกลางนั่นเอง หรือ มรรค ๘.

สุข คือ ทุกข์น้อย สุขจริงๆไม่มี สุขจริงๆมีแต่นิพพานเท่านั้น ที่เราเรียกว่า สุข เพราะตอนนั้นเราสบาย เราชอบมัน แต่ถ้าถามจริงๆ ว่าสุขสมบูรณ์หรือเปล่า ไม่สมบูรณ์สักอย่าง ถ้าไม่สมบูรณ์ศาสนาพุทธไม่ถือว่าเป็นความสุข ยังเป็นทุกข์อยู่ และทุกข์มีที่มาคือความอยากของเราเอง ที่เรียกว่า ตัณหา และทุกข์นี้ดับได้ด้วยนิพพาน ทำอย่างไรถึงจะไปนิพพานได้ ด้วยมรรค ๘ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค คือ มรรค ๘ ที่ทรงตรัสรู้ได้ด้วยธรรม ๔ ข้อนี้ มรรค ๘ คือ มัชฌิมาปฏิปทา เริ่มต้นด้วย สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านมีแผนการคิดจะทำอะไรต่อไปในอนาคตบ้าง.

○ **พล.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร**

ผมไม่มีแผนการอะไรขณะนี้ โดยอายุ สุขภาพ สิ่งที่มีอยู่นี้ก็พอสมควรแล้ว คือว่า ยังเขียนหนังสือได้ ยังสอนธรรมะให้เขาได้อยู่ การได้รับเชิญไปพูดไปบรรยาย ถ้าไม่หนักหนาอะไร ผมก็ยังไปอยู่ ผมมองดูว่าเวลาของผมเหลือน้อยลงๆ อยากจะเตือนตัวเพื่อให้วันนั้นวันสุดท้ายของผมมันสงบที่สุดเท่านั้นเอง ผมไม่มีแผนอื่นสำหรับอนาคต ไม่มี อยากจะเขียนหนังสืออีกสักเล่ม.

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

ผู้บริหารควรพูดกับคนได้ทุกระดับ
ไม่ใช่พูดกับคนได้พวกเดียว
คนที่จะพูดกับคนได้ทุกกลุ่มต้องใจกว้าง ต้องไม่ยึดติดอะไร
เพราะเวลามีเรื่องคนจะแตกกันเป็นธรรมดา
อันนี้คือส่วนหนึ่งของธรรมะของนักบริหาร
ต้องใจกว้าง เรียนรู้อะไรต้องมองจากของจริง
ผมถึงว่าการศึกษาของเราทำให้คนติดตำรา
ตำราพวกนี้คนอื่นเขียนขึ้นมา มันมาจากสิ่งสมมติทั้งนั้น
ตำราเล่มจริงอยู่ในจิตใจของเรา
ผมค้นพบจากใจตัวเอง ผมพึ่งตัวเองค้นพบตัวเองมาตลอดชีวิต.

...สัมภาษณ์...

ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๐ ท่านเป็นปูชนียบุคคลผู้เชี่ยวชาญด้านกล้วยไม้ที่มีชื่อเสียงทั่วประเทศไทยและทั่วโลก อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒ สมัย จนถึงปี ๒๕๒๓ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นอกจากนี้ยังมีผลงานเขียน เช่น ใต้ร่มนนทรีย์ หอมกลิ่นกล้วยไม้ และเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ต่างๆ กรุงเทพธุรกิจ คมชัดลึก ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ดำเนินรายการ ศาลาริมสวน ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑.

๐ ชีวิตครอบครัว ท่านเกิดเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๖๕ ที่กรุงเทพฯ เป็นบุตรของ ขุนตำรวจเอกพระมหาเทพกษัตรสมุห (ท่านเนื่อง) สาคริก และ คุณแม่สนิท ภมรสุต สมรสแล้วกับ คุณกัลยา มนตรีวัฒน์ มีบุตร ชาย ๓ คน ธิดา ๑ คน.

๐ ประวัติการศึกษา ระดับประถมถึงมัธยม เรียนมา ๑๐ กว่าโรงเรียน เช่น โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สตรีจุลนาถ สมัยนั้นเป็นของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี โรงเรียนยุวกุมาร โรงเรียนนันทศึกษา

โรงเรียนเบญจมพิตร โรงเรียนเนติศึกษา และโรงเรียนนาฏดุริยางค์ กรมศิลปากร เดี๋ยวนี้คือมหาวิทยาลัยศิลปากร.

๐ สาเหตุที่เรียนหลายโรงเรียน เพราะมีเหตุผลที่จะต้องย้าย โดยที่เราไม่ได้ทำผิด และไม่เคยคิดจะย้าย แต่ชีวิตนั้นต้องเป็นไปตามธรรมชาติ ในการย้ายโรงเรียนทุกครั้งมีเหตุมีผลสอดคล้องกันโดยธรรมชาติ ผมไม่เคยสนใจว่าจะย้ายไปเรียนที่ไหน แต่เดี๋ยวนี้รู้สึกว่าทำให้เราได้สัมผัสสิ่งต่าง ๆรอบตัวในมุมกว้าง มีผลให้รากฐานความคิดกว้างขึ้นตามไปด้วย เป็นอิสระ ไม่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ อยู่ที่ไหนก็ได้ไม่เป็นทุกข์ ตรงนี้สำคัญมากที่สุด.

๐ ระดับประถม ผมเรียนที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เพราะพ่อทราบว่าโรงเรียนนี้ปกครองกันเอง ผมตัวเล็กที่สุดในโรงเรียน ถูกนักเรียนที่โตกว่ารังแก ถ้าถูกรังแกจะฟ้องครูไม่ได้ ครูไม่รับรู้ แต่มีหัวหน้านักเรียนคอยสอดส่องดูแล ซึ่งเป็นคนดีมาก ผมเข้าไปปีแรกอยู่ประจำ เขาเรียกเด็กใน พอปีที่สอง พ่อให้มาอยู่บ้านครูของพ่อ ห่างจากโรงเรียนประมาณ ๓-๔ กิโลเมตร ผมต้องเดินไปเรียนทุกวัน.

๐ สมัยอยู่ประจำ ผมมีอาหารกิน ๓ มื้อ มาอยู่กับครูคนนี้ ผมไม่มีอาหารกลางวันกิน เพราะไม่ให้สตางค์ไปโรงเรียน ต้องอดอาหารกลางวัน ตอนพักเที่ยงกลิ่นอาหารโชยมา ไปดื่มน้ำประปาแทน คนอื่นเขามีสตางค์ซื้ออาหารกินกัน แต่ผมต้องไปคุ้ยเก็บเศษอาหารในถังขยะกิน บางวันเก็บเศษอาหารตามพื้น เศษอาหารที่ติดใบตองกิน โดยที่ไม่รู้สึกละอาย ผมใจแข็ง มีความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก.

๐ วันหนึ่งหัวหน้านักเรียนมาแอบเห็นเข้า เขาคว้าข้อมือไปนั่งตักแล้วกอด เขาบอกว่าน้องเอาเงินพี่สิ ผมยกมือไหว้แล้วบอกว่า

ขอบคุณ ผมไม่เอา เพราะเราเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องการพึ่งคนอื่น ต่อจากนั้นไม่เจ็บอีกเลย สู้อดก็ยอม เมื่อมีอายุมากขึ้น ผมค้นพบสัจธรรมหมด จึงรู้ว่าคนเราจะเคารพกัน ต้องมีความคิดเหมือนกัน แสดงว่าพ่อเคารพครูคนนี้มาก ครูคนนี้ไม่ตามใจเด็ก.

๐ พอเรียนปีที่สอง วันหนึ่งแม่มารับกลับบ้าน บอกว่าในหลวงรัชกาลที่เจ็ดท่านจะชุบเลี้ยงแล้ว ต่อจากนั้นผมก็ไปเรียนที่ยุวกุมาร อยู่ในสวนจิตรลดา ที่โรงเรียนนี้เมื่อถึงเวลาอาหาร จะมีรถตั้งเครื่อง ในวังเขาเรียกอาหารว่าเครื่อง รถเครื่องมาถึงตั้งโต๊ะเสริฟ.

๐ ความเป็นอยู่ของผมดีขึ้น ไม่ได้นั่งรถยนต์ไปโรงเรียนเหมือนเพื่อนๆ แต่มีคนหิ้วกระเป๋าเดินตามไปส่งที่โรงเรียน มีรองเท้าถุงเท้าใส่ ไม่ต้องเดินเท้าเปล่าเหมือนเมื่อก่อน เนื่องจากผมมีความเป็นตัวของตัวเองสูงมาก จึงคิดว่าทำไมต้องมีคนเดินหิ้วกระเป๋าตามมาทุกวัน วันหนึ่งจึงหนีกลับบ้านคนเดียว วิ่งตามทางรถไฟกลับ คนไปรับหาผมไม่พบ ตอนค่ำกลับมาบ้านหน้าซีด.

๐ ความที่เราคิดอยากเป็นอิสระไม่ให้ใครเดินตาม ทิ้งคนไปรับไว้ที่โรงเรียน เป็นจุดเริ่มต้นให้มองอะไรสองด้าน การเอาแต่ใจตัวเอง มองอะไรด้านเดียว ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน การมีชีวิตที่อิสระมันจะสอนเราอยู่ตลอดเวลา ให้มองอะไรสองด้าน และใจไม่ต้องการทำให้ผู้อื่นเป็นทุกข์.

๐ นักเรียนในชุดนั้นมีอยู่ทั้งหมด ๑๔ คนเท่านั้นเอง ทราบว่าในหลวงรัชกาลที่ ๗ ท่านคัดเอาเด็กหัวกระทิไปหล่อหลอม แล้วเตรียมส่งไปเรียนที่ประเทศอังกฤษ เพื่อที่จะกลับมาบริหารประเทศ พระองค์ทรงมีสายพระเนตรยาวไกลเรื่องประชาธิปไตย เตรียมตั้งแต่รัชกาลที่ ๖

จนถึงรัชกาลที่ ๗ ผมยังเรียนอยู่ที่นั่น สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีเสด็จไปเยี่ยม ผมยังได้นั่งตักท่านด้วย.

๑ เพื่อนเท่าที่จำได้ มีพระองค์เจ้าวรานนท์ธวัช ท่านสิ้นไปแล้ว ผมจำได้ว่า ถ้าท่านจะเข้าห้องน้ำ ต้องชวนผมไปเป็นเพื่อนทุกครั้ง คงกลัวผี มีอีกท่านหนึ่งที่ผมจำได้ คือ คุณอายุศ อิศรเสนา.

๑ หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผมต้องย้ายโรงเรียนอีก ระดับมัธยมต้นผมเรียนที่โรงเรียนราชบุรีวิทยาลัย อยู่ที่เทเวศร์ โรงเรียนนี้มีทหารที่เป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อย ๓ ท่าน ร่วมกันจัดตั้ง คือ หลวงบรรหาร ศุภวาท หลวงพิทยา และ หลวงสุนทร คนที่มาเรียนส่วนใหญ่อยากเป็นทหาร รุ่นผมนายทหารดังก็มี พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก.

๑ ผมเรียนห้องหกที่โรงเรียนราชบุรี ต่อมาโรงเรียนยุบ ผมมาเรียนต่อที่โรงเรียนรพีพัฒน์ ก็คือโรงเรียนราชบุรี เปลี่ยนชื่อเป็นรพีพัฒน์ มีหลวงบรรหารดูแล หลวงสุนทรไปอยู่โรงเรียนเทเวศร์ และโรงเรียนวังบูรพา.

๑ หลังจากนั้นมาเรียนห้องหกที่โรงเรียนนันทศึกษาอีก ๒ ปี โรงเรียนนี้มีครูใหญ่ชื่อ ครูเพี้ยน สุวรรณมาลิก ท่านใจดีมาก ปีแรกโรงเรียนยังไม่ได้รับรองวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนคัดนักเรียนไปสอบเพื่อยกวิทยฐานะ ๕ คน ผมเป็นหนึ่งใน ๕ คน ที่ถูกส่งไปสอบที่โรงเรียนเบญจมบพิตร หลังจากนั้นโรงเรียนก็ได้รับยกวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษา แต่ผมเรียนซ้ำชั้นอีก ๑ ปี.

๑ พอเรียนปีที่ ๒ อาจารย์เพี้ยนซึ่งเป็นครูใหญ่ และสอนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วย ห้องท่านจะไม่ให้ใครเข้าไป เพราะมีเครื่องมือ

วิทยาศาสตร์ที่ราคาแพงๆ แต่ท่านจะให้ผมเข้าไปหยิบเครื่องมือให้ท่าน ผมเรียนปีที่สองนี่ผมสอนเพื่อนได้ด้วย.

๐ ต่อมาผมมาเรียนที่โรงเรียนรพีพัฒน์ ห้องหกขึ้นห้องเจ็ด กระทรวงศึกษาเปลี่ยนหลักสูตรเอาห้อง ๖ มาเป็นมัธยมบริบูรณ์ คนที่เรียน ๗ จะเรียนต่อถึง ๘ เลยก็ได้ แล้วเข้ามหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องผ่านโรงเรียนเตรียม ตอนนั้นห้อง ๖ แล้วผ่านโรงเรียนเตรียมอีก ๒ ปี ถึงเข้ามหาวิทยาลัย แล้วเอาห้อง ๗ ห้อง ๘ ไปไว้กับสายอาชีพ จึงเกิดโรงเรียนเตรียมนายร้อย เตรียมจุฬา โรงเรียนเตรียมเกษตรแม่โจ้ ผมเรียนมัธยมบริบูรณ์ ๓ ปี มองเผินๆเหมือนเรียนซ้ำ แต่ถ้ามองลึกเข้าไปไม่ได้ซ้ำ เพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงตลอด.

๐ สาเหตุที่ผมไปเรียนเกษตรที่แม่โจ้ ก็เพราะเหตุบังเอิญ หลังจากผมเรียนซ้ำชั้นมัธยมบริบูรณ์อยู่ ๓ ปีแล้ว พ่อผมขับรถถูกรถบรรทุกชนท้าย วันหนึ่งเอารถไปซ่อมแถววรจักร เมื่อก่อนนี้ กรมเกษตร การประมงอยู่แถววรจักร ที่เขาเรียกว่าวังแดง มีคุณพระช่วงเกษตรศิลปการ เป็นอธิบดีกรม สมัยก่อนไม่มีรองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง และยังไม่มีการเมืองเข้ามาแทรก ไปพบเพื่อนของพ่อที่สนิทกันมาก ชื่อ ม.จ.ลักษณากร เป็นหัวหน้ากองพืชพันธุ์อยู่ที่กรมเกษตร ยืนคุยกันระหว่างที่รอซ่อมรถ ท่านลักษณากรเห็นผมยืนแอบอยู่ข้างหลังพ่อ ท่านถามว่า หลานชายมาทำอะไร พ่อบอกว่าปล่อยให้เขาเรียนมัธยมมาตั้ง ๓ ปีแล้ว ไม่เห็นมันจะทำอะไรเลย ท่านลักษณากรจึงถามว่า ไปเรียนแม่โจ้ไหม ผมยังไม่รู้จักแม่โจ้ แต่เคยมีเพื่อนสนิทเขาสอบไปเรียนได้แล้ว เขามาลาผม พ่อถามผมว่าเอาไหม ผมตอบตกลง ท่านลักษณากรจึงพาพ่อกับผมไปพบคุณพระช่วงฯ ซึ่งท่านเป็นอธิบดี

คุณพระช่วงก็มองผมแล้วถามว่าหลานชายไปแน่นะ แล้วควักนามบัตรมาเขียน และให้ผมถือนามบัตรท่านไป แล้วบอกว่าหลานชายไปเถอะเข้าได้ เขารับสมัครกันที่กรม แล้วสอบแข่งขันกัน รับ ๑๒๐ คน ผมเข้าเรียนเกษตรแบบธรรมชาติ.

๑ ลุงเขยผม พระยาทะยานพิฆาต เป็นหนึ่งในสามท่านที่ตั้งกองทัพอากาศ อนุสาวรีย์ท่านยังอยู่ที่กองทัพอากาศ เป็นคนคุมกองทัพไทยไปรบในสงครามโลกครั้งที่ ๑ และที่ฝรั่งเศส พอท่านรู้ว่าผมจะไปอยู่ที่แม่โจ้ ท่านก็พูดแบบผู้ใหญ่ หลานชายไปนี่ถ้าแกไม่ได้อะไรกลับมา แกเป็นหมานะ ผมนี่เป็นคนที่ใครดูถูกไม่ได้ จึงจำไว้ในใจ ผมไปแม่โจ้คนเดียว ไปขึ้นรถไฟที่หัวลำโพง.

๑ ที่แม่โจ้ ตื่นนอนหกโมงเช้า มีจอบ ขวาน อย่างละเล่ม หมวกฟาง และรองเท้าใบ ใส่เสื้อม่อฮ่อม กางเกงพื้นบ้าน แบบคนทำงานพื้นดิน ไปถางป่า ต้นไม้ใหญ่ ๓ คนโอบ แต่ใช้เครื่องมือแค่นี้ ต้องโค่นให้ได้ ๓ วันแรกมือพองจนน้ำเหลืองไหล แล้วมันก็แห้งไปเองจนแข็ง.

๑ พอผ่านไปได้เดือนหนึ่ง เขาให้ไปสอบคัดเลือกซ่อม ผมก็ไปสอบ มีคนมาสะกิดว่าผมสอบได้แล้วไม่ต้องสอบ ผมรู้แล้วว่าคุณพระช่วง ให้นามบัตรมาเพื่อเอาไปทดสอบ เพราะเพื่อนผมตัวใหญ่กว่านี้ยังเรียนไม่ได้เลย ผมตัวเล็กนิดเดียวจะเรียนได้อย่างไร เข้าเรียน ๑๒๐ คน เหลือแค่ ๗๐ คน.

๑ โรงเรียนเตรียมเกษตรที่แม่โจ้นี่ คุณพระช่วงเป็นคนตั้งกับ ๓ บูรพาจารย์ในเกษตรนั่นแหละ ผมรู้ว่าผู้ใหญ่คิดยังไง เรียนเกษตรต้องสู้ ลำบาก มีคนพูดเกี่ยวกับแม่โจ้ว่า ดินก็แย่ ถ้าเป็นนกยังไม่อยากบินผ่านแม่โจ้ เพราะทารุณมาก น้ำ ไฟ ไม่มี ไข้ป่าก็ชุม พอต้นสัก

ออกดอก ไข้ป่ามาแล้ว คนเป็นโรคมาเลเรียจะลำบากมาก เพราะโรงพยาบาลที่มีอยู่นั่น มีสภาพเหมือนคลีนิค ขาดแคลนยา และแพทย์ คนไข้ที่เป็นมาเลเรียที่นอนอยู่ ต้องเอาผ้าขาวม้าผูกขาติดไว้กับเตียง เพื่อกันไม่ให้กระโดดน้ำ แล้วตักน้ำมาราด ให้กินยาควินนิน ๆ นี่ขมมากๆ อยู่ที่นั่นกินยาควินนินแห้ง ๆ ได้เลย ไม่ต้องมีน้ำ กัดแล้วกลืนเลย ผมเพิ่งรู้ว่าที่คุณพระช่วงเลือกที่แม่โจ้ ทั้งที่สภาพต่างๆมันเลวร้ายมาก เพราะคนที่เรียนเกษตรต้องอดทน ผมเข้าไปที่นั่นโดยบังเอิญหรือแบบธรรมชาติอีกครั้ง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เมื่อปี ๒๕๑๑ ท่านได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา ซึ่งเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดในทางวิชาการ ขอให้อาจารย์เล่าตั้งแต่เริ่มทำงาน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๐.

๐ **ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก**

ผมไม่เคยคิดว่าจะได้อะไรเลย แต่ถ้าสิ่งที่ผมทำแล้วผมรัก ผมถอดใจมาทำเลย เริ่มแรกปี ๒๔๙๐ สมัยนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต้องอาศัยอาจารย์พิเศษจากภายนอกมาก แต่ก็ดีเพราะเขาสามารถคัดคนดีๆมาได้.

อาจารย์สมัคร บุโรวาท จากกรมทรัพยากรธรณี เมื่อก่อนเรียกกรมโลหะกิจ สอนภาษาอังกฤษ คุณพระประทักษ์สุนทรสาร เจ้าคุณภรตฯ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวชิราวุธ ขับรถไปสอน ตอนนั้นที่ผมเรียนจบเป็นรุ่นที่ ๒ มหาวิทยาลัยยังไม่มีอาจารย์ประจำเลยนอกจากผู้บริหาร

รุ่นผมสายเกษตรจบเพียง ๒ คน ไม่ใช่มีคนเรียน ๒ คนนะ รุ่นนั้นมีเรียนทั้งหมด ๑๗ คน แต่ที่เขาไม่จบ เพราะสมัยนั้นหลักสูตร ๕ ปี เขายังไม่เคยกับการทำวิทยานิพนธ์ ผมทำและสำเร็จพร้อมอาจารย์ปราณี แจ้งเชียรจิต เสียชีวิตไปแล้ว อาจารย์เริ่ม บุรณฤกษ์ ท่านดีมาก ท่านอยากจะได้ผมไว้เป็นอาจารย์ แต่ไม่บังคับผม ท่านถามว่าจบแล้วจะไปไหน ลองหยั่งเสียงดู ผมบอกว่าจะไปอยู่แม่โจ้ ท่านบอกว่าจะไปทำไม ไฟฟ้า น้ำประปาไม่มี สมัยนั้นผู้ใหญ่ในมหาวิทยาลัยเป็นผู้บริหารในกระทรวงด้วย ฉะนั้นเขาจะตอบได้เลยว่า ไปที่นั่นต้องเป็นลูกจ้างชั่วคราว ไม่มีตำแหน่งให้ ผมไม่สนใจตำแหน่ง ตัดสินใจไป ไปถึงพบว่าหัวหน้าสถานีจบประถมกสิกรรมเท่านั้น ผมถูกเพ่งเล็งว่าเป็นปริญญาคนแรกที่เข้ามา ถูกทดสอบบีบคั้นสารพัด แต่ยังเฉย มุ่งทำแต่งาน และดีกับทุกคนเหมือนผมเป็นเด็ก ๆ สมัยนั้นคนมีน้ำใจมากกว่าสมัยนี้.

บ้านที่ถนนเศรษฐศิริ ตอนเย็นเอากับข้าวไปแจกเพื่อนบ้านกัน พอไปอยู่ที่นั่นเราก็ทำแบบนั้น คุณแม่ไปด้วย ตอนเย็นเอาแกงไปให้ เขาไม่กล้าว่าผม เพราะตอนที่ไปก็เอารถส่วนตัวขนของ เวลาจ่ายเงินเดือนก็จ่ายเอง คนงานได้เดือนละ ๒๕๐ บาท เดือนหนึ่งหักหนี้สินแล้วเงินเดือนเหลือคนละ ๑๐ บาท ผมเห็น แต่เก็บไว้ในใจ เพราะเรายังไม่มีประสบการณ์ ยังต้องเรียนรู้อีกมาก รุ่นน้องผมไป เขาทนไม่ไหว ผมต้องปกป้องเขาด้วย เพราะกลัวจะถูกรังแก.

อาจารย์ ม.จ.จักรพันธ์ เพ็ญศิริ ท่านสอนวิชาสถิติเป็นวิชาใหม่ เรียนไม่รู้เรื่องกันเลย ใกล้สอบมีกระดาษมาให้ ข้อ ๑๒๓ ออกอย่างนี้แล้ว ออกตรง ๆ ด้วย ผมไม่รู้ว่าใครเอามาให้ แต่ผมว่าครูคนนี้ท่านดีมาก เพราะท่านเป็นผู้ตรวจราชการ และตรวจงานวิจัยของข้าราชการ ด้วย

ผมอยู่แม่โจ้ ผมทำงานวิจัยอะไรหลายอย่าง หลังจากนั้น ๑ ปี ท่านเดินทางไปตรวจ ไปตบหลังพูดกับผมเหมือนครูพูดกับลูกศิษย์ว่า เห็นลื้อนั่งหลับว่ะ ทำไมทำได้ยังไงว๊ะ ผมเป็นคนแรกที่นำวิชาสถิติมาใช้กับการเกษตรของเมืองไทย ในงานวิจัยต่างๆ งานวิจัยเรื่องแรกที่ใช้วิชาสถิติ คือ งานวิจัยเรื่องพืชผักและยาสูบ ถ้าไปค้นดูในหนังสือพิมพ์กสิกรเก่าๆจะรู้ มีหลักฐานอยู่ที่นั่น.

ผมมาสำรวจตัวเองดูว่าเราทำได้อย่างไร พยายามจะหาว่าสัจธรรมของจิตใจคนมันอยู่ที่ไหน แล้วก็หาคำตอบได้ว่า อยู่ที่ความตั้งใจดี ต้องการอิสระ พออิสระแล้วอะไรที่ทำไม่ได้ เกิดความมุมานะพยายามทำให้ได้ ผมเคยนั่งแกะตำราสถิติทีละตัวสองตัว จนกระทั่งมันรู้เหตุผลหมด แล้วก็ไม่ติดอยู่กับตัวเลขด้วย ตอนหลังผมกลับมาบางเขนมาช่วยท่านสอนอยู่ปีเดียว ท่านบอกเธอเก่งแล้ว สอนเองเถอะ ฮั๊วไม่ต้องสอน ผมเลยกลายมาเป็นอาจารย์สอน คือ ผมค้นพบตัวเองด้วยตัวเอง.

เรื่องกล้วยไม้ก็ใช่ ถ้าผมไม่ไปแม่โจ้ วงการกล้วยไม้อาจไม่เกิดขึ้นในเมืองไทย จะเรียกว่าเสียสละก็ได้ แต่ผมรักที่จะทำจากใจ และผมก็ทำได้ ความอดทนสูงเพราะว่าจิตใจแรง คนเดี๋ยวนี้เขาพูดว่าไฟแรงหรือมีอุดมการณ์ ให้เวลาจริงๆ มีความมั่นคง จะให้สังคมได้มากทีเดียว ผมสู้กับใจตัวเองมามาก ผมมาอยู่กรุงเทพฯเพราะอำนาจในกรุงเทพฯ และพ่อตาผมไปเยี่ยมเห็นลูกสาวลำบากอยู่ที่โน่น ไฟฟ้าไม่มี ต้องจุดตะเกียง ก็มาบอกกับเพื่อนของท่าน คือ คุณหลวงอิงคศรีกสิการ หรือ ศาสตราจารย์ อินทรีย์ จันทรสถิต พอดีทางกรุงเทพฯต้องการนักวิจัยมือดีมาทำงานค้นคว้าเรื่องข้าว ผมมารู้ทีหลังว่า

คุณหลวงอิงคศรีพูดว่า ถามมัน มันก็ไม่มา ย้ายเข้ามาเลย จิตใจผมมั่นคง และมีความรักอยู่กับชนบท ถึงแม้จะมาอยู่กรุงเทพฯ ความรู้สึกนั้นยังมีอยู่เต็มเปี่ยม จนมาเป็นอธิการบดีที่เกษตร เสาร์-อาทิตย์ ผมลงแปลงทดลองกับนิสิต.

ผมเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ ๒ สมัย สมัยละ ๒ ปี แต่ผมไม่สนใจตำแหน่ง ผมเข้ามาเป็นก็เพราะเหตุบังเอิญ คือสมัยนั้นอธิการบดีของมหาวิทยาลัยเป็นนักการเมือง แต่ไม่ได้มาทำงานหรอก ใช้เลขาธิการ คำว่าเลขาธิการมันเลยติดมาตั้งแต่นั้น เดี๋ยวนี้ก็ยังมีอยู่ไม่กี่แห่ง แต่ก่อนเลขาธิการมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่คล้ายอธิการบดี เป็นมือขวาของอธิการจุฬาฯ พล.อ.ประภาส ก็เคยเป็นอธิการบดีเกษตร พล.ร.อ.สิงห์ สงครามใจ ก็เคยเป็นอธิการบดี คุณจรูญ สืบแสง มือขวาของท่านปรีดี พนมยงค์ ก็เคยเป็น.

ในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง มันเกิดเรื่องเข้าใจผิดกันส่งคนๆหนึ่งมาเป็นอธิการ ผมไม่อยากเอ่ยชื่อท่าน ท่านก็เจตนาดี แต่มันเกิดผลเสีย เพราะว่าเด็กประท้วงกันทั้งเดือนเลย หยุดเรียนอาจารย์ก็หยุดสอน ผลสุดท้ายพออธิการบดีออกไปแล้วหาคนแทนไม่ได้ มาหาผม ขอให้ผมเป็นเลขาธิการ แต่ผมก็ถามไปว่า ผมไม่ได้เป็นหัวหน้าภาควิชา ทำงานอยู่ในภาควิชาเฉยๆ มาเอาผมทำไม เขาตอบผมว่าหาคนที่พูดกับคนทุกกลุ่มไม่ได้ ผมก็เลยสอนเขาไปว่า นี่แหละกฎระเบียบทั้งหลายที่คุณออกมากี่ข้อกี่ข้อนั้นไม่จริงหรอก ของปลอมทั้งนั้น แต่นี่ล่ะของจริง เพราะคนเราถ้าไม่เจอปัญหาไม่เห็นของจริงหรอก คือ ผู้บริหารควรพูดกับคนได้ทุกระดับ ไม่ใช่พูดกับคนได้พวกเดียว คนที่จะพูดกับคนได้ทุกกลุ่มต้องใจกว้าง ต้องไม่ยึดติดอะไร

เพราะเวลามีเรื่องคนจะแตกกันเป็นธรรมดา อันนี้คือส่วนหนึ่งของธรรมะของนักบริหาร ต้องใจกว้าง เรียนรู้อะไรต้องมองจากของจริง ผมถึงว่าการศึกษาของเราทำให้คนติดตำรา ตำราพวกนี้คนอื่นเขียนขึ้นมา มันมาจากสิ่งสมมติทั้งนั้น ตำราเล่มจริงอยู่ในจิตใจของเรา ผมค้นพบจากใจตัวเอง ผมพึ่งตัวเองค้นพบตัวเองมาตลอดชีวิต.

ตอนนั้นกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดงานตลาดนัดสุขภาพที่เมืองทองธานี เขาเชิญผมไปร่วมอภิปราย มีแม่ชีศันสนีย์ มีพระจากสวนโมกข์ ผมก็บอกว่าคอมพิวเตอร์คือหุ่นจำลอง จำลองมาจากของจริงคือตัวเรานี่ แต่ใจของคนนั้นทำงานเร็วกว่าคอมพิวเตอร์อีก การใช้เครื่องจักรทำให้วิญญาณของความเป็นมนุษย์สูญเสียไป เพราะสิ่งเหล่านี้มันกินวิญญาณเรา การถ่ายรูปก็เหมือนกัน ผมถ่ายภาพมากและใช้กล้องหลายชนิด พอไปอเมริกาเขาเชิญไปบรรยายตามที่ต่างๆ เรื่องกล้วยไม้ แต่คนที่มาฟังไม่ค่อยถามเรื่องกล้วยไม้เท่าไหร่ แต่ถามว่าภาพสไลด์ที่ผมเอาไปฉายน่ะถ่ายอย่างไร ผมก็เล่าให้เขาฟังว่าใช้ของง่ายๆ เป็นกล้องแบบเก่า.

ผมจะเล่าให้ฟังว่า ทำไมผมถึงเอากล้องตัวนี้มาใช้ เพราะผมเห็นกล้องรุ่นใหม่เป็นกล้องแบบออโตเมติกทั้งนั้น ใช้ปลายนิ้วกดก็ถ่ายรูปได้แล้ว ทำให้ผมคิดว่าเราสูญเสียอะไรหรือเปล่า พอเอากล้องตัวนี้มาใช้อีกที ถึงได้รู้ว่าเราสูญเสียสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเราไปมากมาย วิญญาณมนุษย์มันควรจะอ่านธรรมชาติออก สมัยก่อนต้องตั้งระยะที่กล้องก่อนว่ากี่เมตร แล้วหมุนกล้อง แสงขนาดนี้ต้องเปิดหน้ากล้องเท่าไร พอไปใช้กล้องพวกนั้น หันกลับมาไม่เชื่อในตัวเองแล้ว เพราะฉะนั้น จิตใจมันก็ออโตเมติกด้วย ไม่ละเอียดอ่อน แต่คนจะรู้จักผมใน

เรื่องของกล้วยไม้ ที่จริงกล้วยไม้เป็นของสมมติ ไม่ใช่ของจริงหรอก เรามาทำกล้วยไม้นี่ ถ้าเราไปยึดติดกับกล้วยไม้ เรามองไม่เห็นคนหรอก เพราะฉะนั้นการพัฒนามันก็ไม่ถึงคน จิตใจผมอยู่ที่คนตลอด จะทำอะไรก็แล้วแต่ ถ้าไม่มีความเมตตากรุณาอยู่ในใจ ไม่มีการเคารพคนอื่นเหนือตัวเราเองอยู่ในใจ เราเอาใจคนไว้ไม่อยู่.

คนที่มีอัตตามันชำระได้ครับ อัตตาโดยความจริงแล้วมันชำระได้ด้วยปัญญา ความทุกข์นั่นแหละมันจะทำให้เราค่อยๆคลาย และไปพบความสุขทีหลัง ถ้าเราพบว่าทำอะไรแล้วมีความสุข นั่นแหละแสดงว่าอัตตามันไปแล้ว ผลงานมันออกไปเอง.

คนที่ทำงานที่ตัวเองรักจะมีความสุขที่สุด แต่พื้นฐานต้องเป็นคนไม่ลืมตัว คนที่ไม่ลืมตัวจะรู้ว่าทำงานที่ตัวเองรัก จะรักอะไรก็แล้วแต่ เช่น ผมทำเรื่องกล้วยไม้ กล้วยไม้เป็นสิ่งสมมติ ผมรักในเพื่อนมนุษย์ ไม่ได้รักกล้วยไม้ เพื่อนมนุษย์เป็นสื่อนำผมไปสู่วงการกล้วยไม้ รายละเอียดอยู่ในหนังสือหอมกลิ่นกล้วยไม้ที่ nation book พิมพ์ขึ้นมา ผมออกหนังสือหลายเล่ม แต่จำไม่ได้ ผมได้ประโยชน์จากการเขียนหนังสือ ยิ่งเขียนยิ่งได้ เพราะสิ่งที่เขียนออกมาจากใจ ทำให้ในใจเราลึกซึ้งมากขึ้นเรื่อยๆ คือ สำรวจตัวเองอยู่เรื่อยๆ ทำให้เราไม่ลืมตัว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หนังสือชื่อวิญญาณใต้ร่มนนทรีย์ หน้าปกเป็นภาพชนบทและอาจารย์เขียนกำกับไว้ว่า วิญญาณฉันอยู่ที่นี่ แม้แผ่นดินจะกลบร่างแล้ว หมายความว่าอย่างไรครับ.

○ **ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก**

ผมมองการเกษตร ไม่ใช่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไม่ใช่ที่รูปแบบผม มองถึงความรักพื้นดินของเพื่อนมนุษย์ เป็นสัจธรรม ผมสรุปว่าการเกษตรไม่ใช่อาชีพ ถ้าเรามองการเกษตรแค่อาชีพ เราจะไปไม่รอด เพราะจะติดอยู่กับเงิน ไม่ได้อยู่กับพื้นดิน การเกษตรอบรมบ่มนิสัยให้คนรักพื้นดิน ประเทศมหาอำนาจทั้งหลาย แม้แต่อเมริกาเขาไม่ได้ทิ้งการเกษตร โดยเฉพาะญี่ปุ่น อุตสาหกรรมเจริญมาก แต่การเกษตรเขาทำให้อยู่ได้ แล้วเอากำไรจากอุตสาหกรรมมาเลี้ยงเกษตร เขาไม่คิดว่าการเกษตรจะขาดทุน แสดงว่าเขาไม่ได้ติดกับตัวเลข ต้องมองภาพรวมให้เห็น และมองจิตวิญญาณของคนด้วย อันนี้สำคัญมาก.

และที่ผมเขียนไว้ว่า วิญญาณฉันยังอยู่ที่นี่ หมายถึงผมมองถึงลูกหลานด้วย ถึงแม้ตัวเราตาย ๆ ไปแต่กาย แต่วิญญาณของความเป็นครู ไม่ใช่ครูที่สอนตามโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย ผู้ใหญ่ทุกคนเป็นครูหมด ถ้าปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลัง แม้แต่พ่อแม่ก็เป็นครูของลูกด้วย และไม่ใช่เป็นครูของลูกตนเองเท่านั้น ยังเป็นครูของคนข้างนอกด้วย อย่าเอาครอบครัวมาล้อมกรอบว่ามีแค่ พ่อ แม่ ลูก ลูกคนอื่นไม่เกี่ยว ผมอยู่ในมหาวิทยาลัย เด็กทุกคนเป็นลูกหลานผมหมด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์มีความประทับใจในตัวคุณพ่ออย่างไรบ้างครับ และตอนเด็กเวลามีปัญหา ปรึกษาใครบ้างครับ.

๐ ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

ตอนเด็ก ๆเวลาผมมีปัญหา ผมไม่ค่อยปรึกษาใคร เพราะผมอยู่อย่างโดดเดี่ยว และมีความเชื่อมั่นในตัวเองมาก คุณพ่อผมสมัยที่ท่านยังเป็นเด็ก ๆ ท่านลำบากมาก ท่านเป็นพ่อที่มีความลำบากมาอย่างไร ต้องเลี้ยงลูกให้ลำบากอย่างนั้น ผิดกับพ่อแม่เดี๋ยวนี้ ลำบากมาอย่างไร ไม่อยากให้ลูกลำบากแบบตัวเอง พ่อผมแยกความรักกับความหลงออก พ่อแม่สมัยนี้หลงลูกแยกไม่ออกว่าความรักคืออะไร ความรักลูกต้องให้ลูกใจแข็ง รู้จักต่อสู้ ถ้าพ่อแม่รู้ตัวว่าเป็นผู้ใหญ่ ไม่ช้าก็ตาย ลูกจะต้องต่อสู้และมีชีวิตอยู่ต่อไป เพราะฉะนั้นเป็นเหตุให้พ่อเอาผมไปไว้ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล เพราะท่านรู้ว่าโรงเรียนนี้เขาปกครองกันเอง รับแนวคิดนี้มาจากในหลวงรัชกาลที่ ๖ ท่านอยู่กับในหลวงรัชกาลที่ ๖ ตั้งแต่จบจากโรงเรียนมหาดเล็กหลวง พ่อเป็นเด็กกำพร้า ไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่ ก่อนจะไปเข้าโรงเรียนมหาดเล็กหลวงพ่อรับจ้างเสริฟยาฝิ่นอยู่ในโรงยาฝิ่น พ่อเพิ่งเสียไปเมื่อไม่กี่ปีนี้เอง มีอายุ ๑๐๐ ปี ในหนังสือพระราชทานเพลิงศพ ผมเขียนไว้ว่า พ่อผมไม่ได้มอบพินัยกรรมให้ใครเลย เพราะท่านไม่มีจะมอบ พ่อมาตัวเปล่าและไปตัวเปล่า ผมศรัทธาตรงนี้ มีคนถามว่าผมไม่น้อยใจหรือที่ถูกเลี้ยงมาให้ลำบากเอาไปอยู่กับคนอื่น ผมจะน้อยใจได้อย่างไร เพราะมองเห็นพ่อเป็นแบบอย่างแล้ว.

พ่ออยู่กับในหลวงรัชกาลที่ ๖ จนเป็นอธิบดีตำรวจวัง ได้รับความไว้วางใจพระราชหฤทัยมาก พ่อนอนอยู่กับลูกน้อง บางวันลูกก็ตามไปให้เห็นหน้า กลับมาบ้านพ่ออยู่เรือนแถว พอเปลี่ยนแปลงการปกครองถูกออก เพราะเขายุบกรม เพื่อนสงสารชวนพ่อไปทำงานที่

กระทรวงพาณิชย์ สมัยนั้นคือกระทรวงเศรษฐการ เขาต้องการคนซื่อสัตย์ไปเป็นช่างตวงวัด ไปตรวจงานต่างจังหวัด เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขี่ลาข้ามภูเขา ๑๐ วัน ผมเคยตามพ่อไปตรวจงานแถวชายแดนเขมร ต้องนั่งเกวียน ไม่มีถนนและรถยนต์ ไปรถไฟแล้วไปลงที่ไหนก็ได้ เช่าเกวียนต่อ ผมเขียนไว้ในหนังสือเข้าป่าครั้งแรก ต้องเอาเกวียนล้อม วัวอยู่ตรงกลาง เพราะเสือจะกิน อีสานยังไม่แห้งแล้งเหมือนเดี๋ยวนี้ อุดมสมบูรณ์ เวลานอนต้องก่อไฟไว้รอบเกวียน เพราะสัตว์ป่าชุม พ่อทำงานหนักขนาดนี้ เกษียณอายุแทบไม่มีเงินเลี้ยงลูกเมีย.

พ่อผมชอบถ่ายรูปเหมือนกัน สมัยนั้นเป็นฟิล์มกระจก ผมยังจำได้ว่า อาจารย์ศักดาที่จุฬาฯ ท่านรวบรวมทำพิพิธภัณฑ์กล้องถ่ายรูปท่านพูดกับผมว่า คุณพ่ออาจารย์รวบรวมฟิล์มกระจกเอาไว้มาก ผมเป็นเด็กซนไม่รู้เรื่อง เอากระจกมาล้างหมด หนังสือดุสิตสมิทธ รูปเขียนลายเส้นหน้าปกผลงานพ่อผม คำกลอนที่เขียนเป็นพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ ท่านฝึกมหาดเล็กของท่านให้รู้จักทำอะไรเป็น ผมยังเห็นภาพในหลวงรัชกาลที่ ๖ ฉลองพระองค์ชุดเสือป่า นอนอยู่ในเต้นท์ กางเตียงผ้าใบ พ่อผมก็เป็นเสือป่า พ่อมีความรักและสนิทกับ ม.ล.ปิ่น มาลากุล มาก พ่อแก่กว่า ม.ล.ปิ่น ๕ ปี แต่ ม.ล.ปิ่นท่านเสียชีวิตไปก่อน ระยะหลังนี้ถ้าพ่อหายไปจากบ้าน ก็รู้กันว่าอยู่ที่บ้าน ม.ล.ปิ่น ไม่ไปไหนหรอก เพราะไปร่วมกันเขียนประวัติ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สมัยเด็กๆ คุณพ่อคุณแม่อาจารย์เคยพาไปวัดหรือสอนธรรมะอะไรบ้าง.

๐ **ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก**

พ่อแม่ผมไม่ค่อยได้พาไป ตัวผมเองก็ไม่ค่อยได้ไปวัด ถ้าไม่จำเป็น พิจารณาดูแล้วมีความรู้สึกว่า ปัญหาสังคมทุกวันนี้มันสะท้อนออกมา ทำให้รู้ว่าวัดเป็นเพียงเครื่องสมมติ ไม่ใช่ของจริง ธรรมะจริงอยู่ในใจเรา หลักพุทธศาสนาผมไม่ได้ศึกษา แต่ผมเอาสิ่งพวกนั้นมาตรวจสอบแล้วรู้ว่า ใจเรามันสอดคล้องกันเท่าที่เราปฏิบัติมาแล้ว หลักพระพุทธศาสนาที่บอกให้ปฏิบัติ ก็มานั่งพิจารณาว่าเราปฏิบัติอะไร ผมเป็นคนที่มีความจริงใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง รู้ว่าการปฏิบัติ ๆ อะไรก็ได้ ผลที่ได้รับมันสอนธรรมะเรา สรุปคือธรรมชาติของมนุษย์มีความหลากหลาย ถ้าหากเราสัมผัสกับคนทุกรูปแบบทุกชนชั้น โดยไม่รังเกียจ โดยไม่ไปดูถูกเขา เราจะพบกับความหลากหลาย ผมคบกับคนทุกคน เขาเป็นจุดหนึ่งที่สร้างความรู้สึกให้เราใจกว้างขึ้น มีคนถามผมว่า อาจารย์เรียนธรรมะจากไหน ผมบอกว่า เรียนจากธรรมชาติในใจเรา กับธรรมชาติในใจเขา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทำไมลูกศิษย์ชอบเรียกอาจารย์ว่า พ่อ.

๐ **ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก**

เขาเรียกเอง ทีมงานศาลาริมสวน ทางช่อง ๑๑ เปลี่ยนทีมงานมาหลายทีม เขามาเล่าให้ฟังว่า เจ้านายถามว่าส่งทีมงานมาอยู่กับอาจารย์ ทำไมเรียกคุณพ่อหมด เขาตอบว่า ถ้าเรียกแล้วมีความสุขก็

เรียกซิ นั่นคือธรรมะ คนเราถ้าทำอะไรแล้วมีความสุขก็ทำไป ของเล็กๆน้อยๆ นี้เรียนรู้ธรรมะทั้งนั้น ถ้าเราไม่มองข้าม.

ช่วงที่ผมเป็นอธิการบดี เขียนจดหมายคุยกับนักโทษฆ่าคนตายมาแล้ว ๒-๓ ราย อะไรมันดลใจก็ไม่รู้ เขียนคุยกันแบบเพื่อน ตอนเป็นรัฐมนตรีช่วยเกษตรก็ยังเขียนอยู่ เมื่อผมอยู่ในตำแหน่งผมไม่ลืมตัว ใจยอมรับคนทุกแง่มุม ต้องรู้คุณค่า ที่เรือนจำจังหวัดสงขลา เขียนมาขอซื้อหนังสือกล้วยไม้ที่ผมเขียน หนาเกือบพันหน้า พอเห็นจดหมายก็รู้ว่าเป็นโอกาสดีสำหรับเราแล้ว ผมไม่ได้ขายเขาหรอก ผมเซ็นให้เขาเลย แล้วให้แง่คิดไปด้วย จากนั้นคุยกันมาเรื่อยๆจนถึง ๒ ปี พอผมเป็นรัฐมนตรีช่วย เขาคงทราบ หลังจากนั้นเงียบหายไปเลย เขาก็คิดว่าผมใหญ่โตแล้วคงไม่กล้า ผมเขียนไปถึงเขาก่อนอีก ตอนนี้แรงเลย เขาบอกว่าท่านอาจารย์ ถ้าผมออกจากคุกไปได้ ใช้อะไรผมได้หมดทุกอย่างแม้แต่ฆ่าคน ผมเลยไม่ตอบ ที่เป็นปัญหาก็ทำให้มันเงียบซะ มีอีกคนที่บางขวาง ตอนนี้ประกอบอาชีพอยู่ที่เชียงใหม่ ยังโทรคุยกันอยู่ ต้องโทษฆ่าเจ้าหน้าที่ เป็นคอมมิวนิสต์ด้วย คุณรู้ไหมผมได้อะไร เป็นธรรมะของผมที่ได้ศึกษาจากมนุษย์จริงๆ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผลงานอะไรที่อาจารย์มีความภูมิใจมากที่สุดครับ.

○ **ศาสตราจารย์ ระพี ศาคริก**

ความภูมิใจมันไม่มีอะไรหรอก อยู่ที่ใจเราเอง ผมจะยกตัวอย่างว่า ครั้งหนึ่งสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขาเชิญผม

ไปงานเลี้ยงแสดงความยินดีกับศิษย์เก่าที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ผมก็คิดอยู่ในใจว่าไปเลี้ยงแสดงความยินดีกับเปลือกอีกแล้ว หลังจากนั้นก็โทรศัพท์มาตามอีก ผมก็เดาใจถูกเลยว่าต้องเอาผมไปพูดอีกแล้ว ผมตอบว่าไปก็ไป แต่จะพูดอะไรผมกำหนดเอง พอผมเดินเข้าไปในงาน มีลูกศิษย์มาบอกว่า คุณพ่อ จะขอให้คุณพ่อขึ้นไปพูดแสดงความยินดีกับศิษย์เก่าที่ได้เป็นรัฐมนตรี ผมตอบว่าคอยฟังแล้วกัน พวกนั้นลูกศิษย์ผมทั้งนั้น ผมจะพูดว่าใครได้ แต่ผมจะเล่าความจริงให้ฟังว่าชีวิตผมกับเขามาอย่างไรก่อนจะถึงตรงนี้ ผมพูดตอนหนึ่งว่า นี่รู้หรือเปล่า คุณพ่ออายุ ๘๐ ปีแล้ว ภูมิใจอยู่อย่างเดียวว่า รอดจากปากเหยี่ยวปากกามาได้เป็นตัวของตัวเองอยู่จนทุกวันนี้ เป็นการเตือนสติไม่ให้พวกเขาลืมตัว ติดอยู่กับยศ ตำแหน่ง.

▷ ผู้สัมภาษณ์

กิจวัตรประจำวันของอาจารย์มีอะไรบ้าง และคิดจะทำอะไรต่อไป.

๐ ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก

เป็นไปตามธรรมชาติ คนมาเชิญไปพูด มีโครงการอะไรตามชนบทที่เห็นว่ามีคุณค่าก็ไป ชอบท้าทายตั้งแต่เป็นอธิการบดีที่เกษตรแล้ว ตรงไหนที่ว่าเด็กร้ายๆ ผมจะไปตรงนั้น ชอบไปในที่ที่มีปัญหาเอาชนะด้วยความดี ความจริงใจ เมื่อเร็วๆนี้มีรายการที่นี่ประเทศไทยไปสัมภาษณ์ผมที่บ้าน ก่อนมาเขาโทรศัพท์ถามว่า อาจารย์ประทับใจใคร ยกตัวอย่างได้ไหม เขาจะไปสัมภาษณ์ ผมนอนคิด พบว่าผม

ประทับใจทั่วไปหมด พอเขามาถึง ผมตอบว่า คุณ ถ้าผมตอบไม่ถูกใจคุณ ปล่อยผมไปก่อนนะ เดี๋ยวคุณจะได้รู้ของดี ผมบอกว่าทุกคนในโลกนี้ดีหมด เขางง ผมอธิบายว่า รู้อะไรไหม ถ้าใจเราดี เราก็เห็นว่าทุกคนดี.

ผมเขียนบทความลงในหนังสือหลายฉบับ เช่น คม ชัด ลึก ไทยโพสต์ ส่งเป็นครั้งคราว กรุงเทพธุรกิจ ทีแรกก็ขอด้วยความเกรงใจ ขอเดือนหนึ่งสองครั้ง เพราะอาจารย์มีงานมาก ผมก็ไม่ว่าอะไร รับปากก็เขียนให้ ต่อมาเขาโทรศัพท์มาบอกว่า อาจารย์เยอะแล้วนะ ผมเลยบอกเขาไปว่า คุณอย่าไปยึดติดกับปริมาณ วันหนึ่งถ้าไม่มีผมอยู่ล่ะ หรือผมไปเป็นอะไรที่ไหน คุณจะเอาที่ไหน เราไม่ควรประมาท เวลามันไม่มีตัวตนหรอก มันอยู่ที่ใจ เวลามีจิตใจจะเขียนได้ ว่างเมื่อไรก็เขียนลงไป แล้วผมก็ได้หัวข้อมาอีกอันหนึ่งว่า อย่าเอาเวลามาแบ่งคน เราไปแบ่งเวลา เมื่อเวลามาแบ่งใจตัวเอง เรามีใจที่จะทำก็ทำ อยู่ที่ใจ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทำไมอาจารย์ถึงลาออกจากราชการก่อนเกษียณอายุครับ.

๐ **ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก**

จริงๆแล้วเรื่องมันมาก แต่ว่าคำถามที่เข้ามาหาผมนั้น มีอยู่ประโยคเดียวเท่านั้น มันถึงจุดตรงนั้นพอดี มีคนมาถามว่า ท่านอาจารย์ใกล้เกษียณแล้วนะ คิดหางานอะไรไว้ทำหรือเปล่า เดี๋ยวจะไม่มีงานทำเลยเอาชนะใจตัวเอง ลาออกให้ดู แล้วคุณจะเห็นเองนะ ผมจะมีงานไหม พอลาออก งานเข้ามาเยอะมาก เพราะคนทั่วไปเขามองว่าผม

ไม่ได้ติดอยู่กับมุมใดมุมหนึ่งแล้ว แต่ที่นี่เขาเรียกว่ามีบารมี สิ่งที่ทำแล้วทั้งหมดมันสะสมบารมี คนศรัทธาอยู่แล้ว เขาก็นึกว่าเราว่างแล้ว ก็มากันมากมาย โอกาสดีจังเลย เราได้เห็นความหลากหลายของแต่ละแง่แต่ละมุม ทำให้เรากว้างขึ้น และไม่ต้องวิ่งหางาน งานมาเอง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์กรุณาให้โอวาทกับเยาวชนไทยด้วยครับ.

○ **ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก**

ที่เราพูดกันมาตลอดรายการ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง สิ่งนี้สำคัญที่สุด เพราะสิ่งนี้มันให้คุณค่าแก่ชีวิต เป็นน้ำบ่อทราย การที่จะรักษาความเป็นตัวของตัวเองได้ เราต้องสู้กับใจ เมื่อเห็นว่าปัญหาเกิดขึ้นที่ไหน หรือเกิดอะไรขึ้นก็ตาม ปัญหาต้องอยู่ที่ใจเรา ถ้าเราไม่ค้น ก็ว่าปัญหาอยู่ที่โน่น อยู่ที่นี่ แต่การที่เราเป็นทุกข์อยู่กับปัญหามันสารภาพแล้วว่าความทุกข์นั้นอยู่ในใจ เราจะบอกว่าปัญหาอยู่ข้างนอกได้อย่างไร ตรงนี้แหละเราจะเห็นว่าทุกคนเป็นคนที่มีคุณค่าสำหรับเรา.

ผมเคยเขียนไว้ว่า ต้องขอบคุณคนที่เราเคยเกลียดเขา คนที่เขาเคยทำร้ายเรา ถ้าไม่มีคนเหล่านี้ เราก็เอาชนะตัวเองไม่ได้ เราเห็นความเป็นจริง ถ้ามีแต่คนยกย่อง คนสรรเสริญเยินยอ ลอยขึ้นฟ้าตกลงมาก็เจ็บ ถ้าเป็นทุกข์ อย่านึกว่าเป็นพิษเป็นภัย ตรงนั้นมองไม่เห็น ต้องผ่านไปแล้ว และรู้จักสำรวจดู เราจะเห็นว่าเราขึ้นบันไดมาทุกขณะ.

คติธรรมของผมยึดถืออยู่อย่างเดียว คือ การเป็นตัวของตัวเอง เป็นกุญแจดอกสำคัญสำหรับผม เอาชนะใจตัวเอง อย่าให้ใจของเราตกเป็นทาสของอะไรต่ออะไร แล้วจะรู้เท่าทันหมดทุกอย่าง สิ่งไหนก็ตามที่เกิดขึ้น มันมองได้สองด้าน ด้านหนึ่งจะหลง อีกด้านหนึ่งจะรู้เท่าทัน เราก็ไม่หลง รู้เท่าทันเราก็ไม่หลง สังคมที่มีความรุนแรงขึ้นมันท้าทายนะ มันทำให้เราเป็นคนที่มีความเข้มแข็งขึ้น.

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

ผู้ปฏิบัติธรรมะนั้นต้องทำงานอันเป็นหน้าที่ที่ถูกต้อง
คือไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม
ไม่เป็นเหตุทำให้เกิดความยุ่งยากขึ้นในสังคมนั้น ๆ
...จึงชื่อว่างานนั้นเป็นงานที่ถูกต้อง...

๐

(จากหนังสือ "การทำงานเพื่องาน" หน้า ๑๒)

ธรรมะวาทะ

ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย

เนื่องจากคุณแม่ทำโรงสี
รับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา คุณแม่ก็ถือว่าชาวนาเป็นผู้มีพระคุณ
บางครั้งคุณแม่ต้องมาเอาเงินสดที่กรุงเทพฯ
ก็ไม่มีใครทำร้ายหรือมีอันตรายใด ๆ
มีอยู่ครั้งหนึ่ง ชาวนาที่เอาข้าวเปลือกมาขายไม่สบาย
คุณแม่ไปเยี่ยม เขาเป็นแผลบวมเลือดออกไม่หยุด มีแผลเขียวช้ำ
ทำอย่างไรเลือดก็ไม่หยุด เพราะเขาชนไก่
อะไรก็ตามดิฉันถือว่ากรรมเป็นผลจากการกระทำ
เห็นชัดและส่งผลในชาตินี้

...สัมภาษณ์...

ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย

ประธานกรรมการโรงแรมดุสิตธานี

๐ เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๖๗ เป็นบุตรีของ นายพุฒ และ นางลูกจันทร์ ปิยะอุย เริ่มการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนสาวภา โรงเรียนศึกษานารี และเข้าเรียนเตรียมธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๔ เพื่อนร่วมรุ่นมี คุณสรรเสริญ ไกรจิตติ, คุณสนิท เอกชัย, คุณบุญพร้อม ทิสานนท์ ฯลฯ ระหว่างที่เรียนเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ต้องหยุดเรียนไปอาศัยอยู่กับน้าที่จังหวัดสิงห์บุรี เมื่อสงครามยุติ ขออนุญาตคุณพ่อไปเรียนต่อต่างประเทศ ๒ ปี สมรสกับ นายปวิต โทณวณิก ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว มีบุตร ธิดา ๓ คน คือ

๑. นายชนินทร์ โทณวณิก

๒. นางสินี เธียรประสิทธิ์

๓. นางสุนงค์ สาลีรัฐวิภาค

๐ ประวัติการทำงาน

ปี ๒๔๙๑ เช่าที่ดินจากพี่สาว (คุณสุนีรัตน์ เตลาน) ติดถนนเจริญกรุง ตรงข้ามปากตรอกโอเรียนเต็ล ทำโรงแรมขนาดเล็ก ๖๐ ห้อง

ปี ๒๔๙๓ เปิดโรงแรมแห่งใหม่ชื่อ โรงแรมปริ๊นเซส และซื้อที่ดินอยู่ติดกับโรงแรมเพิ่ม สร้างห้องพักเพิ่มอีก ๔๖ ห้อง

ปี ๒๕๑๐ เริ่มก่อสร้างโรงแรมดุสิตธานี

ปี ๒๕๑๓ เปิดดำเนินการโรงแรมดุสิตธานี มีห้องพักเริ่มต้นที่ ๒๘๓ ห้อง

ปี ๒๕๑๘ นำบริษัทดุสิตธานีเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ปี ๒๕๑๙ เกิดสไตรค์ที่โรงแรมดุสิตธานี ทำให้ต้องปิดโรงแรมนาน ๑ เดือน หลังจากฟื้นฟูจนสามารถเปิดบริการใหม่ได้แล้ว ได้วางมือการบริหารโรงแรมไปทุ่มเทให้กับกิจการโรงพยาบาลสุขุมวิท

ปี ๒๕๒๒ ขยายกิจการโรงแรม ทำให้มีห้องพักรวมทั้งสิ้น ๕๒๕ ห้อง

ปี ๒๕๓๖ เปิดกิจการโรงเรียนการโรงแรม ที่ถนนศรีนครินทร์ สอนวิชาชีพในแต่ละแขนงของโรงแรม รวมทั้งระดับบริหาร

ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด มหาวชิรมงกุฎ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ.

๐ หลักการทำงานที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ดิฉันทำธุรกิจให้บริการ ต้องใช้คนมาก ในระยะแรกมีความวิตก เพราะยังไม่มีคนไทยเข้าสู่วิชาชีพนี้มากนัก และอุปนิสัยของคนไทยที่ดิฉันศึกษามา จะพอใจเมื่อได้รับการบริการ แต่ถ้าเป็นผู้ให้บริการ จะไม่ค่อยตรงกับอุปนิสัย เมื่อเริ่มทำธุรกิจโรงแรมปริ๊นเซสเล็ก ๆ พนักงานทำความสะอาดไม่มา ดิฉันก็ล้างห้องน้ำห้องส้วมแทนได้ พนักงานรับโทรศัพท์ไม่มาดิฉันก็ทำแทนได้ ดิฉันไม่ถือ คุณแม่บอกว่าดีแล้ว หนักเอาเบาสู้

ดิฉันถือว่าเราทำงานร่วมกันต้องช่วยกัน ได้มีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศบ่อย ก็ได้นำเอาวิวัฒนาการของต่างประเทศมาใช้ เมื่อเปิดโรงแรมดุสิตธานี ได้ให้ **Westen International Hotel** ที่ฮาวายมาช่วยด้านการบริหารโรงแรมให้.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เมื่อมีปัญหาหรือจิตใจไม่สงบ ใช้หลักธรรมอะไรแก้ปัญหา.

○ **ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย**

ดิฉันเติบโตมาด้วยอาศัยหลักธรรมคำสอนของคุณแม่ ท่านสร้างตัวเอง ทำกิจการโรงสีที่จังหวัดสระบุรี พอลูกโตก็ส่งมาอยู่กับคุณพ่อ คุณแม่มาเยี่ยมสม่ำเสมอ และสอนทุกครั้ง คำสอนของท่านเป็นคำโบราณาจำง่าย เช่น การทำอะไรต้องทำให้จริงจัง ไม่ทำแบบสุกเอาเผากิน จะคบใครต้องจริงใจ ถ้าเราขาดทุนเป็นทุนของเราไม่เป็นไร ถ้าไปทำทุนของคนอื่นแล้วขาดทุน ใช้ไม่ได้ คุณแม่พูดคำนี้ คุณแม่ไม่ได้สอนตามตรง แต่คิดว่าคุณแม่สอนเพราะดิฉันไม่มีทุน ระดมทุนด้วยการขายหุ้น คุณแม่ให้นึกถึงผู้ที่มาร่วมลงทุนอยู่เสมอ.

ปัจจุบันนี้คนถือ ๑ หุ้นในสมัยนั้นตอนนี้ก็ยังอยู่ ที่ผ่านมาดุสิตธานี ประสบปัญหามากมาย แต่ไม่มีผู้ถือหุ้นคนใดต้องการขายหุ้น การแบ่งปันผลให้ผู้ถือหุ้น ถึงแม้ว่าในระยะแรกไม่มีกำไร แต่ดิฉันต้องการมีรายได้ ก็สร้างสำนักงานให้เช่าให้เสร็จก่อน มีธนาคารชาร์เตอร์จากลอนดอนมาขอเช่า เก็บค่าเช่าล่วงหน้า ๓ ปี และยังมีบริษัทต่างประเทศอื่นๆมาขอเช่าอีก เมื่อมีรายได้เราแบ่งเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้น

ก่อน ทำให้ไม่ต้องคอย สร้างโรงแรมมา ๓-๔ ปี ก็เริ่มแบ่งปันผลหุ้นให้ผู้ถือหุ้นได้แล้ว การแบ่งมีน้อย เราก็แบ่งน้อย ปีหนึ่งเราแบ่งให้ ๓ ครั้ง ครั้งละ ๓-๔ บาท รวมแล้ว ๑๒ บาท.

เนื่องจากมีความสำนึกในพระคุณของผู้ถือหุ้นมาก จึงจ่ายเงินปันผลให้อย่างเต็มที่ ปีที่ ๕ หลังจากก่อสร้าง จ่าย ๑๒ % ปีที่ ๖ จ่าย ๑๕ % ปีที่ ๗ จ่าย ๘ % พอปีที่ ๙ จ่าย ๑๕ % และ ๒๐ % - ๓๖ % ก็เคยจ่าย เงิน ๑๐๐ บาท จ่าย ๓๖ บาท ในปี ๒๕๓๒ แต่ก็ต้องเพิ่มทุนอยู่เรื่อยๆ เพราะมีคนมาเสนอขายโรงแรมอยู่ตลอด เช่น โรงแรมปริ๊นเซสที่หลานหลวง ที่ซื้อเพราะอยากที่จะมีชื่อปริ๊นเซสอยู่ เพราะมีความผูกพันกับโรงแรมแรกที่ชื่อ ปริ๊นเซส หลังจากนั้นก็ซื้อที่ชะอำ ชื่อดุสิตรีสอร์ท ชะอำ และพัทยา หลังจากนั้นก็กระจายไปเรื่อยๆ เพราะการกู้เงินจากต่างประเทศดอกเบี้ยถูก เขาให้กู้โดยไม่มีหลักประกัน เขาดูผลการชำระเงินที่ผ่านมา ธนาคารในประเทศก็มีหนี้ เพราะดิฉันไม่มีเงิน เงินที่มาลงทุนทั้งหมดเป็นเงินกู้ทั้งสิ้น.

การตั้งชื่อโรงแรมว่าดุสิตธานี เนื่องจากก่อนที่จะหาที่ได้ วันหนึ่งขับรถมาจากหัวลำโพง ผ่านสะพานเหลืองโรงเลื่อยของคุณพ่อ ตอนนั้นไม่มีแล้ว ก็ขับเรื่อยๆมาถึงหน้าสวนลุม จอดรถแล้วเข้าไปกราบพระบรมรูปสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็นึกถึงเมืองประชาธิปไตยของพระองค์ท่านที่พระราชทานชื่อว่า ดุสิตธานี แล้วก็หาว่าเมืองจำลองดุสิตธานีอยู่ที่ไหน ก็ทราบว่าอยู่ที่โรงพยาบาลพญาไท ก็ไปดู แต่ไม่พบ หลังจากนั้นกลับไปกราบพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกครั้ง เพื่อขอพระราชทานชื่อเมืองดุสิตธานี เมืองประชาธิปไตยเป็นชื่อโรงแรม ใจก็อาจจะเข้าข้างตัวเองว่าทรงพระเมตตาให้ใช้ชื่อนี้ได้

ด้วยเหตุที่เป็นชื่อพระราชทาน การทำธุรกิจต้องซื่อสัตย์สุจริต ไม่ให้เป็นที่เสื่อมเสียกับชื่อดุสิตธานีเป็นอันขาด การกู้เงินนั้นต้องชำระให้ถูกต้องครบถ้วน เคยนำบ้านที่อยู่อาศัย และโรงพยาบาลสุขุมวิทไปจำนอง แล้วนำเงินมาสำหรับให้โรงแรมดุสิตธานี แต่เราเป็นคนจ่าย เพราะเราถือว่าเราก็ถือหุ้นอยู่ด้วย จะเห็นว่าการผ่อนชำระไม่มีขาดเลย ครบถ้วน และตรงต่อเวลา เพราะคุณแม่สอนว่า เป็นคนยังไม่ตายก็อย่าให้เน่า ถ้าตายแล้วอย่าให้ใครถ่มน้ำลายรด.

ตอนเด็ก ๆ คุณพ่อ คุณแม่ อยู่ต่างจังหวัด ไปวัดเป็นประจำ เคยสร้างเมรุเผาศพ พอมาอยู่กรุงเทพฯ ไปวัดราชบพิตรเป็นประจำ เป็นลูกศิษย์ของ สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณวาส มหาเถระ ซึ่งเป็นที่เคารพของครอบครัวเรามาก พอคุณพ่อถูกรถชนเสียชีวิตที่นครสวรรค์ ไปรับศพคุณพ่อกลับมากรุงเทพฯ ก็ทราบว่าสมเด็จพระสังฆราชให้นำศพคุณพ่อมาสวดพระอภิธรรมที่วัดราชบพิตรได้.

ปกติวัดราชบพิตรเป็นวัดหลวง จะไม่มีการตั้งศพสวด เคยตั้งอยู่ศพเดียวคือบิดาของท่านเจ้าอาวาส คือ สมเด็จพระสังฆราช เป็นเพราะถ้าคุณพ่อคุณแม่จะทำบุญก็ต้องทำที่วัดราชบพิตร ซึ่งดิฉันและครอบครัว ก็ได้ปฏิบัติตามมาจนถึงทุกวันนี้ คุณแม่เคยถวายเงินให้วัดให้ลูกศิษย์วัดทำความสะอาดวัดปีละ ๑๓,๐๐๐ บาท เราก็ทำสืบต่อไป ตอนนี้ช่วยมูลนิธิของคุณแม่ หาเงินมาได้ ๑๐ กว่าล้านบาท ชื่อมูลนิธิ ลูกจันทร์ ปิยะอุย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบที่มาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ลูกจันทร์ ปิยะอุย.

๐ **ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย**

ปี ๒๕๑๔ สมเด็จพระศรีนครินทร์ (สมเด็จย่า) ทรงเปิดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ลูกจันทร์ ปิยะอุย ตอนนี้ก็อยากจะหาทุนช่วยโรงเรียนนี้ เพราะตั้งแต่เริ่มต้นมาก็อยู่ในมูลนิธิคุณากรมาตลอด กรรมการก่อตั้งมี คุณพิศาล มูลศาสตร์สาทร, คุณบรรเจิด ชลวิจารณ์, คุณอุดม วิทยศิรินันท์ อันนี้คือภาคนายจ้าง คุณสมพงษ์ นครศรี, นางชนัตถ์ ปิยะอุย, คุณประพัฒน์ โพธิวรกุล, คุณอัมพร จุลลานนท์ ฯลฯ เป็นกรรมการ.

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ลูกจันทร์ ปิยะอุย อยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจาก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เปลี่ยนจากชื่อเดิมชื่อ โรงเรียนบ้านเขาน้อย แต่ลูกหลานก็ไม่ได้ทราบมาก่อนว่ามีชื่อโรงเรียนนี้ จนเมื่องานศพคุณแม่เมื่อปี ๒๕๒๖ มีครูและนักเรียนคณะหนึ่งเดินทางมาร่วมงานศพ และแจ้งว่ามาจากโรงเรียนดังกล่าว จึงสืบหาพบว่าโรงเรียนมีจริง ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑๐ ตำบลท่าข้าม อำเภอขนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังจากนั้นมาดิฉันและลูกหลานได้เดินทางไปเยี่ยมโรงเรียนแห่งนี้อยู่เสมอๆ.

แม่ดิฉันเป็นคนต่างจังหวัด หลังจากลูกๆโตแล้ว จึงทำบุญได้อย่างเต็มที่ แต่สิ่งหนึ่งที่คุณแม่ทำเป็นประจำทุกปี คือ ในวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีฯ จะนำเงินให้ดิฉันไปมอบให้กับเจ้าหน้าที่

ที่วังสระปทุม เพื่อถวายตามเสด็จพระราชกุศล แต่ท่านไม่เคยไปด้วยตนเอง แต่มีบางโอกาสที่ได้ไปเฝ้ารับเสด็จ เช่น ท่านเสด็จที่สำเพ็ง ก็จะหิ้วตะกร้าไป มีหมาก พลู ขวดน้ำ ก็ไปเฝ้ารอและถวายทรัพย์ไปบ้าง สมเด็จพระศรีฯท่านจะมีโน้ตว่าใครถวายเท่าไร ทำให้เกิดโรงเรียนนี้ขึ้น ดิฉันสันนิษฐานเอา.

หลังจากนั้นก็เกิดโรงเรียนของปิยะอุยแห่งที่สอง คือ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ชนัตถ์ ปิยะอุย ตั้งอยู่ที่บริเวณตะเข็บชายแดนไทย บริเวณบ้านเจดีย์ทอง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งดิฉันก็ไม่ทราบมาก่อนอีกเหมือนกัน.

จนกระทั่งเมื่อท่านสิ้นพระชนม์ มีตำรวจโทรมาถามว่า มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ชนัตถ์ ปิยะอุย ทราบหรือไม่ ดิฉันบอกว่าไม่ทราบเลย ทรงพระเมตตาสร้างพระ พระราชทานใส่ชื่อ ซึ่งถิ่นที่โรงเรียนนี้สร้างอยู่ในอดีตเป็นพื้นที่สีชมพูกับสีแดงทั้งนั้น ภายหลังดิฉันพยายามไปเยี่ยมทุกปี เอาข้าวของต่างๆไปมอบให้ ถึงได้ทราบว่าจากในเมืองเชียงรายต้องนั่งรถยนต์ไปอีก ๓ ชั่วโมง สมัยนั้นถนนไม่ดี ทรงมีพระวิริยะ อุตสาหะมากทีเดียว เห็นถึงส่วนลึกในพระทัยท่าน ตอนนั้นคอมมิวนิสต์เข้ามาทางชายแดนพม่า และอินโดจีน ช่วงที่เกิดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ชนัตถ์ ปิยะอุย ราวปี พ.ศ. ๒๕๑๗.

งานที่ดิฉันอยากจะทำ แต่ยังไม่ได้ทำ ก็มานึกถึงเด็ก เพราะท่านองคมนตรี เปรม ติณสูลานนท์ ท่านก็พูดถึงเด็กเสมอ ท่านอยากจะทำ เพราะมูลนิธิท่านยังไม่ได้ครอบคลุมไปถึงเด็ก แล้วท่านอยากจะทำ ดิฉันเลยบริจาคเงินไปบ้างนิดหน่อย เพราะอยากให้ท่านทำ

ขณะนี้เรามีปัญหาเรื่องเด็กเร่ร่อน ซึ่งน่าเป็นห่วงมาก เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ดิฉันอยากที่จะให้มีองค์กรที่รับผิดชอบ และทำงานนี้อย่างจริงจัง.

▷ ***ผู้สัมภาษณ์***

มีแรงดลใจอะไร ที่ทำให้ท่านผู้หญิงสร้างโรงเรียนสอนการโรงแรม.

○ ***ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย***

ปี ๒๕๓๖ เปิดโรงเรียนสอนการโรงแรม ที่ถนนศรีนครินทร์ เนื่องจากสำนึกว่าตัวเองไม่มีความรู้ ตั้งแต่รับพนักงานเข้ามาทำงานที่โรงแรม ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ ไม่สนใจ เพราะคิดว่าธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจบริการ อาจจะไม่สามารถไปถึงจุดสูงสุดของวิชาชีพนี้ได้ ดิฉันจึงอยากเชิญชวนให้คนเข้ามาสู่ในวิชาชีพนี้ เพราะเห็นว่าเป็นวิชาชีพซึ่งดิฉันคิดว่าระยะทางที่จะเดินไปสู่จุดหมายสั้นกว่าอาชีพอื่นมาก โดยผู้ซึ่งประสงค์จะทำงานในวิชาชีพนี้ สามารถจะพัฒนาตัวเองได้ในระยะเวลาไม่นาน ถ้าหากเป็นคนซึ่งสนใจ ก็เลยตกลงที่จะทำวิทยาลัย เราไม่ได้มุ่งเป็นธุรกิจ ถึงแม้เรียนจบแล้วจะไม่ทำงานกับเราก็ไม่เป็นไร ขณะนี้มีนักเรียนจบไปแล้วหลายพันคน จำได้ว่าเราบริหารงานโรงแรมที่เยอรมันหลายแห่ง ทราบว่าสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถจะเสด็จมิวนิคที่เยอรมัน ตอนนั้นดิฉันอยู่ที่ฮาวาย ก็รีบบินมารับเสด็จ ในระหว่างนั้นมีเด็กผู้ชายเดินมาถามถึงโรงแรมของเราที่มิวนิค เข้ามาไหว้และแนะนำตัวเองว่าเรียนจบจากวิทยาลัยดุสิตธานี รู้สึกดีใจมาก ๆ

ถามเขาว่ามาทำไม มาเที่ยวหรือมาทำงาน เขาบอกว่า ทางวิทยาลัยแนะนำเขา ถ้าเขาอยากจะทำงานต่างประเทศให้มาทำงานที่นี่ ระหว่างนี้อยู่ในระยะฝึกงาน ต่อมาได้รับโทรศัพท์จากเขาว่า เขาได้รับการบรรจุให้ทำงานที่โรงแรมในมิวนิคแล้ว เขาบอกว่าได้เงินเดือนประมาณเดือนละ ๒ แสนบาท ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย ไม่ว่าจะเป็นค่าอาหาร หรือที่อยู่อาศัย.

ระยะทางที่จะไปสู่จุดหมายระยะสั้น เพียงแต่ว่าต้องมีความสนใจ เป็นวิชาชีพที่ต้องเรียนรู้ ถ้ามีความอดทนคิดว่าเขาจะต้องก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางที่ดีได้ จึงถือว่าเป็นความภูมิใจสูงสุดของดิฉัน คือ โรงแรมดุสิตธานี และ โรงเรียนสอนการโรงแรม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านผู้หญิงมีความเชื่อเรื่องกรรมไหมครับ.

○ **ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย**

เนื่องจากคุณแม่ทำโรงสี รับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา คุณแม่ก็ถือว่าชาวนาเป็นผู้มีพระคุณ บางครั้งคุณแม่ต้องมาเอาเงินสดที่กรุงเทพฯ ก็ไม่มีใครทำร้ายหรือมีอันตรายใดๆ มีอยู่ครั้งหนึ่งชาวนาที่เอาข้าวเปลือกมาขายไม่สบาย คุณแม่ไปเยี่ยม เขาเป็นแผลบวมเลือดออกไม่หยุด มีแผลเขียวช้ำ ทำอย่างไรเลือดก็ไม่หยุด เพราะเขาชนไก่ อะไรก็ตามดิฉันถือว่ากรรมเป็นผลจากการกระทำ เห็นชัดและส่งผลในชาตินี้.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบจุดประสงค์ที่ท่านผู้หญิงเขียนเรื่อง คนแก่กับความหลัง ครับ.

○ **ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย**

เนื่องจากบางครั้งความจำและความรู้สึก ความระลึกถึง คำสอนเมื่อสมัยอยู่กับพ่อแม่ แต่สมัยนี้เราหาโอกาสที่จะสอนลูกหลานไม่ได้ เมื่อก่อนเมื่อคุณแม่มาหาจะปรนนิบัติบีบนวดให้ ทำให้ได้ใกล้ชิดกับคุณแม่ ฟังคำสอนอยู่เสมอ คนโบราณมีคำสอนที่กินใจมาก ทำให้นึกถึงเรื่องเก่าๆ อย่างที่สอนให้ไม่เอารัดเอาเปรียบใคร ไม่ทำนาบนหลังคน เวลายังมีชีวิตอยู่ให้รักษาชื่อเสียง เกียรติยศ เวลาตายไปแล้วไม่ให้คนถ่มน้ำลายรด ซึ่งคำสอนเหล่านี้ดิฉันอยากจะนึกถึง และเราไม่มีโอกาสที่จะสอนลูกได้เหมือนที่คุณแม่เคยสอน เพราะสมัยเรามีความใกล้ชิดกับพ่อแม่มากกว่าสมัยนี้ คุณพ่อก็สอนให้รักษาเกียรติ เรื่องคำพูด ให้รักษาคำพูด เมื่อไปพูดกับใครแล้วต้องทำตาม อะไรเหล่านี้ ซึ่งเป็นคำง่ายๆ แต่ในสถานภาพปัจจุบันที่จำเป็นต้องติดต่อกับคนเป็นจำนวนมาก เลยมานึกถึงคำสอนของคุณพ่อ เหมือนกับว่าให้เรารักษาเกียรติ ต้องรู้จักรับผิดชอบ.

เมื่อตอนที่ขายโรงแรมปริ๊นเซสได้ก็ดีใจ จะเอาเงินมาใช้หนี้คุณพ่อคุณแม่ก่อน ท่านถามว่าใช้หนี้คนนอกบ้านหรือยัง เพราะคนในบ้านเป็นคนกันเอง ต้องใช้คนนอกบ้านก่อน อันนี้เป็นคำสอนของคนโบราณที่ประทับใจมาก.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หนังสือธรรมะเล่มใดที่ท่านผู้หญิงชอบอ่าน.

○ **ท่านผู้หญิง ชนัตถ์ ปิยะอุย**

ความจริงได้จากคำสอนของพ่อแม่มากกว่า เช่น คำกลอนต่างๆ แล้วก็จดเอาไว้ เช่นคำกลอนที่จดไว้ในปฏิทินว่า...

การใดที่พึ่งได้ตัวเรา
หวังพึ่งคนอื่นเขายากได้
ตัวเองคิดแบ่งเบาจะเหมาะสมนา
ยืมจมูกคนอื่นไซร้อย่าได้พึ่งหวัง...

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

งานการอันใดที่เราทำ ต้องทำไปตามหน้าที่
...อย่าทำด้วยความอยาก อย่าผูกตัวของท่านไว้กับงาน...

○

(จากหนังสือ "วันเตือนใจ" หน้า ๕)

ธรรมะวาทะ

อมเรศ ศิลาอ่อน

จริง ๆถ้าคนที่มีสติถึงขั้นสูงแล้ว
ถึงขั้นที่บรรลุธรรมแล้ว จะไม่มีวันทำบาป
. . . นี่ คื อ สิ่ ง สำ คั ญ . . .
มีสติมากแค่ไหน โอกาสที่เราจะหยุดยั้งตัวเองไม่ให้ทำบาปมีมากขึ้น
มันจะช่วยในเรื่องของโลก ในเรื่องของธรรม
เพราะถ้าเราไม่ทำบาปในเรื่องของโลก เราก็ไม่เบียดเบียนคนอื่น
ไม่สร้างความเดือดร้อนให้เขา ชีวิตเราก็ไม่เดือดร้อนไปด้วย
ในด้านธรรมะ ถ้าสติเราว่องไวมากขึ้น มีความต่อเนื่องมากขึ้น
เ ว ล า ป ฏิ บั ติ ธ ร ร ม ก็ ไ ด้ ผ ล
และจะมีความก้าวหน้าในเรื่องของธรรมะมากขึ้น
มั น ไ ด้ ทั้ ง ส อ ง อ ย่ า ง

...สัมภาษณ์...

อมเรศ ศิลาอ่อน

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
ประธานตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๐ อดีตรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ ๒ สมัย และอดีตประธานกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษาของบริษัท เอสแอนด์พี เป็นบุตรของ สูตินารีแพทย์ น.พ.เอื้อม ศิลาอ่อน กับคุณแม่ซึ่งเป็นพยาบาลอยู่โรงพยาบาลเดียวกัน คือ โรงพยาบาลศิริราช คุณแม่เสียเมื่อผมอายุ ๕ ขวบ คุณพ่อแต่งงานใหม่มีลูกสาวอีก ๕ คน ซึ่งเราก็รักใคร่กันดี ผมมีน้องชาย ๑ คน คือ นายแพทย์อมฤทธิ์ ศิลาอ่อน อดีตแพทย์โรงพยาบาลศิริราช ปัจจุบันเกษียณอายุแล้ว จบโรงเรียนกรุงเทพฯคริสเตียน ศึกษาต่อที่โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชย์ ๓ ปี ก็จบ พออายุ ๑๙ ปี คุณพ่อส่งไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ซึ่งมีชื่อเสียงทางด้านเศรษฐศาสตร์ในขณะนั้น ได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยม ด้านเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์

๐ ผมแต่งงานมา ๓๐ กว่าปีแล้ว ภรรยาผมคือ คุณภัทรา ศิลาอ่อน เป็นประธานกรรมการของ เอสแอนด์พี ๆ เป็นชื่อย่อของหุ้นส่วนเดิม คือ คุณภัทรา น้องสาว และน้องสะใภ้อีก ๒ คน ตอนหลัง

ขยายตัวเป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ พอใหญ่ขึ้น น้องชายคุณภัทรา อีก ๓ คน มี คุณวรากร ไรวา คุณขจรเดช คุณประเวศวุฒิ ก็เข้ามาร่วมงานด้วย และสะใภ้ทั้งสามคนก็เข้ามาช่วยงานด้วย โชคดีที่เขามีทีมที่เข้มแข็ง มีคนที่เก่งด้านตลาด ด้านการเงิน ที่สำคัญมีคนเก่งด้านเบเกอรี่ ด้านอาหาร.

๐ ปัจจุบัน บริษัท เอสแอนด์พี มีสาขากว่า ๕๐ แห่ง ในประเทศไทย และมีสาขาต่างประเทศอีก ๑๐ กว่าแห่ง เช่น ที่ลอนดอน ที่เจนีวา สิงคโปร์ และกำลังเริ่มเปิดที่กัวลาลัมเปอร์ เขาไม่อยากขยายเร็ว เพราะว่าถ้าขยายเร็วจนเกินไป จะควบคุมเรื่องคุณภาพไม่ได้ ทำกันสบายๆ.

๐ ขณะนี้บริษัทมีพนักงานทั้งหมด ๓,๐๐๐ กว่าคนแล้ว เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ผ่านมาก็ ๓๐ ปีแล้ว นับว่าเป็นบริษัทที่มีดวงแข็งพอสมควร เพราะสามารถผ่านวิกฤตช่วงที่เศรษฐกิจมีปัญหามาได้ คือ ตอนนั้นขยายงานดอกเบี้ยต่างประเทศถูก ก็ไปกู้เงินจากเมืองนอก แต่โชคดีที่ใช้เงินคืนไปส่วนใหญ่ทัน เลยขาดทุนไม่มากเท่าไรนัก และเมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ปี ๑๙๙๗ ถึง ๑๙๙๘ เป็นปีเดียวที่ยอดขายตก ก็มาคิดว่าทำมา ๒๐-๓๐ ปี ไม่เคยยอดขายตก ถ้ายอดขายตก ก็แสดงว่าลูกค้าลำบาก ก็ประชุมว่า ขาย ๗ วัน จะไม่เอากำไร ๑ วัน เราต้องเสียสละให้ลูกค้าบ้าง เริ่มลด ๒๕ % ในหนึ่งสัปดาห์ ทีแรกเริ่มวันอังคาร วันพฤหัสบดี ปีนี้เป็นวันพุธ พอลดราคาคนก็กลับมาและได้ลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้นมาพอสมควร เพราะเขาติดใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ถึงแม้ผ่านพ้นวิกฤติแล้วเราคงต้องทำต่อไปเรื่อยๆ.

๐ คนที่เก่งธรรมะมากที่สุดในบริษัท เอสแอนด์พี คือ คุณ

วรากร ไรวา น้องชายคุณภัทรา (คุณใหญ่) ผู้ปฏิบัติธรรมมาเป็นเวลานานแล้ว และขณะนี้เดินสายบรรยายธรรมะให้กับหลาย ๆแห่ง เดือนหนึ่งเป็นสิบ ๆแห่ง เมื่อท่านมีจิตใจไปในทางนี้ จึงคิดว่าใช้ธรรมะเข้ามาช่วยในเรื่องการทำงานก็ไม่ได้เสียหายอะไร การงานก็เจริญมาพอสมควร ท่านเลยจัดอบรมให้พนักงานปฏิบัติธรรม พอตอนหลังมีพนักงานสนใจมากขึ้น ท่านเปิดบ้านเก่าของพ่อตาผม คุณสุริยน ไรวา ที่บางพระ ใช้เป็นสถานที่จัดกรรมฐานปีละ ๔-๕ ครั้ง เริ่มแรกเลยเชิญคุณแม่สิริ กรินชัย มาสอน ทุกคนก็ติดใจ และคุณวรากรไปช่วยพูดเวลาที่คุณแม่สิริไม่อยู่ ติดอบรมที่ยุวพุทธสมาคม ส่วนใหญ่เราทำแบบสายยุบหนอ พองหนอ สายวัดมหาธาตุ พวกพนักงานที่ได้รับการอบรมมาแล้วก็ดี พฤติกรรมเปลี่ยนไป มีความเอาใจใส่งานมากขึ้น มีสติดีขึ้นมีความโอบอ้อมอารี มีเมตตามากขึ้น ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย.

๐ สมัยเด็ก ๆ มีคุณปู่ซึ่งเคยบวชเป็นพระได้เปรียญหลายประโยค ท่านสึกออกมาแต่งงานกับคุณย่าซึ่งเป็นชาวสวน ตอนที่ท่านอายุมากแล้ว ก็มาอยู่ที่บ้านกับคุณพ่อ ท่านพยายามจะสอนผมกับน้องชายให้สวดมนต์ ผมค่อนข้างจะเกเร พอคุณปู่เรียกก็มักจะวิ่งหนี น้องชายเป็นหลานรักของปู่ จะได้บทสวดมนต์จากคุณปู่ไปมาก ผมเองไม่ได้อะไรเลย ตอนนั้นอยากจะเล่น อยากจะทำอย่างอื่นเสียมากกว่าค่อนข้างจะซน แต่ก็เป็นครั้งแรกที่ได้สัมผัสพระพุทธศาสนา แต่ตอนหลัง ๆก็ไม่ค่อยจะสนใจเท่าไร ผมก็อ่านหนังสือพระบ้าง เพื่อจะได้รู้ว่าศาสนาพุทธสอนอะไร ก็รู้เพียงเท่านั้น.

๐ มีอยู่วันหนึ่งอายุประมาณ ๔๐ ปี ไปประชุมต่างประเทศ ระหว่างที่นั่งบนรถโค้ชจากโรงแรมเพื่อไปประชุม ก็มีศาสตราจารย์

ชาวต่างประเทศคนหนึ่งมานั่งข้างๆ ระยะทางที่ไปก็ค่อนข้างไกล เราคุยกันเขาก็ถามว่าศาสนาพุทธสอนอะไร ผมอธิบายว่าสอนให้รู้จักว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์ เราเชื่อในกฎแห่งกรรม ข้อสำคัญของศาสนาพุทธ คืออริยสัจ ๔ พออธิบายไปก็เกิดความรู้สึกในใจว่า ที่เราพูดไปเรารู้ไม่จริงนะ พอกลับมาเมืองไทยผมอ่านหนังสือเกี่ยวกับศาสนาพุทธมากขึ้น.

๑ มีวันหนึ่ง ผมได้ยินคุณวรากรคุยอยู่กับภรรยาเขา และน้องสะใภ้อีกคน คุณพรรณทิพา ซึ่งดูแลเรื่องเบเกอรี่ เขาบอกว่าจะไปบ้านบางพระ และเชิญอาจารย์มาสอนสมาธิ ผมได้ยินก็เกิดศรัทธาอยากไปฝึกด้วย ตอนนั้นผมทำงานอยู่สยามคร๊าฟ ผมไปฝึกอยู่ ๗ วันกับ คุณแม่สิริ กรินชัย ก็ยังไม่ได้อะไรเท่าไร แต่หลังจาก ๗ วัน จะมีความรู้สึก ๒ อย่าง คือ มีความเมตตาและจิตใจสงบมากขึ้น มีความพยาบาทลดลง ตอนนั้นผมไม่ค่อยลงรอยกับพ่อ เพราะพ่อมีภรรยาใหม่อีกคน ซึ่งภรรยาคนนี้กับผมไม่ถูกชะตากัน พอหลังจากไปเข้ากรรมฐานมา มีความรู้สึกว่าเราไม่ได้ทำหน้าที่ของลูก พ่อจะเป็นอย่างไรก็ตามเราต้องรักและทดแทนบุญคุณพ่อ หลังจากคุณพ่อเสียชีวิตไม่นานภรรยาของพ่อก็เสียชีวิตไปด้วย ผมยังเป็นเจ้าภาพจัดงานศพให้ นี่คือผลที่ได้จากการไปฝึกกรรมฐานกับคุณแม่สิริ.

๑ หลังจากนั้นผมไปเรียนกับอาจารย์พม่า ชื่อ ท่านมูจานาก้า เป็นเจ้าสำนักใหญ่ที่พม่า ท่านจะมาสอนที่ประเทศไทยทุกปี มีพระไทยที่เคยไปอยู่ที่พม่าแนะนำให้รู้จัก ผมไปมา ๓ ครั้งแล้ว ตอนนี้ผมอายุ ๗๐ ปีแล้ว ก็ตั้งใจจะปฏิบัติไปเรื่อยๆ จะไปได้ ไม่ได้ก็แล้วแต่บารมีความเพียรในชาตินี้ เป็นทางเดียวที่จะไปถึงจุดสูงสุดของชีวิตมนุษย์ เพราะเรายังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏสงสาร เชื่อว่าตายแล้ว

ต้องเกิดอีก จนกระทั่งบรรลุธรรม ตราบใดที่ยังไม่บรรลุธรรม ก็ต้องทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามไปเรื่อยๆ และสร้างฐานในเรื่องของธรรมะ เรื่องความเข้าใจในเรื่องปรมัติให้มากขึ้น คิดว่าวันหนึ่งเราอาจจะโชคดี.

๐ หนังสือธรรมะที่ผมชอบอ่าน ส่วนมากจะเกี่ยวกับการสอนปฏิบัติกรรมฐาน เช่น สมถะทำอย่างไร วิปัสสนาทำอย่างไร จริงๆแล้วการปฏิบัติธรรมมันมีเครื่องวัดว่า เรามีความรู้สึกอย่างไร ถึงญาณขั้นไหน ถ้ามีอาจารย์ต้องไปถามอาจารย์ว่า ถ้าเรามีความรู้สึกอย่างนี้ มีสภาวะแบบนี้ เราควรจะทำอย่างไรต่อไป ท่านจะให้แนวมา ถ้าเราไปทำด้วยความตั้งใจ และก็โชคดีทำติดต่อกันไปเรื่อยๆ ก็จะไปสู่ธรรมะขั้นที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ ซึ่งจะเป็นการทำให้จิตใจเราสงบลง มั่นคงขึ้นที่สำคัญในการปฏิบัติธรรมสายเถรวาท คือ เรื่องของสติ เพราะเราฝึกๆสิ่งที่ได้มากที่สุดไม่ใช่สมาธิ คือ สมาธิมันก็จะดีขึ้นด้วย สิ่งที่ได้และเป็นประโยชน์จริงๆในชีวิตคือสติ เพราะคนเราถ้ามีสติแล้ว โอกาสที่จะทำบาปหรือทำผิดพลาดก็น้อยลง.

๐ จริงๆถ้าคนที่มีสติถึงขั้นสูงแล้ว ถึงขั้นที่บรรลุธรรมแล้ว จะไม่มีวันทำบาป นี่คือสิ่งสำคัญ มีสติมากแค่ไหน โอกาสที่เราจะหยุดยั้งตัวเองไม่ให้ทำบาปมีมากขึ้น มันจะช่วยในเรื่องของโลก ในเรื่องของธรรม เพราะถ้าเราไม่ทำบาปในเรื่องของโลก เราก็ไม่เบียดเบียนคนอื่นไม่สร้างความเดือดร้อนให้เขา ชีวิตเราก็ไม่เดือดร้อนไปด้วย ในด้านธรรมะ ถ้าสติเราว่องไวมากขึ้น มีความต่อเนื่องมากขึ้น เวลาปฏิบัติธรรมก็ได้ผล และจะมีความก้าวหน้าในเรื่องของธรรมะมากขึ้น มันได้ทั้งสองอย่าง.

๐ เริ่มงานครั้งแรกที่กรมบัญชีกลางเพียงระยะสั้นๆไม่ถึงปี

ย้ายไปอยู่บริษัทเชลล์ เริ่มงานตั้งแต่เป็นเสมียน คิดราคาน้ำมัน เรื่องการนำเข้าน้ำมันเป็น Sale ขายน้ำมัน ไปทั่วภาคกลางไปดูที่ตั้งน้ำมัน ทำอยู่ ๑ ปี เป็น Executive มีกุญแจทองไขห้องน้ำ แล้วให้ไปคุมงานขายภาคเหนือ ไปพบนายที่ดีมาก คือ คุณอายุศ อิศรเสนา ซึ่งเป็นลูกของพระยาภรตราชา อดีตผู้บังคับการโรงเรียนวชิราวุธ ท่านเสียชีวิตแล้ว คุณอายุศท่านเคยเป็นเสรีไทย เป็นเสรีไทยที่ไม่ได้โดดร่มมา แต่เดินจากคุนหมิงมาถึงเมืองไทย แล้วท่านเป็นเสรีไทยที่ทำงานทางเหนือที่ลำปาง ท่านจบจากอเมริกา และทำงานที่อเมริกานานมาก กลับเมืองไทยแล้วมาทำงานที่ บริษัท เชลล์ คุมด้านขายภูมิภาคทั้งหมด ทั่วประเทศ แต่ภาคกลางฝรั่งคุม ท่านสอนเรื่องวิธีการทำงานการตลาดให้ผมเยอะมาก อันแรกคือต้องติดดิน ต้องสัมผัสกับตลาด ท่านสอนแบบสั่งให้ไปทำ และให้เรียนรู้เอง.

๐ มีอยู่ครั้งหนึ่ง ตลาดแถวพิจิตรขายน้ำมันก๊าดไม่ค่อยได้ ท่านบอกว่าไม่เห็นมีใครบอกว่าขายไม่ได้ อมเรศไปดูซิ การจะไปดูต้องเช่าเรือแท็กซี่ไป วิ่งจากนครสวรรค์ไปพิจิตรใช้เวลาวันหนึ่ง พอถึงตลาดต้องลงไปดูว่ามีน้ำมันแต่ละยี่ห้อเท่าไร กินนอนในเรือ และอีกครั้งหนึ่งท่านต้องการจะสอนผมให้ไปดูตลาด ขาไปต้องนั่งรถบรรทุก ซึ่งตรงที่เรานั่งบรรทุกน้ำมัน ใช้เวลาเดินทาง ๒-๓ วัน ท่านก็ไปด้วย นั่นคือสิ่งที่ท่านสอน ทำอะไรต้องรู้จริงและติดดิน ท่านสอนผมว่า การทำงานในเรื่องของการตลาด คือ *ต้องรู้จักลูกค้า ต้องรู้จักคู่แข่ง* ต้องรู้จักทั้งสองอย่าง รู้อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้.

๐ ผมอยู่บริษัทเชลล์ประมาณ ๙ ปี บริษัทให้โอกาสและสนับสนุนผมหลายอย่าง อาทิเช่น ส่งไปอบรมที่อังกฤษอยู่ ๓-๔ เดือน

กลับมาทำงานสักพัก เขาก็ส่งไปอยู่ที่ฟิลิปปินส์ ๒ ปี หลังจากนั้นก็ส่งไปออสเตรเลีย เพื่อเป็นผู้จัดการแผนกโฆษณา ก็มีความก้าวหน้าดีพอสมควร ตำแหน่งสุดท้ายที่ทำคือ ผู้จัดการแผนกส่งเสริมโฆษณา.

๐ วันหนึ่งพบ คุณอายุศ ซึ่งออกจากบริษัทเชลล์ไปอยู่ค้าวัสดุก่อสร้าง ซึ่งเป็นบริษัทหนึ่งของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย ท่านชวนผมไปกินข้าว พอดีผมกำลังทะเลาะกับฝรั่งอยู่ ท่านก็ชวนผมไปทำงานด้วย ผมก็เกรงใจบริษัทเชลล์เหมือนกัน เพราะเพิ่งได้ตำแหน่ง แต่ถ้าอยู่บริษัทฝรั่ง อนาคตมันคงขึ้นไปได้ระดับหนึ่ง หลังจากนั้นคงยาก.

๐ เลยตัดสินใจมาอยู่บริษัทค้าวัสดุก่อสร้าง ท่านให้ผมทำในเรื่องขาย ผมเป็นผู้อำนวยการฝ่ายขายประมาณ ๖ ปี หลังจากนั้นท่านส่งผมไปเรียนต่อที่ Haward ถือว่าเรื่องขายรู้พอแล้ว ทีนี้ก็ไปด้านการจัดการทั่วไป กลับมาจาก Haward บริษัทให้ไปทำโปรเจคใหม่ ตอนนั้นคุณบุญมา ท่านเป็นกรรมการปูนซีเมนต์ไทยมานานแล้ว แต่ผมก็ยังไม่เคยเจอท่าน พอดีมีเรื่องของบริษัทสยามคร๊าฟ ซึ่งเป็นบริษัทผลิตกระดาษ ขาดทุนมา ๒ ที่แล้ว เพราะลงทุนมากไป และทำงานแบบฝรั่งมากไปหน่อย เป็นหนี้ธนาคารมาก ธนาคารจะเข้ามาดูแล ก็ไม่มีความรู้ จะปล่อยไปเรื่อยๆก็ไม่ได้ จึงให้บริษัทปูนซีเมนต์ส่งทีมงานเข้าไปช่วย ท่านกรุณาให้ผมเป็นหัวหน้าทีมทำงาน.

พอเข้าไปได้สักพักหนึ่ง เราก็รู้ว่าเราไม่มีความรู้พอที่จะแก้ ต้องไปหาผู้ที่รู้เกี่ยวกับเรื่องกระดาษมาช่วย ก็เคราะห์ดีไปพบบริษัทที่ญี่ปุ่นเป็นบริษัทที่เขามีความคิดก้าวหน้า เขาอยากจะไปแสดงฝีมือต่างประเทศ เราชวนเขามา เขาส่งคนมา ๓-๔ คน มาช่วยเราในด้านเทคนิคว่าทำกระดาษอย่างไร จุดไหนที่จะช่วยลดต้นทุนได้ จุดไหนที่จะ

ตัดความรั่วไหลได้ ก็ทำงานร่วมกันภายใน ๓ ปี เราสามารถแก้ปัญหาได้ จากบริษัทที่เคยขาดทุนมาก มาเป็นบริษัทที่เลิกขาดทุน.

๐ พอดีมีการเปลี่ยนแปลงที่บริษัทปูนซีเมนต์ คุณบุญมาท่านเข้ามา ตอนที่ผมไปอยู่สยามคร๊าฟ คุณบุญมาท่านมาเป็นผู้จัดการใหญ่ที่ปูนซีเมนต์ แต่ท่านอยู่ ๒ ปี แล้วลาออกไปเป็นกรรมการอย่างเดียว แล้วเชิญ คุณสมหมาย ฮุนตระกูล มาเป็นแทน ผมโชคดีมีนายที่ดี ทั้งคุณบุญมา และ คุณสมหมาย อย่างคุณบุญมาท่านสอนผมว่า เรื่องคิดต้องไม่มีอคติ เช่น พวกเรา พวกเขา สิ่งที่คุณสมหมายสอนผม คือจังหวะในการตัดสินใจ ท่านเคยเรียนที่ญี่ปุ่น ท่านเป็นคนใจเย็นพอสมควร แต่เมื่อถึงเวลาที่ท่านคิดว่าเป็นเวลาที่ถูกต้อง ฟันฉับเลย เห็นจังหวะปั๊ป ซักซามูไรฟันขาดสองท่อนเลย ฉะนั้น ความสำคัญในเรื่องของจังหวะ ของการตัดสินใจ จะลากไปเรื่อยๆไม่ได้ ถึงเวลาต้องตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้ผมนำเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ภายหลัง และพยายามที่จะสอนให้คนอื่นๆทำต่อไป

▷ ผู้สัมภาษณ์

ที่ท่านประสบความสำเร็จนี้ ท่านว่าเป็นเพราะความสามารถ โชค หรือบุญเก่า.

๐ อมเรศ ศิลาอ่อน

เรื่องบุญเก่านั้นมีแน่ๆ เพราะเราเกิดมาไม่เหมือนกัน คนบางคนเกิดมามีความสามารถเป็นพิเศษบางอย่าง เช่น กีฬา ดนตรี แต่เมื่อเราเกิดมาเป็นคนแล้ว มีความสามารถมากน้อยแค่ไหน มี

สถานภาพที่ดีเลวแค่ไหน เมื่อเกิดเป็นคน เรามีโอกาสที่จะทำอะไรได้ดีกว่าสัตว์มากมาย เราต้องใช้ความเป็นคนของเราให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด ฉะนั้นเรื่องของเก่งกับเฮงนี่ ผมว่ามันสำคัญทั้งสองอย่าง คือ ความเฮงมันมาจากบุญเก่า แต่ถ้าเฮงอย่างเดียวแล้วไม่ทำตัวเองให้เก่ง มันอาจไปได้ขั้นหนึ่ง แต่ว่ามันไปไม่ได้สูงเท่าไร แต่ถ้าทั้งเก่งและเฮงมันไปได้ไกล.

ความเก่งมาจากความเอาใจใส่ของเรา ความขยันขันแข็งของเราที่จะรู้จักว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรควร อะไรไม่ควร เช่นว่า เรื่องของการเรียนหนังสือ เราต้องเลือกเรียนในสิ่งที่เราถนัด ทำงานก็ต้องเลือกงานที่เราชอบ ทำงานต้องหางานที่จะสร้างทักษะ สร้างความชำนาญขึ้นมาในระยะยาว ไม่ใช่ทำมา ๓๐ ปี ยังไม่ได้อะไร ความเก่ง ความสำเร็จของงานอยู่ที่สองอย่างนี้.

ผมทำงานที่บริษัทปูนซีเมนต์มา ๒๐ กว่าปี ๖ ปี ทำเรื่องขาย ๓ ปีต่อมา ทำเรื่องบริษัทกระดาษ ไปแก้ไขปัญหาที่นั่น และกลับมาทำด้านตลาดอีก และเตรียมตัวจะแทนคุณอายุศ เพราะตอนนั้นคุณอายุศกำลังจะเกษียณอายุ หลังจากนั้นก็ทำการตลาดสักพัก บริษัทก็หมุนให้ไปทำบริการกลาง ก็จะรวมทั้ง การบริหาร การบุคคล คอมพิวเตอร์ ต่างๆ ต่อมาก็ให้ไปคุมกลุ่มวัสดุก่อสร้าง ซึ่งตอนนั้น มีบริษัทอยู่ ๑๐ บริษัท ทำเรื่องเหล็ก คอนกรีต กระเบื้องมุงหลังคาต่างๆ ได้ประสบการณ์มาก สิ่งหนึ่งที่ผมภูมิใจมากที่อยู่ปูนซีเมนต์ คือ การที่ผมได้วิชาจากบุคคลอย่าง คุณอายุศ คุณบุญมา คุณสมหมาย เป็นเรื่องที่ผมภูมิใจ แต่การที่ผมภูมิใจมากที่สุด คือ ได้หล่อหลอมให้คนของบริษัทปูนซีเมนต์รุ่นต่อไปเป็นนักบริหารที่ดี.

โดยการทำงานกับเขาแสดงให้เห็นว่า วิธีการทำงานที่ถูกต้องเป็นอย่างไร จังหวะในการตัดสินใจที่เหมาะสมเป็นอย่างไร บางครั้งเราเห็นว่าเขามีจุดอ่อนตรงไหน ก็พยายามให้เขาปรับปรุง หรือไม่ก็ส่งไปอบรม เพื่อให้เขามีความแข็งแกร่งและสมดุลย์ ทำอย่างนี้กับคนที่อยู่กับผมมาตลอดเวลา ๒๐ กว่าปี แล้วตอนที่ผมออกมา ผมมองย้อนกลับไปพบว่า คนที่เราทิ้งไว้ให้ ส่วนมากเขาก็ไปได้ดี เราก็มีความพอใจว่า อย่างน้อยเราได้สร้างคนเหล่านี้ให้บริษัท.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หลักธรรมะของผู้บริหารที่ดี คืออะไรครับ

๐ **อมเรศ ศิลาอ่อน**

ในการทำงานเวลามีลูกน้องเราต้องเลือก ถ้าเลือกได้ ในบริษัทเอกชนมันเลือกได้ แต่ราชการอาจจะยากสักหน่อย เราต้องจัดให้เป็นทีม ให้เขาทำงานด้วยกันได้ พยายามที่จะหล่อหลอมให้เขามีความเชื่อมั่นอันเป็นเดียวกัน มีมาตรฐานในการทำงานเหมือนกัน ถ้าใครไม่สามารถตามคนอื่นทัน เราต้องขอเปลี่ยน ให้ทีมมันแข็งแกร่งขึ้น

ธรรมะ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ไม่โกงบริษัท ไม่โกงลูกค้า บางคนซื่อสัตย์ต่อบริษัท แต่โกงลูกค้าก็รับไม่ได้ ไม่โกงบริษัทก็เจริญ บริษัทต้องเชื่อใจเรา ต้องมีความซื่อสัตย์ เราต้องเชื่อว่าคณะกรรมการของบริษัท ต้องเป็นธรรมต่อคนทำงาน เช่น ทำงานดี ให้ผลตอบแทนที่ดีให้เราอยู่ได้ ทำงานไม่ดี ถูกลงโทษ ก็ไม่ว่ากัน แต่เราต้องเชื่อว่าเขาไม่เล่นพรรคเล่นพวก ถ้าเผื่อไม่มีความเชื่อมั่นอันนี้แล้ว ก็ทำงานได้ดี

ยาก ถ้านักบริหารมีอคติ ทำให้คุณภาพของการตัดสินใจด้อยลงไป มีผลต่อตัวเอง การตัดสินใจขาดคุณภาพ ถ้าหลาย ๆคนทำเรื่องนี้ ความเจริญของบริษัทก็ด้อยลง อคติเป็นของอันตรายทั้งส่วนรวมและส่วนตัว.

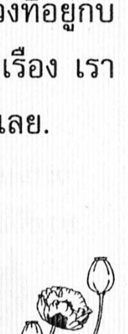
▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทำงานด้านการเมืองกับนายกรัฐมนตรี ท่านใดบ้าง?.

○ **อมเรศ ศิลาอ่อน**

ที่กระทรวงพาณิชย์ ผมทำงานอยู่ทั้งหมด ๔ รัฐบาล รัฐบาลนากชาติชาย ๑-๒ รัฐบาล นายกอานันท์ ๑-๒ ทั้งหมดรวมเวลา ๓ ปี ได้เห็นอะไรเปลี่ยนแปลงเยอะ ได้เห็นการทำงานของน้าชาติกับคุณอานันท์ ไม่เหมือนกัน ก็ดี สนุกดี ได้เรียนรู้มาก ได้นายอีก ๒ คน คือ น้าชาติกับคุณอานันท์ โดยเฉพาะในเรื่องของการเมือง ตอนที่เข้าไปใหม่ ๆผมไม่รู้เรื่องเลย ท่านเหล่านี้เป็นคนสอนผม ก็ได้ช่วยในเรื่องของการสร้างกติกาต่าง ๆ ที่ทำให้การค้าขายของเรานั้นดีขึ้น ช่วงที่อยู่กับคุณชาติชายและคุณอานันท์ เป็นช่วงที่ส่งออกกำลังเจริญรุ่งเรือง เราต้องพยายามทำให้การส่งออกมีอุปสรรคน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย.

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ

ผมได้รับอิทธิพลเรื่องธรรมะจากครอบครัว
พ่อผมชอบอ่านหนังสือธรรมะ
พออ่านแล้ว ตอนเย็น ๆพ่อจะนั่งที่ระเบียงบ้าน
แล้วเล่าเรื่องที่ท่านได้อ่านจากหนังสือธรรมะให้ฟัง
โดยเฉพาะเรื่องความยอดต่าง ๆ เช่น
ยอดความดีคืออะไร ยอดความสุขคืออะไร
จะเน้นในยอดความเจริญ คือ ความกตัญญูรู้คุณ เพราะพ่อผมชื่อ เจริญ
บางทีก็เล่านิทานชาดกให้ฟัง จะพูดกับแม่ แม่ก็ไม่มีเวลา ต้องทำงานบ้าน
ผมก็อยากจะเล่นกับเพื่อน ๆ คอยอยู่ใต้ถุนบ้าน
ผมเป็นลูกคนสุดท้อง จะอยู่กับพ่อแม่ตลอด
เพราะพวกพี่ ๆไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯกันหมด.

...สัมภาษณ์...

พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ

กรรมการการเลือกตั้ง

๐ อดีตผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการเลือกตั้ง เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ที่จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันอายุ ๕๙ ปี เติบโตที่จังหวัดขอนแก่น เป็นบุตรชายคนสุดท้องของครอบครัว ซึ่งคุณพ่อเป็นนักปกครอง รับราชการเป็นนายอำเภอแถวภาคอีสาน จังหวัดอุดรธานี หนองคาย สกลนคร ฯลฯ.

๐ เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จบชั้นมัธยมบริบูรณ์ที่โรงเรียนขอนแก่นวิทยาคม เข้ากรุงเทพฯ สอบเข้าเรียนที่โรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สาเหตุที่มาเป็นทหาร ทั้งที่คุณพ่อและพี่น้องส่วนใหญ่จบกฎหมาย เนื่องจากพี่ชายคนโต คุณจารุบุตร เรืองสุวรรณ ขณะนั้นเป็นส.ส.จังหวัดขอนแก่น คุณพ่อบอกว่าตระกูลเรายังไม่มีใครเป็นทหาร ถ้าเป็นทหารได้ ครอบครัวจะได้มีทุกอาชีพที่จะรับใช้บ้านเมือง.

๐ ภายหลังจบการศึกษาอายุ ๒๔ ปี รับราชการเป็นผู้บังคับหมวดที่ศูนย์การทหารราบ และย้ายมาเป็นผู้บังคับหมวดที่โรงเรียนนายร้อยฯ ต่อมาเป็นอาจารย์ หลังจากนั้นไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท

และปริญญาเอก ด้านรัฐประสานศาสตร์ ที่อเมริกา กลับมารับราชการที่โรงเรียนนายร้อย ช่วงนั้น พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้รับการคัดเลือกคนหนึ่งให้มาช่วยงาน ในจำนวนนั้นก็มี พล.อ.สุรยุทธ จุลลานนท์ ขณะนั้นมียศเป็นพันโท ผมขณะนั้นมียศเป็นพันตรี มาช่วยงานที่สำนักนายกรัฐมนตรี อยู่ประมาณ ๓-๔ ปี หลังจากนั้นก็เข้าโรงเรียนเสนาธิการ และไปเป็นเสนาธิการ เป็นรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และตำแหน่งสุดท้ายทางทหาร คือ ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง ซึ่งดูแลโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และวิทยาลัยกองทัพบก ชีวิตราชการทหารผมอยู่ในวงการวิชาการมาตลอด.

๐ ด้านครอบครัว แต่งงานเมื่ออายุ ๓๕ ภรรยาชื่อ แพทย์หญิงสุรพี เรืองสุวรรณ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลเด็ก มีบุตรชาย ๒ คน คนโตชื่อ จารุภูมิ เรียนคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ คนที่สองชื่อ จารุพล เรียนอยู่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.

๐ เหตุที่ตระกูลของผม ลูกชายต้องชื่อนำว่า จารุ ทุกคน เพราะคุณพ่อเป็นนายอำเภอที่มณฑลอุดร ท่านเทศาภิบาลจัดให้มีการประกวดเด็กที่มณฑลอุดร พี่จารุบุตรได้รับรางวัลประกวดเด็กสมบูรณ์ชนะเลิศของมณฑลอุดร ท่านเทศาภิบาลมณฑลอุดรเลยตั้งชื่อให้ว่า จารุบุตร และบอกว่าต่อไปนี้ลูกเธอทุกคนให้ใช้ชื่อนำว่า จารุ ด้วย.

๐ เป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นที่ ๑๖ นักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ ๕ เพื่อนร่วมรุ่น มี พล.อ.อ.คงศักดิ์ วันทนา, พล.อ.ชัยสิทธิ์ ชินวัตร ส่วนมากเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในกองทัพ ผมออกมาจากกองทัพเมื่อปีที่แล้ว ปี ๒๕๔๕ มาสมัครเป็นกรรมการเลือกตั้ง อาจเป็นเพราะครอบครัวผม

เป็นพลเรือน แม้จะเป็นทหารก็กลับสู่ที่เดิม วงการเลือกตั้ง มาครั้งนี้ไม่ได้ลงเลือกตั้ง แต่เป็นกรรมการ ไม่ได้ลงสนาม เพราะที่ผ่านมาครอบครัวผมเป็นผู้ปฏิบัติ เห็นการทำงาน การเสียสละของพี่ๆในการรับใช้บ้านเมืองมาแล้ว คิดว่าจะไม่ลงในเวทีเลือกตั้ง แต่จะขอเป็นกรรมการ ซึ่งผมมีประสบการณ์มาตั้งแต่เด็กๆ เช่น รู้วิธีการหาเสียง การโกงการเลือกตั้ง มีบางคนสงสัยว่าเป็นทหารจะรู้เรื่องการเลือกตั้งได้อย่างไร ผมรู้เรื่องการเลือกตั้งตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถม.

๐ ผมได้รับอิทธิพลเรื่องธรรมะจากครอบครัว พ่อผมชอบอ่านหนังสือธรรมะ พออ่านแล้ว ตอนเย็นๆพ่อจะนั่งที่ระเบียงบ้าน แล้วเล่าเรื่องที่ท่านได้อ่านจากหนังสือธรรมะให้ฟัง โดยเฉพาะเรื่องความยอดต่างๆ เช่น ยอดความดีคืออะไร ยอดความสุขคืออะไร จะเน้นในยอดความเจริญ คือ ความกตัญญูรู้คุณ เพราะพ่อผมชื่อ เจริญ บางทีก็เล่านิทานชาดกให้ฟัง จะพูดกับแม่ แม่ก็ไม่มีเวลา ต้องทำงานบ้าน ผมก็อยากจะเล่นกับเพื่อนๆ คอยอยู่ใต้ถุนบ้าน ผมเป็นลูกคนสุดท้อง จะอยู่กับพ่อแม่ตลอด เพราะพวกพี่ๆไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯกันหมด.

๐ มีวันหนึ่งแม่เล่านิทานให้ฟัง ผมเอานิทานเรื่องนี้มาใช้เป็นแบบอย่างในการทำงานมาตลอด และเป็นผลดีกับแม่ด้วย นิทานเล่าว่า มีสุนัขตัวหนึ่งออกลูกมาเป็นลูกสาว ๓ คน ต่างคนต่างแยกกันไปมีครอบครัว วันหนึ่งแม่สุนัขคิดถึงลูกมาก จึงไปหาลูกสาวคนที่หนึ่งที่แต่งงานกับเศรษฐี พอไปถึงหน้าบ้านคนใช้ออกมาเปิดประตูบ้าน แม่สุนัขบอกว่าให้ไปบอกลูกสาวด้วยว่าแม่มาหา คนใช้ก็เข้าไปบอก พอลูกสาวมาเห็นแม่สุนัข ก็เกิดความอายสามี บอกให้คนใช้ไล่ออกไปจากบ้าน แม่สุนัขน้ำตาไหลไปหาลูกสาวคนที่สองในลักษณะเดียวกัน

ลูกสาวคนที่สองก็ไล่ออกจากบ้าน เพราะกลัวว่าสามีจะรู้ว่าแม่เป็นสุนัข หลังจากนั้นไปหาลูกสาวคนที่สาม พอรู้ว่าแม่มาออกไปจูงแม่สุนัขเข้ามาในบ้าน ไม่อาย เอาข้าวปลาอาหารให้กิน ปูที่นอนให้นอน พอตื่นเช้ามาพบแม่สุนัขตายแล้ว กลายเป็นทองทั้งตัว ลูกสาวเลยกลายเป็นเศรษฐีร่ำรวย ผมได้ข้อคิดนี้ หลังจากพี่ชายคนโตถึงแก่กรรม ผมรับแม่มาอยู่ด้วยที่บ้านผม และท่านเสียชีวิตที่บ้านผมด้วยอายุประมาณ ๙๒ ปี.

๐ ผมได้ข้อคิดจากนิทานเรื่องนั้น และได้พยายามตอบแทนผู้มีพระคุณต่อผมมาตลอด เช่น วันเกิด วันปีใหม่ ผมจะไปกราบท่านอยู่เสมอ เช่น คุณอาบุญชนะ อัตถากร เป็นผู้มีพระคุณในฐานะญาติผู้ใหญ่ ผมจะไปกราบท่านในวันเกิดทุกปี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านคิดไหมว่า ชีวิตราชการจะก้าวมาถึงตำแหน่งสูงสุดในปัจจุบัน.

๐ พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ

ผมไม่เคยคิดเลยว่าจะเป็นอะไร คิดให้เรียนจบก็พอ หลังจากจบเป็นนายทหาร ก็เริ่มมาคิดว่า ต่อไปทหารคงต้องลดบทบาทลง เมื่อผมเข้าไปในวงการศึกษาจึงคิดว่า เราเรียนแค่นี้ยังไม่พอ จึงได้ไปศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป ผมคิดว่าในอนาคตข้างหน้ากองทัพคงจะได้ใช้เราในเรื่องของพลเรือน จะทำให้กองทัพกว้างขวางขึ้น ช่วงที่ผมมาทำงานกับท่านนายกเปรม ก็เป็นงานพลเรือน

เป็นงานช่วยเหลือพัฒนา และสร้างงานในชนบท และช่วยเหลือแรงงานไทยในต่างประเทศ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คณะกรรมการ การเลือกตั้งประกอบด้วยใครบ้างครับ.

๐ **พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ**

ประกอบด้วย ๕ ท่าน ผมเพิ่งเข้าไปเป็นน้องใหม่ มี พล.ต.ท. วาสนา เพิ่มลาภ เป็นประธานกรรมการ ท่านจรัล บูรณพันธุ์ศรี อดีตผู้พิพากษา ท่านปริญญา นาคฉัตรีย์ อดีตอธิบดีกรมการปกครอง คุณวีระชัย แนวบุญเนียร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ มหาสารคาม ฯลฯ ที่ทำงานอยู่ที่ตึก ศรีจุลทรัพย์ ถนนพระราม ๑.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทราบว่าท่านให้ความนับถือท่านถนัด คอมันต์ มาก มีความเป็นมาอย่างไรครับ.

๐ **พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ**

ผมเป็นเด็กอยากจะได้ความรู้ เพราะเป็นคนใจร้อน ถ้าจะไปอ่านหนังสือ อาจจะอ่านรู้บ้างไม่รู้บ้าง เลยคิดอยากเรียนลัดไปหาผู้ใหญ่ดีกว่า ผู้ใหญ่ที่คั้นกะทิไว้ที่รับราชการ ทำงานมาจนเกษียณอายุ กะทิมากก็อยากจะให้ลูกหลานๆก็ไม่เอา ใกล้เกลือกินด่าง ผมเลยไปหาท่านผู้ใหญ่อาวุโสที่มีกะทิมากๆ คนแรก คือ คุณอาบุญชนะ ท่านให้

กะทิมาก โดยเฉพาะ ด้านหลักการบริหารด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กินไม่หมด ท่านถนัด คอมันต์ ผมไปกราบท่านที่บ้านถนนเพชรบุรี ไปขอกะทิท่าน.

ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องระหว่างประเทศมากที่สุด ในฐานะที่เป็นนักการทูต นักการเมือง ท่านฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ มากมาย เพื่อบ้านเมือง ผมถามท่านว่า ทำอย่างไรให้ประเทศไทยมีทางการทูตเป็นที่ยอมรับในหลายๆประเทศ ผมไปขอความรู้ท่าน หลังจากนั้นผมได้ไปอ่านหนังสือก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะมีเวลาน้อย วันหนึ่งจึงไปถามท่านว่า กะทิที่จะให้ผมมีหรือยัง ผมอยากจะได้กะทิเกี่ยวกับเรื่องของการทูต คืออะไร ท่านถามผมว่า คุณเคยชักว่าวไหม เวลาลมแรงเธอต้องปล่อยเชือก ถ้าลมไม่มีเธอต้องวิ่งต้องดึงเชือกทำให้เกิดลมให้ได้ ไม่อย่างนั้นว่าวตกพื้น ผมเลยได้ความคิดว่าหลักการทูต คือการชักว่าว เป็นการทำงานแบบสำเร็จรูป.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านเคยบวชเรียนหรือยังครับ.

○ **พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ**

ยังครับ ส่วนมากศึกษาธรรมะโดยการอ่านหนังสือ ผมไปได้หนังสือเล่มหนึ่งชื่อ Buddhist Teaching ผมได้จากท่าน พ.อ.ชินวุทธ สุนทรสิมะ ท่านเป็นผู้ให้ความรู้ธรรมะผมเป็นภาษาอังกฤษ แล้วผมถึงรู้ว่า อริยสัจ ๔ เป็นอย่างนี้เอง เป็นยอดธรรม.

อริยสัจ ๔ ที่ผมได้อ่านจากหนังสือภาษาอังกฤษ เขาเขียนว่าหนทางแปดประการ มีดังนี้.

๑.	Right Understanding	ต้องเข้าใจก่อน
๒.	Right Thinking	คิดให้ถูก คิดให้ชอบ
๓.	Right Speech	หลังจากคิดแล้วค่อยมาพูด พูดให้ถูกต้อง
๔.	Right Action	แล้วนำมาปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง
๕.	Right Livilihood	ประกอบอาชีพชอบ ประกอบอาชีพที่ถูกกฎหมาย
๖.	Right Effort	มีความเพียรพยายาม
๗.	Right Mindmoodiness	จิตใจต้องอิ่มเอิบสมบูรณ์
๘.	Right Concentration	สมาธิต้องแน่วแน่.

อันนี้เป็นยอดของธรรม นอกจากนี้พ่อผมเขียนไว้ในหนังสือธรรมะง่าย ๆว่า พระพุทธเจ้าท่านอยากจะไปสู่ตำบล ๆหนึ่งที่ข้ามเขาไป เรียกตำบลนิโรธ มีแสงสว่างมาก แต่มีภูเขาขวางกั้นอยู่ คือกิเลสและตัณหา ทำให้ข้ามไม่ได้ ท่านบอกให้ผมพยายามข้าม โดยใช้ถนนแปดเลน คือมรรคแปดที่กล่าวมาแล้ว ที่จะข้ามไปถึงตำบลนิโรธ ซึ่งสว่างไสวและมีทางไปถึงนิพพานได้ ผมเลยพยายามจะปีนเขาลูกนี้ แต่กิเลสยังมากอยู่ เช่น โลภะ โทสะ โมหะ ถ้าเกิดขึ้นผมต้องทบทวนตัวเองว่า วันนี้ผมไปโกรธใครบ้าง วันนี้เกิดความโลภอะไรบ้าง เมื่อตกเขาก็จะพยายามปีนขึ้นไปใหม่ และวันพรุ่งนี้จะไม่ทำ ผมจะลงโทษตัวเอง ถ้าทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องคงเป็นสิ่งที่ลำบาก เพราะยังมีกิเลสอยู่ แต่ผมยังพยายามทำอยู่.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอให้ท่านอธิบายการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการทำงานของท่าน.

○ **พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ**

ผมคิดว่าพระพุทธองค์ตรัสรู้ได้อริยสัจ ๔ มา ผมก็ศึกษาว่าท่านใช้อะไรท่านถึงสำเร็จ เมื่อสองปีที่แล้วผมไปอินเดียที่พุทธคยา ผมไปดูภูมิศาสตร์ที่พุทธคยาว่า อากาศ ดิน หิน แม่น้ำเนรัญชรา เป็นอย่างไร ผมเดินข้ามแม่น้ำเนรัญชรานับก้าว บ้านนางสุชาดาก็ไปเยี่ยมมาแล้ว และเดินตามเส้นทางที่พระพุทธองค์เคยเดินมาแล้ว ผมก็มาคิดว่าพระพุทธองค์ใช้หลักธรรมอะไรที่ทำให้ท่านตรัสรู้ได้ ก็อ่านพบว่าท่านใช้อิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา อันนี้เป็นยอดของธรรมที่ทำให้พระองค์ตรัสรู้ ผมคิดว่าพระพุทธองค์ใช้ความรักก่อน ผมก็สอนลูกว่า ถ้าอยากเรียนหนังสือให้ดี ต้องรักการเรียนก่อน วิริยะ ความพากเพียรที่จะทำให้ดี จิตตะ ความมุ่งมั่นที่จะทำให้แน่วแน่ในสิ่งนั้น วิมังสา การวิเคราะห์หาหนทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ.

ฉะนั้น ผมจึงใช้หลักธรรมข้อนี้ตามพระพุทธองค์ ท่านต้องใช้ความพากเพียร ความพยายาม ความแน่วแน่ ทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะสภาพภูมิศาสตร์ของตรงนั้นในสมัยเมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว ตรงนั้นเป็นป่าที่ทึบมาก ภูเขาที่ท่านเดินมาต้องผ่านทุ่งหญ้า แม่น้ำเนรัญชราเป็นแม่น้ำที่ไหลเชี่ยว แต่ปัจจุบันตื้นเขิน เดินข้ามได้ ผมว่าสมัยนั้นคงมีงูมาก จึงมีการพูดถึงเรื่องพญานาคในสมัยพุทธกาล ผมจินตนาการเอง ต้นโพธิ์เกิดขึ้นเยอะแยะ และผมก็ไปได้ต้นโพธิ์มา ๒ ต้น ได้โดย

ปาฏิหาริย์ คือ ผมไปเวียนเทียนรอบต้นโพธิ์ อธิษฐานขอให้ใบโพธิ์หล่นลงมา ก็ไม่หล่นสักที เวียนไปรอบที่สาม ขณะก้มลงกราบ ใบโพธิ์หล่นถูกหัวผมพอดี ผมดีใจมาก ผมก็หอบกิ่งโพธิ์มาที่บ้าน หลังจากนั้นผมก็อยากได้ดินตรงที่พระพุทธองค์นั่งตรัสรู้ ทางเจ้าหน้าที่ที่รักษาต้นโพธิ์บอกว่า โชคดีมากเลย เมื่อวานนี้ นายกรัฐมนตรีของพม่ามาแล้วลืมดินไว้ถุงหนึ่ง ผมเลยได้ดินถุงนั้นมาโดยบังเอิญ ผมมากราบท่านเจ้าคุณที่วัดไทย บอกว่าอยากได้ต้นโพธิ์ ท่านบอกว่าเพาะไว้เยอะเลยแต่ไม่ขึ้น ขึ้นมา ๒ ต้น ถ้าอยากได้จริงๆก็จะให้ เลยได้มา ๒ ต้น ผมเอาใส่กล่องไม้ขีดมาคือเล็กมาก แล้วเอามาปลูกที่อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่นประมาณ ๒ ปีมาแล้ว เดี๋ยวนี้ต้นโต ผมใส่ปุ๋ยพรวนดินตลอด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คนเราจะทำอย่างไรให้รู้จักคำว่า พอ เพื่อให้ชีวิตมีความสงบสุข.

๐ **พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ**

คือ ต่างคนต่างไม่พอ แล้วมันมีอะไรจะพอ เพราะของมันมีพอเราก็ต้องพอ ของมันไม่ได้เกิดขึ้นอีก ถ้าต่างคนต่างแย่งก็ไม่ถึงวันนั้นสักที ปัญหาขณะนี้คือปัญหาสงคราม ต้นน้ำสงครามคือการแข่งขันแย่งชิงเพื่อจะได้มา คือ ไม่รู้จักการให้ รู้แต่การรับ เมื่อเราไม่พอ น้ำเริ่มไหล ก็เกิดความขัดแย้ง คนโน้นก็อยากได้ คนนี้ก็อยากได้ เมื่อการขัดแย้งเกิดขึ้น แม่น้ำก็ไหลไปเรื่อยๆ ถ้าเอาอารมณ์ใส่เข้าไปก็จะทำให้เกิดความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในที่สุดก็กลายเป็นความขัดแย้ง สงคราม

ฉะนั้น สงครามในขณะนี้ก็คือฝรั่งเขาไม่ได้ใช้หลักธรรมะ เรื่อง พอเขาก็จะเอาไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

งานอดิเรกของท่านมีอะไรบ้างครับ.

๐ **พล.อ.จารุภัทร เรืองสุวรรณ**

ผมทำอยู่สองอย่างคือ หนึ่ง วิ่งออกกำลังกายเพื่อให้ชีวิตผมยืนยาว สอง ผมชอบทำสวนครัว ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะผักมีความสำคัญมาก ผมต้องปลูกเอง บางคนก็ไม่เข้าใจว่าทำไมผมต้องไปปลูกผัก ปลูกตะไคร้ เพราะผมได้ออกกำลังกาย และมีใจรักที่จะทำ.

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

งานที่ใหญ่โตกว้างขวางนั้น
อ ยู่ ที่ ค ว า ม ไ ว้ ว า ง ใ จ ต่ อ กั น
ทุกคนปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์
รักษาหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด รับผิดชอบในงาน
ไม่ทำหน้าที่ของตนให้บกพร่องแม้แต่น้อย
เมื่อทำบ่อย ๆความไว้วางใจก็เกิดขึ้น
ทำให้คนที่มาติดต่อได้ความเบาใจ
ฉะนั้น ความซื่อสัตย์สุจริตจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ
...และเป็นดวงใจของการกระทำงานอีกประการหนึ่ง...

๐

(จากหนังสือ "ทางชีวิต" หน้า ๒๔๗)

ธรรมะวาทะ

ดร. อำนวย สุวรรณคีรี

อีกเรื่องหนึ่งก็คือ...มีนักการเมืองถามว่า
ทำไมผมเชื่อเรื่องพระบรมสารีริกธาตุ ทำไมเชื่อเรื่องพระพุทธเจ้า
ผมก็บอกว่าระหว่างคนเชื่อ กับคนไม่เชื่อ ใครเสี่ยงต่อการลงนรกมากที่สุด
ซึ่งนรกไม่ต้องรอถึงชาติหน้า นรกชาตินี้ก็มี
และมีบางคนแนะนำให้ผมไปบวช
ซึ่งที่จริงแล้วเขาเข้าใจผิดคิดว่าคนที่เข้าถึงธรรมะแล้วต้องบวช
ซึ่งจริง ๆแล้วไม่ต้องบวชก็ได้ ฆราวาสก็สามารถเข้าถึงหลักธรรมได้
ผมเชื่อว่าเรื่องธรรมะเป็นเรื่องสมาธิ เป็นเรื่องของพลัง
เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักการเมือง
ซึ่งถ้านักการเมืองเข้าใจแล้ว จะสามารถนำไปเผยแผ่ได้หลายทาง
เพราะนักการเมืองได้พบปะบุคคลในหลายสาขาอาชีพ

...สัมภาษณ์...

ดร. อำนวย สุวรรณคีรี

อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

๐ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี นักการเมืองผู้ได้รับรางวัล ๒ รางวัลพระราชทานโล่รางวัล *"มหิดลวรานุสรณ์"* และรางวัล *"เสาเสมาธรรมจักร"* ได้รับรางวัลบุคคลดีเด่น ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัลศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นอกจากนี้ยังเป็นวิทยากรของรายการวิทยุและโทรทัศน์อีกหลายรายการ ท่านผู้นี้คือ ดร.อำนวย สุวรรณคีรี.

๐ ผมเกิดที่ทะเลสาปสงขลา เป็นบุตรีของ กำนันซ้อน สุวรรณคีรี พ่อแม่สนใจธรรมะตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะยายทวดไปวัด ขอฝากท่านผู้ฟังว่า ถ้าพาเด็กไปวัดตั้งแต่เล็ก ๆ เด็กจะได้รับสิ่งที่ดีวิเศษและเจริญรุ่งเรืองไปตลอดชีวิต แม่ได้เป็นแม่ดีเด่น ปี ๒๕๒๐ รุ่นแรกของสภาสังคมสงเคราะห์.

๐ พ่อแม่ผมไปวัดทุกวันพระ ค่อนข้างจะเคร่งครัดเรื่องการถือศีล คิดว่าท่านเป็นต้นแบบของผม และที่สำคัญคือเราอยู่ใกล้วัดหลวงปู่ทวด ท่านเป็นเด็กชาวบ้านที่ฉลาดเรียนหนังสือ.

๐ ตอนเด็ก ๆ เรียนหนังสืออยู่ที่สงขลาตลอด แล้วเข้ามากรุงเทพฯ เรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ พอ

จบก็มารับราชการที่กรมป่าไม้ แล้วไปอยู่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ และไปอยู่สำนักนายกรัฐมนตรี แล้วโอนไปอยู่กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปปช. อยู่แถวอีสานมาตลอด จากนั้นก็กลับไปเป็น ส.ส.สงขลา ซึ่งตอนนั้นอายุ ๓๖ ปี และเป็นมาเรื่อยๆ ครั้งล่าสุดมาอยู่ปาร์ตี้ลิส ได้มีโอกาสเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการพุทธธรรมสภา ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานรัฐสภา ตรงนี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้นักการเมืองได้มีส่วนร่วมในการทำเรื่องพุทธธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทำให้ประชาชนได้เห็นนักการเมืองเข้าถึงธรรมะมากขึ้น คิดว่าเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรท่านใหม่ คือ ท่านไพบูลย์ พุ่มหิรัญ ท่านเป็นเลขานุการประธานพุทธธรรม เมื่อท่านได้รับโปรดเกล้าฯมาเป็นเลขาธิการ ผมมั่นใจว่างานจะดำเนินไปมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สมัยที่แต่งตั้งท่านมาฟื้นฟูทางด้านพระพุทธศาสนานั้น ใครเป็นประธานรัฐสภา.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ในสมัยนั้นท่านประธานรัฐสภาท่านเป็นชาวมุสลิม คือ ท่านวันมูหะหมัด นอร์มะทา เราคิดว่าคน ๙๕ % เป็นชาวพุทธ ก็รู้สึกว่าควรมีกรรมการสัก ๑ ชุด ที่เป็นชาวพุทธโดยตรง ก็เลยเสนอท่านประธานวันนอร์ ท่านประธานมีชัย ให้ตั้งพุทธธรรมรัฐสภา ท่านก็ตั้งให้ และหลังจากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงประธานรัฐสภาคนใหม่ ผมก็ยังเป็นประธานพุทธธรรมของรัฐสภาถึงปัจจุบัน ซึ่งคิดว่าคงเป็น

องค์กรหนึ่งที่ช่วยดูแลพระพุทธศาสนาในรัฐสภาได้พอสมควร และคิดว่าประชาชนคงอยากเห็นนักการเมืองเข้าถึงธรรมะมากขึ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

รองประธานองค์กรพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยนั้น มีกิจกรรมอะไรบ้าง.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

กิจกรรมที่ทำมีการจัดงานวันมาฆบูชาทุกปี ปีที่แล้วจัดร่วมกับหน่วยงานพระพุทธศาสนาทั้งหลาย ปีนี้ท่านรองนายกรัฐมนตรี ท่านวิษณุ เครืองาม มาเป็นประธาน องค์กรชาวพุทธก็ได้มีส่วนช่วยกันทำในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอนุโมทนาสาธุมาก.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สำหรับตำแหน่งกรรมการอำนวยการยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีใครเป็นคณะกรรมการบ้าง และกิจกรรมมีอะไรบ้างครับ.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ยุวพุทธิกสมาคม ในความหมายของชื่อ หมายความว่า เมื่อมียุวพุทธสมาคมหลายๆจังหวัดมารวมกัน และรวมตัวกันจดทะเบียนเป็นสภา ซึ่งเป็นที่รวมของยุวพุทธทั้งหลาย มี ท่านอาจารย์ สมพร เทพสิทธา เป็นประธานยุวพุทธิกสมาคม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผมทราบว่าท่านเป็นกรรมการอำนวยการส่งเสริมเอกลักษณ์แห่งชาติ อยากทราบว่ามีกิจกรรมส่งเสริมอย่างไร ส่งเสริมในแง่ไหน และได้ผลอย่างไรบ้าง.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ เริ่มตั้งแต่การเคารพธงชาติในแต่ละวัน ถ้าเราเข้าใจปรัชญาของคำว่าชาติ เราก็จะรู้ว่าชาติประกอบด้วยพลเมืองทั้งดินแดนนี้ ทั้งแผ่นดินทุกตารางนิ้ว ประชาชนที่มาติดต่อเรา ถ้าเรารักและเข้าใจเขา ก็เท่ากับว่าเรารักชาตินั่นเอง ช่วงเวลาที่เคารพธงชาติ คือ เคารพเอกลักษณ์ของชาติและศาสนา เราต้องยึดในหลักธรรมคำสอนของพระศาสนา เราต้องนึกว่าเราเข้าถึงพระธรรมได้มากน้อยแค่ไหน เรารักษาศีลได้ไหม เราจะปฏิบัติอย่างไรให้เกื้อกูลพระศาสนา ซึ่งอย่างน้อยต้องรู้หลักพระศาสนา และพระมหากษัตริย์ก็มีอานุภาพ มีบุญญาธิการที่ปกป้องคุ้มครองประเทศชาติและพระศาสนาไว้ได้ด้วย เราต้องยกย่องเทิดทูนท่าน ขณะที่เราเคารพธงชาติ เรากำลังเคารพ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ หรือมองอีกมุมหนึ่ง ถ้าเราอ่อนน้อมถ่อมตน เวลาเคารพธงชาติ ตามหลักพุทธธรรม ก็ถือว่าเป็นผู้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งเวลา ๐๘.๐๐ น. เป็นเวลาที่คนทั้งแผ่นดินยืนเคารพธงชาติ ทั่วประเทศจะมีอานุภาพของพลังจิต ทำให้มีอานุภาพของความร่มเย็นเป็นสุขเกิดขึ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านเป็นกรรมการอยู่หลายแห่ง ท่านมีวิธีแบ่งเวลาอย่างไร มีการออกกำลังกายอย่างไรบ้าง.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ผมคิดว่าถ้าเราเข้าใจเรื่องสมาธิ การออกกำลังกายก็เป็นการฝึกสมาธิอย่างหนึ่ง พระพุทธเจ้าสอนว่าจิตเป็นใหญ่ จิตเป็นประธาน ดังนั้น การไม่เครียด เรียกว่า ธรรมปีติ ถ้าเราปฏิบัติธรรมได้ ก็จะมีปีติสุขในใจ เวลาเราไปทำงานที่ไหนก็ไม่เครียด เพราะว่ามันออกมาจากจิต อย่างที่สหประชาชาติบอกว่า *"สันติภาพเริ่มที่จิตมนุษย์"* หรือที่ท่านพระธรรมปิฎกท่านบอกว่า *"คนที่มีความสุขทำให้สังคมมีความสุข คนที่มีความทุกข์ทำให้สังคมมีความทุกข์"* ซึ่งถ้าเราปฏิบัติธรรม เราจะรู้ว่าความสุขไม่ได้มาจากวัตถุ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผมขอกราบเรียนถามเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว ภรรยา และบุตรของท่านครับ.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ภรรยาผมชื่อ อาจารย์ปรียา สุวรรณคีรี ทำงานที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตอนนี้ไปเรียนหลักสูตรครูสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ และมาช่วยดูแลการเรียนการสอนที่สาขาสถาบันพลังจิตตานุภาพ ส่วนลูกก็ไปเรียนต่อที่ออสเตรเลียเกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์ อายุ ๒๐ กว่าแล้ว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านรู้จักกับหลวงพ่อวิริยังค์ และสถาบันพลังจิตตานุภาพ ได้อย่างไรครับ.

○ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ผมเกี่ยวข้องกับท่าน เมื่อพี่ชายผม ซึ่งเป็นอาจารย์สอนที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ คือ อาจารย์ภิญโญ สุวรรณคีรี ได้ไปออกแบบวิหารที่สร้างพระบรมสารีริกธาตุ จากนั้นภรรยาผมไปเรียน โดยผมมีหน้าที่ไปรับส่ง มาเล่าให้ฟังว่า หลวงพ่อท่านสอนแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งดีมาก ขณะนั้นผมเป็นประธานกรรมาธิการศาสนาศิลปวัฒนธรรมของสภาผู้แทนราษฎร ต้องไปตามวัดต่างๆอยู่แล้ว ผมแอบไปเรียนตอนหลัง หลวงพ่อท่านใช้คำว่า แอบมาขโมยเรียน.

หลวงพ่อท่านสอนแบบวิทยาศาสตร์ เช่น เมื่อคุณเริ่มบริกรรมครั้งแรก คุณจะได้วิตามินโปรตีนทางจิต วุฒิภาวะทางจิตที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ ต้องอาศัยสมาธิ และอีกอย่างคือ จิตเหมือนน้ำไหลไปเรื่อยๆ ถ้าไหลลงมากเกิดน้ำท่วมได้รับความเสียหาย จิตมนุษย์ก็เหมือนกัน ถ้าเราฝึกจิตก็จะมีที่รองรับ เก็บเป็นที่เป็นทาง และสามารถบังคับได้ตามศักยภาพของความเป็นคน เราสามารถทำให้จิตเกื้อกูล ไม่มีใครทำร้ายเราเท่ากับตัวเราเอง ผมได้ฟังแล้วก็ประทับใจ พอเรียนจบก็ไปช่วยท่านดูแลรุ่นน้อง ระยะหลังท่านก็ให้เปิดสาขาสถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา ๑ โดยเปิดที่บ้านเลขที่ ๑๓๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ มีระยะเวลาในการอบรม ๖ เดือน ผมเรียกว่าหลักสูตรต่อยอด ซึ่งจะได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์มาก.

ถ้าจะทำให้ครบสูตรการนั่งสมาธิ ต้องนั่ง ๓๐ นาที และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ พอได้พลังจิตถึงจุดหนึ่ง คือ พละ ๕ อินทรีย์ ๕ ก็จะมีพลังจิตสูง จะมีสุคติเป็นที่หมาย ถ้าคนเราปฏิบัติได้ถึงจุดหนึ่งก็จะเกิดความศรัทธามากขึ้น.

ผมขอยกตัวอย่าง นักกีฬายิงปืนทีมชาติไทยคนหนึ่ง มาเรียนสมาธิที่สถาบันพลังจิตตานุภาพ พอถึงตอนแข่งขันเขาเล่าว่าเขามีสมาธิที่ดีมากในการยิงปืน ไม่สนใจเสียงเชียร์รอบข้าง รวบรวมสมาธิได้ดี ผลการแข่งขันได้เหรียญทอง ทำลายสถิติอาเซียนเลย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สถานที่ที่สนทนาอยู่นี้คือชั้นบนของบ้าน เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม มีรูปหลวงพ่อหลายท่าน ขอให้ท่านกรุณาเล่าถึงรูปต่าง ๆ นี้ด้วยครับ.

○ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ก็มีหลวงปู่ทวด หลวงปู่มั่น หลวงปู่แหวน หลวงปู่ฝั้น ครูบาศรีวิชัย ส่วนใหญ่มีคนเอามาให้ และพระพุทธรูปก็มาจากหลายประเทศ ทั้งหมดนั้นเป็นที่รวมของความเชื่อมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา สถานที่ที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา และปรินิพพาน ถ้าชาวพุทธได้ไป ๔ แห่งนี้ ก็จะถือว่าปิดประตูนรก ปิดประตูทุกข์คติ แต่เราก็ต้องปฏิบัติธรรมด้วย ผมได้ไปทั้ง ๔ แห่งมาแล้ว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อยากให้ท่านเล่าถึงการเผยแผ่ธรรมะที่แคนาดาของ หลวงพ่อวิริยังค์.

○ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ผมได้มีโอกาสไปกราบหลวงพ่อที่แคนาดาครั้งล่าสุดไปทอดกฐิน เห็นฝรั่งมาเรียนกันมาก ถือว่าประสบความสำเร็จมาก เมื่อ ๒ วันที่แล้ว หลวงพ่อที่แคนาดามา ท่านก็เล่าให้ฟังว่ามีคนระดับรัฐมนตรีมาเรียน ซึ่งถ้าเขาเห็นว่าเป็นประโยชน์ อาจจะนำเข้าสู่หลักสูตรการศึกษา ผมอยากเห็นบ้านเราทำบ้าง เด็กๆรุ่นใหม่จะได้รับบุญบารมีตั้งแต่เด็ก.

การที่หลวงพ่อไปเผยแพร่ธรรมที่แคนาดา ผมคิดว่าหลวงพ่อมีญาณ เห็นว่ามีหยกอยู่ที่แคนาดา หลวงพ่อได้นำหินหยกกลับมาสร้างพระพุทธรูปหยก และรูปเจ้าแม่กวนอิมหยกที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่วัดธรรมมงคล ท่านคงตอบแทนแผ่นดินที่ท่านนำหยกมา เลยโปรดชาวแคนาดา โดยการให้ธรรมะสอนสมาธิ ซึ่งมีผลดีต่อผู้ที่มาเรียนเป็นอย่างมาก มีลูกศิษย์ชาวแคนาดาคนหนึ่งบอกว่า เมื่อก่อนเขาเครียดกับการทำธุรกิจมาก แต่พอมาฝึกสมาธิกับหลวงพ่อแล้ว เขาไม่เครียดและมีความสุขมากขึ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อยากให้ท่านอธิบายเกี่ยวกับนักการเมืองกับธรรมะครับ.

○ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

อยากจะย้ำว่าประชาชนชาวพุทธคงอยากเห็นนักการเมืองเข้าถึงธรรมะมากขึ้น ซึ่งถ้านักการเมืองใช้ธรรมะเข้าไปในการแก้ปัญหาก็จะเกิดผลดีต่อประชาชน ผมคิดว่าพุทธธรรมสภาของรัฐบาล ควรมีโอกาสให้นักการเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น จะเรียกว่าเป็นชมรมพุทธธรรมของนักการเมืองที่มีนักการเมืองในอดีตและปัจจุบันเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ ก็จะทำให้แนวทางของพระพุทธศาสนาในรัฐสภาดีขึ้น ถ้าพูดในแง่พลังจิตก็คือเป็นศูนย์รวมของพลังจิตประชาชาติของชาวพุทธ โดยเลือกตัวแทนมา และมาเป็นตัวรวมพลังบริหารจิต เรียกว่าศูนย์รวมพลังอำนาจรัฐ ก็คือพลังจิตมารวมตัวกันที่นั่น ถ้าที่นั่นเป็นตัวสำคัญในการผลักดันธรรมะ หรือการปฏิบัติภารกิจทั้งหลายของนักการเมือง มันก็น่าจะเกิดสัมมาทิฏฐิไปในทางสุคติมากขึ้น สังคมก็จะบรรเทาความเลวร้ายทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอความกรุณาท่านเล่าถึงเรื่องเปรตกับนักการเมือง.

○ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

เรื่องเปรตเป็นหัวข้อธรรมะในพระไตรปิฎก ซึ่งสอนว่าถ้าเราทำความดี รักษาศีล จะไม่เกิดเป็นเปรต ตอนที่เปรตกู้ดังๆที่รัฐสภาเพื่อนรุ่นน้อง ส.ส. ถามผมว่าเชื่อเรื่องเปรตหรือเปล่า ผมก็บอกว่าเปรตชาติหน้าไม่รู้ แต่เปรตชาตินี้เดินอยู่เต็มเลยแถวๆสภา แล้วต้องขยายความให้เข้าใจว่า คำว่า เปรต ในความหมายของพระพุทธศาสนา

ก็คือ มนุษย์สเปโต หรือมนุษย์โสสิ เป็นมนุษย์ถ้าขาดศีลธรรมในแต่ละข้อ ก็ขาดความเป็นมนุษย์ และถ้ามีความโลภจัด เห็นแก่ตัวจัด ทุจริตคอรัปชั่น โกงเงินวัด โกงเงินหลวง อิจฉาริษยาก็เป็นเปรต นักการเมืองหลายท่านสะดุ้ง ต้องตรวจสอบดูคำนิยามของเปรตว่ามีกี่ข้อ แล้วเอามาวัดตัวเอง และถ้าเราปฏิบัติสมาธิ เรียกว่าเป็นพระพรหมในร่างของคน ดังนั้นการสอนธรรมะในลักษณะนี้จะทำให้คนเข้าถึงธรรมะได้ง่ายขึ้น.

อีกเรื่องหนึ่งก็คือ มีนักการเมืองถามว่า ทำไมผมเชื่อเรื่องพระบรมสารีริกธาตุ ทำไมเชื่อเรื่องพระพุทธเจ้า ผมก็บอกว่าระหว่างคนเชื่อกับคนไม่เชื่อ ใครเสี่ยงต่อการลงนรกมากที่สุด ซึ่งนรกไม่ต้องรอถึงชาติหน้า นรกชาตินี้ก็มี และมีบางคนแนะนำให้ผมไปบวช ซึ่งที่จริงแล้วเขาเข้าใจผิดคิดว่าคนที่เข้าถึงธรรมะแล้วต้องบวช ซึ่งจริง ๆแล้วไม่ต้องบวชก็ได้ ฆราวาสก็สามารถเข้าถึงหลักธรรมได้ ผมเชื่อว่าเรื่องธรรมะเป็นเรื่องสมาธิ เป็นเรื่องของพลัง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักการเมือง ซึ่งถ้านักการเมืองเข้าใจแล้ว จะสามารถนำไปเผยแผ่ได้หลายทาง เพราะนักการเมืองได้พบปะบุคคลในหลายสาขาอาชีพ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สมัยที่ท่านเรียนเศรษฐศาสตร์ ท่านประทับใจ และระลึกถึงอาจารย์ท่านใด และนำหลักการดำเนินชีวิตจากอาจารย์ท่านใดมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของท่านครับ.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ประทับใจมากก็มี ดร.ป๋วย ที่เป็นนักเศรษฐศาสตร์ ท่านเป็น

ต้นแบบของพวกเรา และมีความเชื่อมั่นในการช่วยกู้ชาติบ้านเมืองในทางเศรษฐกิจของท่าน และมีคำประทับใจของ ดร.เดือน บุนนาค ท่านบอกว่า ต่อไปถ้าเป็นใหญ่เป็นโต ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต พวกเราก็รับปากกับอาจารย์ และอาจารย์ก็จะย้ำว่าท่านไม่เชื่อ เพราะท่านเห็นตัวอย่างจากเพื่อนของท่านที่คดโกง ทั้งที่ได้รับปากไว้แล้ว แล้วเราก็จำฝังใจว่าถ้าเป็นใหญ่เป็นโตจะไม่คดโกงโค่นล้มผู้อื่น ที่คณะนิติศาสตร์ก็มี ท่านอาจารย์ กิตติ สิงหาพัฒน์ สอนจริยธรรมด้านกฎหมาย ท่านก็สอนให้ทำตัวให้พร้อมที่จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่อะไรก็ตาม และอย่าเบียดเบียนผู้อื่น.

ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ท่านสอนเรื่องความยุติธรรม ท่านบอกว่าความยุติธรรมไม่ได้อยู่ที่ศาลอย่างเดียว เราต้องให้ความยุติธรรมแก่สังคม ท่านอาจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช สอนเรื่องความซื่อสัตย์ การเฉลี่ยความสุขของคนรวยไปให้กับคนจน เหมือนกับการกระจายรายได้ สิ่งเหล่านี้ผมว่าเป็นสิ่งที่น่าประทับใจที่ท่านเป็นต้นแบบให้กับพวกเรา ที่ทำให้เราเจริญรุ่งเรืองได้ถึงทุกวันนี้ และทำให้มีผลไปถึงลูกหลานด้วย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทราบว่าท่านเคยเป็น ส.ส. ถึง ๙ สมัย เวลาที่ท่านสนทนากับนักการเมืองหรือกับบุคคลอื่นที่มาว่าท่าน ท่านสื่อกับเขาอย่างไร.

○ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

อันนี้ก็เป็นเรื่องของวุฒิภาวะทางจิต ถ้าจิตเราสูงกว่าเขา เขาก็

ต้องยกจิตขึ้นสูง เขาก็เลิกว่าเลิกทะเลาะไปเอง ถ้าพูดในแง่บาปกรรม พระพุทธเจ้าสอนว่าเมื่อมีคนมายั่วให้โกรธ คนที่ยั่วตกนรกอยู่แล้ว ถ้าเราโกรธตอบจะตกนรกลึกกว่าเขา ๒ เท่า เพราะรู้อยู่แล้วว่าบาปแต่ยังกระทำ แต่คนที่ทำได้อย่างนี้ต้องฝึกสมาธิ ฝึกจิต ถ้าจิตมีพลังพอก็จะมีอานุภาพเหนือกว่า และกระบวนการศีล สมาธิ ปัญญา หรือไตรสิกขา ก็หมายความว่าจะมีปัญญา รู้บาปบุญคุณโทษ ปัญญานี่คนละอย่างกับที่เรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งอันนั้นเป็นปัญญาที่เสี่ยงต่อการเป็นมนุษย์สเปโตในร่างของคน แต่ถ้าเรามาเรียนฝึกจิต ฝึกสมาธิก็จะเป็นปัญญาอีกแบบหนึ่ง จะเป็นปัญญาที่รู้คุณโทษทางธรรมะ รู้จักประโยชน์ที่จะมีอานุภาพเป็นกุศลกรรม การกระทำที่เป็นกุศลจะมีผลถึงลูกหลาน แต่คนที่จะเกิดอย่างนี้ได้ต้องเข้าใจธรรมะ มีบุญบารมีมาก่อน ถ้าวางตัวได้ก็จะเกิดปรัชญา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา.

มีคนเคยถามผมว่า ลงจากตำแหน่งแล้วทำไมไม่เครียด ซึ่งอันที่จริงแล้ว ถ้าเรามีสติ เราจะรู้ตัวตลอดเวลาว่าเราเป็นอะไร เรากำลังทำหน้าที่อะไร จะเกิด ศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดเวลา ถ้าฝึกจิตได้ขนาดนี้ เราจะไม่ลืมตัว.

▷ ผู้สัมภาษณ์

ผมเคยได้ยินถึงความคิด ความฝันของท่านว่า ในบรรดาบ้านจัดสรร คอนโด อพาร์ตเมนท์ หรือชุมชนต่างๆ ควรมีห้องปฏิบัติธรรมนั้น อยากให้ท่านช่วยขยายความครับ.

๐ ดร. อำนวย สุวรรณคีรี

ผมคิดว่าคนที่อยู่ในบรรดาบ้านจัดสรร คอนโด อพาร์ตเมนท์ หรือชุมชนต่าง ๆ ที่มีประมาณ ๕๐ ครัวเรือน หรือประมาณ ๑ หมู่บ้าน ควรจะมีส่วนหนึ่งที่กันไว้สำหรับการสนทนาธรรมหรือเรื่องอื่นๆ และเรื่องที่จะให้มีธรรมสถานนั้น ควรจะเป็นนโยบายของรัฐบาล เพราะสามารถบังคับได้ ซึ่งน่าจะมีการจดทะเบียนของหมู่บ้านบ้านจัดสรร คอนโด อพาร์ตเมนท์ หรือชุมชนต่าง ๆ จัดสรรให้มีที่สำหรับจะทำเป็นธรรมศาลาของหมู่บ้านหรือของชุมชน เพื่อจะได้ไม่ต้องไปวัดที่อยู่ไกล ๆ ถ้าคนเข้าใจเรื่องนี้ศีลก็ไม่ขาด ซึ่งต้องสอนคนรุ่นใหม่ให้รักษาศีลปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อประเทศชาติ.

▷ ผู้สัมภาษณ์

ท่านเชื่อเรื่องกรรมมากน้อยแค่ไหนครับ และมีตัวอย่างเรื่องกรรมตามทันเล่าให้ฟังไหมครับ.

๐ ดร. อำนวย สุวรรณคีรี

ผมเคยเจอคนที่ถูกไฟไหม้ทั้งตัว ผมถามเขาว่าคุณทำอะไรถึงโดนไฟไหม้ เขาบอกว่าเด็กมันเล่นถังใส่น้ำมัน และมันไหม้ ก็กลัวว่าจะไหม้บ้านก็เลยขว้างออกไปเลยถังน้ำมันราด ไฟไหม้ทั่วตัว หลังเป็นตะปุ่มตะป่ำเหมือนหลังเต่า ก็เลยถามเขาว่าเคยเผาเต่าหรือเปล่า เขาบอกว่าเคยตอนเป็นวัยรุ่น เผากินแกล้มเหล้า บางคนเคยตัดมือลิง ลูกที่เกิดมาก็มือขาด ผู้ช่วยผมเคยทุบคอแมว ตอนนี้ก็ตอกระตุก ตัวอย่างมีเยอะ บางที ๓๐-๔๐ ปีจึงย้อนกลับ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านพอจะแนะนำหนังสือธรรมะที่อ่านแล้วเป็นประโยชน์บ้างได้ไหมครับ.

๐ **ดร. อำนวย สุวรรณคีรี**

ผมจะเลือกอ่านแนวพุทธ แต่ถ้าอ่านแบบนักวิชาการสมัยใหม่ก็จะเป็นแนวของพระธรรมปิฎก ซึ่งเข้ากับคนสมัยใหม่ได้ดีกว่า แต่ถ้าเราปฏิบัติธรรม หนังสือที่น่าอ่านก็จะเป็นแนวของหลวงพ่อพุทธทาส หลวงปู่ชา ซึ่งแนวนี้จะเป็นแนวปฏิบัติธรรม.

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

ถ้าขาดความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว
การปฏิบัติงานก็จะไม่มีความเรียบร้อย
ในวงงานทุกหนทุกแห่งที่มีความยุ่งยากเกิดขึ้นนั้น เพราะอะไร
...ก็มาจากผู้ปฏิบัติงานที่ไม่มีความซื่อตรง...

๐

(จากหนังสือ "ปลุกตัวเอง" หน้า ๑๗๐)

คติพจน์

ธรรมะกับนักบริหาร

ทุกคนควรทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร
ควรทำงานที่สุจริต
ไม่เป็นไปในการทำตนและบุคคลอื่น ๆให้เดือดร้อน
เมื่อทำงานแล้วย่อมได้ผลของงานเป็นเงินทองข้าวของ
ก็ควรใช้ในทางที่ถูก
คือ เลี้ยงตน เลี้ยงครอบครัว เลี้ยงพ่อแม่ เลี้ยงเพื่อนฝูงที่ดี
เสียภาษีอากรบำรุงรัฐ ทำบุญบำรุงศาสนาอันเป็นประทีปของโลก
ย่อมเป็นการได้รับประโยชน์
...จากทรัพย์ที่ตนหามาได้...

๐

(จากหนังสือ "รักลูกให้ถูกทาง" หน้า ๒๘๒)

ธรรมะวาทะ

ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล

พุทธศาสนาสอนไว้เรื่องธรรมาภิบาลที่แท้จริง
เรื่องเศรษฐศาสตร์แนวพุทธสอนไว้ คือว่า
ผมเคยไปฟังพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)
ท่านสอนไว้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือไม่เอาเปรียบ
ถ้าเราทำงานโดยไม่เอาเปรียบองค์กร
ไม่เอาเปรียบพนักงาน และไม่เอาเปรียบบุคคลที่ ๓
คือบุคคลภายนอก
ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าหรือสังคมก็ตาม
อันนั้นคือการบริหารที่ดี ที่อยู่ในสิ่งที่พระธรรมปิฎกเคยพูดไว้

...สัมภาษณ์...

ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

๐ เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๘ รวม ๑๒ ปี หลังจากนั้นไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์อีก ๔ ปี ผมเรียนจบปริญญาตรีเมื่ออายุ ๒๑ ปี และไปศึกษาระดับปริญญาโทที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ WALTON SCHOOL มลรัฐฟิลาเดเฟีย สำเร็จปริญญาโทเมื่ออายุ ๒๓ ปี แล้วกลับมาทำงานที่ธนาคารกสิกรไทย.

๐ ขณะที่เรียนอยู่เซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ชั้นประถมถึงมัธยมจะตั้งใจเรียน โชคดีได้ที่ ๑ บ่อย นึกไม่ออกว่าเรียนอย่างไร แต่ที่ยังจำได้คือตั้งใจเรียน เวลาอยู่ในห้องเรียนไม่คุยกับเพื่อน พยายามทำความเข้าใจกับบทเรียนให้ดีที่สุด โชคดีหน่อยที่ผมชอบวิชาคำนวณ ซึ่งเป็นวิชาที่ไม่ต้องเสียเวลาท่องจำ ทำให้มีเวลาไปดูวิชาอื่นแทน นอกจากนั้นก็ไม่มีหลักอะไร นอกจากตั้งใจเรียนเวลาครูสอน และไม่เคยไปเรียนกวดวิชาที่ไหนเลย.

๐ ตอนอยู่ธรรมศาสตร์ จะทำกิจกรรมมาก เป็นกิจกรรมที่เน้นไปในด้านกีฬาและชมรมเชียร์ นอกจากนั้นก็ช่วยกิจกรรมต่างๆ

ของเพื่อนในคณะเท่าที่จะทำได้ และเล่นฟุตบอลในตำแหน่งผู้รักษาประตู เพราะมีความสูง ๑๘๒ เซนติเมตร แต่เป็นผู้รักษาประตูของทีมคณะ ไม่ใช่ทีมของมหาวิทยาลัย แต่จริงๆแล้วชอบเล่นแบดมินตันมากกว่า.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เพื่อนร่วมรุ่นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

○ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

จำได้แม่นที่คณะเศรษฐศาสตร์ มี อาจารย์รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ แต่ผมมีเพื่อนหลายคณะ ถ้าคณะนิติศาสตร์ก็ อาจารย์นพนิจ สุริยะ และ อาจารย์ระดม วงศ์น้อย ตอนปี ๑ ผมเรียนคณะศิลปศาสตร์ พอปี ๒ ถึงเรียนคณะเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มาเป็นคณบดี อธิการบดีคือ เสด็จในกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ท่านวรรณไวทยากรณ์ ผมจบโชคดีได้เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ครับ ทุกอย่างในชีวิตท่าน โชคดีมาตลอด สมัยเด็กๆท่านพ่อและคุณแม่ของท่านเคยพาไปวัดบ้างไหมครับ.

○ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ที่ไปบ่อยคือจะตามแม่ไปฟังพระเทศน์ สิ่งที่พระพูดจะซึมเข้าไปเอง ความเย็นของวัดทำให้เราเย็นลงด้วย สิ่งที่ได้จากแม่ได้มาหลาย

เรื่อง เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นความมีเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ได้จากแม่มาก ยังจำได้ว่าเวลาไปไหนกับแม่ เมื่อมีคนยากจนมาขอเงินแม่จะให้เงินเสมอโดยไม่รังเกียจ แต่คนสมัยใหม่บางคนเขารังเกียจ เขาบอกว่าไปส่งเสริมให้คนขี้เกียจ ไม่ทำมาหากิน ผมว่าคิดมากไป คิดง่ายๆ คือ เขาจนกว่าเรา ควรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เขาบ้าง ก็จะได้สิ่งนั้นจากแม่ นอกจากนี้แม่ยังสอนธรรมะอื่นๆอีก คือ ให้ทำดี ไม่โกหก ไม่ลักขโมย ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต สิ่งนี้แม่จะสอนตลอดเวลา.

ท่านพ่อ คือ พล.ต.หม่อมเจ้า ปรีดิเทพพงษ์ เทวกุล คุณแม่ชื่อหม่อมแตงไทย เทวกุล ตอนที่อยู่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล คุณแม่จะมารับกลับบ้านทุกวัน แต่พอโตขึ้นจะนั่งรถรางชั้น ๓ กลับเอง ค่าโดยสารตอนแรก ๑๐ สตางค์ แล้วขึ้นมา ๒๕ สตางค์ ระยะทางไม่ไกลเท่าไร เพราะบ้านอยู่เทเวศร์ บ้านผมมีลูกชาย ๔ คน เรียนที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียลทุกคน ผมเป็นน้องคนสุดท้อง มีพี่สาวอีก ๒ คน.

ผมเกิด ปี ๒๔๙๐ อายุน้อยที่สุดในห้อง เพื่อนส่วนใหญ่เกิดปี ๒๔๘๙ และ ๒๔๘๘ มีเพื่อนทหารบางคนเกิด ๒๔๙๑ ผมถามเขาว่า คลานไปแจ้งเกิดเองหรือ เขาแจ้งทีหลัง คิดว่าตอนอยู่โรงเรียนเซนต์คาเบรียลไม่ค่อยได้เรื่องหลักธรรมอะไรมากเท่าไร สิ่งที่ได้คือได้วิชาคำนวณและวิชาภาษาอังกฤษดี อย่างอื่นไม่ค่อยได้เท่าไร เพราะผมเข้าเรียนเด็กเกินไป ผมอายุน้อยที่สุดในห้อง การเข้าเรียนเด็กเกินไป ทำให้เก็บความรู้ได้ไม่มาก มาได้ตอนโตมากกว่า.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านเป็นคนที่มีบุคคลิกร่าเริงยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ตลอดเวลา อยากทราบว่าท่านมีหลักการอะไร ในการครองชีวิตเกี่ยวกับเรื่องความสุขและความทุกข์.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ผมพยายามคิดว่ามีความทุกข์ไหม อันนี้ไม่ได้ดัดจริตคิดว่าผมไม่เคยมีทุกข์เท่าไร เพราะว่าคนเราเกิดมาเมื่อมีปัญหาก็แก้กันไป อย่าไปถือว่าเป็นทุกข์ มันก็ไม่มีทุกข์ ถ้าไปนั่งอมทุกข์มันก็ทุกข์ ชีวิตคนมันมีปัญหาทุกคน มีปัญหาก็ตั้งใจแก้ไป ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ต้องเผชิญ และตั้งใจแก้ปัญหาให้ดีที่สุด อย่าไปอมทุกข์ เพราะว่าถ้าเราอมทุกข์ คนข้างเคียงจะทุกข์ไปด้วย เดี๋ยวลูกเมีย เพื่อนฝูง ญาติพี่น้องก็ทุกข์ไปด้วย อย่าไปถือว่าเป็นทุกข์ ถือว่าเป็นปัญหา แล้วตั้งใจแก้ปัญหาคือส่วนประกอบของชีวิตที่ต้องมีแน่นอน ไม่มีใครที่เกิดมาแล้วไม่เผชิญปัญหา การแก้ปัญหาบ่อยๆจะได้ประสบการณ์.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

กรุณาเล่าชีวิตการทำงานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และเมื่อมีปัญหาในการทำงาน จากประสบการณ์ของท่าน มีวิธีในการแก้ปัญหาอย่างไร.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ทำงานครั้งแรกที่ธนาคารกสิกรไทย ประมาณ ๒๐ ปี ได้ความรู้เยอะมาก ได้เจ้านายที่ดี เจ้านายที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด คือ

คุณบัญชา ล่ำซำ เป็นเจ้านายที่มีความเป็นผู้นำ ผมเลียนแบบความเป็นผู้นำจากคุณบัญชามาเยอะมาก และที่สำคัญที่สุดคือเป็นเจ้านายที่เลี้ยงน้ำใจลูกน้อง มีความเข้าใจและเอาใจใส่ลูกน้องทุกคน ท่านชนะใจลูกน้อง เลี้ยงน้ำใจลูกน้อง ใครๆก็อยากทำงานให้ ทำให้ได้แบบอย่างว่าถ้าเราจะทำงานคนเดียว ทำไม่สำเร็จหรอก จะทำอย่างไรให้ลูกน้องทำงานให้ ก็ได้แบบอย่างจากท่าน ท่านจะเอาใจใส่ดูแลว่าเรามีปัญหาอะไร มีอะไรที่เสริมให้เรามีชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้อยากทำงานให้ตั้งใจทำงาน ให้เป็นแบบอย่างที่เรียนรู้มา และได้นำมาใช้ตลอดชีวิต.

เมื่อที่ทำงานมีปัญหา คือ เวลาพบลูกน้องที่เขามีปัญหา ประการแรก ทำให้บรรยากาศเย็นลง คุยกันให้เนื้อของปัญหาออกมา อย่าให้บรรยากาศเครียด ทำให้ทุกคนมีสติว่าปัญหามันเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ ค่อยๆคุยกัน แล้วถามวิธีแก้ไข ช่วยกันคิด เดี๋ยวปัญหาก็จะแก้ไขได้ คือหนึ่ง ต้องอย่าให้เกิดความเครียดในบรรยากาศการทำงานเด็ดขาด ต้องทำให้รู้สึกสบายๆ แล้วเดี๋ยวก็จะคิดออก คนเราเวลาตื่นเต้นจะคิดอะไรไม่ออกหรอก ให้เขาสบายใจแล้วช่วยกันคิด เดี๋ยวก็คิดออกเอง ตั้งสติแบบที่คนโบราณบอกให้ตั้งสติ ถ้ามีสติ บรรยากาศก็ไม่เครียด แล้วช่วยกันคิดก็คิดออกเอง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เจ้านายที่เข้มงวดลูกน้อง จะอารมณ์ตึงไป กับ เจ้านายที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดี แต่การงานอาจจะไม่เข้มงวด ท่านคิดว่าวิธีการไหนที่เหมาะสมในการบริหารงาน.

○ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

อารมณ์ดีไม่ได้หมายความว่าการงานจะไม่มีประสิทธิภาพ มันคนละเรื่องกัน อารมณ์ดีคืออารมณ์ดี การงานจะหย่อนยานหรือไม่มันอยู่ที่ความรับผิดชอบ ถ้าคนรับผิดชอบ และคนเข้าใจวิธีที่จะผลักดันงานให้ออกมาตรงตามเวลา มันไม่หย่อนยานหรอกครับ ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้านายที่ดุ งานถึงจะเคร่งครัดเสร็จเร็ว ไม่ใช่ เจ้านายที่ดุบางคนดุไปเพราะไม่รู้จะทำงานอย่างไร ทำเป็นดุให้มันขลังไปอย่างนั้นเอง จริงๆแล้วความดุกับงานเสร็จไม่ได้เกี่ยวกัน จุดก็คือว่าอารมณ์ดีแล้วก็ผลักดันงานให้ถูกจังหวะ ให้เขาร่วมมือได้ มันก็เสร็จเร็วเท่ากัน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบว่าบรรยากาศการทำงานของธนาคารกสิกรไทย ที่สำนักสีลม กับ สำนักพหลโยธิน แตกต่างกันอย่างไร และหลังจากนั้นท่านไปทำงานที่ไหนต่อ.

○ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ที่สีลมกับพหลโยธิน บรรยากาศคือ ตึกพหลโยธินใหม่กว่า แต่บรรยากาศของความสัมพันธ์ของความเป็นมนุษย์ที่ทำงานในองค์กรเหมือนกัน เพราะเจ้านายคนเดียวกัน มีเจ้านายที่ดูแลลูกน้อง ที่เอื้ออาทรต่อลูกน้อง เราก็ดูแลลูกน้องเอื้ออาทรต่อเป็นทอดๆกันไป มันถึงกันหมด ใจจะถึงกัน พอใจถึงกันแล้ว บรรยากาศเหมือนเดิม เพียงแต่ตึกมันใหม่กว่าเท่านั้นเอง.

หลังจากนั้นชีวิตก็ผกผันไปนิดหน่อย เป็นโฆษกรัฐบาลสมัย

ท่าน พล.อ.ชาติชาย เป็นนายกรัฐมนตรี ๒-๓ เดือน หลังจากนั้น ท่านนายกอานันท์ ปันยารชุน ให้เกียรติเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ประมาณ ๑ ปีครึ่ง และตกงานอยู่ ๑ ปี จึงได้รับเชิญให้เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย อยู่ได้เกือบ ๘ ปี จึงมาอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ๒ ปี กับ ๓ เดือน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ผ่านมา ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนในบทบาทต่าง ๆที่เคยเป็นโฆษกรัฐบาล, รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ในปัจจุบัน บทบาทไหนที่ท่านชอบมากที่สุด.

○ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ทุกบทบาททำได้ทั้งนั้น แต่ช่วงที่มีความสุขมากที่สุดคือขณะที่ทำงานอยู่ที่ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย เพราะผมเป็นคนสร้างองค์กรนี้ขึ้นมาเอง ผมเป็นคนแรกที่ไปสร้างธนาคารนี้ขึ้นมา พอเราสร้างขึ้นมา เราก็วางอะไรได้เอง เราก็มีความภูมิใจในสิ่งที่ทำได้สำเร็จ สิ่งที่ไม่สำเร็จก็มี เราก็แก้ไขกันไป มันเป็นความสุขอีกแบบหนึ่ง แต่พูดถึงว่ามีอะไรไม่ชอบไหม ก็ชอบทุกอย่างที่ทำมา เพราะเป็นโอกาสที่ได้เรียนรู้ ได้ประสบการณ์ชีวิต.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทราบว่า ท่านมีความประทับใจในตัว ท่านอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มาก และเคยทำหนังสือที่ระลึกเกี่ยวกับอาจารย์ ขอทราบความประทับใจของท่านที่มีต่ออาจารย์ป๋วยครับ.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นตัวอย่างของคนดีทุกรูปแบบ จำได้ตอนเด็ก ๆ เรียนอยู่มัธยม ๔-๕ ตอนนั้นอ่านหนังสือพิมพ์ จะเห็นภาพอาจารย์ป๋วยเป็นข้าราชการที่ทำงานเก่ง ซื่อสัตย์สุจริต และผลักดันงานออกมาช่วยประเทศชาติได้มาก เราก็รู้สึกตื่นเต้น พอไปเรียนธรรมศาสตร์ ปี ๑ เรียนศิลปศาสตร์ พอจะขึ้นปี ๒ ได้ข่าวว่า อาจารย์ป๋วย จะมาคณะเศรษฐศาสตร์ ก็เปลี่ยนมาเรียนเศรษฐศาสตร์ เดิมจะไปเรียนคณะบัญชี เพราะรู้ว่าคนนี้เราเคยชอบตั้งแต่เด็ก ๆ พอเข้าใกล้ก็ยิ่งชอบมากขึ้น เป็นผู้ใหญ่ที่เก่ง น่านับถือ มีชื่อเสียง แต่เป็นคนถ่อมตัว ไม่ถือตัว ลงมาคุยกับนักศึกษา และคุยด้วยภาษาที่ง่าย ไม่ได้คุยแบบด๊อกเตอร์บางคนคุย.

ภาษาที่อาจารย์ป๋วยคุยด้วย เป็นภาษาที่เข้าใจได้ง่าย เราก็คิดว่าคนนี้มีดีทุกอย่าง มีดีและไม่หวงความดี ถ่ายทอดให้เราด้วย นอกจากนี้กิตติศัพท์ที่เป็นคนเก่ง เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ยิ่งทำให้เด็ก ๆ อย่างเรายิ่งรักและภูมิใจในตัวอาจารย์ อยากเอาเป็นตัวอย่างของชีวิต คนรุ่นผมเอาอาจารย์ป๋วยเป็นตัวอย่างของชีวิตเยอะ.

ลูกศิษย์ที่ท่านรักมากคนหนึ่ง เป็นรุ่นผู้ใหญ่กว่าผม เป็นอาจารย์ผมด้วย คือ ดร.อรัญ ซึ่งอาจารย์ป๋วยรักมาก และจัดงานแต่งงานให้

ด้วย หลังจากนั้นก็มีอีกเยอะครับ พวกเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ทั้งนั้น อาจารย์รังสรรค์และผมก็ลูกศิษย์อาจารย์ป๋วยทั้งนั้น พวกที่จบเศรษฐศาสตร์ตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ ถึง ๒๕๑๗ เป็นลูกศิษย์อาจารย์ป๋วยทั้งนั้น ทุกคนถูกความดีของอาจารย์ป๋วยดึงดูดเข้าไปหา เข้าไปใกล้ชิดเข้าไปเรียนรู้.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านเคยไปเยี่ยมอาจารย์ป๋วย ที่ประเทศอังกฤษ ไหมครับ.

○ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

เคยไปเยี่ยมท่านที่บ้านพัก ช่วงที่ท่านไม่ค่อยสบาย หลังจากเกิดเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม เพราะตอนนั้นจะตั้งมูลนิธิอาจารย์ป๋วย ก็ไปหาเพื่อขออนุญาตท่าน ผมเขียนชื่อมูลนิธิให้ท่านเลือก มีมูลนิธิ ดร.ป๋วย, มูลนิธิ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และ มูลนิธิอาจารย์ป๋วย ท่านชี้ไปที่มูลนิธิอาจารย์ป๋วย คือ ท่านเป็นคนง่ายๆ เพราะอาจารย์ป๋วยมีความผูกพันระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ได้ดี มูลนิธิ ดร.ป๋วย ก็รู้สึกห่างเหิน มูลนิธิป๋วย ก็รู้สึกไม่สนิทสนม ท่านก็ชี้คำนี้ อาจารย์ป๋วย ผมก็รับเอามาตั้งเป็นชื่อมูลนิธิ.

กรรมการมูลนิธิของอาจารย์ป๋วย มีท่านผู้ใหญ่ทั้งนั้นเลยครับ เช่น อาจารย์ประจิต ยศสุนทร ท่านเป็นเพื่อนสมัยเสรีไทยด้วยกัน คุณนุกุล ประจวบเหมาะ เป็นลูกน้องที่อาจารย์ป๋วยรักมาก นอกจากนี้มีคุณชาญชัย ลี้ถาวร เป็นลูกน้อง อาจารย์ป๋วยที่กระทรวงการคลัง มีผู้หลักผู้ใหญ่ทั้งนั้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

บทความของอาจารย์ป๋วย ชื่อ จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน ซึ่งเป็นเรื่องจากอนิจจังของชีวิต และความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ท่านอ่านแล้วรู้สึกประทับอย่างไรบ้าง.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ยาวนะครับ คงให้เนื้อหาหมดไม่ได้ แต่บอกได้ว่า จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอนนี่นะ เป็นแนวความคิดเศรษฐศาสตร์ที่ครบ คือ พูดถึงการที่ต้องให้สวัสดิการแก่แม่และเด็ก พูดถึงโอกาสของคนหนุ่มสาวที่จะได้จากการศึกษา พูดถึงโอกาสของคนหนุ่มสาวที่จะต้องสร้างตัวทำงานให้ดี พูดถึงสังคมที่ดี การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี จะทำให้คนมีความสุขตั้งแต่เกิดจนตายนั่นเอง เป็นสังคมที่ดีมากๆ ต้องไปอ่านเอาเอง แต่ผมจำได้แม้กระทั่งตอนจบยังเขียนไว้ว่า ตายไปแล้วเผาผมเถิด อย่าเอาผมไปฝัง เพราะจะสิ้นเปลืองพื้นที่ในการทำประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำนองนั้น เป็นคนที่ดูทุกอย่างครบเครื่อง.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เมื่อเร็วๆนี้ ผมเห็นชื่อท่านในหนังสือ คนดีของแผ่นดิน ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ท่านเป็นผู้สนับสนุนผู้เขียน ท่านมีความประทับใจในตัว ท่านอาจารย์สัญญา อย่างไรบ้าง.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผมห่างกับท่านอาจารย์สัญญา

มาก ๆ เพราะอยู่คณะนิติศาสตร์ ผมไม่มีโอกาสได้ไปอยู่ในวงการของนิติศาสตร์ อาจเป็นเพราะเนื่องจากผมเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และจบจากธรรมศาสตร์คนหนึ่ง เขาก็ให้เขียน ผมดีใจมากที่เขาให้โอกาส เพราะผมเคยได้สัมผัสกับท่าน แต่ไม่รู้จักท่าน.

คือว่า ครั้งหนึ่ง อาจารย์สมศักดิ์ ชูโต เชิญผมไปออกรายการวิทยุ อย่างที่คุณอัครวัฒน์สัมภาษณ์ผม ผมจำไม่ผิดก็ประมาณ ๑๐ ปีมาแล้ว เรื่องแนวคิดทางเศรษฐกิจ เมื่อ ๑๐ กว่าปีที่แล้ว ผมยังไม่มีใครรู้จัก อาจารย์สมศักดิ์ถาม ผมก็ให้ความคิดไปว่า ประเทศชาติจะพัฒนาอย่างไร หลังจากสัมภาษณ์ได้ ๒ วัน มีจดหมายมาฉบับหนึ่ง ชมว่าได้ฟังรายการที่ผมให้สัมภาษณ์ ได้ฟังแนวคิดแล้ว เป็นแนวคิดที่เข้าใจได้ง่าย และเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ ขอให้พยายามช่วยกันออกแนวคิด ช่วยกันดูแลประเทศชาติให้ดี แล้วเซ็นชื่อว่า สัญญา ธรรมศักดิ์ ผมก็ทึ่ง เพราะรายการวันเสาร์บ่าย เราก็เป็นคนที่ยังไม่มีใครรู้จักเลย อาจารย์สมศักดิ์ชวนไป เราก็ไปออกความเห็น มีผู้ใหญ่ระดับประธานองคมนตรีมานั่งฟังเรา แล้วยังอุตส่าห์มีน้ำใจเขียนจดหมายมาชมให้เรามีกำลังใจ ผมคิดว่าผู้ใหญ่แบบนี้น่านับถือ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผมขอกลับมาด้านพระพุทธศาสนา ทราบว่าท่านเคยบวชที่วัดไหน ใครเป็นพระอุปัชฌาย์ และบวชเมื่ออายุเท่าไร.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ผมบวชเมื่ออายุ ๓๙ ปี บวชเพราะคุณแม่เสียชีวิต ก็ตั้งใจว่าจะบวชให้แม่ บวชที่วัดนรนาถ ซึ่งเป็นวัดที่แม่เคยพาผมไปตั้งแต่ยังเด็ก และผมก็รู้จักท่านเจ้าคุณ ซึ่งตอนหลังท่านคือ สมเด็จพระพรหมมุนี เป็นพระอุปัชฌาย์ให้ผม ปัจจุบันท่านสิ้นไปแล้ว ผมโชคดีที่มีพระระดับพระราชาคณะบวชให้ ก็ถือว่าเป็นบุญ เมื่ออยู่ที่วัดนรนาถได้ ๓ วัน ผมก็โชคดีอีกที่พี่สาวผม คุณหญิงสำอางค์ ล่ำซำ ตอนนั้นเป็นเสมือนลูกศิษย์ท่านอาจารย์มหาบัว ก็ไปที่วัดป่าบ้านตาด ก็มาแนะนำว่าบวชแล้วทำไมไม่ไปจำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด พี่สาวผมเลยไปขอท่านอาจารย์มหาบัวให้ หลังจากนั้นก็เดินทางไปจำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด ชีวิตก็คุ้มได้อยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ได้เห็นชีวิตแท้ๆของมนุษย์.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านคิดว่าได้อะไรจากการที่ได้เห็นชีวิตที่แท้ๆของมนุษย์.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ได้หลายอย่าง อย่างแรกเป็นมนุษย์จริงๆ ไม่ต้องการอะไรหรอก มีผ้า ๓ ผืน มีอาหาร ๓ มื้อ ที่จริงก็อยู่ได้ และก็ได้รู้จักว่าความเบาที่เกิดจากความว่างเปล่าคืออะไร และได้ลองหัดปฏิบัติธรรมเท่าที่จะพอทำได้ ไม่ได้เก่งกาจอะไร และมีโอกาสอันหนึ่ง ตอนนั้นผมแอบอ่านหนังสือ พระวัดนี้ต้องปฏิบัติอย่างเดียว เผอิญเพื่อนรุ่นเดียวกันคนหนึ่งชื่อ วชิระ ดิษมาน ตอนผมบวช เอาหนังสือพุทธธรรม ที่เขียนโดยพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) มาให้ ตอนนั้นจริงๆเป็นหนังสือที่อ่าน

ยาก มีความยากของเนื้อเรื่องมากๆ แต่ตอนนั้นก็เหมือนกับมีสมาธิ คล้ายๆกับไม่มีอะไรมารบกวนในสมองเลย จึงเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ รู้ว่าธรรมะคือธรรมชาติ พอเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์แล้ว หลังจากบวชแล้วเราก็ทำอะไรสอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่ไปฝืนธรรมชาติ เราจะขาดธรรมชาติที่ไม่ดี เราจะเสริมธรรมชาติที่ดี ก็ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติได้เยอะ ช่วงที่อ่านหนังสือพุทธธรรม จิตใจจะโล่ง เพราะบรรยากาศภายในวัดท่านสอนให้ปฏิบัติ เราก็ปฏิบัติเท่าที่จะปฏิบัติได้ หนังสือพุทธธรรมให้ความรู้ทางธรรมะ แต่การปฏิบัติทำให้เรารู้จักคำว่า ว่างเปล่า.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขณะนี้ คำว่า ธรรมาภิบาล กำลังเป็นที่ตื่นตัว และเป็นที่รู้จักกันมากหลาย อยากทราบว่าในความเห็นของท่านคุณธรรมของนักธุรกิจสมัยนี้กับสมัยก่อนต่างกันหรือไม่ และขอความกรุณาอธิบายความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล.

๐ **ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล**

ธรรมาภิบาล แปลว่า ธรรมะบวกอภิบาล ธรรมะคือดี อภิบาลแปลว่า ปกครองดูแลรักษา ที่ตื่นตัวและมารณรงค์กันมาก ไม่ได้แปลว่าเดิมเราบริหารงานไม่มีธรรมาภิบาลหรอก มีมานานแล้ว แต่ที่ตื่นตัวมันเกิดจากอย่างนี้ครับ.

เศรษฐกิจประมาณปี ค.ศ. ๑๙๘๐-๑๙๙๐ ช่วง ๑๐-๑๕ ปี ที่ผ่านมานั้น ธุรกิจต่างๆขยายตัวแบบเอาปริมาณเข้าว่า ขยายตัวเร็ว

เติบโตเร็ว และกำไรสูงสุด สังคมยกย่องความสำเร็จกันที่ขนาดของกิจการ FORTUNE FIVE HUNDRED คนที่ใหญ่ที่สุด บริษัทที่กำไรดีที่สุด คนก็ดัดจริตให้รางวัลบริษัทพันล้าน แต่ไม่ให้รางวัลบริษัทที่ดี บริษัทพันล้านที่เลวก็มีรางวัลไป ก็แปลว่าสังคมได้รับอิทธิพลจากเศรษฐศาสตร์แนวคิดตะวันตก ไปยกย่องกันที่ปริมาณ ที่กำไร ที่ขนาดของกิจการ ที่ความร่ำรวย.

คนที่ร่ำรวยได้รับการยกย่องว่ามีสินทรัพย์สูงสุด ติดอันดับโลก ไปยกย่องอย่างนั้น สังคมและธุรกิจก็เฮกันไปแข่งกันขยายกิจการใหญ่ แข่งกันทำกำไรระยะสั้นๆ โดยไม่คำนึงว่าระยะยาวจะอยู่รอดหรือไม่ เอากำไรไว้ก่อนปีนี้ ปีหน้าขาดทุนหรือไม่ยังไม่รู้ แข่งกันสร้างความร่ำรวย สร้างสินทรัพย์ มีหนี้สินเยอะ พอมีหนี้สินเยอะ มีสินทรัพย์เยอะ ก็รู้สึกว่าดี พอออกมาในรูปนั้นเข้า โดยหลักธรรมชาติอะไรที่มันแข่งกันไปด้านนี้ด้านเดียว วันหนึ่งมันจะระเบิด แล้วก็ระเบิดจริงๆ ไม่ได้ระเบิดครั้งแรกที่นี่ ระเบิดตั้งแต่ยุโรป, สวีเดน, ญี่ปุ่น ที่เอเชียทั้งหมด เพราะมันเกิดจากการแข่งขันด้านปริมาณ มันไม่ได้โตด้วยคุณภาพ.

เมื่อเกิดเหตุการณ์นี้เข้า ทุกคนก็หันมานั่งดู โอ ที่มันเกิดวิกฤติเพราะมันไปแข่งขันเรื่องปริมาณ ไม่มีใครดูเรื่องคุณภาพ ก็มาคิดว่าทำอย่างไรให้มีคุณภาพ ก็เลยคิดว่าถ้าจะให้มีคุณภาพ ต้องมีการบริหารที่มีคุณธรรม เอาคุณธรรมเข้ามาใช้ คือ ถ้าจะโตก็ต้องโตแบบมั่นคง ไม่บุ่มบ่าม ทำกำไรระยะสั้น ดูให้ไปรอดด้วย ไม่บุ่มบ่ามทุ่มเทให้กำไรปีนี้ เป็นการประกอบการที่เสี่ยงมากๆ ซึ่งอาจจะล้มก็ได้ ก็เลยมีคนไปนั่งคิด.

พวกฝรั่งเขาคิดเก่ง เขาคิดทฤษฎีใหม่ว่า ธรรมภิบาล GOOD

GOVERNANCE ไม่มีอะไร คือการบริหารงานที่ดีจริงๆแล้ว ใช้คุณธรรมเดียวกับที่เรามีสอนกันแต่โบราณ คือ ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง ทำงานให้นึกถึงประโยชน์องค์กรก่อนประโยชน์ตัวเอง ไม่หาประโยชน์ให้ตัวเอง ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ปกครองอย่างเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบองค์กร ทำงานให้องค์กรดี ให้มีชื่อเสียง ให้อยู่รอด ให้พนักงานมีความสุข ถ้าเรายึดอันนั้นก็ได้หลักธรรมาภิบาลแล้ว ฝรั่งเขาเรียบเรียงใหม่ จะขายหนังสือ จะขายหลักสูตรที่ปรึกษา ก็แค่นั้นแหละ แต่พูดถึงแล้วจะให้เราเข้าใจง่าย ผมมีหลักง่ายๆ พระพุทธศาสนาสอนไว้หมดแล้ว ถ้าจะบริหารให้เป็นธรรม ยึดหลัก ๓ ด้าน.

ถ้าจะบริหารให้มีธรรมาภิบาล

๑. จะต้องยึดว่าเราต้องบริหารอย่างเป็นธรรมต่อองค์กร ถ้าเรามีความเป็นธรรมต่อองค์กร เราจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ทำงานให้องค์กรได้ดีที่สุด ทำให้องค์กรมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ดูแลไม่ให้สิ้นเปลือง ดูแลไม่ให้เสี่ยง อย่างที่เขามีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ถ้าเราดูแลไม่ให้เสี่ยง มันก็เป็นธรรมต่อองค์กรด้านแรก

๒. เป็นธรรมต่อพนักงาน เป็นธรรมต่อพนักงาน คือ เมื่อใช้เขาทำงาน ก็ต้องให้ผลตอบแทนที่เหมาะควรแก่ผลที่ได้นะครับ แต่ก็ไม่ใช่ว่าประเคนให้พนักงานจนองค์กรอยู่ไม่ได้ ต้องหาดุลความเป็นธรรม ระหว่างพนักงานกับองค์กรให้ดี ถ้าเราเป็นธรรมต่อพนักงาน พนักงานก็เต็มใจทำงานให้เรา องค์กรก็ไปด้วยดี พนักงานมีความสุข เมื่อพนักงานมีความสุข องค์กรนั้นก็ไปได้ยืดยาวมั่นคงอยู่ได้นานๆ ไม่ใช่ว่ากำไรได้แค่ปีเดียว.

๓. ต้องเป็นธรรมต่อภายนอก ภายนอกมีลูกค้า เราต้องเป็น

ธรรมต่อลูกค้า เราขายสินค้าต้องไม่เอาเปรียบลูกค้า ต้องให้คุณภาพสมกับราคา เราจะไม่เร่งทำกำไรปีนี้มาก แต่ชื่อเสียงจะดีเป็นที่ยอมรับของลูกค้า เขาจะอยู่กับเราเป็นระยะยาวทีเดียว อันนี้เป็นธรรมต่อลูกค้า.

ด้านภายนอกก็มีอีก เป็นธรรมต่อสังคม สังคมสิ่งแวดล้อม เรามีโรงงาน เราไม่ควรปล่อยน้ำเสียน้ำทิ้งลงในแม่น้ำลำคลองให้ชาวบ้านลำบาก เพราะไม่เป็นธรรมแก่สังคม ถ้าเราเป็นธรรมแก่สังคมซะ มันก็ไม่มีปัญหา เป็นธรรมต่อลูกค้า เราก็ไม่เอาสินค้าที่ไม่ดีให้ลูกค้า สมมติเราขายอาหาร ก็ไม่ควรเอาอาหารที่เจือสิ่งมีพิษให้ลูกค้า คุณภาพของสินค้าต้องได้เท่าสมกับราคา สิ่งแวดล้อมคือสิ่งที่ต้องดูแลสังคม ถ้าเราคิดให้หมดแค่นี้ การบริหารที่ดีถือเป็นธรรมให้รอบด้าน เป็นธรรมต่อองค์กร เป็นธรรมด้านบน องค์กรต้องเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นด้วย เป็นธรรมต่อองค์กร กิจการดี กำไรดี กำไรต่อเนื่อง ราคาหุ้นก็ขึ้น ได้เงินปันผล ลงข้างล่าง ก็เป็นธรรมต่อลูกน้อง ต่อพนักงาน ๆ มีความสุข องค์กรไปรอดอย่างระยะยาว ธรรมะสอนไว้หมดแล้ว .

อีกด้านข้าง เป็นธรรมต่อภายนอก จะได้รับการยอมรับจากลูกค้าอยู่นานแสนนานด้วย ได้รับการยอมรับจากสังคม ดูแลสังคมสิ่งแวดล้อม ทำให้ดี ไม่เอาเปรียบสังคม ถ้าสังคมเกิดต้องการความช่วยเหลือ เช่น ปลูกป่าก็ต้องช่วยปลูกป่า อะไรทำนองนี้ คือสิ่งที่อยู่ในธรรมะของเราอยู่แล้ว.

พุทธศาสนาสอนไว้เรื่องธรรมาภิบาลที่แท้จริง เรื่องเศรษฐศาสตร์แนวพุทธสอนไว้คือว่า ผมเคยไปฟังพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ท่านสอนไว้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือไม่เอาเปรียบ ถ้าเราทำงาน

โดยไม่เอาเปรียบองค์กร ไม่เอาเปรียบพนักงาน และไม่เอาเปรียบบุคคลที่ ๓ คือบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าหรือสังคมก็ตาม อันนั้นคือการบริหารที่ดี ที่อยู่ในสิ่งที่พระธรรมปิฎกเคยพูดไว้.

เคยมีคนถาม ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ในคอลัมน์ ซอยสวนพลู ว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธคืออะไร ยึดอะไรแล้วจะเป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ทำให้องค์กรไปรอดอยู่อย่างต่อเนื่อง หรือที่เขาเรียกว่าเติบโตอย่างต่อเนื่องยั่งยืน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช บอกว่า หลักที่ไม่เอาเปรียบทั้งหมด ความจริงแล้วถ้าจะเหลือคำเดียวจำง่ายที่สุด.

พุทธศาสนาสอนไว้ว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธถือหลักคำว่าไม่เบียดเบียน เราไม่เบียดเบียนทั้งด้านบน ด้านล่าง ด้านข้าง เราจะได้หลักเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ได้หลักของธรรมาภิบาลที่ดีที่สุด.

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

วัลลภ เจียรวรานนท์

๐ *ถึงแม้ผมจะเป็นชาวพุทธ*

แต่บังเอิญผมบวชช้าหน่อย หลังจากกลับมาจากต่างประเทศ ผมมีโอกาสไปกราบท่านเจ้าคุณนร เห็นว่าท่านเป็นผู้ปฏิบัติธรรมที่เคร่งครัดมาก ผมนับถือมาก หลังจากที่ท่านมรณภาพแล้ว ผมก็หาอาจารย์ที่จะกราบไหว้ไม่ได้เลย ต่อมาผมทราบว่ามีพระภิกษุองค์หนึ่งที่เชียงใหม่ ซึ่งท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อย่างเคร่งครัด.

๐ *ภายหลังทราบว่าท่านคือหลวงปู่แหวน ก็เกิดความศรัทธาตามที่ได้ฟังมา น่าจะต้องกราบไหว้ท่านสักครั้งหนึ่ง แต่ทราบว่าท่านเข้าพบยากมาก ก็พอดีรู้จักเพื่อนซึ่งเขาเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ ขอตามเข้าไปพบ โดยปฏิบัติตัวเองให้ร่างกายและจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ จากนั้นผมก็เดินทางไปหาท่าน พอถึงวัดผมตั้งจิตถึงหลวงปู่แหวนว่าจะมากราบท่าน ถ้าเผื่อบุญผมไม่มี อย่างน้อยก็ให้มาย่างกรายในวัด เชื่อไหมผมมีบุญมากๆเลย หลวงปู่กำลังจำวัดในห้องนอน ผมได้กราบที่เท้าของท่าน สิ่งนี้ทำให้เรารู้สึกว่า ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนี้ ก็จะสัมฤทธิ์ผลตามคำเล่าลือว่าท่านรู้ล่วงหน้า อันนี้ไม่ใช่ผมงมงาย.*

...สัมภาษณ์...

วัลลภ เจียรวรานนท์

กรรมการบริหารบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์

๐ ปัจจุบันอายุ ๖๓ ปี จบปริญญาตรี บริหารธุรกิจ จาก A.E. SPEAK COMMERCIAL COLLEGE ประเทศออสเตรเลีย ตำแหน่งปัจจุบัน กรรมการบริหาร บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์.

๐ ได้รับการยกย่องและประกาศเกียรติคุณจากสถาบันการศึกษา ดังนี้

ปี ๒๕๓๗ เป็นศิษย์เก่าดีเด่น จากโรงเรียนอัสสัมชัญ

ปี ๒๕๓๘ ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบริหารธุรกิจ จาก สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้

นอกจากนี้ยังได้รับใช้งานโครงการหลวงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และช่วยเหลืองานด้านการศึกษา และด้านพระศาสนาอีกมากมาย เช่น

- รองประธานบริษัทสุวรรณชาด
- ที่ปรึกษามูลนิธิโครงการหลวง
- ที่ปรึกษางานด้านการเกษตร โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา

- กรรมการ บริษัท ดอยคำ ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด
- กรรมการ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท
- กรรมการอำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ
- ประธานกรรมการ มูลนิธิโรงเรียนวัดปทุมคงคา
- ประธานกรรมการ มูลนิธิสุจิโณอนุสรณ์
- กรรมการบริหารมูลนิธิหัวใจแห่งประเทศไทย

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านสนใจในพระพุทธศาสนา และคุณพ่อคุณแม่ ได้มีการแนะนำท่านอย่างไรบ้างครับ.

๐ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

ผมเกิดในประเทศไทย เป็นชาวพุทธโดยกำเนิด เกิดในที่ของวัดด้วย เราเช่าที่ของวัดสัมพันธวงศ์ ได้เห็นการทำกิจกรรมของชาวพุทธ เพราะความใกล้ชิดทำให้จิตใจเราเป็นพุทธมาตลอด ถึงแม้การศึกษาของผมจะอยู่คาทอลิกก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนอัสสัมชัญก็มีเกือบทุกศาสนา มีทั้งพุทธ คริสต์ ฯลฯ บาทหลวงเคยมาขอให้ผมนับถือคาทอลิก ผมก็เรียนท่านว่าไม่ได้รังเกียจ แต่เนื่องจากเราเป็นพุทธมาตั้งแต่กำเนิด จะเป็นศาสนาอะไรก็ไม่แตกต่างกัน อยู่ที่การปฏิบัติ.

คุณพ่อมาจากเมืองจีน การที่จะตั้งตัวก็ไม่ใช่ง่าย ๆ ต้องทำงานหนัก คุณแม่เป็นแม่บ้านต้องเลี้ยงลูกหลายคน เวลาที่จะมาพูดคุยเรื่องธรรมะก็ไม่มี แต่ผมเองนั้นได้เห็นคุณแม่ท่านไหว้พระเป็นประจำ จนปัจจุบันท่านอายุ ๙๗ ปีแล้ว แต่ท่านก็ยังสวดภาวนาทุกวัน อันนี้ก็เป็น

สิ่งที่ทำให้มองเห็นว่า เพราะคุณแม่ท่านมีจิตใจที่มีความสุขอิ่มเอิบในธรรม ก็ทำให้พวกเราได้รับส่วนบุญไปด้วย ท่านมีอายุที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี ทำให้พวกเราไม่มีความกังวล และก็ไม่ต้องเป็นห่วงอะไรๆ เดินเหินเหมือนคนอายุ ๖๐ กว่าๆ มีความจำเป็นปกติ ไม่หลง ท่านไม่ได้สอนธรรมะ แต่ท่านทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทราบว่าในวัยเด็กท่านต้องทำงานในระดับล่างด้วย ใช่ไหมครับ.

○ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

ครับ ในตระกูลเรารุ่นพี่ และรุ่นผมลงมา ทุกคนต้องทำ เพราะช่วงนั้นเราก็ยังไม่มีกิจการที่ใหญ่โต และในฐานะแบบนี้ สมัยก่อนเราสั่งสินค้ามาจากต่างประเทศ หาคนงานไม่ทัน พวกเราต้องลงมือทำกันเอง รถขนของก็มีน้อย ท่านประเสริฐฯ เป็นประธานของ ซี พี ปัจจุบัน สมัยเริ่มต้นก็ผ่านระบบนี้มาเหมือนกันหมด ใครว่างก็ทำเลย เช่นอาหารสัตว์ สมัยก่อนก็ผสมด้วยจอบ, พลั่ว เพราะเรายังไม่มีเครื่องผสม เวลาส่งสินค้าคนงานไม่พอก็ต้องทำเอง จำนวนแรงงานเรามีจำกัด การค้าก็มีวงเงินจำกัด.

ผมเริ่มมาทำงานนี้เมื่อจบจากออสเตรเลีย สมัยเรียนอัสสัมชัญก็ไม่ได้ช่วยเท่าไหร่ เห็นแต่พี่ๆช่วยกัน บริษัทได้ดำเนินกิจการมาถึงปัจจุบันเกือบ ๖๐ ปีแล้ว เราไม่เคยคิดว่าบริษัทจะเติบโตมาได้ถึงขนาดนี้ แต่ด้วยความมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของคุณลุง คุณพ่อ ซึ่งเป็นผู้เริ่มต้นและก่อตั้ง บริษัทถึงได้เจริญเติบโตอย่างที่เห็นในปัจจุบัน และกลายเป็น

เครือเจริญโภคภัณฑ์ มีพนักงานทั้งโลกกว่า ๑๒๐,๐๐๐ คน ในประเทศไทย ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

วิธีการบริหารคนเป็นแสน ท่านใช้หลักการอย่างไรครับ.

๐ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

เราบริหารแบบพี่น้องตั้งแต่สมัยคุณลุง คุณพ่อ ไม่ข่มเหงน้ำใจผู้ใต้บังคับบัญชา คนเราต้องใจกว้างและมองคนในแง่ดี เพราะว่าถ้าเราจะทำงานใหญ่แล้ว เราต้องให้เกียรติ ให้เขามีส่วนร่วมและมีความไว้วางใจอย่าง ๑๐๐ % เลย และแบ่งงานกันรับผิดชอบ เราแบ่งเป็นหลายๆแผนก มีสัตว์บก สัตว์ปีก เทเลคอมเอเซีย อะไรอย่างนี้ เราจะมีนักบริหารอาชีพเกือบจะทั้งนั้น เพราะพี่น้องของเราจะไม่ใช่ผู้บริหาร ใครมีความสามารถในสังคม มีความสามารถในการบริหารที่ดี เราก็จะเชิญเข้าไปนั่งในตำแหน่งสูงๆ ไม่ใช่ใครเป็นญาติเจียรวรานนท์แล้วก็จะมาใหญ่ทุกคนได้.

สายของคุณลุงพี่ธนินทร์ น้องคนสุดท้อง สายคุณพ่อผมเป็นผู้น้อง พี่ชายคนโตไม่ค่อยมีบทบาท ผมก็เปรียบเหมือนพี่ใหญ่ อายุก็ปีเดียวกับพี่ธนินทร์ ผมอายุน้อยกว่าไม่กี่เดือน แต่พี่ธนินทร์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสูงกว่าผมมาก เพราะฉะนั้นเราต้องหาคนที่มีความสามารถ และมีความเก่ง เพราะเราบริหารอย่างที่บอกว่ารักกันเหมือนพี่น้อง มีความไว้วางใจ ให้อำนาจตัดสินกับผู้บริหารมืออาชีพ เพราะฉะนั้นเค้าก็สามารถบริหารได้เต็มที่ แต่ถ้าเราผูกมัดหรือกีดกันแล้ว

ใครจะทำงานได้ ต้องมีความสามัคคี ไม่ชิงดีชิงเด่นกัน ถ้าบริษัทไหนต้องต่อสู้กับศึกในและศึกนอก จะมีความแข็งแกร่งได้อย่างไร.

ระยะก่อตั้งเราทำแบบกงสีให้เงินเดือนน้อย เพราะฉะนั้นหลาย ๆคนรวมทั้งผม จำเป็นต้องหารายได้เพิ่ม ก็ทำกิจการส่วนตัวบ้างเกือบจะทุกคน ทำให้บริษัทขยายเครือข่ายมาก เพราะฉะนั้นพี่ ๆ เหล่านี้น่ารักมาก ผมว่าจะหาพี่น้องเหล่านี้ได้ยาก.

ที่บริหารอยู่สูงกว่าผมก็มีอยู่ด้วยกัน ๔ ท่าน คือ ทางฝ่ายคุณลุง พี่จรัส, พี่มนตรี, พี่สุเมธ, พี่ธนินทร์ ก็มีพี่ ๔ คนนี้ที่โตกว่าผมนะครับ ส่วนครอบครัวทางผมก็เปรียบเสมือนพี่ใหญ่ ผมก็มีน้องลงไปตอนนี้เหลือ ๖ คน แต่เวลาเดียวกัน พวกเราเป็นน้องก็ให้ความเคารพพี่ ความรักเหล่านี้ต้องรักกัน ทำงานร่วมกัน ไม่ทะเลาะกัน ผู้ใหญ่ท่านแบ่งให้เรียบร้อยแล้ว คุณลุง ๕๐ คุณพ่อ ๕๐ แล้วใน ๕๐ ของแต่ละข้างก็แบ่งเท่า ๆกัน สำหรับทางผู้หญิง เวลาเขาแต่งงานออกไปก็ได้รับส่วนแบ่ง ๆไปเลยพอสมควร แล้วเขาก็ต้องไปอยู่กับครอบครัวเขา เครือเจริญโภคภัณฑ์เฉพาะผู้ชายที่สร้างขึ้นมา เพราะฉะนั้นเราผู้ชายไม่เอารัดเอาเปรียบ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

พี่น้องในเครือเจริญโภคภัณฑ์ ในพี่น้อง ท่านต้องรู้จักคำว่าพอ ไม่งั้นก็ไม่โต.

๐ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

ถูกต้องครับ ของพวกเรามีแต่ให้ เพราะคุณพ่อท่านสอนเอาไว้

อย่าไปเอาเปรียบเขา คำว่าโกงเอารัดเอาเปรียบเพื่อนฝูงไม่มี พี่น้องจะมีอุปนิสัยเหมือนกันในลักษณะนี้ มีแต่ให้ความซื่อสัตย์ สามัคคีปรองดองกัน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อยากจะทราบงานด้านสังคมของท่าน ปัจจุบันเป็นรองประธานบริษัท สุวรรณชาด จำกัด นะครับ อยากขอทราบกิจกรรมของบริษัทนี้ครับ.

○ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

เป็นพระมหากรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระองค์ท่านทรงเห็นว่า คนไทยเรานั้นส่วนใหญ่ทำให้เงินรั่วไหลไปต่างประเทศ โดยเฉพาะเรานิยมนำ FRANCHISE จากต่างประเทศเข้ามา พระองค์ท่านมีพระราชดำริว่า คนไทยควรทำอะไรที่เป็นของคนไทยเอง พระราชทานนโยบายมา การที่พระองค์ท่านให้ความเมตตาให้เราดำเนินการ ผมน้อมรับด้วยเกล้าฯ หลังจากนั้นก็ได้จดทะเบียนการค้าเป็นบริษัทสุวรรณชาด ดำเนินงานตามกระแสพระราชดำริไม่ได้คิดค้ากำไรอะไร การบริหารราบรื่นมาถึงปัจจุบัน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านครับ ทราบว่าท่านเคยบวช บวชพระหรือบวชเณรครับ.

▷ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

ถึงแม้ผมจะเป็นชาวพุทธ แต่บังเอิญผมบวชช้าหน่อย หลังจากกลับมาจากต่างประเทศ ผมมีโอกาสไปกราบท่านเจ้าคุณนร เห็นว่าท่านเป็นผู้ปฏิบัติธรรมที่เคร่งครัดมาก ผมนับถือมาก หลังจากที่ท่านมรณภาพแล้ว ผมก็หาอาจารย์ที่จะกราบไหว้ไม่ได้เลย ต่อมาผมทราบว่ามีพระภิกษุองค์หนึ่งที่เชียงใหม่ ซึ่งท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ อย่างเคร่งครัด.

ภายหลังทราบว่าท่านคือหลวงปู่แหวน ก็เกิดความศรัทธาตามที่ได้ฟังมา น่าจะต้องกราบไหว้ท่านสักครั้งหนึ่ง แต่ทราบว่าท่านเข้าพบยากมาก ก็พอดีรู้จักเพื่อน ซึ่งเขาเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ ขอตามเข้าไปพบโดยปฏิบัติตัวเองให้ร่างกายและจิตใจสะอาด บริสุทธิ์ จากนั้นผมก็เดินทางไปหาท่าน พอถึงวัดผมตั้งจิตถึงหลวงปู่แหวนว่าจะมากราบท่าน ถ้าเผื่อบุญผมไม่มี อย่างน้อยก็ให้มาย่างกรายในวัด เชื่อไหมผมมีบุญมากๆเลย หลวงปู่กำลังจำวัดในห้องนอน ผมได้กราบที่เท้าของท่าน สิ่งนี้ทำให้เรารู้สึกว่า ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบนี้ ก็จะสัมฤทธิ์ผลตามคำเล่าลือว่า ท่านรู้ล่วงหน้า อันนี้ไม่ใช่ผมงมงาย.

ช่วงที่หลวงปู่แหวนอาพาธหนัก ผมกับเพื่อนนิมนต์ขอให้ท่านอยู่เป็นหลักทางศาสนาให้กับชาวไทยนานๆ เพราะจะหาพระดีๆให้กราบไหว้น้อยลงไปเรื่อยๆ เมื่อกราบเรียนอย่างนั้นแล้วก็กราบท่าน ถ้าท่านอยู่แล้วมีอายุถึง ๑๐๐ ปี ผมจะบวชให้กับท่าน แล้วเชื่อไหมเป็นสิ่งประหลาด แล้วต่อจากนั้นหลวงปู่ก็หายดีวันดีคืนจนเป็นปกติ แล้วผมกับเพื่อนช่วงนั้นทุกสุดสัปดาห์ก็บินไปหาหลวงปู่ ที่วัดดอยแม่ปั๋งตลอดเวลา เราก็ปฏิบัติอย่างนี้มาโดยตลอด.

วันหนึ่ง อาจารย์หนู เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง ก็มาบอกผมก่อนวันเกิดหลวงปู่ว่า หลวงปู่อายุ ๙๐ กว่านี้ คนเราถ้าจะทำอะไรให้กับท่านก็ทำตอนมีชีวิตอยู่ แล้วก็ยังแข็งแรง ให้เขาได้รับรู้ เราจะได้อานิสงส์นั้น พอท่านพูดจบ เราก็สงสัยหลวงปู่จะอยู่ไม่ถึงร้อยปีแล้ว ยิ่งถ้ามีใครรบกวนท่าน เช่น หลวงปู่สายตาไม่ดี ไม่ให้ใช้แฟลช ก็มีการถ่ายรูปกันทั้งวัน อาจารย์หนูบอกว่า หลวงปู่อายุ ๙๐ ปีแล้ว จะให้มารับแขกทุก ๕ นาที ก็คงไม่ไหว ถ้าจะกราบไหว้ท่าน ให้มาตามเวลาที่กำหนดให้ก็จะได้พบทุกคน แต่นี่ไม่ใช่ ไปเที่ยวที่ไหนๆมาก็แวะเข้ามากันทั้งวัน.

วันที่ ๑๖ มกราคม เป็นวันครู และวันเกิดท่าน ผมขอบวชในวันเกิดท่าน พระสังฆราชองค์ก่อนเป็นพระอุปัชฌาย์ จากผม ๑ คน มีเพื่อนๆเห็นด้วย จึงร่วมบวชด้วย เป็น ๑๕ คน โดยไม่ได้มีการนัดหมายล่วงหน้าเลย บวชทั้งหมด ๑๖ คน ตรงกับตำนานทางพระพุทธศาสนา ทุกคนก็บวชเวลาที่กำหนดไว้ ผมตั้งใจบวช ๑๕ วัน แต่อยู่จริงๆ ๑๘ วัน มีโอกาสได้ปรนนิบัติหลวงปู่ เมื่อถึงกำหนดลาสิกขาก็ดูฤกษ์ไว้ แต่หลวงปู่ให้บวชตลอดไป ท่านไม่ยอมให้สึก ก็พยายามอธิบายว่าทางเราอยากจะบวชต่อ แต่ทุกคนต่างมีภาระทางโลกมากมายที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบ ก็ลงมากรุงเทพฯ มาอยู่วัดสัมพันธวงศ์ ญาติพี่น้องก็นิมนต์มาฉันที่บ้าน หลังจากนั้นก็สึก.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การยกวัดไว้ที่ ซี พี หมายความว่าอะไรครับ.

๑ วัลลภ เจียรวรานนท์

เริ่มจาก เซเว่นฯ ทำมาตลอด ผมเองนั้นเป็นผู้รับผิดชอบทางพิธีกรรมต่างๆ ต่อมาทาง ซี.พี. ก็มารับช่วงทำต่อเป็นเวลา ๖ ปี แล้วโดยการยกวัดมาไว้ที่ ซี.พี. มีพระมาเทศน์ ทุกเที่ยงวันศุกร์ ระยะหลังประชาชนภายนอกสนใจเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ผมชอบทำบุญด้วยการสร้างพระให้คนกราบไหว้ แล้วเราก็ได้บุญด้วย เคยขอหลวงปู่แหวนสร้างพระมาตลอด ส่วนที่ผมร่วมสร้างจะไม่มีการจำหน่าย เพราะผมขอหลวงปู่ว่าสร้างเพื่อแจก และผมได้ทำตามวัตถุประสงค์นั้น อย่างเจ้าคุณนร ให้มาเป็นกำมือก็แจกไปทั่วๆกัน ตัวเองไม่ค่อยมีเหลือ.

นอกจากนี้ในปี ๒๕๓๘ ได้ร่วมดำเนินการจัดสร้างพระพุทธนวราชบพิตร พระพิมพ์จิตรลดา เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี โดย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จเททองหล่อ พระพุทธนวราชบพิตร พระบูชาขนาดหน้าตัก ๑๒ นิ้ว เนื้อผงโลหะ จำนวน ๓ องค์

- ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๑ องค์
- มอบให้โครงการหลวง ๑ องค์
- ให้เครือเจริญโภคภัณฑ์ ๑ องค์ (อยู่ที่ตึก c.p. ชั้น ๓๐)

เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๘

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีพุทธาภิเษก พระพุทธนวราชบพิตร พระพิมพ์จิตรลดา เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๘.

การสร้างพระพุทธนวราชบพิตร พระพิมพ์จิตรลดา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ครั้งนี้ มีความสัมพันธ์กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหลายประการ.

- ทรงสร้างพระพุทธนวราชบพิตร เพื่อพระราชทานแก่ทุกจังหวัดในประเทศไทย

- พระพิมพ์จิตรลดา ทรงสร้างด้วยพระหัตถ์ ซึ่งบรรจุอยู่บนฐานของพระพุทธนวราชบพิตร ประกอบด้วย

๑. ดอกไม้แห้งจากมาลัยที่ประชาชนได้ทูลเกล้าถวายในการเสด็จพระราชดำเนินเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต

๒. เส้นพระเจ้า ซึ่งเจ้าพนักงานได้รวบรวมไว้หลังจากทรงพระเครื่องใหญ่ทุกครั้ง

๓. ดอกไม้แห้งจากมาลัย ที่แขวนพระมหาเศวตฉัตรในพระราชพิธีฉัตรมงคล

๔. สีซึ่งขูดจากผ้าใบ ที่ทรงเขียนภาพฝีพระหัตถ์

๕. ชันและสี ซึ่งทรงขูดจากเรือใบพระที่นั่ง ขณะที่ทรงตกแต่งเรือใบพระที่นั่ง

จำนวนที่จัดสร้างพระเนื้อผง ๑ ล้านองค์ นอกจากนี้ยังมีเนื้อทองคำ เนื้อผงโลหะ เนื้อเงิน อีกหลายแสนองค์ รวมรายได้ถวายพระเจ้าอยู่หัวเกือบ ๓๐๐ ล้านบาท ทุกคนจะหวงแหนมาก ไม่ใคร่เห็นจำหน่ายในท้องตลาด สำหรับผม เมื่อสร้างเสร็จแล้ว พระห้อยคอองค์อื่นเอาออกหมด ห้อยคออยู่องค์เดียว คือ พระพิมพ์จิตรลดา.

ต่อมาปี ๒๕๔๒ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบ (๗๒ พรรษา) ได้รับพระบรม

ราชานุญาต จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้จัดสร้างพระพุทธนราวันตบพิธ โดยมีพระพุทธรูปฉลองพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระพุทธนราวันตบพิตร ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดสร้างเมื่อครั้งทรงผนวช เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นแบบ เป็นพระพุทธรูปยืนยกพระหัตถ์ทั้งสองปางห้ามสมุทร.

ในการสร้างครั้งนี้ ได้จัดสร้างเป็นพระพิมพ์เนื้อผง จำนวน ๑,๖๗๒,๐๐๐ องค์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้บริจาคบูชา ผู้ใดสนใจติดต่อได้ที่ บจก. ซี.พี. โทร ๐๒-๖๓๘๒๒๗๔ หรือ ๐๒-๖๓๑๐๕๖๗ ในเวลาราชการ องค์ละ ๑๐๐ บาท และพระพุทธรูปเนื้อผงโลหะ ความสูง ๗๒ เซนติเมตร จำนวน ๓ องค์ เพื่อทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รายได้ทั้งหมดจะนำทูลเกล้าฯถวายสนับสนุนมูลนิธิชัยพัฒนา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ เป็นองค์ประธานในพิธีพุทธาภิเษก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ผมขอเชิญท่านวัลลภให้ข้อคิดและคติธรรมแก่เยาวชน พุทธศาสนิกชน สักเล็กน้อย.

๐ **วัลลภ เจียรวรานนท์**

สิ่งที่ดีที่สุดของเยาวชน เรารู้สึกจะไม่ค่อยรู้คุณของผู้ใหญ่ การที่จะให้เป็นเยาวชนที่ดี น่าจะให้ความรักความเคารพบูชาให้กับพ่อ แม่ การที่เราจะไหว้พระที่ไหน คุณพ่อ คุณแม่ เราเป็นพระที่ประเสริฐที่สุด

ที่เรามีมา เพราะท่านเป็นผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูเรามา เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่รักกตัญญูต่อพ่อแม่ ถึงไปกราบพระที่ไหนมา ผมก็ว่ายังไม่สมบูรณ์ อยากจะบอกว่าเยาวชนไทยเรารู้บุญ รู้คุณ ผู้ที่ให้กำเนิด แล้วบุคคลที่ ๒ คือ ครูบาอาจารย์ ที่ให้ความรู้ ผมคิดว่าเราจะเป็นผู้ที่คนสามารถนับหน้าถือตาได้.

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

คุณความดีชั้นสูงเป็นสิ่งสาธารณะ
ใครๆก็อาจเป็นได้
ถ้าเขาหัดนึกคิดบ่อยๆว่าตนจะต้องเป็นเช่นนั้น
แต่ทว่าการนึกคิดในรูปนั้น ต้องเป็นไปอย่างแรงกล้า
มีเหตุผล มีทางที่จะเป็นไปได้
ส่วนความคิดที่ไร้เหตุผล เช่น คิดสร้างวิมานบนอากาศ
เป็นความคิดที่ไม่มีทางสำเร็จไปได้เลย

๐

(จากหนังสือ "ปลุกตัวเอง" หน้า ๕)

คติพจน์

ธรรมะกับนักบริหาร

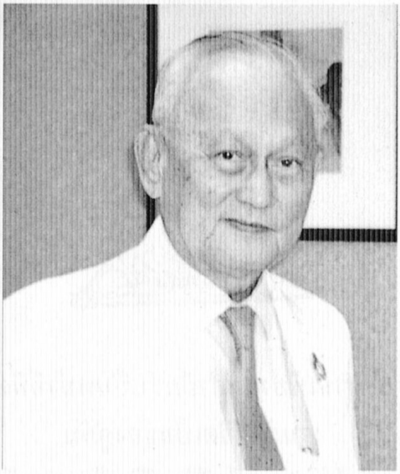
ถ้าเราทำงานเพียงแต่สำนึกว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ
งานกับชีวิตเป็นของคู่กัน
ถืออุดมการณ์ว่า "งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บันดาลสุข"
เราก็ทำงานเพื่อให้เกิดความสบายอกสบายใจ
ไม่ได้ทำเพื่ออะไรๆ ไม่หวังอามิส ไม่หวังอะไรทั้งนั้น
สิ่งใดที่ได้มาก็ได้มาตามเรื่องของงาน
ไม่ได้ดีใจ ไม่ได้เสียใจ เมื่อไม่ได้
ได้มากก็ไม่ดีใจ ได้น้อยก็ไม่เสียใจ ได้ช้าไปก็ไม่เสียใจ ได้เร็วไปก็ไม่ดีใจ
เพราะใจมันประกอบด้วยสติ ด้วยปัญญา
...ควบคุมอยู่ตลอดเวลา...

๐

(จากหนังสือ "การทำงานเพื่องาน" หน้า ๒๔)

ธรรมะวาทะ

น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์

ผมใช้หลักการดูเหตุปัจจัย
ถ้าเรามีทุกข์ต้องพิจารณาว่าทุกข์ อันนี้เกิดขึ้นเพราะอะไร
เมื่อเรารู้ว่าเหตุเป็นอย่างไร เราจะแก้ตรงนั้นได้อย่างไร
เราทำได้ไหม ทำได้ก็ทำ
ถ้าทำไม่ได้ อะไรที่เป็นทางออกที่ดีที่สุดเราก็ทำ
คือ ต้องใช้เหตุผลเข้าไปวิเคราะห์และปรับความรู้สึกของตัวเอง
ผมว่าทุกอย่างมีเหตุมีปัจจัย แก้ไขได้ หรือที่เรียกว่าดวงมันเกินวิสัยเรา
แต่ถ้าเราปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ของพวกนี้มันมาเอง.
ถ้าใครเข้าใจธรรมะในทางพุทธศาสนา
จะดึงมาอธิบายทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตเราได้.

...สัมภาษณ์...

น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์

ประธานกรรมการบริหารโรงพยาบาลวิชัยยุทธ

๐ ปัจจุบันอายุ ๗๔ ปี ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารโรงพยาบาลวิชัยยุทธ นอกจากนี้ยังเป็นผู้บรรยายธรรมเกี่ยวกับเยาวชนหลายแห่ง เช่น ที่จังหวัดกาญจนบุรี มูลนิธิมายาโคตมี มีนักเรียนตั้งแต่ ป.๔ จนถึงจบการศึกษา จำนวน ๖๐๐ กว่าคน ที่น่าสนใจคือสิ่งที่ผมพูด เด็กจะนั่งฟังอย่างตั้งใจ ทำให้รู้สึกว่าคงจะเป็นวิธีการที่ดีสำหรับที่จะนำมาให้ท่านผู้ฟังอื่นได้รับทราบด้วย นอกจากนี้ยังไปบรรยายให้กับนวกะภิกขุ คือ แพทย์ทหารเรือที่จบแล้วมาบวชที่จังหวัดระยอง ก็ได้รับความสนใจเช่นกัน จุดที่ผู้ฟังสนใจคืออยากรู้ว่าพระพุทธศาสนาให้อะไร.

๐ ที่ได้รับความสนใจ อาจเป็นเพราะผู้บรรยายมีความสำเร็จในชีวิตพอสมควร เพราะเคยได้รับราชการมาทั้งทหารและพลเรือน เป็นแพทย์มาตลอดชีวิต ทุกวันนี้ก็ยังทำงานรักษาคนไข้อยู่ และบริหารโรงพยาบาลเอกชนให้มีมาตรฐาน นอกจากนี้ยังได้ช่วยงานพระพุทธศาสนา เคยมีคนถามผมว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ผมเป็นอย่างที่ผมเป็นในวันนี้ แรก ๆผมก็ตอบไม่ได้ จนกระทั่งผมไปนั่งทบทวน แล้วย้อนคิดดูว่าเพราะอะไร ก็ได้คำตอบมาหลายอย่าง.

๏ อย่างที่ ๑ ภาษาอังกฤษเรียก Remodel คือ เป็นรูปแบบตัวอย่างที่เราได้เห็นและได้ยึดเอาสิ่งนี้เป็นต้นแบบและทำตาม เป็นต้น อาจเป็นคนใกล้ชิด หรือคนใดคนหนึ่ง หรือคนไหนก็ได้ เช่น เด็กบางคนอาจยึดนักกีฬาดังๆเป็นต้นแบบ และทำตาม เป็นต้น.

๏ สำหรับผมพิจารณาดูแล้ว เนื่องจากสังคมสมัยก่อนค่อนข้างแคบ ข่าวสารข้อมูลยังไม่ได้กระจายมาก มีสถานีวิทยุแค่ ๒ สถานี โทรทัศน์ตอนแรกก็ไม่มี เพิ่งมามีตอนหลัง ฉะนั้นต้นแบบของผมก็อยู่ที่บ้าน คือคุณพ่อผมเอง ขอเรียนให้ทราบว่าชื่อโรงพยาบาลวิชัยยุทธนี่เป็นชื่อของคุณพ่อ ท่านชื่อ พล.ท.พระยาวิชัยยุทธเดชาคณี ในอดีตท่านเป็นแม่ทัพกองทัพพยัพ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อพูดถึงแม่ทัพคนสมัยนี้มักมองว่าต้องเป็นคนยิ่งใหญ่ มีบริวาร เงินทองเยอะ มียศเป็นพลโท และเป็นแม่ทัพด้วย ซึ่งมีไม่กี่คนในสมัยนั้น ท่านยังเช่าบ้านเขาอยู่ เพราะท่านรับราชการ และต้องเดินทางไปอยู่ต่างจังหวัด โดยนำผมซึ่งเป็นลูกชายคนเล็กไปด้วย.

๏ ผมเกิดที่นครสวรรค์มาโตที่ลพบุรี คุณพ่อเป็นผู้ก่อตั้งกรมทหารที่ลพบุรี ผมไปอยู่ที่นั่นตั้งแต่เป็นเด็กประถม โรงเรียนผู้ชายก็ไม่มี ต้องไปเข้าโรงเรียนสตรี รวะสี ไม่ทราบเดี๋ยวนี้ยังอยู่หรือไม่ ที่ลพบุรีสมัยก่อนพวกกระเทยยังไม่มี เป็นตามธรรมชาติ เราก็มีเพื่อนผู้หญิงไปเรื่อย จนจบ ป.๔ ก็เข้ากรุงเทพฯ คุณพ่อผมมีลักษณะสำคัญดังนี้.

๑. *มีระเบียบวินัย* ข้อนี้เป็นที่รู้กันทั่วไปในกองทัพ ว่าท่านเป็นคนเด็ดขาด ดุ และมีระเบียบวินัย ข้อนี้ผมคงจะได้มา และนำเอามาใช้ในการทำงาน ในระยะหลังผมจะถือระเบียบวินัยเป็นเกณฑ์

ซึ่งผมถือว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่คนปัจจุบันหย่อนยานมาก คือ การรักษาระเบียบวินัย.

๒. *ความซื่อสัตย์* ท่านเป็นแม่ทัพอยู่ตั้งนาน สมัยก่อนท่านมีรถไฟประจำตัวอยู่ ๑ ขบวน วิ่งจากกรุงเทพฯถึงเชียงใหม่ หรือลำปาง แต่ท่านไม่เคยใช้เลย ปีหนึ่งลงมากรุงเทพฯสักหน เพราะฉะนั้นเมื่อจบสงครามแล้ว ท่านยังเช่าบ้านเขาอยู่ อายุเกือบ ๖๐ ปี ยังไม่มีบ้านเป็นของตัวเอง เพราะราชการเงินเดือนไม่มาก ผมยังจำได้มีอยู่ครั้งหนึ่ง ท่านรู้สึกอับอายมากที่มีข้าราชการผู้ใหญ่คนหนึ่งใช้เงินผิดประเภทไป ๓๐๐ บาท ท่านมาพูดกับผมว่า น่าอับอายเหลือเกิน เอาเงินหลวงไปใช้ ๓๐๐ บาท ซึ่งเป็นเรื่องน่าขันสำหรับสมัยนี้ แต่นี่เป็นลักษณะหนึ่งของท่าน.

๐ เมื่อท่านเกษียณอายุ ผมสอบเข้าเรียนแพทย์ได้ พอเรียนไปได้ ๔ ปี เงินไม่พอที่จะเรียนจนจบได้ เพราะคุณพ่อมีแค่บำนาญ พอดีพี่สาวจบบัญชีจุฬาฯ ก็มีเงินเดือนเอามาช่วยจนจบได้ หลังจากจบแล้วมาทำงานที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ เมื่อตอนที่ผมไม่มีเงินเรียนต่อ ผมไปต่อว่าท่านว่า คุณพ่อ ๆ ดูซิ คุณพ่อเป็นขนาดแม่ทัพ คนอื่นที่เขาตำแหน่งต่ำกว่าคุณพ่อ เขารวยเขาโด่งดังกันเป็นแถว แต่คุณพ่อนี่ผมจะเรียนหนังสือไม่จบ.

๐ ท่านมองลอดแว่นแล้วบอกผมว่า ถ้าฉันโกงเขาแกไม่อายหรือ พูดแค่นี้ผมก็สะอึกเลย แต่ก็รู้ว่าจริงนะ เพราะฉะนั้นความซื่อสัตย์คือสิ่งที่ได้มาจากคุณพ่อ และนำสิ่งนี้มาใช้เป็นหลักในการประกอบวิชาชีพและในการบริหารชีวิต บริหารองค์กร จะเห็นว่าโรงพยาบาลนี้เรายึดถือความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมาเป็นที่สุด ถึงแม้จะเป็นโรงพยาบาล

เอกชน แต่เราไม่ได้มุ่งที่จะทำการค้าเพื่อเอาประโยชน์เพียงอย่างเดียว ทุกอย่างจะต้องถูกต้อง ซึ่งลูกน้องผมทุกคนที่นี่รู้ดี ตอนหลังผมได้ทุนจากกองทัพบกไปเรียนต่อต่างประเทศ กลับมาติดยศเป็นพันตรี ได้เงินเดือน ๒,๖๕๐ บาท ราว พ.ศ. ๒๕๐๑ มีภรรยา ๑ คน ลูก ๑ คน ลูกอยู่ในท้องอีก ๑ คน ผมทำงานคนเดียว ต้องประหยัดทุกอย่าง เพราะภรรยายังทำงานไม่ได้ บ้านอยู่แถวถนนเศรษฐศิริ เดินไปทำงานที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯทุกวัน หนังสือพิมพ์ราคา ๕๐ สตางค์ ยังไม่อยากซื้อ ลูกสาวจะเข้าโรงเรียนราชินี ต้องเสียค่าบำรุง ๔,๐๐๐ บาท ไม่มีเงิน ต้องขอยืมจากเพื่อน ผ่อนส่งเดือนละ ๒๐๐ บาท.

๐ เดี๋ยวนี้ใครเห็นผมจะพูดว่า คุณหมอสบาย อาจารย์สบาย โรงพยาบาลดี มีคนไข้เยอะ ความจริงไม่ใช่ ชีวิตที่ผ่านมานี้ เรายึดมั่นในสิ่งถูกต้อง มันตอบแทนทีหลัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผมภาคภูมิใจ เช่น ในช่วงที่ผมอยู่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ตอนที่ขาดแคลนเงินทอง เพื่อนหมอเจ้าของคลีนิค เผอิญไปต่างประเทศ ๑ ปี เขาให้ผมไปอยู่แทน ทำให้ผมได้เงินเพิ่มเดือนละ ๖,๐๐๐ บาท เมื่อเขากลับมา เขาก็สงสารผม บอกให้ผมทำต่อไป เพราะคนไข้ชอบผมเลยได้ทำต่อไป รวมเงินเดือนสองแห่งได้ ๘,๖๕๐ บาท พอดีภรรยาซึ่งเป็นพยาบาล คลอดลูกแล้วก็ไปทำงานที่บริษัทยา ได้เงินเดือน ๆ ละ ๑๐,๐๐๐ บาท เราเลยค่อยสบายขึ้น.

๐ ผมไปพบโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ พยาธิเข้าสมองคนในคนไทย ผมก็อยากวิจัย เลยไปขอทุนวิจัยจากซีโต้แล็ป เขาก็ให้ทุนมาบอกว่าลองไปทำดูสักอาทิตย์หนึ่ง ผมก็ขับรถไปโคราชไปตรวจ ปรากฏว่าฝรั่งตามไปดู ๓ วัน ผมมี case ให้ดู ๑๘ ราย เขาบอกว่า case เยอะ

อย่างนี้ ทำไมไม่มีคนรู้จัก เขาเลยให้ทุนผมปีละราว ๔๐๐,๐๐๐ บาท ให้รถยนต์สำหรับเดินทางพร้อมคนขับรถ ๑ คน พยาบาล ๒ คน แพทย์ ๑ คน ให้มาเป็นทีม เพื่อมาวิจัยเรื่องนี้ ผมต้องไปวิจัยต่างจังหวัด เดือนหนึ่งหายไป ๑๕ วัน เงิน ๖,๐๐๐ บาทก็ไม่มี เพราะไม่ได้ทำคลีนิค แต่ยังเคราะห์ดีที่ภรรยามีรายได้ ผมทำงานวิจัย ๕-๖ ปี จึงสำเร็จ ผลงานวิจัยได้ตีพิมพ์ในต่างประเทศ.

ทำไปได้ปีกว่าๆ มีฝรั่งคนหนึ่งเป็น director ของ National Health Institute Health ของอเมริกาในภาคพื้นแปซิฟิค เขาอ่านงานวิจัยของผมแล้วสนใจตามมาดู เขาตามผมไปต่างจังหวัด แล้วถามว่าคุณต้องการความช่วยเหลืออะไร ยินดีให้ทุกอย่าง ผมบอกไม่ต้องการ เพราะได้รับทุนซีโต้แล้ว แต่ลำบากเรื่องเงิน ที่เคยได้ ๖,๐๐๐ บาท ตอนนี้ไม่ได้แล้ว เพราะต้องไปต่างจังหวัด เขาก็บอกว่าเขาจะให้แทน เดือนละ ๓๕๐ เหรียญ เป็นเงินไทยขณะนั้น ๗,๐๐๐ บาท ให้ทุกเดือน ไม่มีข้อผูกมัดใดๆทั้งสิ้น เขาน่ารักมาก ทั้งๆที่ไม่เคยรู้จักกันเลย เขาบอกว่าเขาเห็นเราทำงานจริงและซื่อสัตย์ เขาจึงให้ ผมว่าก็เหมือนพ่อ ถ้าเราทำงานและมีความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ทำงานที่เป็นประโยชน์ก็จะมีอะไรมาช่วยผมก็ไม่รู้เหมือนกัน ฉะนั้นอันนี้เป็นคุณสมบัติข้อที่สองที่ผมได้จากพ่อ.

๐ ส่วนคุณสมบัติอีกข้อหนึ่งคือความเมตตาของคุณแม่ คุณแม่ใจดีมากๆ ชอบพาผมไปวัดต่างๆตลอด ก็ได้ความเมตตาของแม่ที่มาทำโรงพยาบาล ก็ใช้สิ่งนี้เข้ามา เพราะฉะนั้น ผมคิดว่า Remodel เป็นของสำคัญสำหรับเด็กตั้งแต่ต้น อีกข้อหนึ่งคือความขยันอ่านหนังสือ คุณพ่อผมเป็นนักอ่านหนังสือ ท่านจะซื้อหนังสือต่างๆมาอ่าน แล้วผม

เป็นคนอ่านต่อ ผมอ่านหนังสือตามคุณพ่อมาตั้งแต่เด็ก ตอนสงคราม ไม่มีกระดาษพิมพ์หนังสือ ต้องใช้กระดาษสาพิมพ์ พอหยิบจะหลุดเป็นแว่นๆ เพราะฉะนั้นจึงหาหนังสืออ่านยาก ต้องไปหอสมุดแห่งชาติที่สนามหลวง ชอบไปค้นหนังสืออ่านในหอสมุด ขี่จักรยานไป เมื่ออ่านหนังสือมาก ก็ทำให้เรามองโลกได้กว้างขึ้น ผมอ่านหนังสือทุกชนิด ตั้งแต่หนังสือไร้สาระไปจนถึงหนังสือคลาสสิกต่างๆ เพราะฉะนั้นเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผมเป็นผมจนทุกวันนี้.

๐ การอ่านหนังสือทำให้ได้ข้อคิดต่างๆ มันมาจากเบ้าหลอมเก่าตั้งแต่เด็ก ผมคิดว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่เด็กรุ่นใหม่ควรทำ เดี๋ยวนี้ทำกันน้อย คือการอ่านหนังสือ เพราะการดูทีวี **Internet** มันให้ข้อมูลได้เร็วและชัดเกินไป ทำให้ไม่ได้ย่อยและคิดไม่ทัน เหมือนกับเราดูละครเรื่องหนึ่งที่เขานำเสนอ มันไม่ตรงกับที่เราคิดอยู่ในใจ เหมือนเวลาเราอ่านหนังสือ เช่น บรรยายรูปร่างหน้าตาของพระเอก นางเอก ถ้าเราอ่านเอง สามารถจินตนาการไปพร้อมกับบทประพันธ์ได้.

๐ ผมว่าเด็กรุ่นใหม่นี่ขาดสิ่งที่จะไปน้อมนำปัญญาที่จะทำให้เกิดความคิดความอ่านความสร้างสรรค์ในใจตัวเอง ผมอ่านหนังสือและจับประเด็นเร็วมาก ปัจจุบันอ่านหนังสือพิมพ์วันละ ๖ ฉบับทุกวัน ใช้เวลาอ่านไม่นาน ผมคิดว่าเด็กยุคปัจจุบันควรต้องหยุดการไปใช้ การให้ Direct Important คือเขาให้มาหมด ความคิดเขาให้มาด้วย เรารับแต่สิ่งที่เขาให้มา แต่เราไม่ได้คิดขึ้นมาเอง ซึ่งมันต่างกับการอ่านหนังสือที่เราสร้างอะไรของเราขึ้นมาเอง ตัวหนังสือบอกมาบรรทัดเดียว แต่เราไปสร้างได้อีกเยอะ ผมคิดว่าสิ่งนี้เด็กสมัยใหม่ขาด เป็นสิ่งที่น่าเสียดาย เพราะเทคโนโลยีมาเร็ว เราไปเร็วมากเกินไป โดยทิ้ง

สิ่งที่เป็นประโยชน์สิ่งสำคัญเอาไว้ ไม่ได้นำมาใช้ คือ การสร้างสติปัญญาของตัวเราด้วยการอ่าน การคิด เราไปรับสิ่งสำเร็จรูป ซึ่งผมไม่ค่อยเห็นด้วย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คุณพ่อหมอสอนหลักธรรมในการครองชีวิตอะไรบ้างครับ.

๐ **น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์**

ท่านไม่พูดไม่สอนอะไรเลย ที่ผมคิดว่าท่านเป็น Remodel เพราะผมมาแปลเอาเอง ที่จริงในชีวิตท่านนี่ ท่านก็อยู่แบบผู้ใหญ่ของท่าน เราก็อยู่แบบเด็ก นานๆจะมีการ Contract พ่อกับลูก สมัยก่อนไม่เหมือนสมัยนี้ พ่อต้องเอาใจต้องตามใจลูก พาไปโน่นไปนี่ พ่อผมไม่มี ท่านทำงานอย่างเดียวกลับดึกๆ วันหยุดก็ไม่อยู่ การที่จะสัมผัสกับพ่ออย่างใกล้ชิด เหมือนเด็กสมัยนี้ไม่มี เรากลัวพ่อ เพราะพ่อดุ ทหารทั้งกองทัพกลัวคุณพ่อ เพราะท่านดุมาก คุณแม่มีเมตตา แต่ท่านเสียชีวิตเร็ว อายุประมาณ ๔๐-๕๐ ปี ท่านป่วยตอนสงคราม ไม่มียารักษา ที่ผมเป็นหมอเพราะเหตุอันนี้ ทั้งที่ตอนแรกตั้งใจจะเป็นทหาร คุณแม่เป็นโรคปอด วันนั้นท่านไอและหอบมาก ผมขี่จักรยานไปตามหมอที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ จะเชิญท่านให้มาดูที่บ้าน ไม่มีใครว่างเลย ตกลงไม่ได้หมอ ผมกลับมาบ้านแม่ตายแล้ว ผมรู้สึกว่าเราต้องการหมอ ผมเลยเป็นหมอ จุดนี้ที่ดึงผมไปเป็นหมอ เราคงจะทำประโยชน์ให้คนอื่นได้ และก็ทำมาตลอดชีวิตจนทุกวันนี้.

เดี๋ยวนี้ผมทำงานวันละ ๑๖ ชั่วโมง กลางคืน ๔-๕ ทุ่ม ผมยังเดินเยี่ยมคนไข้ คนไข้เห็นหน้าเราเขาก็สบายใจ ทั้งที่ไม่ใช่คนไข้ของเรา เพราะผมนึกว่าตอนที่แม่ผมป่วยไม่มีหมอเลย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบประวัติของโรงพยาบาลวิชัยยุทธ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร.

○ **น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์**

เริ่มกำเนิดเมื่อปี ๒๕๒๑ สาเหตุที่ตั้ง เพราะว่าตอนนั้นอยู่ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ ได้ทุนวิจัยทำจนเกือบจบ มี Paper เยอะ ทางโรงพยาบาลรามา ขอให้ผมไปเป็นอาจารย์ และเป็นหัวหน้าแผนกโรคติดเชื้อทางเดินอาหาร ผมก็ถามว่ามีทุนวิจัยให้ทำต่อไหม เขาบอกว่าไม่มีเงิน ที่ผมเคยได้เดือนละ ๓๕๐ เหรียญก็หมดไป ผมก็มีปัญหาเรื่องเงิน เพราะครอบครัวมีความจำเป็นต้องใช้เงินมากขึ้น เผอิญไปพบเพื่อนที่โรงพยาบาลรามา ที่เพิ่งกลับจากต่างประเทศ เขาไม่ค่อยสบายใจที่มีคนไข้หลายคนมาหาเขาที่โรงพยาบาลรัฐบาล พอรักษาเสร็จ เอาเงินทองมาให้ ที่ต่างประเทศเขาแยกกัน ส่วนที่เป็น Private เราก็ดู Private และส่วนที่เป็นราชการ เราก็ดูราชการ คุยกันไปคุยกันมาราว ๗-๘ คน บอกว่าอยากตั้งโรงพยาบาลเอกชนขึ้นมา ขณะนั้นโรงพยาบาลของเอกชนมีแต่โรงพยาบาลของศาสนาหรือโรงพยาบาลเฉพาะทาง เลยตกลงร่วมกันลงทุน ผมไม่มีเงิน ไปกู้ธนาคารมาลงทุน ครั้งแรก ๕ ล้านบาท คิดว่าจะสร้างตึกแรกและก็ตามด้วยตึกที่สอง ปรากฏว่า

ตึกแรกสร้างหมดไป ๖ ล้านบาท แต่แพทย์ที่มาอยู่กับผม เป็นแพทย์ที่มีชื่อเสียงที่สุดของเมืองไทยในขณะนั้น เช่น น.พ.สมศักดิ์ เพ็ญชาติ สูตินารีแพทย์ที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น น.พ.อัศวิน เทพาคำ แพทย์ทางหู คอ จมูก น.พ.ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ หมอกระดูก น.พ.ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี วิสัญญีแพทย์ เราก็ทำมา ๑๐ ปี จึงสร้างตึกที่สองโดยไม่มีนายทุนเลย ทุกคนช่วยกันลงทุน ส่วนผมก็กู้เงินธนาคารมาลงทุน พอตึกที่สองเสร็จ เพิ่มเป็น ๖๐ เตียง พอตึกที่สามเสร็จเพิ่มเป็น ๑๕๐ เตียง แล้วมาสร้างตึกนี้หลังจาก ๓ ตึกนั้นเต็ม ตึกนี้มี ๓๐๐ เตียง เราเปิดทำการประมาณ ๒๐๐ เตียงก่อน ปีนี้เป็นปีที่ ๓๔ อยู่ในวัยหนุ่มฉกรรจ์.

๐ มองย้อนหลัง เมื่อครั้งเศรษฐกิจมีปัญหา โรงพยาบาลเอกชนส่วนมากมีปัญหา บางแห่งต้องขายให้ต่างชาติ แต่ของผมไม่เป็นไร เพราะเราไปแบบช้า ๆ เรามีคนที่รักโรงพยาบาล ประหยัดให้โรงพยาบาล ทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของโรงพยาบาล ไม่ทำอะไรเกินตัว ใช้หลักพุทธ เดินสายกลาง ใครจะแข่งอะไรเราไม่แข่ง ทำให้ดีที่สุด คนไข้ของผมรักษากันทั้งตระกูล ปู่ ย่า ตา ยาย จนรุ่นลูกหลาน เรามีลูกค้าที่ศรัทธาโรงพยาบาล ใช้บริการมาตลอด เพราะฉะนั้นเราจึงไม่เดือดร้อนเลย อาจเป็นโรงพยาบาลเดียวที่มีเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นแพทย์ คนไข้ไม่มีธนาคารเข้ามาร่วม เราบริหารงานแบบพุทธเดินสายกลาง ไม่ประมาท ตรงไปตรงมา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ชมรมพุทธศาสนาของโรงพยาบาลมีมานานหรือยังครับ.

๐ น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์

ย้อนไปเมื่อไม่นานนี้ มีอยู่ช่วงหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชชนนี ท่านส่งพระภิกษุที่ท่านไปพบที่ต่างจังหวัดมาให้ผมดูแลรักษา พอใกล้ชิดกับพระปฏิบัติต่างจังหวัดก็รู้สึกซึ้งในลักษณะของท่าน ถามว่าเป็นอย่างไรบ้าง ท่านตอบดีหมดทุกอย่าง ทั้งๆที่ท่านไม่ดี หลายครั้งที่ผมประสบพบว่าท่านมีอภิญญาการอ่านใจคนได้ ถ้าเคยได้ยินชื่อหลวงปู่ชอบ ฐานสโม นั่นเป็นองค์ที่ประทับใจผมมากที่สุด คือญาติโยมเขาพามา ท่านเป็นไข้สูง นอนหลับตา ท่านเป็นอัมพฤกษ์ข้างหนึ่ง ท่านไม่พูด ผมไปตรวจท่านก็นอนหลับตาตลอด ผมต้องเจาะเลือดตรวจ ญาติโยมจะไม่ให้เจาะ ผมบอกว่า ถ้าไม่เจาะก็ไม่รู้ว่าเป็นอะไร สมัยใหม่ต้องเจาะถึงจะรู้จะรักษาได้ พยาบาลก็ช่วยไม่ได้ เพราะผู้หญิงห้ามจับ ผมทำคนเดียว หนังท่านก็เหี่ยว ผมก็ดูดเลือดใส่หลอดขึ้นมา.

ขณะที่เอาเลือดใส่หลอด ใจเกิดนึกขึ้นมาว่า เราเคยอ่านหนังสือเขาบอกว่า เขาว่าท่านเป็นพระอรหันต์ ถ้าใครทำพระอรหันต์ตกเลือดนี่ ตกนรก ใจผมนึกแค่นั้นแหละครับ ท่านหลับตามาตลอด ท่านลืมตาแล้วยิ้ม เอื้อมมือมาจับผม ท่านอ่านใจตลอดที่ผมคิด คล้ายกับว่า ลูกเอ๋ย ไม่เป็นไร ผมเลยซาบซึ้งกับปฏิปทาของพระนักปฏิบัติ ก็เลยศึกษาทางนี้มากขึ้น.

อ่านหนังสือของหลวงพ่อชา หลวงปู่ดุลย์ หลวงปู่เทสก์ หลักปฏิบัติธรรมท่านสั้นๆ แบบพระป่า แต่ได้ใจความ และตรงกับใจที่เราคิดอะไรต่างๆ ไม่เหมือนกับที่เราอ่านธรรมะข้อ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ มันคนละแบบกัน ก็เลยศึกษาทางนี้ เมื่อศึกษามากขึ้นก็รู้ว่า อันนี้

แหละของจริง และหากเรายึดทางนี้แล้ว ทำให้เราและคนที่เกี่ยวข้องกับเราเป็นมงคลไปในทางที่ดี ผมเลยชวนพยาบาล เจ้าหน้าที่ต่างๆ มาดูแลพระปฏิบัติ และหาทุนช่วยท่าน.

พระปฏิบัตินี่เวลาท่านป่วย ท่านจะยอมตาย เพราะไม่มีปัจจัย นอกจากญาติโยมจะพามารักษา และออกค่ารักษาให้ ท่านถึงจะยอมมา เราก็เห็นญาติโยมที่พาพระมาเป็นชาวบ้านธรรมดา ถ้าท่านป่วยมากๆ ค่าใช้จ่ายเป็นแสนเขาก็เดือดร้อน เลยคิดหาทุนให้ ตั้งเป็นกองทุน ไม่ได้จดทะเบียนชาวบ้าน คนไข้ที่มาก็บริจาคกันเรื่อย มีสะสมทุกวัน จนได้เงินก้อน ครูบาอาจารย์ท่านก็รู้ว่าโรงพยาบาลวิชัยยุทธรักษาพระปฏิบัติ ท่านก็มากัน ในที่สุดท่านก็ชวนลูกศิษย์มาทอดผ้าป่าให้ ปีหนึ่งได้เงินล้านกว่าบาท เราก็เก็บสะสมไว้สำหรับรักษาพระอย่างเดียว นอกจากนี้ผมก็มีความภูมิใจและชื่นชมลูกน้องผม ที่เวลามีพระมา เขาจะเข้าไปดูแล แพทย์จะดูให้โดยไม่คิดเงิน เต็มใจดูแล ซึ่งผมคิดว่าพวกเขาได้กุศล โรงพยาบาลก็ได้กุศล เพราะเหตุนี้โรงพยาบาลวิชัยยุทธจึงรอดจากวิกฤตเศรษฐกิจมาได้.

ทุกสัปดาห์ในวันศุกร์ เวลาห้าโมงเย็น เราจะมีการปฏิบัติธรรม เปิดรับบุคคลภายนอกที่สนใจด้วย ผู้สอนคือ น.พ.โรจน์รุ่ง อยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช บุตรชาย น.พ.รุ่งโรจน์ และ พ.ญ.ศรีธรรม ยกเว้นสัปดาห์ที่ท่านไม่อยู่ ไปต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีพระมาเทศน์เป็นครั้งคราว และยังมีรายการใหม่ที่เราจัด เรียกว่า เสวนาภาษาพุทธ คือไม่ใช่เป็นการเทศน์ เราจะเชิญคนที่เกี่ยวข้องกับวงการต่างๆแล้วมาเสวนากัน ถามกันไปถามกันมา ให้ความรู้แก่คนฟัง เหมือนการสนทนา เราทำมา ๙ ครั้งแล้ว อย่างวันที่ ๒๓ เดือนนี้ เราจะพูดเรื่องการเสด็จ

มาของพระอรหันต์ธาตุ พระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ ความจริงที่เหนือคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ ที่ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ บรรจุคนได้ ๓๐๐ คน ที่นี่อาจเป็นโรงพยาบาลแห่งเดียวที่มีพระอรหันตธาตุเสด็จมาต่อหน้าคนเยอะๆ หลายครั้ง ฉะนั้นเราถือว่าเราเป็นมงคล.

คนสมัยใหม่ไม่ค่อยเชื่อเรื่องพระพุทธเจ้า มีคนไปสัมภาษณ์ผู้สัญจรไปมาแถวอนุสาวรีย์ฯ โดยถามว่า เชื่อไหมตายแล้วเกิดใหม่ ๖๐% ไม่เชื่อ เพราะว่าทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ไม่ได้ ฉะนั้นแสดงว่าหลักที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ทำอย่างไรให้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ก็ไม่ได้เข้าไปในหัวเขาเลย ผมเลยเอาเรื่องนี้เข้ามาเพื่อให้คนกลุ่มหนึ่งที่มาฟัง อาจจะได้ความคิดว่า ของเหล่านี้มีสิ่งที่เหนือวิทยาศาสตร์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ ถ้าคนอ่านแล้วว่าเหมือนนิยายปรำปรา เขาจะได้ย้อนคิดใหม่ว่ามันอาจจะไม่ใช่ เรื่องจริงอาจจะมี ผมก็คิดว่าอาจดึงคนกลุ่มหนึ่งให้เข้าใจได้ เราไม่ได้นิยมเรื่องปาฏิหาริย์ แต่มันมี มันเป็นความจริง อย่าไปนึกว่าวิทยาศาสตร์จะพิสูจน์ทุกสิ่งทุกอย่างได้ เผอิญผมมีแขกที่จะเชิญมาพูดในวันนั้น ชื่อ คุณทองดี ท่านมีบารมีทางด้านนี้มาก ท่านมีเหตุปัจจัยของท่าน ผมรู้จักชื่อท่านมา ๒๐ ปีแล้ว.

ผมอยากพบท่าน แต่ไม่เคยพบ คนในวงการพระก็บอกว่าคนนี้พระธาตุ พระบรมธาตุเสด็จมามากเหลือเกิน ผมก็อยากไปพบเพราะท่านก็เสด็จมาหาผมด้วย แต่ไม่มีทางเข้าถึงท่านได้ ท่านไม่เปิดตัว ท่านอยู่เบื้องหลัง ไม่ต้องการความดัง ชื่อเสียง ไม่ต้องการอะไรหมด พระบรมสารีริกธาตุตามเจดีย์ต่างๆร้อยกว่าเจดีย์ทั่วประเทศ

มาจากบ้านท่าน ท่านทำโดยผ่านสมเด็จพระสังฆราช พระญาณสังวร ตอนที่ท่านยังแข็งแรง ท่านไปอยู่ที่บ้านนี้ ไปดูตลอด.

ท่านเคยเล่าให้ผมฟังว่า ท่านไปอินเดีย มองตรงโน้นก็เห็นพระบรมสารีริกธาตุอยู่ใต้ดิน มองตรงนี้ก็เห็นพระอรหันตธาตุอยู่ใต้ดินมากมาย เพราะอินเดียสมัยก่อนของพวกนี้กระจายไปทั่วอินเดีย เมื่อพระพุทธศาสนาหายไป กลายเป็นฮินดู พวกนี้ก็ฝังอยู่ใต้ดิน พอกลับมาเมืองไทย ท่านก็อธิษฐานจิตว่า ถ้า ณ ที่ใดมีพระบรมสารีริกธาตุและพระอรหันตธาตุอยู่ ณ ที่ที่ไม่สมควรอยู่ ขออัญเชิญมาเพื่อท่านจะได้นำไปบูชา จัดที่บูชา และในที่สุดท่านจะได้จัดสร้างพระบรมเจดีย์เพื่อให้คนชาวพุทธรุ่นใหม่ได้เข้าไปดูให้เห็นกับตาว่ามีพระอรหันตธาตุในสมัยพุทธกาลจริง ๆ มีองค์ไหนบ้าง องค์ไหนบ้าง ท่านมี ๗๐ กว่าองค์พระบรมสารีริกธาตุเราไม่เคยเห็นที่อื่นเลย ก็มีที่บ้านท่าน เพราะฉะนั้นผมจึงได้เชิญท่านมา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คุณหมอมีวิธีการอะไรที่เชิญท่านมาได้.

○ **น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์**

ต้องเรียกว่า ธรรมะจัดสรร เพราะว่า ๒๐ ปี ผมพยายามที่จะพบท่าน แต่ไม่พบ เมื่อเดือนมกราคมปีนี้ วันหนึ่งลูกน้องผมคนหนึ่งเขารู้ว่าผมอยากพบคนนี้ แต่พูดไว้นานแล้ว วันนั้นเขานึกอย่างไรไม่รู้ไปพบผู้หญิงอีกคนหนึ่ง เขาก็คุยกันว่า อาจารย์สมพล อยากจะพบคุณทองดี ผู้หญิงคนนั้นบอกว่าชั้นรู้จักเคยไปบ้านท่าน พยาบาลก็

โทรบอกผม วันนั้นเป็นวันเสาร์ ผมตอบตกลง เดี๋ยวเลิกงาน ๔ โมงเย็นนี้จะไป คนไข้คนนั้นเขาก็พาไปที่บ้าน พอไปถึง ท่านมองเห็นก็พูดว่า อ้าว หมอเรอะ ผมอยากพบหมอมานานแล้ว ผมได้ยินชื่อหมอมานาน เสร็จแล้วพาเข้าห้องพระเลย คนไข้ที่พาผมไป ไปบ้านนั้นหลายหน ยังไม่เคยเข้าห้องพระเลย หลังจากนั้นท่านนำพระบรมสารีริกธาตุมาให้ผมดู.

ต่อมาผมต้องมาจัดงานมาฆบูชาที่สนามหลวง ก็ต้องมีพระบรมสารีริกธาตุให้คนเวียนเทียน ธรรมดาที่เขาต้องขอจากวังหลวง แต่ปีนี้เนื่องจากงานกระทันหันมาก ขอไม่ทัน เพราะเขาต้องมีขบวน.

เมื่อคุยกับท่านต่อไป ท่านบอกว่าท่านอายุ ๗๐ ปีแล้ว ที่ตั้งใจไว้ว่าจะสร้างพระบรมสารีริกธาตุบรรจุในเจดีย์ ที่ต้องการให้คนเดินเข้าไปเห็นด้วยตาตัวเอง ไม่ใช่เจดีย์ปิดอยู่แล้วบอกว่ามีแต่ไม่เคยเห็น ซึ่งต้องลงทุนมาก ท่านอยากจะทำงานนี้ให้สำเร็จ ต้องพยายามทำ ท่านถ่ายรูปพระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุทั้งหมดที่ท่านมี เพื่อที่จะทำเป็นหนังสือ เพื่อที่จะให้ชาวพุทธได้มีส่วนร่วม และท่านจะเอาทุนที่ได้จากการทำหนังสือไปสร้างเจดีย์ ท่านทำรูปสวยมาก ท่านจ้างคนมาถ่ายรูปวันละ ๑๕,๐๐๐ บาท ถ่ายอยู่ ๑๐ วันถึงเสร็จ แล้วไปทำเป็นหนังสือเป็นรูปอย่างดี ที่พุทธมณฑล ตอนที่อัญเชิญพระเขี้ยวแก้วมานิทรรศการของพระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุทั้งหมดที่นั่นเป็นของของคุณทองดี คนสนใจไปดูและจองหนังสือกันมาก ท่านปิดตัวมานาน ตอนนี้ท่านต้องออกตัวเพื่อจะหาทุนไปสร้างพระเจดีย์ ผมบอกว่าผมยินดีที่จะร่วมช่วยท่าน อะไรที่ทำได้ ก็เลยเชิญท่านมาพูดในวันอาทิตย์ที่ ๒๓ นี้ เพื่อให้ชาวบ้านที่สนใจจะได้ร่วมกันทำบุญทำกุศล สร้างสิ่ง

ซึ่งผมคิดว่าไม่ใช่สมบัติของใคร ไม่ใช่สมบัติของประเทศด้วยซ้ำไป เป็นสมบัติของโลก เพราะว่าจะไม่มีของเช่นนี้อีก และจะไม่มีที่ไหนทำได้ เราจะมีพระบรมสารีริกธาตุเกือบทุกแบบ พระอรหันตธาตุเกือบทุกองค์ในอดีต.

งบประมาณการสร้างที่แรกจัดไว้ ๕๐๐ ล้านบาท พอผมกลับมาบ้าน กลางคืนผมเขียนแบบแปลนเจดีย์ ว่าหน้าตาควรจะเป็นอย่างไร ต้องใช้แบบบาตรคว่ำ เพื่อให้พื้นที่ข้างในกว้าง แทนที่จะเป็นเจดีย์ระฆังแบบบ้านเรา จะต้องเป็นแบบบาตรคว่ำเหมือนสมัยโบราณในอินเดีย หรือศรีลังกา ผมเขียนแบบไปให้คุณทองดีดู ท่านก็ชอบใจว่าตรงกับใจที่คิดเลย ธรรมะจัดสรรครับ.

ท่านก็คิดว่าผมก็แก่ คุณทองดีก็แก่ ฉะนั้นร่วมกันช่วยทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ ต่อประเทศ ต่อโลก ผมคิดว่าที่อื่นไม่มีแล้ว จะเป็นบุญบารมีต่อประเทศ ต่อคนของประเทศเรา ต่อโลกที่ผมเชื่อในสิ่งเหล่านี้ เพราะผมเชื่อในอิทธิปาฏิหาริย์ ไม่ใช่ผมนิยมนะแต่ผมได้ผ่านมามาก.

เมื่อวันมาฆบูชาที่ท้องสนามหลวง ปีก่อนผมอัญเชิญพระพุทธสิหิงค์ออกมา เป็นพระประธาน ผมก็บอกว่าคนโบราณบอกว่าถ้าพระพุทธสิหิงค์ออกนี่ฝนตกนะ ทุกคนหัวเราะเยาะผม พวกกรรมการบอกว่า นี่หน้าแล้ง ฝนไม่มีมาตั้งนานแล้ว ฝนตกจริงๆด้วย จนเช้าเวทียังไม่มีอะไรเลย เพราะฝนตกหนัก ผมต้องไหว้ขอโทษท่าน และบอกให้ฝนหยุดเถอะ เราจะได้จัดงาน ฝนก็หยุด แล้วเราก็ทำงานได้ พวกนี้ต้องกวาดเวที เช็ดน้ำ เช็ดที่พระกันใหญ่ ปีนี้ผมรับพระบรมสารีริกธาตุจากพระสังฆราช แล้วเอามาไว้ที่โรงพยาบาล ชั้น ๒๐ เพื่อรอไป

สนามหลวง เพราะเจดีย์ มณฑปยังไม่เสร็จ มณฑปเสร็จคืนวันศุกร์ก่อนงาน วันศุกร์ก่อนจะอัญเชิญไปฝนตกน้ำท่วมโรงพยาบาล ผมก็ไหว้ขอท่าน ขอให้งานที่สนามหลวง ๓ วัน อย่าให้มีฝนตกเลย เพื่อให้ประชาชนเข้ามานมัสการท่าน ปรากฏว่าวันที่เปิดงานฝนลงเหมือนมีคนพรมน้ำมนต์เย็นสบาย หลังจากนั้นไม่มีฝนตก ทั้งๆที่โรงพยาบาลและที่ราชดำเนินฝนตกน้ำท่วมทั้งสามวัน.

ของพวกนี้ผมว่า พระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า อยู่โลกุตตระคืออยู่เหนือโลก ฉะนั้น อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ท่านมี เพียงแต่พระพุทธเจ้าไม่ให้แสดง เพราะไม่เป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ แต่ว่าไม่ใช่หมายความว่าของท่านไม่มี ฉะนั้นเมื่อท่านอยู่ที่ไหน ท่านทำอย่างไร ท่านจะมีปาฏิหาริย์ของท่าน ผมคิดว่าบารมีที่เราจะทำให้ท่านย่อมแผ่ไพศาลไปสำหรับประเทศเรา ผมเชื่ออย่างนี้ ฉะนั้นก็ตั้งใจอยากจะทำให้เป็นสมบัติของประเทศ ของโลก ไม่ใช่สมบัติของใคร.

ผมคิดว่าเป็นงานใหญ่มาก ต้องการความร่วมมือร่วมใจกันจากคนไทยทุกระดับ ทุกสายสาขา ที่จะต้องมาร่วมใจกันทำ และเป็นงานยิ่งใหญ่ครั้งสุดท้ายที่ชีวิตผมต้องเข้าไปร่วมด้วย ผมก็อยากจะช่วยทำ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ชีวิตท่านเริ่มจากศูนย์ใช่ไหมครับ.

○ **น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์**

ที่จริงครอบครัวผมมีเกียรติ เพราะคุณพ่อเป็นแม่ทัพ แต่ท่าน

เป็นคนสมถะ ไม่โกงกิน เพราะฉะนั้นในด้านเงินทองท่านไม่มี ผมจะเล่าต่ออีกหน่อยก็ได้ วิชัยยุทธนี่ได้ชื่อมาจากท่าน เพราะที่ดินที่สร้างโรงพยาบาลวิชัยยุทธครั้งแรก พวกเพื่อนๆปรึกษากันว่าไม่มีที่ดิน ผมก็เสนอบ้านพ่อผมที่เคยสร้างเป็นกระต๊อบ ตอนนี้ก็รื้อได้ ฉะนั้นเลยมาสร้างโรงพยาบาลตรงนี้ เขาก็เอา เลยใช้ชื่อของพ่อเป็นชื่อโรงพยาบาล ที่ดินผืนนี้ได้มาด้วยพระยาศรีวิกรมาทิตย์ เจ้าของถนนเกษร ท่านนั่งเป็นกรรมการศาลพิเศษ คู่กับพ่อผม แล้วท่านเห็นพ่อผมตงฉิน ไม่มีอะไร ถามคุณพระมีที่ดิน มีบ้านไหม คุณพระบอกไม่มี ท่านก็เลยบอกถ้างั้นคุณพระเอาที่ดินของผม ผมรับจำนองไว้ขาดแล้วตั้งหลายสิบปี ตารางวาละแปด ผมคิดคุณพระตารางวาละสิบหก เนื้อที่ ๔ ไร่ พ่อผมบอกไม่มีเงิน ท่านก็บอกผ่อนส่งก็ได้ นี่ล่ะครับผลของความซื่อสัตย์.

พอตอนเลิกสงคราม บ้านเช่าถูกแป๊ะเจี๊ย ไม่มีเงินจ่ายแปดพันบาท ก็เลยมาปลูกกระต๊อบอยู่บนที่ผืนนี้ สร้างบ้านเล็กๆ ๒ ห้องนอน ตอนนั้นแถวนี้เป็นทุ่งนา นามสกุลของผมก็เป็นนามสกุลที่ได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ ๖ เพราะพ่อผมเป็นทหาร.

▹ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบความเป็นมาที่อาจารย์เป็นประธานสภาองค์กรพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.

๐ น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์

สืบเนื่องจากเสวนาภาษาพุทธที่จัด ผมนึกถึงท่านพระธรรมปิฎก ผมเคยดูแลท่าน ผมอยากจะให้ท่านมาบรรยาย ช่วงนั้นผมรู้สึกอึดอัด

ปัญหาของพุทธศาสนา เลยตั้งชื่อเรื่องว่า ภัยของพุทธศาสนา แล้วนิมนต์ท่านมาเทศน์ ท่านไม่เคยออกไปเทศน์ที่ไหนมา ๕ ปี ท่านมาเทศน์ที่ผมเป็นครั้งแรก ท่านพูดให้ข้อมูลหมดเลย ภัยภายนอก ภัยภายใน เป็นอย่างไร ก็มีคนมาฟัง ทุกคนก็รู้สึกว่าพระพุทธศาสนามีภัยทำอย่างไรถึงจะช่วยได้ ก็เลยประชุมว่าจะช่วยกันอย่างไร ตกลงว่าต้องรวบรวมชาวพุทธเข้ามาร่วมมือกัน ทำอะไรให้เป็นนามธรรม เป็นแนวทาง ก็เลยเกิดการตั้งเป็นสภาองค์กรพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยผู้ที่เป็นองค์กรเก่าที่มีอยู่แล้ว ศูนย์พิทักษ์ ศูนย์ส่งเสริม ฯลฯ เราก็เชิญมาหมด เข้ามาร่วม ในที่สุดเขียนเป็นธรรมนูญของสภาองค์กร พอเสร็จแล้วเลือกประธาน เขาก็มาเชิญผมเป็นคนแรก และยังอยู่จนเดี๋ยวนี้ ผมก็ช่วยทำให้ ค่อนข้างลำบาก เพราะหลากหลายความคิด แต่ผมเป็นผู้ใหญ่ คนจะพูดอะไรก็ยังเกรงใจหน่อย และผมมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อศาสนา ผมก็ไม่เดือดร้อน เพราะพูดตามสิ่งที่ควรจะเป็น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์ชอบไปวัดที่ไหนบ้างครับ.

○ **น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์**

ผมชอบไปทางอีสาน ไปพบพระป่า ตั้งแต่ผมได้ดูแลท่าน ผมชอบในปฏิปทาของท่าน คุยกับท่านแล้วเราอิ่มใจ เข้าไปดูกุฏิที่ท่านอยู่ห้องเล็กนิดเดียว มีที่นอนบางๆ วิทยุ โทรทัศน์ ก็ไม่มี ไม่มีอะไรหมดมีอยู่องค์หนึ่งชื่อ หลวงพ่อทองพูน ท่านอยู่ที่ภูกระแต เป็นสหายธรรม

กับพระอาจารย์จวน ที่ภูทอก นิมนต์ท่านมาปีใหม่ปีหนึ่งที่ตึกเก่า ท่านกลับไปท่านสั่งคนให้บอกหมอมาปฏิบัติอยู่กับท่าน ๓ วัน ตอนนั้นผมกำลังว้าวุ่นใจมาก งานกำลังยุ่ง เพราะกำลังจะสร้างตึก สับสนมาก ท่านบอกว่าภายในเดือนนี้ให้หาทางไปให้ได้ ผมก็ไม่รู้จักท่าน ผมก็ไป ท่านไปหาที่พักให้อย่างดี นอนคนเดียว กลางคืนท่านก็มาเทศน์ให้ ๓ คืน พอผมกลับมา ใจที่เคยรุ่มร้อน มันเย็นสบาย.

พอผมสร้างตึกนี้ก่อนจะเปิด ผมก็ไปบอกท่านว่า ผมแก่แล้ว ยังไม่ได้บวชเลย เพราะเรียนหนังสือและทำงานต่อมาเรื่อย ผมอยากจะบวชสัก ๒ อาทิตย์ จะได้ไหม เพราะมีหลายคนทำนายว่าผมจะเจ็บหนัก ผมโทรไปถึงท่าน พอบอกท่านว่าผมขอบวชได้ไหม ท่านบอกว่าดีหมอ จะได้เป็นการต่ออายุ ผมก็ไปบวชอยู่กับท่าน ๑๗ วัน ผมไม่เคยพบอะไรในชีวิต ที่มีความสุขในใจของเรามันเต็มพร้อม ตอนที่บวช ๓ วันแรก เหมือนอยู่ในนรก ระหว่างปรับตัว เช้าท่านพาไปบิณฑบาต เดินเท้าเปล่า หนาว หินตำเท้า เราไม่เคยถอดรองเท้าเดิน บาตรก็หนัก แล้วก็เดินขึ้นเขา มันเหนื่อย มันทารุณ กลับมาก็มารวมตัวกัน แล้วนั่งฉันท์เงียบ ไม่พูดกัน หลังจากนั้นล้างบาตร ทุกคนแยกเข้ากุฏิส่วนตัว ไม่พบกันอีก ไม่มีวิทยุ ไม่มีแม่ชี ตอนกลางคืนท่านมาเทศน์ให้ฟัง ผมนึกว่าจะทนไม่ได้ มันอึดอัดมาก เพราะไม่ได้พูดกับใคร เย็นก็กวาดลานวัด พอเช้าวันที่ ๔ ผมตื่นขึ้นมา มันเหมือนอยู่คนละโลก จิตมันนิ่งสงบ มองทุกอย่างสบายเป็นธรรมะหมด ผมห้ามคนกรุงเทพฯ ไปเยี่ยม.

จนสัปดาห์ที่สอง พวกโรงพยาบาล และเพื่อนมาเยี่ยม จะมาใส่บาตรผม คนที่ไปเขาพนันกันว่าผมต้องถามเรื่องโรงพยาบาล

เรื่องการเมือง เมื่อไปถึง แต่ผมไม่ถามสักคำ จนจะกลับพยาบาลถามว่า อาจารย์ไม่ถามสักคำหรือคะว่าโรงพยาบาลเป็นอย่างไร ผมก็ยิ้มแล้วบอกว่าผมไม่สนใจ ทุกอย่างมันเป็นธรรมชาติ ผมคิดว่าที่ผมบวช ๑๗ วันนี่เป็นจุดสุดยอดในด้านธรรมะที่ได้พบ ทุกวันนี้ผมไม่มีเวลาไปวัด มีห้องพระที่บ้าน ผมใช้วิธีที่หลวงพ่อพุทธท่านสอน เป็นวิธีเอาสติตามรู้ตัวเองตลอด ไม่ต้องไปนั่งหลับตาเข้าสมาธิ มันเป็นการทำให้จิตนิ่งเฉยๆ เรื่องความโกรธ มีอะไรมากระทบผม ไม่ค่อยเปลี่ยนเท่าไรเหมือนเรามีเกราะป้องกัน อะไรที่มากระทบ เราก็เข้าใจถึงต้นเหตุแล้วมันปรับเอง อารมณ์ไม่เปลี่ยนเร็ว ไม่โกรธง่าย พวกลูกน้องเวลามีเรื่องกันก็วิ่งมาหาผม.

ที่นี่มีพนักงาน ๑,๐๐๐ กว่าคน ผมชื่นใจ ทุกปีเราจะมีการแจกรางวัล เจ้าหน้าที่ที่เก็บของมีค่าได้แล้วเอามาคืนเจ้าของ เงินเดือน ๔-๕ พัน เก็บเงินในกระเป๋าได้ ๒ หมื่น เอามาคืน สร้อยคอทองคำราคาเป็นแสน เอามาคืน เวลามีงานมาฆบูชาที่สนามหลวง เจ้าหน้าที่พวกนี้ก็ไปช่วย โดยไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ทำอย่างไรจึงจะกระตุ้นให้คนไทยกลับมาอยู่ในสภาพแบบนี้ แบบในสังคมชนบท ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เวลาอาจารย์มีทุกข์ อาจารย์มีวิธีดับทุกข์อย่างไร.

○ **น.พ. สมพนธ์ บุณยคุปต์**

ผมใช้หลักการดูเหตุปัจจัย ถ้าเรามีทุกข์ต้องพิจารณาว่าทุกข์

อันนี้เกิดขึ้นเพราะอะไร เมื่อเรารู้ว่าเหตุเป็นอย่างไร เราจะแก้ตรงนั้นได้อย่างไร เราทำได้ไหม ทำได้ก็ทำ ถ้าทำไม่ได้ อะไรที่เป็นทางออกที่ดีที่สุดเราก็ทำ คือ ต้องใช้เหตุผลเข้าไปวิเคราะห์และปรับความรู้สึกของตัวเอง ผมว่าทุกอย่างมีเหตุมีปัจจัย แก้ไขได้ หรือที่เรียกว่าดวงมันเกินวิสัยเรา แต่ถ้าเราปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ของพวกนี้มันมาเอง.

ถ้าใครเข้าใจธรรมะในทางพุทธศาสนา จะดึงมาอธิบายทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตเราได้.

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

การทำอะไร ถ้าเราทำโดยจิตที่บริสุทธิ์
โดยไม่มีความหวังว่าจะทำเพื่ออะไร จะได้อะไร จะมีอะไร
ก็เรียกว่าทำด้วยจิตว่าง
...การทำงานอย่างนั้นมันเป็นธรรมะ เป็นการปฏิบัติธรรมไปในตัว...

๐

(จากหนังสือ "การทำงานเพื่องาน" หน้า ๒๓)

ธรรมะวาทะ

พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล

ผมมองว่าเป็น ๒ ภาพ
ภาพที่ ๑ คือ ตัวท่านเองที่สะสมบุญของตัวท่านเอง
ท่านก็มีความสุข จิตนั้นเป็นสุข
แต่ในขณะเดียวกัน
ผมคิดว่าการสะสมบุญมันเกิดความปีติ ความพอใจ ความพึงพอใจ
การทำบุญหรือการสะสมบุญมันออกดอกออกผล
ท่านไปให้เงินกับคนที่ทุกข์ยากและเขารอดพ้นจากการเจ็บป่วย
เขากำลังเจ็บป่วยอยู่ ท่านไปดูแลเขา
ทำให้ส่วนหนึ่งของชีวิตของเขาเกิดความสุขขึ้น
เห็นไหมครับว่าไม่ใช่เกิดเฉพาะตัวท่าน
แต่บุญหรือกรรมดีที่ท่านทำนั้น มันไปตอบสนองกับบุคคลอื่นด้วย

...สัมภาษณ์...

พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล

ประธานเตรียมจัดงานวันวิสาขบูชา พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๖

๐ เป็นชาวกรุงเทพฯ โดยกำเนิด เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๔๘๔ ปัจจุบันอายุ ๖๑ ปี เป็นบุตรของ คุณพ่อละเอียด และ คุณแม่สงวน เกื้อสกุล พ่อเคยบวชพระเป็นเจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง จังหวัดนนทบุรี แล้วสึกออกมารับราชการที่กรมโยธา หลังจากนั้นแต่งงานกับคุณแม่ซึ่งเป็นแพทย์แผนโบราณ.

๐ ชีวิตครอบครัว สมรสกับ นางศยารักษ์ เกื้อสกุล มาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปีแล้ว ใช้หลักธรรมของพระพุทธองค์เป็นแนวทางดำเนินชีวิตในครอบครัว คือ พรหมวิหาร ๔ และไม่โกรธกันข้ามวัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และที่สำคัญ คือ การให้อภัยกัน รู้จักกล่าวคำขอโทษต่อกัน.

๐ ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูบุตรธิดา ได้รับรางวัลพ่อตัวอย่างประจำปี ๒๕๔๔ จากโรงเรียนราชวินิต บางเขน มีบุตรธิดา ๓ คน ดังนี้

๑. นางลัลธิมา ลิมประพันธุ์
๒. ร.อ.หญิง ธิสสรา เกื้อสกุล
๓. ร.อ.ธรนิศวร์ เกื้อสกุล.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอให้ท่านขยายความคำว่า การสะสมบุญ ครับ.

○ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

คำว่า สะสมบุญ บุญในความหมายนี้ ถ้ามองแบบผิวเผินธรรมดา หลายคนคงคิดว่าเป็นการทำบุญกับพระ แต่บุญในทัศนของผมคือ มองได้หลายรูปแบบ การช่วยงานของพุทธศาสนาก็เป็นบุญ การทำงานเพื่อส่วนรวม หรือประเทศชาติ ก็เป็นการสะสมบุญเช่นกัน แต่ผลที่ได้รับจะเหมือนกันหมด คือ เกิดความสุขทางใจ ถ้าเราได้ช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ อย่างน้อยที่สุดก็เกิดปิติ เกิดความสุข เป็นบุญที่เกิดทันตาเห็น.

สิ่งเหล่านี้ หากมนุษย์ทำด้วยจิตวิญญาณของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในการอุทิศตนช่วยเหลือสังคมในทุก ๆ ด้าน เท่ากับว่าปิติในบุญของเราเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และสิ่งเหล่านี้ไม่มีใครสามารถบอกได้ว่ามันสุขแค่ไหน นอกจากเขาได้ปฏิบัติเอง.

ผมเองก็ทำตามความสามารถ ความแข็งแรงของตัวเอง บางครั้งก็ใช้กำลังทรัพย์ ทุกอย่างจะเป็นส่วนที่ไปเพิ่มบุญ ท่านที่ไม่เคยทำอะไรก็ลองทำความดี ทำประโยชน์ต่อสังคม ท่านจะเกิดปิติและรู้ว่าบุญเกิดขึ้นกับเราแล้ว และบุญจะเกิดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หากเอาแนวทางของพระพุทธศาสนามาร่วมด้วย เช่น เข้าวัดฟังธรรม จะทำให้จิตใจผ่องใสเบิกบาน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ท่านได้มีโอกาสไปวัดกับภรรยาบ้างไหมครับ ไปที่ไหน กรุณาเล่าให้ฟังครับ.

○ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

ครับ วัดที่ไปเป็นประจำมีวัดเดียว คือ วัดสร้อยทอง เป็นสิ่งที่สำคัญคือเป็นวัดบ้านเกิด คุณพ่อผมได้บวชอยู่ในวัดนี้ บวชจนถึงได้เป็นเจ้าอาวาส จากนั้นก็สึกมาไปทำงานที่กรมโยธาธิการ และมาแต่งงานกับคุณแม่ผม และชีวิตผมก็ผูกพันกับวัดนี้ยาวนานพอสมควร และมีสิ่งใดก็ตามก็จะไปวัด ไปสร้างศาลาวัดให้ ไปทำบุญ สำหรับวัดอื่นๆ ก็มีหลายวัดนะครับ ที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ก็ไปทำบุญตามวัดต่างจังหวัด หรือวัดในกรุงเทพฯ อีกวัดหนึ่งที่นอกเหนือจากวัดสร้อยทอง คือ วัดบวรนิเวศ ไปเป็นประจำ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เมื่อสักครู่ท่านพูดว่า ยิ่งทำก็ยิ่งสะสมบุญไปเรื่อยๆ และตัวผู้ทำนั้นก็จะรับบุญ ผมอยากทราบว่าสิ่งที่ท่านได้แนะนำมาแล้วนั้น การทำบุญเปรียบเสมือนการสะสมเงินในธนาคาร เป็นเรื่องเฉพาะตัวใช่ไหมครับ.

○ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

ผมมองว่าเป็น ๒ ภาพ ภาพที่ ๑ คือ ตัวท่านเองที่สะสมบุญของตัวท่านเอง ท่านก็มีความสุข จิตนั้นเป็นสุข แต่ในขณะเดียวกัน

ผมคิดว่าการสะสมบุญมันเกิดความปีติ ความพอใจ ความพึงพอใจ การทำบุญหรือการสะสมบุญมันออกดอกออกผล ท่านไปให้เงินกับคนที่ทุกข์ยากและเขารอดพ้นจากการเจ็บป่วย เขากำลังเจ็บป่วยอยู่ ท่านไปดูแลเขา ทำให้ส่วนหนึ่งของชีวิตของเขาเกิดความสุขขึ้น เห็นไหมครับว่าไม่ใช่เกิดเฉพาะตัวท่าน แต่บุญหรือกรรมดีที่ท่านทำนั้นมันไปตอบสนองกับบุคคลอื่นด้วย

นอกจากตอบสนองกับบุคคลอื่นแล้ว ยังตอบสนองกับบุคคลส่วนรวมของท่านให้เจริญรุ่งเรืองด้วย และที่สำคัญนั้น ตอบสนองแก่ประเทศชาติด้วย ถ้าจะกล่าวว่ามนุษย์ในสังคมไทยเรานั้นเป็นมนุษย์ที่มีจิตวิญญาณของชาวพุทธทั้งหมด เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าธรรมะอยู่ในหัวใจ แน่นอนครับว่าคงเจริญแน่นอน ผมเชื่ออย่างนั้น การสะสมบุญไม่ได้เกิดเฉพาะตัว เกิดอีกหลายรูปแบบ ซึ่งเราไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเกิดจุดไหน เมื่อไร อย่างไร แต่แน่นอน มันสามารถกระจายบุญที่ผมได้กราบเรียน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอบคุณครับ อยากทราบว่าท่านใช้หลักกัลยาณมิตรอย่างไรกับภรรยาของท่าน.

○ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

ในชีวิตครอบครัวมีภรรยาก็เป็นเหมือนเพื่อนตั้งแต่เด็ก ความผูกพันที่ดีงามต่อกันนั้น มองเห็นภาพคือความเป็นเพื่อนที่เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่หนึ่งของชีวิตในการครองเรือน การ

อยู่ด้วยกัน สิ่งสำคัญคือความอดทน การใช้เหตุผลซึ่งกันและกัน และสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ของการมีชีวิตคู่ก็คือการให้อภัยกัน คือ ใครที่ทำไม่ถูก คนหนึ่งก็ต้องให้อภัย และการที่จะไม่พูดอะไรกันเลย ไม่เคยเลยในชีวิตคู่ของผม ต้องพูดกันทุกวัน ไม่สบายกันก็ต้องพูดกัน เพราะฉะนั้นการให้อภัยซึ่งกันและกันมีความสำคัญที่สุดในชีวิตคู่.

ผมกับภรรยานั้นไม่น่าเชื่อว่าจะอยู่ด้วยกันได้ยาวนานขนาดนี้ และจะเป็นส่วนหนึ่งของพวกเพื่อนฝูงจะนำผมไปเสมอ คือ ไปปูที่นอนให้ ไปขอลูกสาวให้ เป็นเถ้าแก่ เป็นประธาน และเขาบอกเหมือนกันว่าเห็นชีวิตคู่มีความสุข เป็นส่วนหนึ่งของตัวอย่างให้บุตร.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

หนังสือธรรมะเล่มไหนที่ท่านอยากแนะนำให้ท่านผู้ฟังอ่าน.

○ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

หนังสือธรรมะผมไม่อยากเจาะจงว่าเล่มไหน ผมเป็นนักอ่านหนังสือ และอ่านหนังสือมากเหลือเกิน ธรรมะทุกประเภทหลายร้อยเล่ม เล่มที่อ่านสม่ำเสมอ คือ ของท่านประยุทธ์ ปยุตฺโต ท่านเป็นนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา ท่านใช้หลักอย่างละเอียด พูดภาษาชาวบ้านก็คือฉลาด อ่านแล้วต้องคิดตาม และต้องใช้วิจารณญาณ อ่านแล้วทำให้เกิดความเข้าใจ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทราบว่าท่านเคยเป็นกรรมการวันวิสาขบูชามาตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๑๘ ปี และปัจจุบันก็ยังเป็นอยู่ อยากให้กล่าวว่าวันวิสาขบูชาเป็นมาอย่างไร และใครเป็นคณะกรรมการดำเนินงานบ้างครับ.

๐ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

งานที่เราใช้ชื่อว่า สัปดาห์พระพุทธศาสนา เนื่องในวันวิสาขบูชา เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ ตัวกระผมมีส่วนร่วมคนหนึ่งในคณะกรรมการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา.

สาเหตุของการจัดงานนี้ เนื่องจากว่า ปี ๒๕๒๗ ปรากฏข่าวที่สำคัญก็คือ พระสันตะปาปาจะเสด็จเยือนประเทศไทย ซึ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ของชาวคริสต์ทั้งหลายซึ่งอยู่ในประเทศไทยตื่นเต้น จะมีการต้อนรับทำพิธีกันยกใหญ่ ทุกคนร่วมตัว มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาวคริสต์มากมาย และก็เป็นจริงอย่างคาดหวัง ก็คือมีการต้อนรับพระสันตะปาปาที่สนามกีฬาแห่งชาติ ชาวคริสต์ไปนับแสนคนจากจุดหนึ่งที่มันเกิดขึ้น.

ในสิ่งเหล่านั้นในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธ และมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นองค์ประมุขแห่งศาสนาพุทธของเรา มีพระสงฆ์ ๒ แสนกว่ารูป แต่ในแต่ละปี กิจกรรมทางศาสนาที่จะเกิดขึ้นให้ยิ่งใหญ่ให้สำคัญสมกับเป็นศาสนาประจำชาติไทย มันยังไม่เคยมีด้วยเหตุนี้.

จากเหตุการณ์นี้ ชาวพุทธกลุ่มหนึ่ง ทั้งฝ่ายสงฆ์ และฝ่ายฆราวาส ฝ่ายสงฆ์ก็มี อาทิเช่น ท่านสุเมธาธิบดี ท่านเจ้าอาวาส

วัดมหาธาตุ ท่านธรรมะ ศิริชัย ท่านเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม นอกจากนั้นมีพระอีกหลายรูป และทั้งหมดก็มีฆราวาสมาร่วมคิดกันว่า เรามาจัดงานสักงานหนึ่งได้ไหม เพื่อพระพุทธศาสนา ก็เลยเกิดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวิสาขบูชา แล้วก็ริเริ่มจัดเป็นครั้งแรกที่ท้องสนามหลวง และกำหนดการจัดงานจนถึง ๗ วัน ในประวัติศาสตร์ไทยไม่เคยมีงานพระพุทธศาสนาที่จัดการยาวนานอย่างนี้ และวันวิสาขบูชาถือว่าเป็นวันสำคัญที่สุด เพราะเป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธองค์ และแน่นอนในประวัติศาสตร์ปรากฏว่าสูงสุดในสมัยที่ ๓ ก็จัดได้เพียง ๓ วัน นั่นก็เป็นจุดริเริ่มจุดหนึ่งที่จัดงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน.

ผมมองงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องยิ่งใหญ่และสำคัญ และอยากเห็นงานนี้พร้อมกับชาวพุทธ วันวิสาขบูชาได้เป็นวันสำคัญ เพราะสหประชาชาติได้จัดเป็นวันที่สำคัญของโลก และจะเห็นว่าเป็นวันที่ไม่ธรรมดาแล้ว แต่ขณะเดียวกันกิจกรรมในงานวันวิสาขบูชาก็เยอะแยะ ๒๐-๓๐ กิจกรรม และถ้าเกิดมีโอกาสคงจะได้เล่าให้ฟัง.

วันที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนามี ๔ วันด้วยกัน วันแรก คือ วันวิสาขบูชา วันที่สอง คือ วันมาฆบูชา วันที่สาม คือ วันอาสาฬหบูชา และวันที่สี่ คือ วันอัฐมีบูชา วันถวายพระเพลิงพระสรีระพระพุทธเจ้า งานนี้จะมีบางวัดจัด ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่จะไม่รู้จัก วันที่สำคัญที่สุดคือวันวิสาขบูชา รู้จักกันทั่วประเทศ โดยเฉพาะปีหน้าปีนี้ผ่านมาแล้วเมื่อพฤษภาคม ๒๕๔๕ ที่ผ่านมา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอเชิญท่านกรุณากล่าวคติธรรมสักเล็กน้อยครับ.

๐ **พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล**

ถึงเวลาแล้วที่คนไทยเรานั้นต้องเอาธรรมะเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตทุกเรื่อง และผมดีใจมากที่ได้มีโอกาสมาให้สัมภาษณ์หนังสือธรรมะกับนักบริหาร เพราะผมบอกว่าในโลกยุคปัจจุบัน นี้คงไม่มีสิ่งใดสำคัญเท่ากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะการพัฒนาจิตใจ สิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาโดยการนำคุณธรรมแห่งพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องพัฒนาจิตใจอย่างยิ่ง.

นักบริหารหากเป็นใครก็ตาม มีคนตั้งแต่ ๒ คน อยู่ในใต้บังคับบัญชาของท่าน ก็ถือว่าท่านเป็นนักบริหารแล้ว ท่านจะทำกิจกรรมใดกับคนหมู่มากหรือคนตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ถือว่าเป็นนักบริหาร แต่จะทำอย่างไรให้นักบริหารอย่างท่านนั้นเอาธรรมะมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่.

ขอให้ท่านทั้งหลายไปศึกษาว่าธรรมะของพระพุทธองค์มีอะไรบ้าง อย่างน้อยที่สุดท่านเลือกเอามาใช้ ท่านนำมาใช้เป็นบางข้อ อย่างน้อยที่สุดท่านเอาสิ่งนี้มาใช้ ท่านลองเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมากับปัจจุบันที่ท่านเริ่มนำธรรมะมาใช้ จะดีขึ้นหรือเลวลง แต่ผมเชื่อว่า หากท่านเริ่มต้นเพียงนิดหนึ่ง ท่านจะได้หัวใจผู้ใต้บังคับบัญชา คือลูกน้องท่าน อันที่หนึ่งผมว่าท่านได้แน่ คือ ได้ใจเขา อันที่สอง ท่านจะได้มิตรสหายที่เป็นเพื่อนนอกระบบราชการ นอกองค์กรการทำงานของท่าน อันที่สาม ท่านสามารถพัฒนาคุณภาพงานท่านให้เกิดประสิทธิภาพ

สูงสุดอย่างที่คาดหวัง และส่วนสำคัญที่สุด ผมเชื่อว่าท่านจะประสบความสำเร็จในการบริหารงานของท่าน ไม่ว่าท่านจะดำรงตำแหน่งใด หากนำธรรมะมาใช้แล้วจะเกิดผลสัมฤทธิ์ให้งานของท่านไปสู่จุดหมายปลายทาง ผมเชื่อว่าท่านสามารถกระทำได้ และสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดคุณภาพของการทำงานสูงสุด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอบคุณครับ.

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

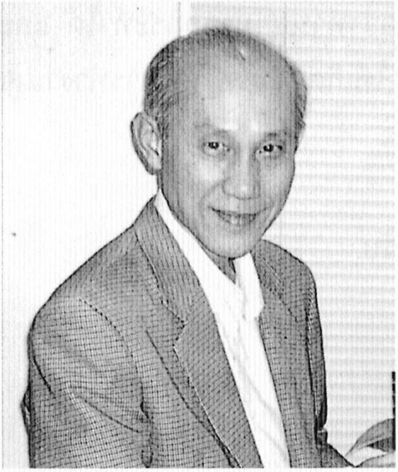
ในการทำงานนั้น เราต้องทำงานด้วยใจรัก
ด้วยความขยันขันแข็ง ด้วยความเอาใจใส่ ด้วยการใช้สติปัญญาคิดค้น
...เพื่อทำงานให้ดีขึ้น ให้มันก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป...

๐

(จากหนังสือ "การทำงานเพื่องาน" หน้า ๕)

ธรรมะวาทะ

ดร. ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

การทำให้สังคมดีขึ้นอย่างสมบูรณ์ อย่างบูรณาการ
คือดีขึ้นทุกด้าน แล้วเกิดความพึงพอใจร่วมกันของคนในสังคมทุกฝ่าย
ผมพูดหัวข้อการบริหารสังคมศาสตร์แห่งศตวรรษ
เพื่อสังคมไทย และสังคมโลก หรือการบริหารสังคม
โดยมองว่าการบริหารสังคมน่าจะเป็นศาสตร์
คือเป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่ง ที่ควรจะมีการศึกษาวิจัย ค้นคว้า
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปฏิบัติและพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ
เช่น การบริหารธุรกิจ มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทั่วโลก
แต่การบริหารสังคมน่าจะสำคัญยิ่งกว่า
เพราะหมายถึงการดูแลให้สังคมทั้งสังคมดีขึ้นสำหรับทุกคน
ก็น่าจะเป็นศาสตร์หรือวิชาที่สำคัญ

...สัมภาษณ์...

ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

อดีตผู้อำนวยการธนาคารออมสิน

ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะพัฒนาชนบทแห่งประเทศไทย

๐ อดีตนักเรียนทุนของธนาคารแห่งประเทศไทย จบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์จากประเทศอังกฤษ กำเนิดเติบโตและเรียนหนังสือเบื้องต้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เข้ากรุงเทพฯเรียนต่อระดับมัธยมที่โรงเรียนไพศาลศิลป์ และระดับอุดมศึกษาที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เรียนต่อที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เพียงปีเดียว สอบชิงทุนของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษด้านเศรษฐศาสตร์ เป็นเวลา ๖ ปีกว่า.

๐ ที่เลือกเรียนเศรษฐศาสตร์ เพราะว่าขณะนั้นบุคคลากรด้านนี้ยังขาดแคลนอยู่ มีผู้สอบได้พร้อมผมอีก ๒ คน คือ คุณวิจิตร สุขพินิจ และ คุณประทีป สนธิสุวรรณ ทั้ง ๓ คน ไปเรียนพร้อมกันและกลับมาทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งหมด สำหรับ คุณประทีป โชคไม่ดีเสียชีวิตด้วยโรคไวรัสลงตับ.

๐ ขณะที่ศึกษาอยู่ต่างประเทศ ได้ร่วมทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยหลายๆด้าน เช่น ด้านกีฬา ศิลปะ และการเมือง ได้ร่วมกิจกรรมอาสาสมัครไปช่วยทำงานให้คนจน คนชรา ที่ไม่ค่อยมีคนดูแล โดยทางเทศบาลเป็นคนออกค่าใช้จ่ายต่างๆ ส่วนผมออกแรงแทน.

๐ ผมมีความสนใจศึกษาธรรมะมาตั้งแต่เด็กๆแล้ว เพราะคุณพ่อคุณแม่มีธรรมะแบบธรรมชาติ เช่น ความเอื้ออาทร ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร ธรรมะโดยธรรมชาติซึมเข้ามาในชีวิตวัยเด็กโดยไม่รู้ตัว สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในต่างจังหวัดก็มีส่วนช่วยให้เราได้เรียนรู้ธรรมะจากธรรมชาติได้มาก นอกจากนี้ยังได้รับการอบรมจากน้องสาวคุณยาย โดยสอนให้สวดมนต์ ใส่บาตรตอนเช้า แม้จะไม่เข้าใจอะไรมาก แต่ยังสวดมนต์ได้ นอกจากนั้นยังได้สอนงานฝีมือต่างๆ เรียนรู้พื้นฐานของชีวิต.

๐ สมัยที่เรียนอยู่ที่ประเทศอังกฤษ มีเพื่อนให้หนังสือของท่านพุทธทาส ที่เขียนบรรยายในการอบรมผู้พิพากษา ชื่อ หัวใจของพุทธศาสนา พูดถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมล้วนๆ ซึ่งอ่านแล้วทำให้เข้าใจเรื่องของศาสนาพุทธมากขึ้นจากเดิม ที่รู้เรื่องพิธีกรรม เช่น สวดมนต์ ฯลฯ แต่ไม่เคยเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนา พอได้มาอ่านคำบรรยายของท่านพุทธทาส อ่านไปทีละตอนๆ พูดถึง ศีล สมาธิ ปัญญา คือ ไตรสิกขา พูดถึงไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อ่านเรื่อยๆ ค่อยๆคิดและปฏิบัติตามไป พบว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญมาก ทำให้เกิดความชัดเจน เพียงแต่ว่าความชัดเจนมันเกิดขึ้นแล้วจากไป ก็ต้องมาทวนใหม่ ทวนการตรึกตรอง.

๐ ท่านพุทธทาสเรียกว่า วิปัสสนาตามธรรมชาติ ทำให้เกิดความเข้าใจ ความสว่าง ปลอดโปร่ง ความโล่ง หลุดจากการติดยึด เกิดความสงบ แล้วเกิดความตั้งใจทำในสิ่งที่ดีที่งามที่เป็นประโยชน์ คิดว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือที่ดี ให้วิถีชีวิตแก่ผมที่ชัดเจน และได้ใช้เป็นแนวทางในระหว่างที่เรียนหนังสืออยู่ที่อังกฤษ จนกระทั่งมาทำงาน

และอาจได้เปลี่ยนวิถีการทำงานไปเป็นช่วงๆ จนถึงปัจจุบันก็ยังใช้วิธีนั้นอยู่ ช่วงที่อยู่ประเทศอังกฤษ ต้องพบกับสภาพที่รบกวนจิตใจพอสมควร คือคิดถึงบ้าน และเป็นห่วงเรื่องการเรียนด้วย เพราะการเรียนที่นั่นไม่ใช่ง่ายๆ ทำให้มีความกดดัน เมื่อมีความกดดันก็วิตกกังวลเป็นธรรมดา การได้ศึกษาธรรมะ ได้เข้าใจ เป็นวิธีหนึ่งที่คลายความวิตกกังวล คลายความกดดันไปได้ และพบความสว่างขึ้นมาใหม่ ถือว่าทั้งแก้ปัญหา ทั้งให้พลังไปพร้อมๆกัน คิดว่าเป็นเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ได้ผลมาตลอด.

๐ เมื่อกลับจากประเทศอังกฤษ เข้าทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ๒ ปี ก็ลาบวชที่วัดบวรนิเวศ โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระอุปัชฌาย์ ตอนนั้นท่านยังไม่ได้เป็นพระสังฆราช ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ จริงๆแล้วผมไม่รู้จักท่านหรอก แต่ผมทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งไม่ไกลจากวัดเท่าไร มีคนแนะนำให้ไปบวชที่วัดนี้ บอกว่าดี ผมก็เดินสำรวจดู ไม่รู้จักใครเลย ไปหาท่านเจ้าอาวาส ท่านก็เลยมีความเมตตากรุณาให้ผมไปพบพระผู้ใหญ่องค์หนึ่งซึ่งเป็นผู้ดูแล ผมบวชอยู่ ๑ เดือน ช่วงระหว่างพรรษา พอครบเดือนก็ออกพรรษาพอดี ได้เรียนหลักสูตรพระนวกะ ท่านมหาระแบบ เป็นผู้สอนเสริมวิชาให้ตอนค่ำๆ.

๐ ผมได้แต่งงานกับ คุณหญิงชฎา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีบุตรชายหญิง อย่างละคน ครอบครัวผมอยู่แบบประชาธิปไตย เวลามีการตัดสินใจภายในครอบครัว จะมีการยกมือโหวตเสียงกัน ซึ่งส่วนมากผมจะเป็นผู้แพ้ เพราะมีแค่เสียงเดียว หลายปีมาแล้ว มีการมอบ

เกียรติบัตร ครอบครัวประชาธิปไตย มีประมาณ ๓๐ คน ในปีนั้น ครอบครัวผมเป็นหนึ่งในครอบครัวที่ได้รับเกียรตินี้ ผมก็ไม่ทราบว่าเขาตัดสินจากอะไร แต่คงมีคณะกรรมการคัดเลือก การสนทนาพูดคุยกันในครอบครัวก็คุยกันเรื่องต่าง ๆนานา แต่ผมมีจิตใจในเรื่องหลักธรรมะมากหน่อย จึงพูดในเรื่องทางธรรมอยู่เสมอ ๆ.

๐ การที่ผมเป็นผู้อำนวยการธนาคารออมสินและภรรยาเป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารไทยพาณิชย์ เราไม่คิดว่าเราเก่งหรอก คิดว่าเราเป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น เราเลือกเกิดไม่ได้ เป็นเรื่องตามธรรมชาติ การเลี้ยงดูในตอนเด็กก็มีส่วน การศึกษา ตลอดจนการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ผ่านมา คงจะสะสมกันมา เราก็ทำแบบที่เราทำได้ ไม่อยากคิดว่าเก่งหรือไม่.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ท่านคิดว่า เงิน อำนาจ เกียรติ ชื่อเสียง อะไรสำคัญกว่ากันครับ และเรื่องกรรม เป็นผลของการกระทำหรือไม่.

๐ ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

ถ้าได้ผ่านการศึกษาและปฏิบัติธรรมมานั้น เรื่องไตรสิกขา ไตรลักษณ์ เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จนกระทั่งเกิดความปลอดโปร่ง ความว่าง และเกิดพลังขึ้นมา ดังที่กล่าวแล้ว เมื่อคำนึงถึงเช่นนั้นแล้ว เรื่องเงิน อำนาจ ชื่อเสียง คงไม่เป็นประเด็นสำคัญ เงินก็เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ระหว่างที่มีชีวิตอยู่ในโลกสังคมปัจจุบัน อำนาจ ถ้าหมายถึงอำนาจในการสั่งการในการบังคับบัญชาสั่งการ ก็เป็นสิ่งจำเป็นต่อระบบ

การจัดการเพื่อให้งานดำเนินไปได้ แต่ก็เป็นเรื่องสมมติเกิดขึ้น หายไป ชื่อเสียงและอำนาจเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน ฉะนั้นคนที่ปฏิบัติธรรมจะรู้ว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นและหายไปเอง ไม่เป็นเรื่องที่สำคัญ ส่วนเรื่องกรรมนั้นเป็นหลักทั่วไปว่า ถ้าทำอะไรก็ย่อมเกิดผล ทำอย่างหนึ่งก็เกิดผลอีกอย่างหนึ่ง แต่ผลอีกอย่างหนึ่งก็นำไปสู่ผลอีกอย่าง แล้วมันก็ต่อไปเรื่อยๆ นอกจากนั้นในความเป็นจริงทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว มีปัจจัยเกี่ยวข้องสลับซับซ้อนมาก ฉะนั้นเหตุกับผลจะโยงใยกัน แยกลำบาก นี่คือสัจจธรรมชนิดหนึ่ง พระพุทธเจ้าแสดงธรรม ปฏิจจสมุปบาท หรือ อิทัปปัจจยตา แสดงถึงความเกี่ยวพันของสรรพสิ่ง เป็นเหตุเป็นผล ถ้ากรรมหมายถึงที่กล่าวมาก็เป็นเรื่องจริง เป็นสัจธรรม ถ้าเราเอาเรื่องกรรมมาเป็นเรื่องยึดถือความเชื่อ ผมก็ไม่ได้เอามาเป็นประเด็น เมื่อคิดแบบนี้แล้ว เราจะมีสภาพจิตที่หลุดพ้น หรือว่าคลายจากการติดยึดในสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบุญ เรื่องบาป ฉะนั้นคำว่า กรรม เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เรารับรู้แค่นั้นเอง.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ขอให้เล่าเกี่ยวกับการที่ได้รับเชิญแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์.

๐ ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

ผมได้รับเชิญให้ไปแสดงปาฐกถาพิเศษ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ซึ่งเป็นครั้งที่ ๘ ในรอบปี ๒๕๔๖ ทางคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสมาคมเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จัดปาฐกถาพิเศษ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ทุก ๒ ปี จัดมาแล้ว ๑๖ ปี แต่ละปี เขาจะเชิญบุคคลที่คิดว่ามีอะไรที่จะมาพูดเกี่ยวโยงกับแนวคิด หรือผลงานของอาจารย์ป๋วย เพื่อเป็นเกียรติแก่อาจารย์ป๋วย พร้อมๆกับเป็นการเสนอแนวความคิดที่จะเป็นการสานต่อหรือว่าเกี่ยวโยงกับสิ่งที่อาจารย์ป๋วยใช้ความพยายามให้เกิดขึ้นในสังคมไทย.

การทำให้สังคมดีขึ้นอย่างสมบูรณ์ อย่างบูรณาการ คือดีขึ้นทุกด้าน แล้วเกิดความพึงพอใจร่วมกันของคนในสังคมทุกฝ่าย ผมพูดหัวข้อการบริหารสังคมศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทย และสังคมโลก หรือการบริหารสังคม โดยมองว่า การบริหารสังคมน่าจะเป็นศาสตร์ คือเป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่งที่ควรจะมีการศึกษาวิจัยค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปฏิบัติและพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ เช่น การบริหารธุรกิจมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทั่วโลก แต่การบริหารสังคมน่าจะสำคัญยิ่งกว่าเพราะหมายถึงการดูแลให้สังคมทั้งสังคมดีขึ้นสำหรับทุกคน ก็น่าจะเป็นศาสตร์หรือวิชาที่สำคัญ.

ผมเลยเสนอหลักการว่า ถ้าจะมองการบริหารสังคมเป็นวิชาหรือเป็นศาสตร์ น่าจะมองในประเด็นอะไรบ้าง ตั้งแต่เรื่องการวางแผนการจัดระบบของสังคม ระบบกลไกโครงสร้างต่างๆ การจัดกำลังคนบุคลากร หรือประชากร การที่จะร่วมกันดำเนินการหรือสร้างผู้นำที่หลากหลายในสังคม การที่จะทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ หรืออยู่กันอย่างสันติสุข ทำอย่างไร ตลอดจนวิธีการติดตามผล วัดผล เพื่อเอามาวิเคราะห์พิจารณา เอามาคิดต่อว่าควรจะต้องปรับปรุงพัฒนาค้นคว้าอภิวัฒน์ทำให้ดีขึ้นในเรื่องอะไรต่อไปอีก นี่เป็นหลักการกว้างๆของการบริหารสังคม ที่ผมได้นำเสนอ หวังว่าสิ่งที่ได้นำเสนอไป จะเป็นการ

กระตุ้นให้คนมาคิดและวิพากษ์วิจารณ์กัน และช่วยกันคิดค้นพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ที่สำคัญคือดีขึ้นแล้วไปปฏิบัติ ปฏิบัติแล้วมาเรียนรู้จากการปฏิบัติ หวังว่าสิ่งที่นำเสนอจะเป็นการสร้างสันติสุขสันติธรรมในสังคม หรือที่อาจารย์ป๋วยเรียกว่าสันติประชาธรรม ก็น่าจะสอดคล้องกับทิศทางแนวทางของอาจารย์ป๋วย.

๐ ผู้สัมภาษณ์

อาจารย์มีโอกาสทำงานร่วมกับอาจารย์ป๋วยเมื่อไร.

๐ ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

ผมเกี่ยวกับอาจารย์ป๋วยในหลายลักษณะ สิ่งแรกคือการที่เป็นนักเรียนทุนธนาคารแห่งประเทศไทย อาจารย์ป๋วยเป็นผู้ริเริ่มให้ทุนการศึกษานี้ และผมเป็นรุ่นที่ ๑ ท่านให้ความเมตตากรุณาแนะนำ เช่น แนะนำว่าการที่เป็นนักศึกษาหรือกลับมาทำงาน สิ่งที่ควรเน้นย้ำเป็นพิเศษ คือ ความซื่อสัตย์ ความดี ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถด้วย แต่ท่านจะให้น้ำหนักความซื่อสัตย์กับความดีเป็นอันดับหนึ่ง.

ต่อมาพอทำงานแล้วจะไปรับใช้หรือร่วมงานกับอาจารย์ป๋วยไม่ค่อยบ่อยเท่าไร อย่างไรก็ดีเท่าที่ได้เกี่ยวข้องกับอาจารย์ป๋วยก็เห็นชัดว่าท่านเป็นผู้นำ ผู้บริหาร เป็นผู้ใหญ่ที่มีสติปัญญาความสามารถชาญฉลาดสูงมาก มีคุณธรรม ความดีที่หนักแน่นลึกซึ้งกว้างขวางอย่างหาคนจับยาก เป็นแรงบันดาลใจให้คนข้างหลังได้เห็นตัวอย่างและทำตามทำในสิ่งที่ดีที่งาม.

ผมได้มีโอกาสช่วยในกิจกรรมหนึ่งที่อาจารย์ป๋วยริเริ่ม ก็คือ

กิจกรรมของงานมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นความพยายามของอาจารย์ป๋วยที่จะริเริ่มและบุกเบิกงานทางด้านการพัฒนาชนบท ซึ่งอาจารย์ป๋วยเห็นว่ายังได้รับการดูแลไม่เพียงพอ อาจารย์ป๋วยมาตระหนักว่ามันได้แต่โต แต่ในแง่ของการกระจายรายได้ การแก้ปัญหาความยากจน การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม หรือสร้างความเป็นธรรมในสังคมยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เลยคิดริเริ่มตั้งมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย เพื่อที่จะนำร่องการทำงานเชิงพัฒนาที่ทำโดยเอกชน แต่ก็ได้รับการร่วมมือและสนับสนุนจากภาครัฐด้วย ในยุคแรกไม่มีปัญหา ทำไปได้ด้วยดี แต่ในช่วงหลังเกิดวิกฤต ๑๔ ตุลาคม ปี ๒๕๑๖ ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีการตื่นตัวเรื่องประชาธิปไตย และตามมาด้วยเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ปี ๒๕๑๙ ย้อนกลับมายุคเผด็จการ มองว่างานพัฒนาชนบทที่อาจารย์ป๋วยทำ คืองานต่อต้านรัฐบาล งานซึ่งเป็นการแทรกซึมของฝ่ายซ้าย ซึ่งเป็นเหตุให้อาจารย์ป๋วยต้องเดินทางออกนอกประเทศ และงานของมูลนิธิบูรณะชนบทฯ ก็ทรุดลงอย่างมาก.

ขณะนั้นผมอยู่ระดับล่างของธนาคารแห่งประเทศไทย ก็มาช่วยเป็นเลขาจดบันทึก มีโอกาสไปเยี่ยมงานที่พื้นที่จังหวัดชัยนาท ได้ไปนอนในหมู่บ้านได้คุยกับนักพัฒนาก็เริ่มเข้าใจเรื่องบ้าง แต่ยังไม่มากตอนนั้นถือเป็นเรื่องใหม่ ช่วยระดมทุนจากเพื่อนพนักงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อมาสนับสนุนงานที่ทำในชนบท ก็ถือว่าเป็นอาสาสมัครคนหนึ่ง แต่ผลทำให้เกิดความผูกพันขึ้นมาในระดับหนึ่งกับมูลนิธิบูรณะชนบทและงานพัฒนาชนบท ความที่ผมเป็นเด็กชนบท และได้มาเกี่ยวข้องกับงานพัฒนาชนบท จึงเป็นสิ่งที่เข้ากับจริต สิ่งที่คิดอยู่

ในใจและติดตัวมา ภายหลังผมจึงได้ย้อนกลับมาทำงานด้านพัฒนาชนบทเต็มที่.

ส่วนที่ผมมีความเกี่ยวข้องกับอาจารย์ป๋วยอีก คือ เกี่ยวในฐานะเป็นพนักงานแบงค์ชาติ ในฐานะผู้ไปช่วยงานพิเศษ กิจกรรมพัฒนาชนบท และที่เกี่ยวในเชิงอุดมการณ์ หลักการณ์ และแนวปฏิบัติ คือ ในช่วง ๑๕ ปี ที่ผ่านมาที่ผมทำงานด้านพัฒนาชนบท พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม แบบเต็มตัว คือ ลาออกจากธนาคารพาณิชย์ ผมอยู่ที่แบงค์ชาติจนใช้ทุนครบแล้วก็ไปเป็นกรรมการผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอยู่เกือบ ๒ ปี ตอนหลังเกิดความคิดว่าชีวิตนี้จะทำอะไรดี แต่บังเอิญผมคิดว่าสนใจเรื่องสังคมในวงกว้าง รวมทั้งสมัยนั้นได้มีความริเริ่มในความร่วมมือระหว่างรัฐกับธุรกิจ ผมเองเป็นคนที่ชอบเรื่องความร่วมมือ ความสามัคคี การรวมพลังสร้างสรรค์ ก็เลยออกมาทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์อยู่ ๕ ปี ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าใจภาคธุรกิจ ระหว่างนั้นก็กลับมาช่วยงานที่มูลนิธิบูรณะพัฒนาชนบทแห่งประเทศไทย เริ่มต้นเป็นกรรมการ ประธานกรรมการบริหาร ทำไปก็รู้สึกว่าเราน่าจะทำด้านนี้เป็นหลัก เพราะทางธุรกิจก็เรียนรู้พอสมควรแล้ว ความตั้งใจจริงๆไม่คิดจะอยู่ภาคธุรกิจตลอด เพราะมีคนเรียนรู้เยอะอยู่แล้ว และภรรยาก็ทำด้านธุรกิจอยู่แล้วคงไม่ลำบากทางฐานะการเงิน.

หลังจากปรึกษาภรรยาแล้วก็ออกมาเป็นผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะพัฒนาชนบทแห่งประเทศไทยเต็มเวลาเลย หลังจากนั้นก็ทำด้านนี้เรื่อยมา ถึงแม้จะช่วยทำเรื่องกองทุนพัฒนาคนจนในเมือง ต่อมาก็มาช่วยบุกเบิกงานกองทุนพัฒนาชนบท ซึ่งไปฝากให้ธนาคารออมสิน

ดูแล แล้วผมก็ตามไปช่วยดูแลให้ที่ธนาคารออมสิน จนในที่สุดเขาขอให้ผมไปเป็นผู้อำนวยการธนาคารออมสิน โดยมีหลักการว่าช่วยทำให้ธนาคารออมสินเป็นธนาคารเพื่อสังคม ธนาคารเพื่อประชาชน ด้วยหลักการนี้ผมถึงยินดีไปเป็นผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ทำอยู่ ๓ ปี คิดว่าธนาคารออมสินได้แนวทางที่ชัดเจน.

พอดีเกิดสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผมก็เป็นคนช่วยผลักดันอีกเหมือนกัน ซึ่งจะเป็นองค์กรที่จะทำงานด้านฐานรากแท้ๆเลย ทำงานกับชุมชนทั่วประเทศ เป็นขบวนการใหญ่ แต่องค์กรเล็ก ค่าตอบแทนก็น้อย เพราะถือว่าเป็นองค์กรที่ทำงานกับคนจน พอเกิดสถาบันเขามีการสรรหาประธาน ทุกฝ่ายก็ลงมติเป็นเอกฉันท์ ต้องการให้ผมเป็นประธาน ผมเลยลาออกจากธนาคารออมสิน ซึ่งเหลือเวลาอีก ๑๑ เดือนจะเกษียณ ก็ออกมาเป็นประธานสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ตำแหน่งประธาน ไม่ใช่ตำแหน่งบริหาร แต่มีความสำคัญ คือดูแลให้สถาบันนี้เดินไปในทางที่ควรจะเดิน และเกิดผลต่อการสร้างฐานรากของสังคม คือฐานชุมชนให้เข้มแข็ง.

๐ ผู้สัมภาษณ์

แนวความคิดในทางปฏิบัติธรรมของคนรวยกับคนจน ใครจะมีโอกาสปฏิบัติมากกว่ากัน.

๐ ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

คนรวยกับคนจนระดับความทุกข์ไม่ต่างกัน แต่รูปแบบความทุกข์อาจจะต่างกัน คนจนก็มีความทุกข์ว่าเงินไม่พอใช้ จะให้ลูกไปเรียน

ที่ไหน สภาพแวดล้อมกดดัน หรือเกิดความผันผวนด้านเศรษฐกิจ ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจลำบาก นี่คือความทุกข์ของคนจน แต่ความทุกข์ของคนรวย คือจะทำอย่างไรให้รวยขึ้น หรือแข่งขันสู้เขาไม่ได้ หรือมีคนอื่นที่เขาเก่งกว่า หรือว่าสร้างอาณาจักรแล้วล่มสลายไป หรือฐานะร่ำรวยแต่ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ลูกอาจไม่เป็นอย่างที่คาดหวังก็เป็นความทุกข์ของคนรวย ฉะนั้นคนรวยไม่ได้แปลว่าไม่มีความทุกข์ ขณะเดียวกัน คนรวยมีโอกาสแบบหนึ่ง คนจนก็มีโอกาสแบบหนึ่ง โดยเฉพาะโอกาสที่จะปฏิบัติธรรม คนรวยมีโอกาสปฏิบัติธรรม เพราะไม่ต้องวิตกกังวลเรื่องฐานะการเงิน มีเวลา มีอุปกรณ์ที่จะไปปฏิบัติศึกษาธรรม แต่คนจนก็มีโอกาสที่ว่าอยู่กับความทุกข์ความยากอาจจะเห็นสัจธรรม การได้ปฏิบัติธรรมทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นมาได้ ฉะนั้นคนรวยคนจนระดับความทุกข์อาจจะไม่ต่างกัน แต่มีโอกาสไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันในการศึกษาและปฏิบัติธรรม.

๐ ผู้สัมภาษณ์

พลังปัญญา พลังพัฒนา และพลังเมตตา หมายถึงพลังธรรมะหรือไม่.

๐ ดร.ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

เรื่องพลัง ๓ ก็มาจากที่ผมได้ไปเรียนรู้และเอามาปฏิบัติในเรื่องเทคนิคการทำงานแบบรวมพลังสร้างสรรค์ ซึ่งก็ต้องขอบคุณคนที่เป็นต้นคิดซึ่งเป็นชาวอังกฤษ แต่อยู่ที่อเมริกา การตั้งสถาบันเพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการรวมพลัง ที่เขาเรียก เอไอซี ย่อมา.

Applecication   การดูดซับการรับ การชื่นชม

Inferance   การส่งผลออกไป การมีปฏิสัมพันธ์กัน

Control   การกำกับ การควบคุม การจัดการ

ความละเอียดความลึกซึ้งมีมาก แต่จะพูดย่อ ๆ ซึ่งการใช้พลังทั้งสามอย่างถูกจังหวะ ถูกขั้นตอน จะทำให้เกิดพลังร่วม เกิดพลังสร้างสรรค์ร่วมกันอย่างมาก ซึ่งผมเอามาประยุกต์ใช้ และใช้กันเยอะมากในประเทศไทย นอกจากผมก็มีอีกหลายท่าน เช่น น.พ.ประเวศ วะสี ท่านได้มีโอกาสเรียนรู้ ท่านบอกว่าคล้ายธรรมะมากเลย คนที่คิดเขาศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมด้วย แต่คงไม่ลึกซึ้งเท่ากับชาวพุทธที่ศึกษาธรรมะจริง ๆ ในประเทศไทย แต่เขาเข้าใจพอสมควร...

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

จะทำอะไรก็ตาม ถ้าทำด้วยใจสงบแล้วมันสบาย
...แต่ถ้าทำด้วยใจร้อน ใจกระวนกระวาย ก็ย่อมจะมีความทุกข์เกิดขึ้น...

๐

(จากหนังสือ "เรามาศึกษาโลกและชีวิตกันเถิด" หน้า ๒๕๖)

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

เราทุกคนที่เกิดมาอยู่ในโลกนี้
ควรจะมีหน้าที่ประจำไว้สักอย่างหนึ่ง
นอกจากเรื่องอื่น ๆที่เรามีอยู่แล้ว
หน้าที่ที่เราควรทำเป็นประจำก็คือว่า
สิ่งใดที่ส่งเสริมความสงบสุขของมนุษย์ เราควรจะช่วยกันทำสิ่งนั้น
สิ่งใดมันจะเกิดประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย
...เราไม่ควรจะละเว้นในการที่จะทำสิ่งนั้น...

๐

(จากหนังสือ "วันเตือนใจ" หน้า ๕)

ธรรมะวาทะ

พล.ร.ต.น.พ. วิฑูร แสงสิงแก้ว

...ธรรมะ...

คือ ธรรมชาติและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ

...นักบริหาร...

หรือ Excecutive หรือมาจากคำว่า Excecution แปลว่าประหารชีวิต

หน้าที่ของนักบริหาร คือ ต้องรู้จักหน้าที่

สามารถควบคุมและตัดสินใจได้อย่างยุติธรรม

ซึ่งการตัดสินใจนั้นควรจะถูกมากกว่าผิด

นักบริหารต้องมีข้อมูล ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ

เพื่อทำงานให้ล่วงแล้วเสร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์

...สัมภาษณ์...

พล.ร.ต.น.พ. วิฑูร แสงสิงแก้ว

นายกแพทยสมาคม

อ ดี ต ป ลั ด ก ร ะ ท ร ว ง ส า ธ า ร ณ สุ ข

๐ ตามที่ นายอัครวัฒน์ โอสถานุเคราะห์ ได้รับเชิญจากสโมสรโรตารีวัฒนา ให้ร่วมรายการสนทนาธรรมกับแขกรับเชิญของสโมสรฯ ในการประชุมของสมาชิกประจำสัปดาห์ ณ โรงแรมแลนด์มาร์ค ถนนสุขุมวิท แขกรับเชิญประจำ สัปดาห์นี้คือ พล.ร.ต.น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว.

๐ น.พ.วิฑูร ปัจจุบันอายุ ๖๖ ปี เคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงสาธารณสุข และนายกแพทยสภา ถึงแม้ท่านจะเกษียณอายุแล้ว แต่ยังทำงานช่วยเหลือสังคมอยู่หลายด้าน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย.

๐ ตอนเด็กมีความใฝ่ฝันอยากเป็นสถาปนิก แต่ต้องเปลี่ยนความฝันมาเรียนแพทย์ เพราะคุณพ่อ คือ น.พ.ฝน แสงสิงแก้ว อดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องการให้บุตรหนึ่งในสามคนเรียนแพทย์สักคน คุณหมอเลยต้องเรียนแพทย์ตามใจผู้ใหญ่.

๐ ผมเริ่มสนใจธรรมะตั้งแต่เป็นเด็ก เพราะจะตามคุณพ่อไปวัดบวรนิเวศ ไปพบสมเด็จพระมหาวีระวาส ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของคุณพ่อ ท่านมาจากอุบลราชธานี ต้องนั่งพับเพียบระหว่างนั่งฟังท่าน

คุยกับคุณพ่อ พอโตขึ้นก็บวชที่วัดมกุฏกษัตริยารามประมาณ ๓-๔ เดือน ได้เรียนรู้ธรรมะแต่ยังไม่ลึกซึ้งเท่าไร พอสูงอายุขึ้นตอนอายุ ๕๖ ก็เริ่มสนใจธรรมะมากขึ้น โดยเริ่มศึกษาจากหนังสือ หนังสือที่รู้สึกประทับใจมาก ชื่อ นวโกวาท นิพนธ์โดยสมเด็จพระสังฆราช กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นหนังสือที่ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ แนะนำให้ผมอ่าน บอกว่าเป็นหนังสือที่ดีมาก เป็นหนังสือที่รวบรวมธรรมะไว้ร้อยกว่าบท พร้อมคำอธิบายสั้นๆ พิมพ์มาแล้ว ๗๙ ครั้ง ราคาเล่มละ ๒๕ บาท มีขายที่มหามกุฎฯ.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ขอคำจำกัดความของ ธรรมะกับนักบริหาร ตามแนวคิดของท่าน.

๐ พล.ร.ต. น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

เราต้องแยกออกเป็น ๒ คำ ๒ ความหมาย คือ

๑. ธรรม หรือ ธรรมะ ความหมายแรกคือ ธรรมชาติ ความหมายที่สอง คือ หน้าที่ เป็นคำสอนของท่านพุทธทาส ท่านกล่าวว่า ธรรมะคือหน้าที่ และอย่าเห็นแก่ตัว ธรรมะเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องมี

๒. คำว่า บริหาร ภาษาอังกฤษคือ EXCECUTIVE มีรากศัพท์มาจาก EXCECUTION แปลว่าประหารชีวิต คือ ผู้ที่จะเป็นนักบริหาร ข้อแรก ต้องรู้จักหน้าที่ของตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ ซึ่งการตัดสินใจนั้นควรจะถูกมากกว่าผิด ถ้าพบว่าใครทำผิดก็สามารถสั่งประหารชีวิตได้ ผู้ที่เป็นนักบริหารต้องมีข้อมูล ประสบการณ์ มีความ

รับผิดชอบ เพื่อทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น ทางธุรกิจต้องบริหารให้ได้กำไร เป็นข้าราชการต้องรักษาระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นทหารต้องออกรบให้ชนะข้าศึก ทั้งสองข้อต้องรวมกัน ยกตัวอย่างจากหนังสือนวโกวาท มีธรรมะ ๑๐๐ กว่าบท ผมขอกล่าวสัก ๖ บท เป็นธรรมที่กล่าวไว้เมื่อสองพันกว่าปีแล้ว แต่ยังเป็นอมตะ ยังใช้ได้อย่างไม่น่าเชื่อ ดังนี้.

๑. นักบริหารต้องมีความเป็นผู้ใหญ่ และมีธรรมะของผู้ใหญ่ คือ พรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

เมตตา	ให้ความรักความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
กรุณา	อยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
มุทิตา	มีความยินดี ชื่นชม เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ
อุเบกขา	การวางเฉย ไม่มีความยินดีมากไป หรือไม่มีความทุกข์มากเมื่อมีอุปสรรค ให้มองเห็นเป็นเรื่องธรรมดา รอคอยสักระยะแล้วค่อยทำใหม่

๒. นักบริหารต้องมีธรรมะที่นำไปสู่ความเจริญ คือ จักร ๔ ซึ่งเหมือนวงล้อจักรนำไปสู่ความเจริญ มี ๔ ข้อ คือ

๑. ต้องอยู่ในประเทศอันควร คือ อยู่ในที่ที่เหมาะสมของแต่ละคน เช่น เป็นเด็กไปนั่งที่ผู้ใหญ่ก็กระไรอยู่ แต่ถ้าผู้ใหญ่ไปนั่งที่ของเด็ก นั่นก็ไม่สมควร เช่น สมัยผมเป็นปลัดกระทรวงฯ ไปงานศพที่วัดชลประทานฯ เห็นท่านปัญญาเทศน์อยู่ ผมแอบไปนั่งข้างหลัง พอท่านเห็นผมก็พูดว่าเป็นผู้ใหญ่อย่าไปนั่งข้างหลัง ให้นั่งข้างหน้า นั่นคือเราควรอยู่ในประเทศอันควร ท่านปัญญาบอกผมตั้งแต่นั้นมาเลย.

๒. คบคนดี มีกัลยาณมิตร แนะนำไปในสิ่งที่ดีมีความเจริญ แต่เราต้องทำดีกับคนอื่นก่อน ก่อนที่คนอื่นจะทำดีกับเรา

๓. ปฏิบัติธรรมที่ทำแล้วไม่เสื่อม ๗ ประการ คือ คบคนดีมีศีลธรรม ไม่โลภ, ไม่อยากมีอำนาจที่ผิดปกติ, ให้เคารพเชื่อฟังหัวหน้า อยู่ในระเบียบของสังคม, ให้เข้าประชุมพร้อมกัน, หมั่นประชุมเป็นเนืองนิจ

๔. คือทิศ ๖ หน้าที่ของผู้บริหารที่มีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา คือ ให้งานที่เหมาะสม, ทำดีให้ยกย่อง, เจ็บป่วยต้องดูแลรักษา, ให้รางวัลเมื่อทำความดี และมีความเห็นใจ ให้มองคนในด้านดีไว้ก่อน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ขอทราบว่า แพทยสภาและแพทยสมาคม มีความแตกต่างกันอย่างไร.

๐ พล.ร.ต. น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

แพทยสมาคมก่อตั้งมาเป็นเวลา ๘๑ ปีแล้ว มีหน้าที่สนับสนุนให้วิชาการแก่แพทย์ รวมตัวกันทำประโยชน์ให้กับประชาชน ส่วนแพทยสภาตั้งมาน้อยกว่า ๓๐ ปี มีหน้าที่ตามกฎหมาย ควบคุมแพทย์ให้ดูแลรักษาประชาชนให้อยู่ในกฎหมาย เป็นฝ่ายประชาชน คอยเข้มงวดกับแพทย์ที่ผิดจรรยาบรรณ หน้าที่ไม่เหมือนกัน.

๐ ผู้สัมภาษณ์

แพทย์ส่วนใหญ่จะมีไอคิวสูง คือมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก ท่านเคยทำงานทั้งสองสมาคม มีวิธีบริหารบุคคลเหล่านี้อย่างไรครับ.

๐ พล.ร.ต. น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

พวกเขาจะมีอิสระคือเก่งกันทุกคนเลยครับ ลืมที่พระพุทธเจ้าสอนมีเหมือนกัน เวลาที่ประชุมแล้วต้องฟังประธาน แต่โดยทั่วไปพูดกันรู้เรื่อง แต่ถ้ามีบางคนที่พูดกันไม่รู้เรื่อง ต้องใจเย็นครับ การทำให้ใจเย็น ก็มีการฝึกสมาธิ และขึ้นอยู่กับอายุด้วย ถ้าอายุยังน้อยก็อารมณ์ร้อน.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ขอความกรุณาเล่าความทรงจำเกี่ยวกับสมเด็จย่าครับ.

๐ พล.ร.ต. น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

ผมมีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จย่าครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งตอนนั้นผมเป็นแพทย์อยู่ที่โรงพยาบาลทหารเรือ สัตหีบ ทรงเสด็จไปเยี่ยมที่เรือนคนไข้ และได้เข้าเฝ้าอีกครั้งที่แม่ฮ่องสอน ซึ่งท่านทรงมีความเมตตามาก กลับมาท่านหาทุน หาเครื่องมือแพทย์ให้โรงพยาบาล รัฐบาลก็ออกเงินสร้างโรงพยาบาลใหม่ให้ หลังจากนั้นก็มีโอกาสรับใช้อีกหลายครั้งในหลายสิบปี มีเรื่องที่ผมมีความประทับใจในพระองค์มากที่สุด และทำให้นึกถึงคือความคิด หรือจิตสำนึกว่ามันวัดจากคำพูดเพียงไม่กี่คำเท่านั้น.

วันหนึ่งผมพาชายอเมริกันผิวดำ ชื่อ Mr. Fawatserton ซึ่งเป็นนายกสมาคมวางแผนครอบครัวของอเมริกา ไปเข้าเฝ้าที่พระตำหนักทักษิณ จังหวัดนราธิวาส ตอนเข้าเฝ้าสมเด็จพระธิดาก็ประทับอยู่ด้วย เขาถามผมว่าจะกราบทูลอย่างไรดี ผมตอบว่าผมก็ไม่รู้เหมือนกัน แล้วบอกเขาไปว่า คุณก็คุยไปแล้วถามท่านว่าจะช่วยอะไรท่านได้บ้าง เขาก็ทำตามผม เขาทูลถามสมเด็จย่าว่า จะช่วยอะไรท่านได้บ้าง **สมเด็จย่า ตรัสว่าขอบคุณ ไม่ต้องช่วยหรอก ขอบคุณที่มาเยี่ยม เราทำงานอย่างเดียวกัน คุณก็ทำให้คนด้อยโอกาสที่ประเทศของคุณ เราก็ทำอย่างเดียวกันในประเทศไทย ทำอย่างเดียวกัน ไม่ต้องช่วยหรอก** ผมฟังแล้วขนลุก พระองค์ท่านมีจิตใจสูง และไม่ทรงขอ.

๐ ผู้สัมภาษณ์

คนไข้ที่กำลังจะเสียชีวิต แพทย์ทราบดี แต่ไม่ยอมบอกคนไข้ ญาติก็ไม่บอก จริงๆแล้วทางปฏิบัตินั้น ควรบอกความจริงกับคนไข้หรือไม่.

๐ พล.ร.ต. น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

ส่วนใหญ่คนใกล้ตายจะมีสติน้อย เช่น นอนป่วยในไอซียูเป็นเวลานาน คำถามนี้มักจะมาจากญาติเป็นส่วนมาก ก็มีท่านนักวิชาการส่วนมากให้บอกความจริง แต่สำหรับผม ในฐานะที่เป็นหมอรักษาอยู่หรือให้ไปช่วยดูผู้ป่วยที่อาการหนักๆ ผมจะไม่พูด จะบอกว่ามีหวัง มีความหวังไปตลอด นี่ก็เป็นเหตุผลว่าทำไมไม่บอก.

ถ้าเขาถามเรา ในฐานะแพทย์เป็นผู้ที่รู้มากที่สุดในเรื่องนี้ แล้ว

ไปบอกว่าตาย ก็ตายแน่ เพราะเชื่อแพทย์มากที่สุด คนอื่นบอกก็อาจยังไม่เชื่อ เราตอบแบบนี้เขายังพอมีความหวัง คือจะให้ความหวังและกำลังใจ.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ช่วงชีวิตตอนไหนของท่านที่มีความสุข และความอิ่มเอิบในธรรมมากที่สุด

๐ พล.ร.ต. น.พ.วิฑูร แสงสิงแก้ว

ผมคิดว่าหลายช่วง ช่วงเด็กก็ไม่มีอุปสรรคอะไร ตอนที่เรียนจบก็ดีใจที่ได้ทำอะไรสำเร็จ พออายุมากขึ้น ผมคิดว่าใครที่เคยมีบุญคุณกับเรา เช่น ครูบาอาจารย์ เราได้ตอบแทนพระคุณก็จะเป็นกุศลสูงสุด เราเป็นตัวเป็นตนขึ้นมาได้ เช่น โรงเรียนเก่า อาจารย์เก่าๆ ทุกท่าน เราควรหาโอกาสไปกราบท่าน หรือเราเคยไปทำงานที่ไหนมาแล้วยังไม่ดี เรามีโอกาสไปพัฒนาอะไรได้ก็ควรทำ เพราะความกตัญญูเป็นสิ่งสำคัญที่สุด...

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

อาจารย์ วศิน อินทสระ

มีหลายวิธีที่ผมแนะนำลูกศิษย์
และผู้ที่มาปรึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ทุกข์
นั่นคือบอกว่าเขาว่าไม่เป็นไร ช่างมันเถอะ
คิดแค่นี้ความทุกข์จะหล่นหายไปเอง
แต่ละคนใช้เวลาไม่เท่ากัน แล้วแต่คนและความทุกข์ที่สะสมกันอยู่
ว่าเกาะอยู่มาก หรือเบาบางแค่ไหน
รางวัลที่ประเสริฐ ที่สุดของมนุษย์คือการมีชีวิตที่สงบสุข
อันนี้เป็นรางวัลอันประเสริฐของมนุษย์
ในคำตอบหนึ่งของในหลาย ๆคำตอบ อาจมีคำตอบอื่นอีก.

...สัมภาษณ์...

อาจารย์ วศิน อินทสระ

นักปราชญ์แห่งพระพุทธศาสนา
อาจารย์ประจำที่มหามกุฎราชวิทยาลัย

๐ ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนพระภิกษุสงฆ์อยู่ที่มหามกุฎราชวิทยาลัย เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากมายเกี่ยวกับงานเขียนหนังสือธรรมะอันทรงคุณค่ามาแล้วประมาณ ๑๐๐ กว่าเล่ม เช่น เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา, โยนิโสมนสิการ, หลักการเวียนว่ายตายเกิด, คติชีวิต, ธรรมสำหรับผู้สูงอายุ, ผู้สละโลก, ปปัญจธรรม ฯลฯ เรื่องที่ผู้อ่านมีความประทับใจมาก และเป็นที่ยอมรับระดับโลกคือเรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา โดยได้รับเกียรติเอ่ยอ้างถึงในหนังสือ Encyclopedia ในส่วนที่ว่าด้วยวรรณคดีของโลกในศตวรรษที่ ๒๐ หนังสือเล่มนี้ได้รับเกียรติตีพิมพ์หลายครั้ง เป็นจินตนิยายสมัยพุทธกาล อิงหลักธรรมะสำหรับพุทธศาสนา.

๐ ท่านเป็นนักปราชญ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แห่งสภาการศึกษามหามกุฎราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา มาเป็นเวลา ๔๐ ปีแล้ว นอกจากนี้ท่านยังเป็นอาจารย์พิเศษสอนธรรมะให้กับสถานศึกษาต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนราชินี ฯลฯ เป็นต้น.

นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้บรรยายธรรมทางสถานีวิทยุอีกหลายแห่ง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ โดยเป็นผู้บรรยายเอง บางครั้งอ่านหนังสือธรรมะผลงานของท่าน หรืออัดเทปคำบรรยายของท่านไปออกอากาศ ในช่วงรายการที่ออกอากาศเวลาดึกมากๆ เช่นช่วงเวลาหลังเที่ยงคืนตามสถานีวิทยุ ดังนี้.

วันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๐๙.๓๕-๑๐.๐๐ น.

ทางสถานีวิทยุ พล. ๑ AM ๑๔๒๒

ชื่อรายการธรรมะและทัศนะชีวิต

วันพฤหัสบดี เวลา ๒๔.๐๐-๐๒.๐๐ น.

สถานีวิทยุ อสมท. FM ๑๐๐.๕

ชื่อรายการธรรมะร่วมสมัย

วันศุกร์ เวลา ๐๘.๐๐-๘.๓๐ น. สถานีวิทยุ รด. ๗๔๗

ทางสถานีวิทยุ พล. ๑ AM ๑๔๒๒

ชื่อรายการธรรมะและทัศนะชีวิต

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๗๗ ที่จังหวัดสงขลา ปัจจุบันอายุ ๗๐ ปี เป็นบุตรของ คุณพ่อเอียด และคุณแม่เกลือน อินทสระ มีพี่น้องรวม ๖ คน อายุ ๕ ขวบ สูญเสียคุณพ่อคุณแม่ ในปีเดียวกัน สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ พออายุ ๑๓ ปี ติดตามพระพี่ชายเข้ามาเรียนหนังสือต่อที่กรุงเทพฯ.

ปี พ.ศ. ๒๔๙๐

บวชเป็นสามเณร ที่วัดบุปผาราม มีท่านเจ้าคุณพระอโนมคุณมุนี เป็นพระอุปัชฌาย์.

ปี พ.ศ. ๒๔๙๗

จบการศึกษานักธรรมตรี โท และเอก พร้อมเปรียญ ๗ ประโยค ภายในเวลา ๗ ปี การเรียนนักธรรมตรี โท เอก และเปรียญ ๗ ประโยค ต้องเรียนควบคู่กันไป คือ

ต้องสอบนักธรรมตรีได้ก่อน ถึงจะมีสิทธิ์สอบเปรียญ ๓ ประโยค

ถ้าจะสอบเปรียญ ๔ ต้องสอบนักธรรมโทได้ก่อน

ถ้าสอบนักธรรมโทได้แล้ว ถึงจะมีสิทธิ์สอบเปรียญ ๔, ๕, ๖

ถ้าจะสอบเปรียญ ๗ ต้องสอบนักธรรมเอกให้ได้ก่อน.

ปี พ.ศ. ๒๕๐๑

บวชเป็นพระที่วัดบุปผาราม เมื่ออายุได้ ๒๐ ปี มีท่านเจ้าคุณพระอโนมคุณมุนีเป็นพระอุปัชฌาย์ เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะศาสนศาสตร์ ที่มหามกุฎราชวิทยาลัย หลักสูตร ๗ ปี รุ่นที่ ๑๐.

ปี พ.ศ. ๒๕๐๗

จบการศึกษาได้รับปริญญาตรี ศาสนศาสตร์บัณฑิต จากมหามกุฎราชวิทยาลัย.

ปี พ.ศ. ๒๕๐๘

ลาสิกขาเพื่อไปรับราชการทหาร เมื่ออายุได้ ๓๐ ปี โดยเป็นอาจารย์สอนวิชาศีลธรรม ที่โรงเรียนเตรียมทหาร อัตราเงินเดือน ๗๕๐ บาท สอนที่นี่เป็นเวลา ๔ ปี ในช่วงตอนเย็นจะไปสอนที่มหามกุฎราชวิทยาลัยด้วย.

ปี พ.ศ. ๒๕๑๒

ลาออกจากราชการทหาร

เพื่อไปศึกษาต่อด้านศาสนาที่ประเทศอินเดีย.

ปี พ.ศ. ๒๕๑๓

ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ ประเทศอินเดีย เมืองพาราณสี คณะปรัชญา.

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕

จบการศึกษาปริญญาโท ด้านปรัชญา จากประเทศอินเดีย หลังจากนั้นเข้าทำงานที่หอสมุดแห่งชาติ อัตราเงินเดือน ๑,๖๐๐ บาท ตำแหน่งวิทยากรโท ทำอยู่ ๖ เดือน จึงขอลาออก.

ปี พ.ศ. ๒๕๒๖

เป็นอาจารย์ที่มหามกุฎราชวิทยาลัย จนถึงปัจจุบัน.

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพุทธศาสตร์ จากมหามกุฎราชวิทยาลัย เป็นรุ่นที่ ๒ รุ่นแรกผู้ที่ได้รับคือ ท่านอาจารย์ชูชีพ ปุญญานุภาพ.

๐ มหามกุฎราชวิทยาลัยก่อตั้งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ได้ทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า **มหามกุฏราชวิทยาลัย** โดยความดำริเริ่มของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ครั้งดำรงพระยศ เป็นพระเจ้าน้องยาเธอ โดยมีพระราชประสงค์เพื่อเป็นที่เล่าเรียนศึกษา พระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณร พระราชทานทรัพย์บำรุงปีละ ๖๐ ชั่ง (๔,๘๐๐ บาท) เป็นประจำทุกปี.

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้มีคำสั่งตั้งสภาการศึกษา มหามกุฏ ราชวิทยาลัย เปิดการศึกษารุ่นแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ โดยมีท่าน เจ้าคุณสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ นายกกรรมการมหามกุฏราชวิทยาลัย ทรงเป็นผู้ออกคำสั่ง มีพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเทพมุนี (ผิน สุวโจ) ผู้อำนวยการมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการสภา การศึกษา และ ท่านสุชีโว ภิกขุ (อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ) เป็น เลขาธิการสภาการศึกษา ฯ รูปแรก อาจารย์ที่สอนมีท่านเจ้าคุณพระ ญาณวโรดม ยังมีชีวิตอยู่ อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ เสียชีวิตแล้ว.

และในปี ๒๔๙๐ ที่วัดมหาธาตุ เปิดสอนในรูปของมหาวิทยาลัย นับเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งแรกของประเทศไทย ชื่อ มหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย.

๐ ด้วยความที่เป็นคนที่มีอุปนิสัยที่มุ่งมั่น และชอบในทาง วิชาการ ธรรมะ และปรัชญา จึงมีความพากเพียรที่จะศึกษาค้นคว้า สิ่งเหล่านี้โดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย เหมือนขุดทอง ยิ่งขุดยิ่งพบสิ่งที่มีค่า และมีความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย ถ้าเราได้เพิ่มพูนความรู้ทุกวัน เมื่อบวชเป็นสามเณร ได้อ่านหนังสือพระพุทธศาสนาเล่มแรก คือ พุทธ ศาสนสุภาษิต ซึ่งทางคณะสงฆ์บังคับให้เรียนอยู่ในหลักสูตร เกิดความ

ประทับใจและความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดความตั้งใจและอยากจะเรียนรู้ให้มากขึ้น จึงตั้งอกตั้งใจเรียนอย่างเดียว สามารถจบนักธรรมตรี โท เอก และเปรียญ ๗ ประโยค ภายใน ๗ ปี ในช่วงที่บวชเป็นสามเณร.

๐ ด้านชีวิตครอบครัว แต่งงานเมื่ออายุ ๓๔ ปี ช่วงที่เป็นอาจารย์สอนอยู่ที่โรงเรียนเตรียมทหาร มีท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นประธานในพิธี เนื่องจากมีความคุ้นเคยกับท่านอาจารย์สัญญา ตั้งแต่เป็นพระนักศึกษาที่มหามกุฏราชวิทยาลัย และไปบรรยายธรรม วิชาพระพุทธศาสนาที่พุทธสมาคม ขณะนั้นท่านอาจารย์สัญญาท่านเป็นนายกพุทธสมาคม ฯ โดยท่านจะมานั่งฟังทุกเย็นวันพุธที่ผมไปบรรยาย และเมื่อลาสิกขาบทแล้วเคยไปช่วยงานที่พุทธสมาคม ฯ.

ภรรยาชื่อ คุณสมจิต นามสกุลเดิม นุ่มบุญนำ อดีตเป็นอาจารย์สอนที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ปัจจุบันเสียชีวิตแล้วด้วยโรคมะเร็งตับ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๖ มีบุตรชาย ๒ คน จบการศึกษาระดับปริญญาโททั้งคู่ คนโตชื่อ รัตน์ อายุ ๓๓ ปี เป็นอาจารย์สอนอยู่ที่ราชภัฏสวนดุสิต บุตรชายคนที่สอง ชื่อ โรจน์ อายุ ๒๘ ปี ทำงานที่บริษัทการบินไทย.

๐ ด้านการทำงานที่ผ่านมา หลังจากกลับจากประเทศอินเดีย เริ่มงานครั้งแรกที่หอสมุดแห่งชาติในตำแหน่งวิทยากรโทประจำห้องศาสนาและปรัชญา โดยการอุปถัมภ์ของ น.อ.สมภพ ภิรมย์ อธิบดีกรมศิลปากร และเป็นผู้บังคับบัญชาหอสมุดแห่งชาติในสมัยนั้น เนื่องจากรู้จักกับ น.อ.สมภพ ตั้งแต่สมัยสอนอยู่ที่โรงเรียนเตรียมทหาร และ น.อ.ภิรมย์อ่านหนังสือพระอานนท์พุทธอนุชา หลังจากนั้นก็พบกันที่

อินเดีย ช่วงที่ไปเยี่ยมนักเรียนไทยที่นั่น ทำให้มีความคุ้นเคยกันมากขึ้น พอกลับจากอินเดียก็ไปหา ถามท่านว่าทำงานที่ไหน ตอบว่ายังไม่ได้ทำ แต่มีความสนใจงานที่หอสมุดแห่งชาติ ท่านก็เขียนจดหมายถึงผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ แต่ต้องมีการสอบตามธรรมเนียม พอทำได้สักพักก็ค้นพบว่าไม่ใช่ทางของเรา ขอลาออก แต่ผู้อำนวยการคัดค้านไว้เพราะว่าท่านอธิบดีจะไม่สบายใจ เลยทำอยู่จนครบ ๖ เดือน ก็ขอลาออกเมื่ออายุ ๓๗ ปี.

๐ ที่มหามกุฏราชวิทยาลัย มีความผูกพันกับผมมาก โดยเป็นผู้บรรยายธรรมสมัยเป็นพระนักศึกษา หลังจากลาสิกขาแล้วเป็นทหารและทำงานที่หอสมุด ตอนเย็นจะไปบรรยายทุกเย็น จนถึงปัจจุบันจะมีที่ขาดไปคือตอนที่ไปศึกษาต่อที่ประเทศอินเดีย ๒ ปีเท่านั้น เพราะมีความสุขใจที่ได้ให้ความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และทำงานกับพระไม่มีปัญหาด้วย.

๐ สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ ขณะนั้นท่านเป็นอธิการบดีมหามกุฏราชวิทยาลัย ท่านทราบว่าลาออกจากหอสมุดแห่งชาติแล้ว ท่านถามว่าจะไปทำงานที่ไหน บอกว่ายังไม่ทราบ ท่านเลยให้เป็นอาจารย์ประจำที่มหามกุฏราชวิทยาลัย ผมมีความคุ้นเคยกับท่านตอนที่ศึกษาอยู่ที่อินเดีย ท่านไปเรียนปริญญาเอก ส่วนผมเรียนปริญญาโท.

๐ เริ่มงานเขียนเมื่ออายุได้ ๒๙ ปี หนังสือเล่มแรกที่เขียนชื่อแสงเทียน โดยเขียนเป็นตอนๆลงในหนังสือศุภมิตร และพิมพ์รวมเล่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งผมเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ศุภมิตรเป็นเวลา ๑๐ กว่าปีแล้ว.

หลังจากนั้นก็มีผลงานออกมาเรื่อยๆ เขียนทีละเล่ม แต่ใน

ระยะหลังนี้มีปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ได้เขียน เป็นงานพิมพ์ที่ถอดจากเทปที่พูดออกอากาศทางสถานีวิทยุต่างๆ แล้วนำมาพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์ครั้งละหลายๆเล่ม.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ด้านธรรมะ เวลาคนมีความทุกข์ ควรทำอย่างไรครับ.

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ

มีหลายวิธีที่ผมแนะนำลูกศิษย์และผู้ที่มาปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องทุกข์ นั่นคือบอกว่าเขาว่าไม่เป็นไร ช่างมันเถอะ คิดแค่นี้ความทุกข์จะหล่นหายไปเอง แต่ละคนใช้เวลาไม่เท่ากัน แล้วแต่คน และความทุกข์ที่สะสมกันอยู่ว่าเกาะอยู่มาก หรือเบาบางแค่ไหน รางวัลที่ประเสริฐที่สุดของมนุษย์คือการมีชีวิตที่สงบสุข อันนี้เป็นรางวัลอันประเสริฐของมนุษย์ในคำตอบหนึ่งของในหลายๆคำตอบ อาจมีคำตอบอื่นอีก.

๐ ผู้สัมภาษณ์

มีตอนหนึ่งของหนังสือคติชีวิตที่ท่านเขียนว่า มองระยะสั้นแล้วเป็นประโยชน์ แต่ถ้ามองระยะยาวแล้วไม่มีประโยชน์ หมายความว่าอย่างไรครับ.

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ

ที่ว่ามองระยะสั้นแล้วเป็นประโยชน์ แต่มองในระยะยาวแล้วไม่เป็นประโยชน์ในเรื่องนี้มีนิทานอยู่หลายเรื่อง แต่ขอเล่าสักเรื่องหนึ่ง

คือ มีลูกศิษย์ไปเรียนวิชากับอาจารย์ วันหนึ่งอาจารย์เรียกมา และบอกว่า มีวิชาหนึ่งที่ดีมาก เธอจะเรียนไหม ลูกศิษย์ถามว่าวิชาอะไร อาจารย์บอกว่าวิชาเสกเหล็กให้เป็นทอง ลูกศิษย์ถามว่าจะเป็นทองอยู่นานเท่าไร อาจารย์บอกว่า ๕๐๐ ปี ลูกศิษย์บอกว่า ถ้าอย่างนั้นผมไม่เรียน อาจารย์ก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้นเธอเรียนสำเร็จแล้ว.

อาจารย์ถามเหตุผลลูกศิษย์ว่าทำไมไม่ยอมเรียน ลูกศิษย์บอกว่า ถ้ามันเป็นทองอยู่ ๕๐๐ ปี และทองเปลี่ยนมือไปเรื่อย ๆ พอถึง ๕๐๐ ปี ทองกลับเป็นเหล็ก มันไปอยู่ในมือของใคร คนนั้นก็แย่ ฉะนั้นมองในระยะยาวแล้วมันเป็นโทษต่อคนรุ่นต่อไป ผมจึงไม่เรียน.

อาจารย์จึงบอกว่า เธอสำเร็จแล้ว เพราะต้องการจะทดลองลูกศิษย์ว่ามีภูมิธรรมแค่ไหน ก็แสดงว่าลูกศิษย์มีภูมิธรรมสูง มีวิสัยทัศน์ที่ดี เห็นแก่ผู้อื่น มองในระยะยาว ถ้าเป็นทางโลก พอเสกทองก็ต้องการทันที ไม่คิดถึงผู้อื่น.

๐ ผู้สัมภาษณ์

หนังสือเล่มหนึ่งท่านเขียนว่า Doing without doer มีความหมายอะไรครับ.

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ

อันนี้ค่อนข้างสูง คือว่า คนทำความดีโดยไม่คิดว่าตัวเองเป็นผู้ทำ ตรงกับเรื่องสุญญตาของคำสอนทางพุทธศาสนา และก็มีสุภาษิตที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันของภาษาบาลีว่า การโก น กิริยา ววิชชติ การกระทำมีอยู่แต่ผู้กระทำไม่มี หมายความว่าละลายตัวตนให้เป็น

สุญญตา และก็ไปตรงกับสุภาษิตฝรั่งที่ว่า Doing without doer มีแต่การกระทำ แต่ไม่มีผู้กระทำ เช่น เราไปทำความดีกับใคร มนุษย์ถือว่าเป็นการทำความดี แต่ว่าไม่คิดเป็นเจ้าบุญนายคุณว่าเรานั่นเป็นผู้ทำทำนองนี้ ผมยังชอบอีกเรื่อง คือ น้ำ ซึ่งทำความดีแล้วไหลลงต่ำ คือปกติน้ำจะชำระล้างสิ่งต่าง ๆ สมมติเราอาบน้ำ เราตักน้ำอาบตั้งแต่หัวถึงเท้าน้ำช่วยล้างได้หมด แต่มันก็ไหลลงต่ำ ตามปกติเป็นอย่างนั้น ฉะนั้นคนที่จะทำความดีให้ยั่งยืน และทำความดีให้คนอื่นสบายใจ ต้องเป็นคนที่อ่อนน้อมถ่อมตน เหมือนว่าอยู่ในที่ต่ำแต่ทำอย่างสูง Plan living hight doing คืออยู่อย่างธรรมดา แต่มีการกระทำอย่างสูง ต้องคิดสูงก่อนแล้วจึงจะกระทำ แต่ปัจจุบันคนจะอยู่อย่างสูงแต่มีการกระทำที่ต่ำ.

๐ ผู้สัมภาษณ์

ในหนังสือธรรมะสำหรับผู้สูงอายุ กล่าวว่า แม้จะเนรมิตภูเขาใหญ่ให้เป็นทอง ยังไม่พอกับความต้องการของคนๆเดียว ทำอย่างไรคนถึงจะรู้จักคำว่า พอ.

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ

ต้องคิดว่าทรัพย์สินสมบัติภายนอกเป็นสิ่งที่มีค่าน้อยกว่าการแสวงหาคุณงามความดี กว่าการแสวงหาสันติสุข กว่าการแสวงหาธรรมเทียบกันดู ทรัพย์สินสมบัติภายนอกกับคุณสมบัติภายใน เห็นว่าการแสวงหาธรรมมีคุณค่าสูงกว่ากันมาก ถ้าแสวงหาสิ่งภายนอกเท่าไรก็ไม่พอ อย่างที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า แม้จะเนรมิตภูเขาใหญ่ให้เป็นทองทั้งภูเขา ก็ยังไม่พอกับความต้องการของคนเพียงคนเดียว และ

ท่านตรัสอีกว่า แม้ฝนจะตกลงมาเป็นกหาปนะ และฝนตกลงมาเป็นเงินเป็นทองยังให้คนอิ่มไม่ได้ มันมีแต่จะแย่งกันฆ่ากันตาย เช่น หนังเรื่องขุมทองแม็คแคนน่านั้นแหละ มีภูเขาทองคนก็ไปกัน พอไปพบเข้าจริงๆก็มีการฆ่ากัน ฉะนั้นให้ธรรมะดีกว่า พระพุทธเจ้าท่านตระหนักเรื่องนี้ดี ท่านถึงไม่ยอมครองราชย์ แต่มาแจกธรรมะให้กับมนุษย์.

๐ **ผู้สัมภาษณ์**

หัวใจของพระพุทธศาสนา มีอะไรบ้างครับ.

๐ **อาจารย์วศิน อินทสระ**

มีหลายเรื่อง แต่ละเรื่องก็เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาได้ เช่น เรื่องของอริยสัจ ๔, เรื่องปฏิจจสมุปบาท, เรื่องไตรลักษณ์ เรื่องหลักกรรมก็ได้ เรื่องสุญญตาก็ได้ หลายเรื่องเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาได้ ทีนี้ถ้าคนถามว่าทำไมมีหลายหัวใจ มันไม่เหมือนกับหัวใจคน เพราะธรรมะจะโยงถึงกันได้หมดทุกหัวข้อที่กล่าวมา.

๐ **ผู้สัมภาษณ์**

ความสันโดษมีกี่ระดับครับ.

๐ **อาจารย์วศิน อินทสระ**

ความสันโดษอย่างน้อยมี ๓ ชนิด

๑. *สันโดษ* พอใจตามที่ได้ เรียก ยถาลาภสันโดษ ได้เท่าไรพอใจเท่านั้น

๒. *สันโดษ* พอใจตามกำลัง เรียก ยถาพลสันโดษ มีกำลังเท่าไรพอใจเท่านั้น
๓. *สันโดษ* พอใจตามสมควร เรียก ยถาสารุปปสันโดษ พอใจตามสมควรแก่ตน บางอย่างเราได้มาโดยชอบธรรม แต่มันไม่สมควร ก็ไม่เอา เพราะที่เขาให้ถ้าดูแล้วไม่สมควรรับก็ไม่รับ.

สันโดษนี่เป็นธรรมที่ดีมากสำหรับการป้องกันการทุจริตและคอรัปชั่นทุกรูปแบบ ช่วยปัญหาทางเศรษฐกิจได้มาก ถ้าคนมีสันโดษ เพราะว่ามันป้องกันคอรัปชั่น ซึ่งเป็นสิ่งร้ายในสังคม ทำให้เราลงทุนสูญเปล่ากับคนไม่สันโดษเยอะ เหมือนเหล็กดัดมันป้องกันขโมย ถ้าไม่มีขโมยก็ไม่ต้องมีเหล็กดัด เราก็ไม่ต้องลงทุนกับเรื่องนี้ เศรษฐกิจก็ไม่ต้องสูญไปกับเรื่องที่จะป้องกันขโมย เพื่อป้องกันคนไม่สันโดษ สันโดษเป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องควบด้วยสัมมาวายามะ ความเพียรชอบ.

๐ ผู้สัมภาษณ์

หนังสือเรื่อง ชีวิตกับความรักของอาจารย์เขียนว่า ผู้มีความสมบูรณ์ในตน จึงไม่ปรารถนาความรักหรือสิ่งที่รัก หมายความว่าอย่างไรครับ.

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ

เพราะว่าส่วนมากนั้น คนต้องการความรักเพื่อมาสนองความต้องการของตน หรือต้องการสิ่งที่รักก็เพื่อมาทำให้เต็มตามความปรารถนาของตน คือหมายความว่ายังขาดอยู่ แต่ถ้าเมื่อใดมี Sense

complement มีความสมบูรณ์ในตนเต็มอิ่มก็ไม่จำเป็นต้องมีอะไร ที่จริงวิถีแห่งความรักคนเรา ถ้าจะให้ไม่มีทุกข์ เรื่องความรักต้องคิดว่าเราจะให้ความรักแก่ผู้อื่น โดยที่เราไม่ต้องการความรักตอบแทน เขาจะรักหรือไม่รักก็ช่างเถิด แต่ว่าเราจะ Run ความรักให้ เพื่อให้เขามีความสุข ถ้าเป็นเพื่อนกัน เราคิดว่าทำอย่างไรหนอ เราจะเป็นเพื่อนที่ดีของใครสักคนแทนการหวังว่า ไฉนหนอจะมีใครสักคนมาเป็นเพื่อนที่ดีของเรา แต่เรากลับคิดว่าทำอย่างไรเราจึงจะเป็นเพื่อนที่ดีของใครสักคนหนึ่ง เราไม่คาดหวังว่าเขาจะต้องมาเป็นเพื่อนที่ดีของเรา มันเป็นเรื่องของเขาเอง.

○ **ผู้สัมภาษณ์**

จิตที่ให้ ดีกว่าจิตที่รับ เป็นความจริงมากน้อยแค่ไหน.

○ **อาจารย์วศิน อินทสระ**

จิตที่คิดจะให้ กับจิตที่คิดจะรับ คือ ไม่เห็นแก่ตัว พูดสั้นๆก็คือ ไม่เห็นแก่ตัว แต่ถ้าคิดแต่จะรับมันก็เห็นแก่ตัว ทีนี้คนที่เห็นแก่ตัวเป็นคนที่ไม่สะอาด อย่างพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า อัตตถปัญญา อะสุจีมนุสสา คนที่เห็นแก่ตัวนั้นเป็นมนุษย์ที่ไม่สะอาด เพราะฉะนั้นเราก็พยายามลดละความเห็นแก่ตัว สังคมจะดีขึ้นมาก ถ้าจะรักก็รักอย่างไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งปฏิบัติยาก แต่ว่าปฏิบัติได้.

○ **ผู้สัมภาษณ์**

คุณและโทษของความรัก มีมากน้อยแค่ไหนครับ.

๐ อาจารย์วศิน อินทสระ

โทษมันมีเยอะ เห็นๆกันอยู่ เพราะว่ารักไม่เป็น แต่คุณของความรักก็มีอยู่ ถ้ารักเป็น และดำเนินความรักให้เหมาะสม การที่จะให้มีความรักนี้ไม่ยากเท่ากับการดำเนินความรัก การดำเนินความรักนี่ยากกว่า เพราะเราต้องใช้คุณสมบัติเยอะในการให้ความรักดำเนินไปได้โดยสะดวก โดยมีปัญหาน้อยที่สุด วิธีการดำเนินความรักให้สวยงาม ต้องไม่เห็นแก่ตัว คือ ถ้าเป็นคนที่ใจสูงก็จะไม่เบียดเบียนคนที่เรารัก ไม่ว่าจะโดยประการใด เราก็ไม่เบียดเบียน คือ ยอมทนทุกข์ทรมานเสียเอง ดีกว่าที่จะไปทำความผิด ยอมทนทุกข์ทรมานเพราะการกระทำผิดของผู้อื่นดีกว่าไปทำความผิดเสียเอง เช่น อยู่กับใครเมื่อเขาทำความผิดต่อเรา เราก็ยอมทุกข์ดีกว่าไปทำร้ายเขา

สุภาษิตทางจริยศาสตร์เขามีว่า Suffer wrong than doing wrong แปลว่ายอมทนทุกข์เสียเองเพราะการกระทำผิดของผู้อื่น ดีกว่าเราไปทำผิดเสียเอง เช่น เราได้ยินบ่อยๆว่า รักกันพอเห็นใครคนหนึ่งไปทำผิดไม่ถูกใจตัว ก็ไปทำความผิดยิ่งกว่าเขาอีก เช่น ไปฆ่าเขา ไปยิงเขา เอาน้ำกรดสาดหน้าเขา อันนี้ไปทำผิดเสียเองโดยที่ไม่ยอมทุกข์ ถ้ายอมทุกข์เสียบ้าง อีกหน่อยมันก็หายไปเอง โดยไม่ต้องไปติดคุกเป็นเรื่องราวใหญ่โต การทนทุกข์เสียหน่อย คือ การมีสติสัมปชัญญะ มีปัญญาที่จะเลือกการกระทำ อย่างบางคนมีอะไรนิดอะไรหน่อยก็ไม่อดทน แล้วต้องไปอดทนกับเรื่องใหญ่ๆ เช่น เขาเสียดสีหน่อยก็ไปยิงเขา แล้วต้องไปคิดคุก ๒๐ ปี ที่จริงมันเป็นความทุกข์เล็กน้อย เราทนเสียหน่อยเพื่อจะได้ไม่ต้องไปพบกับความทุกข์ใหญ่

๐ ปัจจุบันอาจารย์ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสงบและเรียบง่ายที่บ้านแถวจังหวัดนนทบุรี มีกิจวัตรประจำวันคือ ทำในสิ่งที่อยากจะทำ เช่น อยากฟังวิทยุเมื่อไรก็ฟัง อ่านหนังสือ แต่อ่านไม่ได้นานแล้ว เพราะสายตาไม่ค่อยดี ฟังเทป ดูโทรทัศน์ เดินจงกรม นั่งสมาธิ ค่อนข้างมีอิสระในชีวิต เพราะอายุ ๗๐ ปีแล้ว ไม่ผูกมัด แต่ใครจะเชิญไปบรรยายที่ไหนไม่ค่อยไป เพราะสุขภาพไม่ค่อยดี พูดมากๆแล้วความดันโลหิตจะสูง คงบรรยายที่เดียว คือที่มหามกุฏราชวิทยาลัย...

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

เราจะต้องเป็นคนที่ตื่นตัวว่องไวอยู่ตลอดเวลา
อย่าเป็นคนเฉื่อยชา จะหากินไม่ทันคนอื่นเขา

๐

(จากหนังสือ "ปลุกตัวเอง" หน้า ๑๖๒)

ธรรมะวาทะ

ดร. สนอง วรอุไร

การที่ผมได้เจโตปริยญาณนี่
เวลาไม่ใช่เครื่องกำหนด เครื่องกำหนด คือ
หนึ่ง ทำสมาธิสูงสุดให้ได้
สอง เข้าฌานให้ได้ และสาม ออกจากฌาน อภิญญาก็เกิด
ถ้าเราไปตั้งใจเลยไม่ได้ เพราะสติของเรายังแย่
ถ้าเมื่อไรมีสติมาก ๆ เข้าฌานได้เก่ง ๆ
เดี๋ยวเรากำหนดอะไรก็ได้
คล้าย ๆตั้งจิตอธิษฐานไว้ คนไหนไปทำอะไรมาเดี๋ยวก็รู้.

...สั ม ภ า ษ ณ์...

ดร. สนอง วรอุไร

อดีตอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๐ ปัจจุบันอายุ ๖๖ ปี จบปริญญาเอกทางด้านเชื้อไวรัสจากมหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ อดีตอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความสนใจเรื่องธรรมะตั้งแต่กลับมาจากประเทศอังกฤษ เพราะความเป็นนักวิทยาศาสตร์จะไม่เชื่อสิ่งที่ตนยังพิสูจน์ไม่ได้ เช่น เรื่องหูทิพย์ ตาทิพย์ และความสามารถอ่านจิตใจของคน ว่าเขาคิดอะไรอยู่.

๐ ปี ๒๕๑๘ ช่วงที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปิดเทอม ทำให้มีเวลาที่จะน้อมนำตัวเองเข้าไปพิสูจน์สัจธรรมในพุทธศาสนา จึงบวชที่วัดปรินายกแล้วไปจำวัดที่วัดมหาธาตุฯ โดยมีท่านเจ้าคุณโชดกเป็นพระอุปัชฌาย์ และเป็นอาจารย์สอนกรรมฐานให้ด้วย การสอนของท่านนี่ง่ายที่สุดเลย ท่านจะเน้นภาคปฏิบัติ ท่านสอนถึงห้าถึงสิบนาที เสร็จแล้วให้ไปปฏิบัติ หลักการของท่านคือสอนให้ดูจิตตัวเอง การดูจิตตัวเองนี้เรียกว่า จิตภาวนา.

๐ คำว่า ภาวนา หรือ เจริญ เป็นคำเดียวกับ Development ทั้งหมดนี้เป็นการทำจิตให้นิ่ง ทำให้จิตเกิดปัญญาเห็นแจ้ง อุบายการทำจิตให้นิ่งของท่านเจ้าคุณโชดกคือวิธีการของพม่า ให้บริกรรม

ยุบหนอพองหนอ มาฝึกให้จิตนิ่ง พอจิตนิ่งก็ทำให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง โดยพิจารณาสติปัฏฐานสี่ คือ การมีธรรมเป็นที่ตั้งแห่งสติ การปฏิบัติมีสติเป็นประธาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันความจริง มีสติกำกับดูสิ่งต่าง ๆและความเป็นไปทั้งหลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของจิต ไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดียินร้าย ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลส คือ รู้ทันกาย เวทนา จิต ธรรม ว่าเป็นไปตามกฎของพระไตรลักษณ์ คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ผมได้ปฏิบัติตามครบทุกอย่างภายในเวลาสามสิบวันเต็ม ทำให้ไปรู้ไปเห็นไปเข้าใจว่า สิ่งต่าง ๆที่เราต้องการพิสูจน์นั้น มีจริงเป็นจริง สิ่งที่ได้จากการฝึกกรรมฐานที่วัดมหาธาตุนี้ ผมรักษาไว้จนถึงทุกวันนี้ และทำให้มากขึ้น ไม่ได้หายไปไหน ยังมีอยู่มีมากเพิ่มขึ้น เวลาไปบรรยายที่ไหนผู้ฟังจะอัดเทปไว้ โดยผมไม่ได้สนใจอัดเทปของผมเลย เขาเอาไปเผยแพร่ไกลถึงอเมริกา ขยายวงกันในอเมริกาจนพวกนั้นตามกันมาฟังที่เมืองไทย บางครั้งไปเดินสวนจตุจักร ท่าพระจันทร์ ไปพบเทปของตัวเองก็อนุโมทนา ใครจะทำอะไรได้ทั้งนั้น เพราะมันเป็นสัจธรรม เป็นสิ่งที่มีสาระมีคุณค่ากับชีวิต ผมคิดว่าถ้าเราให้เขาได้ เขาจะไม่หลงแค่นั้นเอง.

๐ เมื่อฝึกจิตจนสงบ จึงขออนุญาตท่านเจ้าคุณโชดกเข้าไปจำวัดที่วิหารร้างคนเดียวตอนกลางคืน วัดมหาธาตุมีวิหาร ๒ หลัง หลังหนึ่งเป็นวิหารร้างปิดล็อคใส่กุญแจไว้ตลอด ส่วนอีกหลังหนึ่งเปิดให้ใช้ทางภารกิจของศาสนา เมื่อเข้าไปในวิหารประมาณสองทุ่มเศษ วิหารมีทางเข้าได้สี่ประตู ด้านหน้าองค์พระมีสองประตู มีประตูซ้ายและขวา ผมเข้าทางด้านหลังองค์พระด้านประตูขวา พอเข้าไปใน

วิหารแล้วก็ลั่นดาน (ปิดประตู) แต่ก็มีความคิดแบบฆราวาส คือ อย่างนี้ครับ.

๐ ปกติด้วยความที่เรารู้ไม่จริง นิสัยเดิมกลัวผี กลัวสิ่งที่เราไม่รู้จริง เขาเรียกว่าผี ขนาดบวชเป็นพระก็ยังกลัว จึงคิดว่าคิดแบบฆราวาสไม่ได้ เดี๋ยวท่านเจ้าคุณรู้ เลยต้องคิดแบบพระ แล้วเดินจงกรม นั่งภาวนายุบหนอพองหนอสลับกันไป สักห้าทุ่มกว่าก็จำวัด ประมาณตีสองกว่าใกล้ตีสาม ตื่นขึ้นมาเดินจงกรมและนั่งวิปัสสนากรรมฐาน บริกรรมคำว่ายุบหนอพองหนอไปสักพัก พอจิตเริ่มสงบ ได้ยินเสียงเดิน เพราะพื้นวิหารเป็นเซรามิค เสียงจึงดังแก๊กๆ เสียงเริ่มดังใกล้เข้ามาเรื่อยๆ เกิดความกลัวขนลุก ผมบนศีรษะไม่มี แต่ความรู้สึกว่าผมตั้ง กลัวสุดๆ ยิ่งกลัวยิ่งเร่งบริกรรมยุบหนอพองหนอ เพราะเชื่อครูบาอาจารย์ จนกระทั่งเสียงมันดังเต็มทีเข้ามาใกล้ทางซ้าย ผมกำลังนั่งหลับตา แค่เอามือเอื้อมถึงเสียงก็หยุด พอเสียงหยุด ผมตบะแตก ลืมพองหนอ ยุบหนอ.

๐ ตอนที่ได้ยินเสียงแสดงว่าสติไม่ดีแล้ว ถ้าสติดีมันจะอยู่กับพองหนอยุบหนอ สติมันขาดจึงไปได้ยินเสียง พอตบะแตกลืมตาดูพบสุนัขสีดำสนิททั้งตัว ตาสีแดงแปร๊ดตัวหนึ่ง สุนัขตกใจ พระก็ตกใจ ถึงแม้จะตกใจความกลัวยังไม่หาย ยังขนลุกอยู่ สุนัขหันหลังกลับวิ่งออกไปทางหลังองค์พระ ผมเอาไฟฉายเดินตามไป พบว่าประตูเปิดอยู่ อ้าว ประตูเปิดได้อย่างไร เพราะตอนที่เข้ามาลั่นดานเรียบร้อยแล้ว ผมปิดประตูแล้วกลับมานั่งกรรมฐานต่อ แล้วทำตาม ในที่สุดก็ผ่าน ได้ความรู้ ได้ปัญญา เกิดขึ้นจริงๆจากวิหารร้างนี้ มีสิ่งที่น่าสังเกตคือในความมืด ตาเนื้อ ตาหนัง มองไม่เห็น แต่พอลืมตาดูมันเห็นชัดมาก

เข้าใจว่าตาในคงทะลุตาเนื้อออกมา ตอนเช้าผมกลับไปที่คณะห้า ท่านมหาองค์หนึ่งมาถามว่า เมื่อคืนคุณเจออะไรไหม เรื่องนี้ผมรายงานไม่ได้ เดี๋ยวพระองค์อื่นรู้จะกลัวกัน จึงบอกว่าไม่มีอะไรหรอก ทั้งๆที่มันมี.

๐ การที่ท่านเจ้าคุณโชดกรู้จิตใจของผู้อื่นนั้นเป็นอย่างไร เรื่องนี้ผมกลัวมากที่สุด เพราะความคิดของเราถ้าขาดสติเมื่อไร มันคิดนอกลู่นอกทาง คิดไร้สาระ คิดในทางที่เป็นบาปเป็นอกุศล ฉะนั้นจึงต้องใช้ความระมัดระวัง ขณะที่ฝึกกับท่านเจ้าคุณโชดก ท่านเน้นผมเป็นพิเศษ เหมือนกับพ่อแม่สอนลูก อาจารย์สอนลูกศิษย์ ยังไม่เท่ากับท่านเจ้าคุณท่านสอน ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ท่านสอนหมดทุกอิริยาบถ คล้ายๆกับท่านจะรู้ว่าผมต้องมาทำหน้าที่อะไรสักอย่างในทางศาสนา ด้วยเหตุนี้ แม้กระทั่งคิดจะหนีท่าน ๆ ก็ยังรู้.

๐ วันนั้นที่วัดมหาธาตุฯ จิตไม่สงบ คิดจะหนีจากวัดตอนเช้า กลางคืนโดนเลยครับ ตอนสองทุ่ม ท่านเจ้าคุณสอบอารมณ์ พูดว่าคุณจะหนีไปไหนทั้งโลกหนีไม่พ้น ปัญหามันตามไปทุกที่ แล้วท่านก็มองมาที่ผมแล้วยิ้มๆ ผมตกใจครับ แค่ความคิดยังไม่ได้พูดเลย ทำไมท่านรู้ เลยต้องระมัดระวัง ทำให้ตอนที่อยู่ในวิหารร้างต้องระวัง คิดนอกลู่นอกทางไม่ได้ เดี๋ยวอาจารย์จะรู้อีก จริงๆท่านรู้หลายอย่างแม้กระทั่งเหตุการณ์ที่จะเกิด.

๐ อย่างวันนั้นพอท่านฉันอาหารกลางวันเสร็จ ท่านบอกกับท่านมหาที่ผมไปอาศัยอยู่ว่า เดี๋ยวไปบวชนาคกับผมที่เพชรบุรี ตอนเย็นท่านมหามาเล่าให้ผมฟังว่า พอขึ้นนั่งรถท่านเอามือก่ายหน้าผากตบไหล่คนขับรถก่อน และบอกกับคนขับรถว่า ธงชัย พ่อนี่มีญาณวิเศษ

นะ ขับรถให้ระวัง วันนี้จะมีอุบัติเหตุ แล้วก็เป็นจริงๆ ทั้งท่านมหาและคนขับรถกลัวรถจะชน พอเลยนครปฐมไปหม้อน้ำรั่ว เลยต้องเข้าอู่ซ่อม เห็นไหมท่านรู้อีก รู้ไปหมดเลย รู้ว่าระจิตอันเป็นเจโตปริยญาณเป็นอภิญญาตัวหนึ่ง แค่จิตนิ่งเข้าฌานให้ได้ พอออกจากฌาน เจโตปริยญาณก็เกิด ซึ่งเจโตปริยญาณนี่ผมได้ตอนฝึกอยู่ที่วัด มีเด็กคนหนึ่งไปฆ่าคนแล้วมาฝึก ผมรู้ว่าเขาไปฆ่าคนมา เขาไม่พูดแต่เรารู้.

๐ การที่ผมได้เจโตปริยญาณนี่ เวลาไม่ใช่เครื่องกำหนด ๆ คือ หนึ่ง ทำสมาธิสูงสุดให้ได้ สอง เข้าฌานให้ได้ และสาม ออกจากฌาน อภิญญาก็เกิด ถ้าเราไปตั้งใจเลยไม่ได้ เพราะสติของเรายังแย่ ถ้าเมื่อไรมีสติมากๆ เข้าฌานได้เก่งๆ เดี๋ยวเรากำหนดอะไรก็ได้ คล้ายๆ ตั้งจิตอธิษฐานไว้ คนไหนไปทำอะไรมาเดี๋ยวก็รู้.

๐ ทุกวันนี้เวลาผมไปบรรยาย มีกระแสความคิดของผู้ฟังเกิดขึ้น บางทีถ้ามันเข้าเรื่องปั๊บ ผมก็ซัดทันทีเลย คือ พูดออกไป ถ้ามันเข้ากับเรื่องปัจจุบันที่กำลังพูด เช่น เมื่อเดือนที่แล้ว ที่สถาบันเกอเธ่ มีกลุ่มผู้ฟังล้นห้อง มีนักปริยัติมาฟังผมบรรยาย พวกปริยัติกับนักปฏิบัติ นี่มันคนละทางกัน ปริยัติเขาใช้แต่สุตตมยปัญญา กับ จินตมยปัญญา ศึกษาเล่าเรียน เจตนา หรือวัตถุประสงค์ของปริยัติ คือ ต้องการรักษาพระศาสนาไว้ให้ครบห้าพันปี ส่วนเราเป็นนักปฏิบัติเราไม่สน แต่ปริยัติบางเรื่องเราไม่สนใจ การมาปฏิบัติเพื่อทำตัวให้พ้นจากสิ่งเศร้าหมอง พ้นจากกิเลส มันอยู่ตรงนั้น.

๐ จุดประสงค์ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจะบอกว่าปริยัติเจตนาไม่เหมือนปฏิบัติ จะไปดูถูกว่าปริยัติไม่ดีก็ไม่ได้ เพราะถ้าไม่ได้ปริยัติก็มาปฏิบัติไม่ได้ แต่พวกปริยัตินี้หากมาฟังพวกนักปฏิบัติก็จะ

เกิดความรู้สึกอึดอัด บางทีโกรธ เพราะบางทีเรารู้ เราเห็น เราเข้าใจ แต่พูดออกไปแล้วไม่ตรงกับของเขา ของเขานี่เวลาสอบเขียนผิดคำ หรือจุดเว้นไม่ถูก ตัวอักษรก็ผิดแล้ว.

๐ สำหรับนักปฏิบัติ คำว่า จิต หมายถึงนาม นามเป็นจิต สัตว์ มนุษย์ เทวดา พรหม พวกนี้มีจิตหมด มีรูปมีนาม แต่บางทีเราไปบอกจิตที่ออกจากร่างกาย เรียกว่า วิญญาณ แต่นักปริยัติไม่ได้ วิญญาณคือตัวรู้ เช่น เสียงสุนัขเห่า อายตนะ ภายนอกเข้ากระทบหู คืออายตนะภายใน ตัวรู้เกิดขึ้นว่านั่นคือหมาเห่า นั่นแหละคือวิญญาณ แต่เราไปบอกจิตวิญญาณ พวกปริยัติฟังแล้วอึดอัด วันนั้นที่สถาบันเกอเธ่ ผมจึงพูดออกไปประโยคหนึ่ง บอกว่าประโยคนี้ผมไม่ได้พูดเอง แต่มีความหมายทำนองอย่างนี้ มันเกิดครั้งพุทธกาล เกิดจากผู้มีสัมมาทิฏฐิ คือความเห็นถูก ประโยคนี้มีความว่า เพียงแต่ท่องบ่นพุทธวจนะได้ ทำให้เป็นคนโง่ มองไม่เห็นตัวเอง เที่ยวชูคอสำคัญตนว่าประเสริฐกว่าผู้อื่น ประโยคนี้เกิดจากท่านมหากัสสปะ องค์ประธานสังคายนาพุทธศาสนาครั้งที่หนึ่ง พระมหากัสสปะ ติงพระสาวกของพระพุทธเจ้าที่สนใจปริยัติ แต่ไม่สนใจปฏิบัติ และเดี๋ยวนี้คำพูดประโยคนี้เป็นจริงจนทุกวันนี้ สองพันกว่าปีที่ผ่านมา พวกที่สนใจปริยัติเพียงอย่างเดียวเป็นอย่างนี้เลย นี่แหละคือคำพูดที่ไม่เปลี่ยน เป็นของที่แน่นอน เกิดจากสัมมาทิฏฐิ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การบำเพ็ญตนแบบฤษี สามารถบรรลุธรรมได้หรือไม่.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

ลักษณะของฤษีนั้น คือ ไม่สนใจร่างกาย การแต่งตัวบางทีก็ไม่เหมือนกัน ฤษีที่อินเดียแต่งตัวหลายแบบ เช่นเดียวกัน มาเจอฤษีไทย แต่งตัวไม่เหมือนอินเดีย ฤษีบางคนแต่งสีขาว บางคนแต่งคล้ายหนังเสือ บางคนผมเผ้ากระเซอะกระเซิง พวกนี้บำเพ็ญตบะ ไม่ค่อยพูด ทางพระเรียกว่า เจริญสมถกรรมฐาน ฤษีทำอย่างเดียว คือ ทำจิตให้นิ่ง เขาเรียกว่า บำเพ็ญตบะ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เรียกได้อย่างไรว่า ฤษีองค์นี้สำเร็จแล้ว.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

สำเร็จในฐานะที่ผมเข้ามาทางพุทธศาสนาแท้ๆ ฤษีก็สำเร็จแบบฤษี ไม่ได้สำเร็จในทางพุทธศาสนา เพราะวิชาในพระพุทธศาสนามีอยู่สองเรื่อง คือ ทำจิตให้นิ่ง และทำให้จิตเห็นแจ้งเกิดปัญญา เรียกว่า สมถะกรรมฐาน และ วิปัสสนากรรมฐาน สองวิชานี้เป็นวิชาเอกของโลก และไม่ใช่เป็นภาคทฤษฎี เป็นภาคปฏิบัติ แต่ฤษีปฏิบัติแต่สมถะอย่างเดียว ทำจิตให้นิ่งอย่างเดียว ฉะนั้นถ้าถามว่าสำเร็จไหม ก็สำเร็จแบบฤษี คือ จิตนิ่ง พอจิตนิ่ง พอนิ่งถึงที่สุด ความนิ่งมันมีสามระดับดังนี้ ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วคราว สมาธิขั้นต้น อุปจารสมาธิ สมาธิจวนจะแน่วแน่ สมาธิที่ยังไม่ดิ่งถึงที่สุด อัปปนาสมาธิ สมาธิแน่วแน่ จิตตั้งมั่นสนิทเป็นสมาธิในฌาน.

จริงๆแล้วสามระดับนี่ผมทำได้เพียงเจ็ดวัน ที่วัดมหาธาตุฯ เข้าถึงระดับสามเลย เพราะเราคือฤษีเก่ามั๊ง พอจิตนิ่งฌานก็เกิด สภาพที่เขาเรียกว่าฌานในทางพุทธศาสนา ถ้าเมื่อไหร่ออกจากฌานโลกิยะภิญญา หูทิพย์ ตาทิพย์ รู้ใจคน เกิดขึ้นทันที ใครทำจิตนิ่งให้ถึงที่สุดได้ เข้าฌานให้ได้ ออกจากฌานได้ รับรองอภิญญาพวกนี้มีจริง อย่างฤษีพวกนี้เก่ง โดยเฉพาะฤษีที่เจริญสมาบัติแปด ก็เข้าฌานหนึ่ง สอง สาม สี่ แล้วเข้าอรูปฌานอีกสี่ เขาเรียกสมาบัติแปด.

พวกสมาบัติแปดมี อุททกดาบส รามบุตร ท่านอาฬารดาบส ได้สมาบัติเจ็ด พวกสมาบัติแปดนี่ โลกิยะอภิญญา ทั้งห้าชำนาญ หูทิพย์ ตาทิพย์ รู้ใจคน แสดงฤทธิ์ได้ รู้กำเนิดชาติต่างๆที่ผ่านมา พวกนี้มีจริงเป็นจริง ผมไม่เชื่อมาก่อน จึงได้ไปบวชที่วัดปรินายก แล้วไปฝึกที่วัดมหาธาตุฯ ด้วยไม่เชื่อพวกนี้ ในที่สุดสามสิบวัน พวกนี้มีหมดตามความเป็นจริง มันเป็นปัจจัตตัง (พระธรรมอันวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน ผู้อื่นไม่พลอยตามรู้ตามเห็นด้วย) เฉพาะตน ใครผู้ใดได้ยินได้ฟังผมพูด ทำจิตให้นิ่งจนถึงที่สุด เข้าอัปปนาสมาธิเข้าฌานให้ได้ และออกจากฌาน อภิญญามีจริง เป็นปัญญาขั้นสูงสุด.

อภิญญา คือ ปัญญาขั้นสูงสุด ที่นอกเหนือจากประสาทสัมผัส มันเป็นจิตสัมผัส มีจริง เป็นจริง ใครก็ทำได้ ถ้าเข้าเงื่อนไขที่กล่าวมาได้ การที่จะรู้ใจผู้อื่นได้ จิตต้องนิ่งถึงระดับ ถ้านิ่งในระดับอุปจารสมาธิไม่ได้ ต้องนิ่งในระดับอัปปนาสมาธิ พอนิ่งระดับนี้จะเกิดฌาน พอออกจากฌาน หูทิพย์ ตาทิพย์ รู้ใจคนมีจริง ใครก็ทำได้ ถ้าได้เงื่อนไขพวกนี้ทำได้ทุกคน พวกนี้เป็นปุถุชน พวกฤษียังลงนรกได้ ขึ้นสวรรค์ได้ พฤติกรรมยังไม่ดีเท่าไร แค่สมถะกรรมฐาน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้เรื่องจิต การเข้าฌาน สำเร็จได้ในระยะเวลาเท่ากันหรือไม่.

๏ **ดร. สนอง วรอุไร**

มันต้องประกอบด้วยหลายอย่าง ดังนี้

๑. ได้กัลยาณมิตร อันนี้สำคัญที่สุด ถ้าเราไปพบคนไม่ดี พากันไปตั้งวงเหล้า พากันไปทำบาป ยังไม่ใช่มีเหตุปัจจัยทำให้ผมได้พบกัลยาณมิตร คือ ท่านเจ้าคุณโชดก พูดอะไรเป็นเรื่องไร้สาระไม่มี จะมีสาระหมด ทำให้ชีวิตงอกงาม ทำให้ผมเกิดศรัทธาท่าน เชื่อท่านแล้วทำตามท่าน ทำตามที่กัลยาณมิตรบอก

๒. เล่นไม่เลิก คือ ความเพียร เมื่อเราศรัทธา เราก็เจริญความเพียรให้ถึงที่สุด ท่านบอกอย่างไร เดินตามทุกฝีก้าว ท่านยกซ้ายเราก็เหยียบซ้าย ท่านยกขวา เราก็ลงขวา ตามรอยกันอย่างนี้ ในที่สุดเราก็เดินได้

๓. บุญเก่าสะสม พวกนี้มันสะสมแน่นอน เหมือนกับคนปลูกมะม่วง ได้กิ่งตอนมะม่วงมา พอปลูกเสร็จ เดือนหน้าบอกภรรยาให้หุงข้าวเหนียวไว้กินกับมะม่วงสุก ได้ไหม มันไม่ได้ มันต้องสะสมจนกระทั่งมะม่วงต้นใหญ่ แล้วลูกถึงออก ขนาดลูกออกยังนึ่งข้าวเหนียวไม่ได้ ต้องรอให้มันแก่แล้วนำมาบ่ม พอมะม่วงเริ่มสุกถึงนึ่งข้าวเหนียวได้ เพราะมันต้องสะสม

ขนาดผมสะสมมาสามสิบกว่าปีแล้ว นี่ยังไม่พอเลย เพราะว่าโลกุตตรธรรมในทางพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้คือนิพพาน

นั่นคือ โลกุตตรธรรม (ธรรมอันไม่ใช่วิสัยของโลก สภาวะพ้นโลกมีเก้า คือ มรรคสี่ ผลสี่ นิพพานหนึ่ง) ทีนี้ถ้าเราเดินตามแนวทางของกัลยาณมิตร ท่านเดินให้เราดู แล้วเราก็เดินตามท่าน ไปถึงไหนเราก็ตามเล่นไม่เลิก แต่ยังไม่ถึงที่สุดยังไม่พอ ฉะนั้น คำว่า พอ คงยังไม่ใช่ แต่เราไม่ออกนอกทาง ต้องทำไปเรื่อยๆ สิ่งที่ทำ คือ มีสติ ทำแต่สิ่งที่เป็นสาระ สิ่งที่ไร้สาระเราไม่ทำ สิ่งที่เป็นอธรรม ไม่ใช่ธรรมะ เราก็ไม่ทำ แต่สิ่งที่เป็นธรรมะ เป็นเรื่องดีงาม เราก็ทำ ถ้าเรามีแต่สิ่งดีงามไปบอกคนอื่น ทำให้เกิดศรัทธา คนอื่นก็เชื่อ พอบอกเขาก็ทำตาม มันอยู่ตรงนั้น ฉะนั้นยังไม่หยุด ทำไปเรื่อยๆ.

▷ ผู้สัมภาษณ์

ธรรมะสำหรับชาวบ้านที่ควรปฏิบัติ มีอะไรบ้าง.

๐ ดร. สนอง วรอุไร

คือ พระพุทธเจ้าท่านสอนให้อยู่กับครอบครัว สังคม และโลก มีธรรมะที่สอนให้อยู่กับสังคมและโลกได้ กับธรรมะให้หลุดโลก ที่เขาเรียกว่า โลกุตตรธรรม ธรรมะธรรมดาก็ปฏิบัติแบบจริยธรรม เช่น พ่อแม่มีหน้าที่ต้องอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนลูก ให้ความรู้ ถ้าลูกทำผิดทำไม่ดี ต้องว่ากล่าวตักเตือน หาคู่ครองให้ในเวลาอันสมควร จริยธรรมของลูกก็มี จะต้องปฏิบัติกับพ่อแม่อย่างไร นักเรียนต้องปฏิบัติกับครูบาอาจารย์อย่างไร นี่เป็นธรรมะแบบโลกๆ หรือ เป็นฆราวาส ก็สวดมนต์ไหว้พระ วันพระไปทำบุญ เป็นธรรมะธรรมดาโลก ไม่ใช่ธรรมะเพื่อหลุดพ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

มนุษย์ทุกคนต้องตาย ฉะนั้นควรหัดตายก่อนดีหรือไม่.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

ในทางปริยัติ ผมไม่รู้ว่าตีความกันอย่างไร แต่ในทางปฏิบัติผมจะเล่าให้ฟัง ผมฝึกอยู่ที่วัดมหาธาตุฯ วันที่เก้า ขณะที่ผมนั่งสมาธิจนจิตมันหลุดออกจากร่างกาย พอหลุดออกไป รู้ว่า อ๋อ นี่คือการตายของเราอย่างนี้นี่เอง ด้วยเหตุนี้ผมจึงบอกว่า ผมไม่เคยตายเลย เพียงแต่เราหลุดออกไปหาร่างใหม่อยู่แค่นั้นเอง แต่เผอิญร่างนี้ยังใช้ได้อยู่กลับมาใช้จนได้มาพูดกันอยู่ทุกวันนี้นี่แหละ ผมรู้จริงเรื่องตายของตัวเอง ผมเลยไม่กลัวตาย ชีวิตคนเราเพียงชั่วคราว.

แน่นอน ทำไมถึงบอกชั่วคราว เพราะว่าภายในสามสิบวัน ผมไปเห็นภพภูมิที่ผมไปเกิดมา ที่เขาเรียกว่า บุพเพนิวาสานุสติญาณ พอเห็นภพภูมิที่เราเวียนว่ายตายเกิด จึงเห็นว่ามันสั้นนิดเดียว สั้นไม่ยาวหรอกครับ เราต้องไปเป็นเทวดา เราจะรู้ว่ามนุษย์มันสั้นนิดเดียว เวลาของเทวดาต่างกับเวลาของมนุษย์ เห็นชัดมาก ตอนผมเข้าอัปปนาหายไปสามชั่วโมงเศษ แต่จริงๆแล้วมันชั่วขณะจิตแป๊บเดียวเท่านั้นมิติของเวลามันต่างกันมากๆเลย เรื่องชาตินี้ชาติหน้ามีจริง ถ้าใครไม่เชื่อต้องลองตายดู ตายจริงจะเห็นของจริง แต่ถ้าผู้ใดก็ตาม ถ้าเกิดมีประสบการณ์ตายแล้วฟื้น พวกที่ตายแล้วทำไม่ดีไปลงนรก ไปเกิดเป็นเดียรฉาน กลับมาเปลี่ยนพฤติกรรมหมด เป็นคนละคน นี่คือคนโชคดี คือตายแล้วฟื้น แต่คนตายแล้วฟื้นมีนิดเดียว ส่วนใหญ่ตายแล้วตายลับ ไปเกิดแล้วมาบอกไม่ได้ ส่วนใหญ่เป็นอย่างนั้น คนก็เลย

ประมาท ผมอยากให้ตายแล้วฟื้นได้เยอะ ๆ จะทำให้คนพิถีพิถันในการใช้ชีวิต แต่ผมมีประสบการณ์พวกนี้แล้ว เรื่องของเขา เป็นความเชื่อของเขา ถามว่าผิดไหม ไม่ผิดหรอก ก็เขามีภูมิธรรม ภูมิปัญญาแค่นั้น เขาก็เชื่อแค่นั้น แต่ถ้าเขามาฝึกและได้อย่างผม เขาต้องเปลี่ยนพฤติกรรมแน่นอน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คนที่ป่วยใกล้ตาย ควรกำหนดจิตอย่างไร.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

เรื่องนี้ ผมช่วยคนมาหลายคนแล้วนะ มีอยู่รายหนึ่ง เป็นข้าราชการ เป็นมะเร็ง วันนั้นพาไปวัด และให้ฝึกดูตัวเอง วันที่เขาจะตาย เขาได้บอกกับเพื่อนๆว่า ก่อนตายได้ยินเสียงระฆังที่วัดตี เพื่อนเขาที่ยังไม่ตายมาเล่าให้ผมฟัง นั่นแหละเป็นนิมิตที่ดีว่าตายแล้วไปสู่สุคติ คนใกล้จะตายพออายุมาก ๆ ให้สวดมนต์ ฟังธรรม วิธีเดียวที่ดีที่สุด.

เราถึงแม้จะยังไม่ตาย หรือเป็นปกติ ไม่ได้เจ็บป่วย เราก็ต้องเตรียมตัว เพราะการตายของเรามันเกิดได้ง่าย และเราไม่รู้เวลา เพราะฉะนั้นเราต้องเตรียมตัวที่จะเดินทางไปเกิดใหม่ ควรจะอธิษฐานว่าให้ไปเกิดในที่ที่ดี เขาเรียกว่า สุคติภูมิ ตั้งแต่มนุษย์ขึ้นไป เป็นเทวดา พรหม เป็นสุคติทั้งนั้น ส่วนทุติภูมิ คือ เดียรฉาน จนถึงสัตว์นรกนี่ไม่ดี ด้วยเหตุนี้

๑. ควรตั้งจิตอธิษฐานว่า ต่อไปจะเกิดชาติใดก็ตาม จนกว่าจะ

เข้านิพพานได้ ขอให้เกิดในสุคติภูมิตลอด แล้วไม่ใช่แค่นั้น ต้องมีสัมมาทิฏฐิ มีความเห็นถูก เราจะไม่ลงในอบายภูมิ

๒. ต้องทำเหตุให้ตรง คือ ทำจิตให้สงบ วิธีทำจิตให้สงบ ทำได้หลายวิธี เช่น สวดมนต์ไหว้พระ เจริญภาวนาได้ ทุกวันนี้ผมก็ฟังบทสวดของแขก จีน ไทย เอาหมด ของพม่า ของอินเดียก็ฟัง หรือเพลงอะไรก็ตามที่ทำให้จิตสงบ ที่เขาเรียกว่าดนตรีเพื่อธรรมะ พวกนี้ฟังได้ ฟังแล้วจิตสงบ ปัญญาตัวที่สามก็เกิด

ปรัชญาจีนบอกว่า เมื่อใดที่จิตนิ่งเป็นสมาธิ แก่นแท้ของความรู้จะเกิด ฉะนั้นใครที่อยากจะได้ปัญญาสุดๆ จิตต้องนิ่งสงบ ด้วยเหตุนี้เราต้องเตรียมทำจิตให้นิ่ง ฆราวาสที่อยู่กับบ้าน ถ้าเป็นผมจะซื้อเทปธรรมะ เดี๋ยวนี้เขามีเพลงสวดเยอะแยะ เอามาฟังทุกวันเลย แม้กระทั่งผมในฐานะของผู้บรรยายก็ฟังตลอด ฟังเพื่อให้จิตสงบ ไปไหนมาไหนจะไปบรรยาย ผมก็ต้องทำจิตให้สงบ วิธีเตรียมของผมคือ หลับตานอนฟังเพลง พอจิตสงบ ปัญญามันจะไหลออกมาเรื่อยๆ อย่างที่มาออกอากาศวันนี้ ผมยังไม่รู้ว่าจะพูดเรื่องอะไร แต่พอเราทำจิตสงบได้ ถามอะไรมามันก็ออกมาเอง ฉะนั้นพื้นฐานคือจิตสงบ ทำได้ตั้งหลายอย่างใช้ดนตรี ใช้เพลงสวด.

เวลาจิตเราว้าวุ่น จิตขาดสติ อารมณ์จะเกิดทั้งดีและไม่ดี จะเกิดมาก พอเกิดมากๆพลังก็น้อย พอพลังน้อยปัญหาต่างๆที่เข้ามาแก้ไม่ค่อยถูก แต่ถ้าเมื่อใดทำจิตให้สงบ พลังมันเยอะ พอพลังเยอะเกิดปัญญาเห็นแจ้งตัวที่สามเกิดขึ้น ปัญหาจะแก้ได้ง่าย บางทีปัญหาเข้ามาคนอื่นแก้ไม่ได้ พอมาถึงเรา เห็นวิธีแก้ปัญหาได้ง่ายๆ ด้วยเหตุนี้ผู้นำผู้บริหารจึงจำเป็นต้องทำจิตให้สงบ จะเชื่อหรือไม่ผมไม่สนใจ เพียงแต่

อยากให้ท่านไปพิสูจน์ว่าคำพูดนี้คือของจริงว่า ถ้าทำจิตให้สงบได้ ปัญหาต่าง ๆ ก็แก้ได้หมด ด้วยเหตุนี้สาวกของพระพุทธเจ้าจึงแก้ปัญหาได้หมดเลยครับ มันอยู่ที่เรา ไม่ได้ไปแก้ที่คนอื่น พระพุทธเจ้าสอนให้แก้ที่ตัวเอง ถ้าเราเจริญสติจนนิ่งสงบได้ แล้วปัญญาแจ่มใสราวกับตะเกียงเจ้าพายุ ทำไมปัญหาเราจะแก้ไม่ได้ ตอไม้ที่ไหนก็ไม่ไปเตะ เพราะเห็นชัด แต่คนทั่วไปมองไม่เห็นชัด พร่ามัว เตะตอไม้ก็มี ตกหลุมตกบ่อก็มี เดินชนเสาก็มี เพราะมองไม่เห็น แต่ถ้ามีตะเกียงสว่าง จิตที่สงบนิ่งก็สว่าง เห็นทุกอย่างถ่องแท้หมด หลบหลีกสบาย นั่นแหละผู้บริหารควรจะมี.

ธรรมะของผู้บริหารมีหลักเกณฑ์มาก ธรรมะธรรมดากับธรรมที่ทำให้หลุดโลกก็มี ผู้บริหารควรทำให้คนเกิดความศรัทธา ผู้บริหารต้องมีปัญญา อย่ามีอคติ คนนี้ชอบ คนโน้นไม่ชอบ จะเกิดความวุ่นวายในองค์กร.

ผู้บริหารที่ดี ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้.

๑. มีสติ

๒. มีปัญญาแจ่มใส

๓. ยุติธรรม

๔. มีธรรมะทำให้นำไปสู่ความสำเร็จ คือ อิทธิบาทสี่ และพรหมวิหารสี่ นี่จำเป็นมาก ๆ สำหรับผู้บริหาร

๕. ต้องกล้าทำในสิ่งที่คนอื่นไม่กล้าทำ ต้องมีความกล้า

๖. ต้องมีพลัง ทำจิตให้นิ่ง

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ประเทศตะวันตก กับ ประเทศตะวันออก ใครจะมีความเข้าใจในธรรมะได้ดีกว่ากัน.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

การเบียดเบียนใครด้วยวิธีการต่างๆ คุณก็ได้ศัตรู แต่ถ้าคุณเอาของดีๆไปให้ คุณก็ได้มิตร คุณอยู่ทุกวันนี้ จะสร้างศัตรู หรือสร้างมิตร ถ้าคุณมีมิจฉาทิฏฐิ คุณก็สร้างศัตรู อย่างเอาระเบิดไปทิ้งบ้านเขาในที่สุดเป็นอย่างไร ตัวเองอยู่สบายไหม ต้องระมัดระวัง การอ้างเรื่องสันติภาพ เป็นการอ้างของคนมีแค่ สุตตมยปัญญา กับ จินตมยปัญญา ตะเกียงมัวสลัว ไม่ใช่ตะเกียงเจ้าพายุ เรื่องอะไรจะไปสร้างศัตรู สร้างมิตร ไปไหนก็มีแต่เพื่อน นอนสบาย ไม่ต้องผวา.

เพราะฉะนั้น ความเห็นของเขานั่นก็ต้องดูว่า คนที่เรียนสุตตมยปัญญา จินตมยปัญญา จนสูงสุดนี่ ที่เราไม่อยากได้คืออีโก้หรืออัตตา ตัวตน หรือความเห็นแก่ตัวนั่นแหละ จริงๆแล้วตัวร้ายเลย มันมาคู่กับคนที่มีไอคิวสูงๆ เป็นอย่างนั้น เป็นธรรมชาติของคนที่พัฒนาไอคิว ถ้าเรารู้เท่าทัน เขาอยากจะก่อศัตรูก็เป็นเรื่องของเขา เราเป็นเพียงผู้ดู ไอคิวสูงอีโก้สูงตาม อันนี้เป็นเรื่องของธรรมชาติ แต่ถ้าไอคิวสูง แล้วคุณไปฝึกปัญญาเห็นแจ้ง ซึ่งมีพลังมหาศาล มันจะทำลายอัตตาให้ต่ำลง ให้หมดลงไป อย่างนี้ได้ไอคิวสูง และอีคิวสูงนี่ดีมาก คืออีโก้ต่ำสุดๆ และไอคิวสูงสุดๆ คนนี้สุดยอด.

อันนี้ถ้าพบกัลยาณมิตร จะทำได้ครับ คนอย่างนี้มีคุณค่าแก่สังคม เอาแต่ครอบครัว ถ้าผู้นำครอบครัวไอคิวสูง แล้วอีโก้ต่ำสุด

ครอบครัวนั้นสงบรุ่งเรือง ไม่มีอุปสรรคปัญหา ผู้นำที่ดีคือผู้ที่อย่านำสังคมให้ล่มจม ทำให้สังคมมีความเจริญรุ่งเรืองในธรรม ถ้าเจริญรุ่งเรืองในทางโลก ในทางธรรมไม่เอา ก็ไม่มีความสุขครับ อย่างผู้นำที่เขาบอกว่าดี มันดีของใครล่ะ ถ้าดีด้วยตาเนื้อ ตาหนัง พวกนี้ วัตถุต่าง ๆ เจริญงอกงาม ถนนนี่วิ่งกัน ๒๐ เลน เราดูด้วยเปลือก แต่ถ้าผู้นำที่ดีทางโลก ความเจริญในวัตถุและความสงบสุขต้องตามมาด้วย นั่นแหละถึงจะเป็นผู้นำที่ดี ต้องได้ทั้งทางโลกและทางธรรม ทางโลก คือ ไอคิว ทางธรรม คือ อีคิว ฉะนั้นผู้นำที่ดีต้องไอคิวสูงและอีคิวสูงด้วย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์คิดว่า อะไรคือความสำเร็จของชีวิตมนุษย์ ครับ.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

ในชีวิตมนุษย์มีความสุขดี ตายแล้วไม่ลงนรก ไม่ไปเกิดเป็นสัตว์เดียรฉาน ตายแล้วไปเกิดดี นั่นคือความสำเร็จ ทำอย่างไรถึงจะมีความสุข คืออยู่กับโลกโดยรู้เท่าทัน อย่าตกเป็นทาสของมัน นั่นแหละคือความสุข สมมติตาเห็นอะไรก็อย่าเป็นทาสของการเห็น จมูกได้กลิ่นอะไรอย่าเป็นทาสของการได้กลิ่น หูได้ยินเสียงอย่าตกเป็นทาสของเสียง ให้เน้นอิสระ ให้ดู ให้รู้เท่าทัน แล้วไม่ตกเป็นทาสของมัน เป็นอิสระ เราก็มีความสุข อย่างโลกธรรมทั้งหลาย เฉพาะคนที่อยู่ในวงราชการก็ติดอยู่ในโลกธรรม นั่นก็ตกเป็นทาสหมด อยากได้ตำแหน่งอยากได้เก้าอี้ตัวนี้ ในที่สุดเมื่อไม่ได้ก็เสียใจ ดีไม่ดีก็ไปทำไม่ดีไปแกล้ง

คนอื่นอีก ทำให้ชีวิตตกต่ำ ทำให้ชีวิตตายแล้วไปเกิดไม่ดีอีก นั่นคือ จิตตกเป็นทาส บางคนตกเป็นทาสของมนุษย์สมบัติ มีอยู่รายหนึ่ง ขาดทุนกำไรไป ๒๐ ล้าน กินไม่ได้นอนไม่หลับ นั่นแหละตกเป็นทาส ของทรัพย์สมบัติ เป็นคนที่น่าสงสาร เป็นคนจนสุดๆ.

ตราบใดที่เราดำรงชีวิตของเรา โดยมีอาหารกิน ไม่อดอยาก จะนอนก็นอนหลับสบายดี ไม่ต้องหวาดระแวง บ้านมีอยู่ ข้าวมีกิน งานมีทำ หนี้ไม่มี มีความสุขไหมครับ นั้นแหละคือความสำเร็จ เพราะ ว่าสมบัติต่างๆไม่ว่าจะเป็นมนุษย์สมบัติ จะเป็นทรัพย์สินเงินทอง บ้าน รถยนต์ ที่ดิน เฟอร์นิเจอร์ทั้งหลาย ทุกอย่างในที่สุด ถ้ามันไม่ทิ้งเรา ไปก่อน เราก็ต้องทิ้งมันแน่นอน สมบัติต่างๆกำพร้าหมด อย่างนาฬิกา ที่เราผูกข้อมือ วันหนึ่งเราต้องทิ้งให้มันเป็นกำพร้าแน่นอน ดีไม่ดีถ้า ใครใส่นาฬิกายี่ห้อ ROLEX อาจกำพร้าไปก่อนเรา ๆ ยังไม่ทันตายเลย ถ้าเรารู้เท่าทันไม่ตกเป็นทาสมันก็สบาย.

ผู้บรรยายมีมือแต่ไม่ถือ ลูกหลานเขาจะให้แต่ไม่เอา เพราะ ไม่อยากเป็นทาส รู้เท่าทันมัน โทรศัพท์ที่บ้านก็มี จะพบโทรนัดกันได้ ไม่ต้องใช้มือถือ เราต้องรู้เท่าทันความจริง ต้องยอมรับความจริงว่ามัน ไม่มีคุณค่าที่แท้จริง ถ้ามีคุณค่าทำไมตายแล้วเอาไปไม่ได้ เราต้องรู้ เท่าทันความจริง ต้องยอมรับความจริงว่ามันไม่มี ถ้ามีคุณค่าทำไม ตายแล้วเอาไปไม่ได้ เราต้องรู้เท่าทันความจริง อยู่กับความจริง.

ความจริงต่างๆเป็นของสมมติทั้งนั้น เช่น ทองคำตอนนี้บาทละ เจ็ดพันกว่าบาท มนุษย์ใช้กิเลสอุปโลกน์กันขึ้นมา ถ้าเอาทองคำมา ละลายน้ำแก้ท้องเดินได้ไหม ไม่น่าจะใช้ ไม่น่าจะแสวงหา ก็จบ อะไร ก็ตาม วัตถุต่างๆขึ้นอยู่กับกิเลสของมนุษย์ ถ้าเราไปให้ความสำคัญกับ

มันมาก กิเลสมาก ราคาก็แพง แต่ถ้าเรารู้เท่าทันไม่มีปัญหา มันก็อยู่ของมันเป็นของคู่ธรรมชาติ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทำไมทางโลกถึงมีการแข่งขันกันรุนแรงมากขึ้น.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

นั่นแหละเป็นเรื่องของคนไม่รู้จริง ขนาดพระพุทธเจ้าตอนที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ จะได้สมบัติเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ยังไม่เอา สละราชสมบัติ พระอนุรุธพี่ชาย ชื่อ ท่านมหานามะ จะยกสมบัติกรุงกบิลพัสดุ์ให้ พระอนุรุธถามว่า เป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้วต้องมีภารกิจหน้าที่อะไร พอพี่ชายสาธยายหน้าที่ให้ฟัง พระอนุรุธตอบว่า พี่เอาไปเถอะ ผมไปบวชดีกว่า เห็นไหม ยังไม่เอา เพราะท่านรู้จริง จึงปฏิเสธเรื่องนี้หมด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การจะรู้จริงจิตต้องสงบก่อนหรือไม่.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

ปรัชญาจีนเขาบอกว่า เมื่อไรที่จิตนิ่งเป็นสมาธิ แก่นแท้ของความรู้จะเกิดขึ้น เราไปพิจารณาวิชาของพระพุทธเจ้า มีสอนทำจิตให้นิ่ง ทำจิตให้เห็นแจ้งวิปัสสนากัมมัฏฐาน จิตนิ่งเป็นสมถกรรมฐาน นี่สองวิชาเอกของโลกเลย วิชาทางโลกที่ไปเรียนมาหลายร้อยวิชา เพื่อเลี้ยงชีวิตร่างกายเท่านั้น ในที่สุดตายแล้วก็ต้องไปเกิด แต่สองวิชานี่

วิปัสสนาและสมถะ เลี้ยงชีวิตให้ไปเกิดดีได้ ไม่ต้องลงต่ำ ไม่ต้องเกิดเป็นเดียรฉาน เป็นสุนัข หรือหมีแพนด้า ช่วง ช่วง -หลินฮุย คนทั่วไปดูแล้วว่าดี แต่กับผมมันไม่ดี ถ้าจะเปรียบเทียบก็เป็นเศรษฐีอาภัพ.

อาภัพ คือ เกิดเป็นเดียรฉาน เป็นเศรษฐีคือมาจากเมืองจีน ต้องขึ้นเครื่องบินพิเศษมา มีบริวารข้าทาสเยอะ คนใช้ต้องไปฝึกวิธีดูแลที่ประเทศจีนก่อน ๑ เดือน แล้วต้องมาประคบประหงมเลี้ยงดูต่อที่เมืองไทย แสดงว่าวิบากเก่าเขาดี ที่อยู่ต้องติดแอร์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เวลาหิวก็มีกินตลอดเวลา เพราะท่านเศรษฐีเก่านี่ท่านนักกิน พอเกิดเป็นหมีแพนด้าเลยกินซะมากเลย กินกับเล่น และกระทำเรื่องไร้สาระ มนุษย์อุปโลกน์ราคาต้องแพงหลายล้านบาท ที่อยู่ก็แพง ราคาเป็นสิบ ๆล้าน นั่นมันเป็นวิบากดี สิ่งที่ไม่ดีของเขาคือความหลงของเขา ทำให้เขาต้องเกิดเป็นเดียรฉาน แต่อย่างอื่นเขาสร้างมาดี ทำโรงทานไว้ดี อาหารการกินจึงเพียบ มีข้าทาสบริวารเลี้ยงดูเยอะ ทำสิ่งอันเป็นที่รัก ให้แต่สิ่งดีงาม ใครเห็นก็รัก ทั้ง ๆที่เป็นเดียรฉาน ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้อยากให้เกิดเป็นเดียรฉาน ไม่แนะนำเป็นอบายภูมิ กินแอปเปิ้ลหรือแครอท มากก็ไม่ได้ เดี๋ยวระบบย่อยแย่ มันยุ่งยาก เกิดเป็นมนุษย์ดีกว่า มนุษย์สามารถจะผลักดันตัวเองให้เข้านิพพานได้ เปลี่ยนจากปุถุชนเป็นอริยบุคคลได้ และที่ไม่ดีที่สุดคือเอาตัวเองลงนรกได้ สูงสุดทั้งบวกและทั้งลบ เป็นมนุษย์ทำได้.

▷ ผู้สัมภาษณ์

ทำไมอาจารย์มีความรู้มากมาย แต่ปฏิเสธการได้รับตำแหน่งสูง ๆ.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

สิ่งที่ผมปฏิเสธ เหมือนว่าคุณรู้อะไร ถ้าคุณรู้ว่าความสุขนั้นมี ๓ อย่าง

๑. สุขที่เกิดจากสัมผัส เขาเรียก กามสุข เช่น ตาเห็นรูปสวยๆ จมูกได้กลิ่นหอมๆ ลิ้นสัมผัสอาหารรสดีๆ

๒. สุขที่เกิดจากจิตสงบ ถ้าคุณสามารถจะเข้าถึงได้ คุณจะทิ้งความสุขระยะสั้น ความสุขที่ราคาแพงต้องใช้เงินทองมาก คุณมาหาความสุขที่สอง คือ ละเอียด ประณีต ยืนยาวกว่าและลงทุนนิดเดียว

๓. เมื่อใดคุณสามารถหาความสุขที่จิตไม่ตก เป็นทาส จิตเป็นอิสระได้ คุณจะทิ้งความสุข ๒ อย่างนั้น

ขึ้นอยู่ว่าเราจะเข้าถึงอะไร ถ้าเข้าถึงสิ่งที่ดีกว่าจะทิ้งของไม่ดี โลกธรรมทั้ง ๘ คือ ลาภ เสื่อมลาภ, ยศ เสื่อมยศ, สุข ทุกข์, สรรเสริญ นินทา เป็นของที่มีโทษ เมื่อรู้ เห็น เข้าใจแล้ว ไปเอามันทำไม เราก็ไม่ตกเป็นทาสมัน อยู่เหนือมัน ไม่ไปไขว่คว้าสิ่งเหล่านั้น เหมือนอย่างที่นักวิชาการ ครูบาอาจารย์ที่เรียนสูงๆ ประกวดกันว่า ฉันนี่สะสมผลงานตีพิมพ์มาก อีโก้มันยิ่งใหญ่ ใครพูดอะไรไม่ฟัง ทุกข์นั่นทุกข์นี่ คนพวกนี้เป็นมะเร็งตาย หลายคน เนื้องอกในสมอง โรคกระเพาะลำไส้ทะลุหลายคน ผมมีเพื่อนทำงานอยู่ห้องติดกัน แกชิงตายไปเสียก่อน เพราะเขาไปติดกับพวกนี้ เพราะความหลงของเขา คนที่เรียนสุตตมยปัญญา จิตตมยปัญญา เขาจะหลง โทษของความหลงสุดท้ายก็คือ เดียรฉาน เหมือนช่วงช่วง หลินฮุย.

ครั้งพุทธกาลก็มีนะ คนหลงนี่ โตเทยยะพราหมณ์ หลงสมบัติตัวเอง เกิดเป็นลูกหมาเฝ้าสมบัติตัวเองในบ้านลูกชาย วัสสะการ

พราหมณ์ หลงในความฉันนี่เก่งกาจในสุตตมยปัญญา จินตมยปัญญา เป็นปราชญ์ของคฤหัสถ์ ไปไหนต้องขึ้นเสลี่ยง คนตามเป็นแถว หลงติดอีโก้ตัวเอง ไปปรามาส ท่านมหากัจจายนะ ไปเป็นลิงนั่นแหละ โทษของความหลง ผมพูดออกไปในที่สาธารณะ ไม่ได้คนดัง ๆ ของเมืองไทย ที่นับหน้าถือตาในวงวิชาการ ท่านตายแล้วไปอยู่ที่ไหน ถ้าอย่างที่ผมรู้นะ ท่านจะเปลี่ยนอาชีพเลย นั่นคือโทษของความหลง ด้วยเหตุนี้ที่ผมไม่ติดในเรื่องพวกนั้น เพราะผมรู้ว่ามันมีโทษ ถ้ารู้ว่ามันไม่ดีแล้วทำทำไม ถ้ารู้ว่าการกระทำแล้วสร้างศัตรู จะทำทำไม ถ้าการกระทำแล้วสร้างมิตรซิ จะทำ รู้เท่าทันแล้วจะทำสิ่งที่ดีกว่านี่เป็นสันดานของมนุษย์ การเลือกสิ่งที่ดีกว่า และทิ้งสิ่งที่ไม่ดี ทีนี้สิ่งที่ดีกว่า เราจะเข้าถึงได้แค่ไหน อยู่ตรงนั้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คนที่มีทุกข์มาก ควรปลงหรือไม่.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

ผมไม่ใช่อย่างนั้น ผมในกรณีที่อยากรู้เพราะไม่เชื่อ เพราะมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ว่ามีปัญญาสุดๆแล้วปลง ไม่ใช่หรอก เป็นเพราะว่าเราอยากใช้เหตุใช้ผลสอนนักเรียน สอนเรื่องไร้เหตุผลไม่ได้ ต้องเป็นเหตุผล เพราะวิทยาศาสตร์ใช้เหตุใช้ผล ด้วยเหตุด้วยผลนี่เราจึงมารู้ความจริงในสิ่งต่างๆ ความจริงในสิ่งต่างๆมีทั้งดีและทั้งไม่ดี แล้วสิ่งที่ไม่ดีไม่เอามาทำ ก็ต้องปลงปล่อยวางมัน ต้องเอาแต่สิ่งดีๆที่เรียกว่าปฏิบัติธรรม จริยธรรมทั้งหลายต้องเอาไว้ พรหมวิหาร ๔

ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีธรรมะนี้ ต้องเอาไว้ เพราะเป็นเจ้าคนนายคน มีบริวาร ธรรมะแบบนี้ไม่หลุดโลก ต้องไปเวียนว่ายตายเกิด ก็ต้องรักษาไว้ แต่ถ้าไปได้ธรรมะที่หลุดโลกได้ สติปัฏฐาน ๔ สามารถจะทำให้ถ่องแท้ในความจริงขั้นหลุดโลก ก็ทิ้งความจริงขั้นโลกไป ไปเอาความจริงที่หลุดโลกคือโลกุตตรธรรม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทำอย่างไรให้คนที่เกษียณอายุแล้ว มีชีวิตที่สดใส ไม่เหี่ยวเฉา.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

ถ้าคุณไปติดอดีตที่ไม่ดี จิตใจคุณก็เหี่ยวเฉาใช่ไหม เหมือนกันถ้าไปคิดถึงอดีตที่เคยรุ่งเรือง เดี๋ยวนี้มันไม่ใช่อย่างนั้นแล้ว มันก็เหี่ยวเหมือนใบไม้ เหี่ยวแล้วก็ร่วง จิตเหี่ยวพลังไม่มี ผมเห็นมามากแล้ว คนที่สุด ๆ ในยุทธจักร ในที่สุดเหี่ยวเหมือนใบไม้ร่วง เหมือนไม้ยืนต้นไม่มีใบ นกไม่เกาะ แล้วพวกนี้ตายเร็ว เพราะเขาไม่รู้เท่าทันมันไง อารมณ์ไม่ดีเพราะไปติดในโลกธรรมใช่ไหม นี่ก็ของฉัน นั่นก็ของฉัน แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ใช้แล้ว ยังไงก็ตาม ถ้าเรารู้เท่าทันความจริง อยู่กับความจริง ยอมรับความจริง แล้วเราจะไม่เหี่ยว

สมมติว่าเรามีภรรยาที่บ้าน เขาตำหนิเรา อย่าทำอย่างนั้นสิ อย่างนี้เธอทำแล้วไม่ดี ถ้าเราพิจารณาแล้ว เราไม่ดีจริง เราต้องยอมรับ และปรับปรุงแก้ไขตัวเอง และต้องขอบคุณภรรยา เพราะเป็นกระจกส่องให้เราเห็นความไม่ดีของเรา คนพวกนี้จะไม่เหี่ยวเฉา เพราะยอมรับความจริง และแก้ไขสิ่งที่ไม่ดี เอ๊ะ ผมเกษียณอายุมา

หลายปีแล้ว ใบไม้มันไม่ได้เหี่ยวนะ มีแต่จะงอกงามแผ่กิ่งก้านไปทั้งต้นจริงๆ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทำไมอาจารย์ถึงเลือกมาอยู่เชียงใหม่.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

เพราะผมโตที่กรุงเทพฯ เรียนหนังสือตั้งแต่ชั้นประถมจนจบปริญญาตรีที่กรุงเทพฯ จึงมองกรุงเทพฯออก กาลเวลามันเปลี่ยนไป เห็นความเสื่อมของกรุงเทพฯ คิดว่ากรุงเทพฯคงไม่น่าอยู่ หลังจากจบแล้วก็ไปทำงานตามภาคต่างๆ เห็นว่าเชียงใหม่นั้นเป็นเมืองที่สงบทุกอย่าง คนจิตใจดี อารมณ์เย็น อยู่มาตั้งแต่ปี ๒๕๐๙ ผ่านมา ๓๗ ปีแล้ว ยังไม่เคยเห็นคนทะเลาะกันเลย เขามีจิตใจดี มีอะไรให้อภัยกันคงอยู่ไปจนตาย เพราะต้องไปสงเคราะห์พวกล้านนา พวกนี้เขาคงเป็นเทวดามาเกิด อารมณ์เขาถึงดี จิตใจละเอียดประณีต การทะเลาะเบาะแว้งไม่มี อยู่ที่กรุงเทพฯนี่ เห็นด่ากันแทบทุกวัน เข้าไปในตลาดไปต่อของแม่ค้า ไม่ซื้อก็ด่าส่ง ที่เชียงใหม่นี่ไม่มีจะต่อ เท่าไรไม่เอา เขาไม่สนใจ ให้อภัยกันได้ คนดีไปเกิดในท้องถิ่นนั้น สมัยก่อนเรียกว่าล้านนา เดี๋ยวนี้ยังเป็นอย่างนั้น พระดีๆไปสำเร็จทางเหนือกันมาก เลยคิดว่าทางเหนือเหมาะที่เราจะอยู่ ธรรมะจัดสรร อะไรที่มันอยู่ในใจมันจะผลักดัน เขาเรียกกรรมผลักดันให้เราไปสู่กรรมที่สมดุลย์กัน.

อย่างในครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหน พระสาวกจะมานั่งล้อมกันเป็นกลุ่มๆ พระพุทธเจ้าบอกว่านั่นเขาเล่นฤทธิ์ พระ

โมคคัลลานะ กลุ่มนั้นชอบทางวินัยท่านอุบาลี กลุ่มนั้นชอบทางปัญญาพระสารีบุตร กรรมมันเป็นเครื่องจำแนก อะไรก็ตามถ้ามันอยู่ด้วยกันแสดงว่ามันเข้ากันได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผมต้องไปอยู่เชียงใหม่.

ครั้งหนึ่งผมไปถามพระธิเบต ท่านครับ ตอนเกิดท่านเกิดเป็นคนไทย ตอนบวชเณรก็บวชที่เมืองไทย แต่ทำไมตอนบวชพระท่านเป็นพระธิเบต ท่านตอบว่า คุณลองไปดูแม่น้ำข้างหลังอาศรม กรวดก้อนใหญ่ไปรวมกับกรวดก้อนใหญ่ กรวดก้อนเล็กไปรวมกับเล็ก พวกทรายก็ไปรวมอยู่ด้วยกัน ท่านตอบผมอย่างนี้ล่ะครับ สุดยอดไหม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คำว่า สาระ กับ อสาระ ต่างกันอย่างไรครับ.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

จริง ๆ เป็นเรื่องที่ดี เรื่องนี้เกิดมายาวนาน สมัยก่อนพระพุทธเจ้ามาเกิด ตอนนั้นมีพระโพธิสัตว์ อดีตของพระพุทธเจ้าโคดม ท่านไปเกิดเป็นลูกพราหมณ์อยู่ที่เมืองพาราณสี ชื่อ สัมภาวะกุมาร พระเจ้ากรุงอินทปัตถ์ เป็นเจ้าเมืองที่ดี มีจิตผ่องใส อยู่ในทศพิธราชธรรม บำเพ็ญทานเป็นเนืองนิตย์ ท่านถามปัญหาว่า ทำอย่างไรจึงจะไม่ถูกนินทา และทำอย่างไรจึงจะมียศในโลกนี้และโลกหน้า เอ๊ะ อันนี้ก็ดีนะ เพราะคนจะถูกนินทา มันต้องทำไม่ดี จะมียศนี่ก็ต้องรักษาความดีไว้ คำถามของพระราชา ราชปุโรหิตทั้งหลายตอบไม่ได้ ถามคนธรรมดาก็ตอบไม่ได้ เพราะเป็นปัญหาที่ลึกซึ้ง ในที่สุดก็ถามเรื่อย ๆ จนกระทั่งมาถึงพระโพธิสัตว์ สัมภาวะกุมาร เป็นเด็กอายุไม่มาก ตอบว่า ถ้าอยากจะ

มียศและไม่ถูกนินทา ถ้าอยากจะมียศทั้งโลกนี้และโลกหน้า ต้องทำอย่างนี้.

๑. ทุกครั้งที่นึกได้ ให้ทำความดี เพราะจิตคิด พูด ทำ ถ้าดีมันก็สะสมดี ดีในที่นี้คือเกิดประโยชน์ และไม่เบียดเบียน ถึงจะเรียกว่าดี กินเหล้าเกิดประโยชน์ไหม เกิดประโยชน์คือได้ผ่อนคลาย ปวดเมื่อยก็หาย แต่ไม่ดีคือมันเบียดเบียน ฉะนั้นคำว่าดีในที่นี้ต้องเกิดประโยชน์และไม่เบียดเบียน

๒. ให้คิดว่าขันธ์ ๕ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) ที่ประกอบเป็นร่างกายเรา นี่มันไม่เที่ยง ตายแน่นอน จิตมันทิ้งแน่นอน

๓. ให้ละมิจฉาทิฏฐิเสีย (ละความเห็นผิด)

๔. อย่าละกุศลกรรม (กรรมที่ดี)

๕. ทำแต่สิ่งที่เป็นสาระ คือ สิ่งที่เป็นประโยชน์

ถ้าเราทำอย่างนี้ จิตสะสมความดีสุดๆ เมื่อมีความดีล้วนๆ ใครเขาจะนินทา มีแต่คนสรรเสริญ แล้วยศของเราถ้าไม่ทำชั่ว ยศจะจากไปไหม ยศจะเจริญรุ่งเรืองขึ้น

ด้วยเหตุนี้ คำว่า สาระ คือเกิดประโยชน์ และไม่เบียดเบียน คิด พูด ทำ ถ้าดีมันก็สะสมดี ดีในที่นี้คือเกิดประโยชน์ และไม่เบียดเบียน คิด พูด ทำ ทุกขณะ ตื่นต้องมีสาระ คิดจะแกล้งคนไม่เกิดสาระ ความอร่อยของอาหารไร้สาระ สาระไม่ได้อยู่ที่ความอร่อย มันอยู่ที่คุณค่าของอาหาร นาฬิกาเรือนละ ๔-๕ กับเรือนละ ๒๐๐-๓๐๐ บาท นัดกัน ๘ โมงเช้า เรือนละล้านก็มา ๘ โมงเช้า เรือนละร้อยสองร้อยก็มาแปดโมงเช้า สาระอยู่ที่เวลามันตรงกัน ไม่ได้อยู่ที่ราคาแพง ประดับเพชรประดับพลอย หรือโทรศัพท์มือถือที่ใช้สื่อสารกัน ราคาไม่กี่สตางค์

แต่เดี๋ยวนี้ราคาแพงขึ้น เพราะเอาไว้ดูโทรทัศน์ด้วย อย่างนั้นมันอสาระ ชีวิตของเราทุกวันนี้ถ้าดำเนินชีวิตด้วยสาระ ใช้เงินนิดเดียวเอง คนโง่เท่านั้นที่ติดอสาระ การโฆษณาต่าง ๆทางวิทยุและโทรทัศน์ เป็นอาชีพ เป็นทิฏฐิของเขาที่จะต้องทำให้คนรู้เท่าทันน้อยที่สุด จะได้ไปใช้สอยบริโภคสิ่งที่ต้องการขาย ก็แค่นั้นเอง จะถามว่าเขาผิดไหม ไม่ผิดของเขา แต่มันผิดของเราที่ถูกเขาหลอก.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

คนเราทำไมเวลาทำความดี จะได้รับการยกย่องน้อย แต่ถ้าเป็นข่าวอาชญากรรม จะขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ทุกวัน.

○ **ดร. สนอง วรอุไร**

คุณต้องดูว่าคนที่เป็นสมาชิกของสังคมเป็นใครมาจากไหน ถ้าคนดีด้วยกันก็สรรเสริญความดี แต่คนชั่วด้วยกันก็สรรเสริญความชั่ว ไม่ต้องดูใคร ดูตัวเราเอง ชอบตำหนิคนอื่นหรือเปล่า ถ้ายังชอบตำหนิคนอื่น ในใจของเรามีขยะ มีความไม่ดีอยู่ แต่ถ้าตราบใดเห็นคนอื่นแล้วน่าสงสาร นี่เรามีความดีอยู่ ฉะนั้นวัดง่ายนิดเดียว คนนี่ คิด พูด ทำ ของเขานี่นะ โดยเฉพาะคิดนี่เรายังไม่รู้ เพราะจิตยังไม่ละเอียดพอ เอาแค่คำพูดที่หูได้ยิน การกระทำที่ตาเห็น ถ้ายังทำตัวเองไม่ดี ก็แสดงสิ่งไม่ดีออกมา จิตมันสะสมไม่ดี คนอื่นก็เช่นเดียวกัน ถ้าทำสิ่งไม่ดีออกมาก็แสดงว่าจิตของเขายังไม่ดี แต่ถ้าเมื่อไรดีล้วน ๆเลย แสดงว่าจิตของเขาดี ดูด้วยตา ฟังด้วยหูก็ได้

อย่างคำพูดของคนนี่ คนนี้ชอบด่าว่าคนอื่น คนนี้ชอบวิจารณ์

คนอื่น แสดงว่าขยะยังเต็มหัวใจ ถ้าเมื่อใดที่ขยะมันหมดไป จะพูดน้อยลงๆ คำพูดแต่ละคำจะมีแต่สาระ เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟัง คนเดี๋ยวนี้พูดทิ้งพูดขว้างกันมาก หนึ่งชีวิตสมมติอายุ ๘๐ ปี กี่สิบปีที่พูดไร้สาระไม่เกิดประโยชน์แก่ชีวิต มีมากเลย ไม่ต้องถึง ๘๐ ปี แค่วันเดียวนี่ คนพูดไร้สาระที่ไม่ก่อประโยชน์นะมีเท่าไร แต่ที่มีประโยชน์มีนิดเดียว นี่ผมเปลี่ยนมาตั้งแต่ ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน สิ่งที่ไม่ดี ไม่พูด ไม่คิด ไม่ทำแล้ว ออกไปต้องเป็นประโยชน์ เดี๋ยวนี้จึงไปทั่วเลย จริงๆ แล้วไม่ได้เสนอตัวเอง คนอื่นเขาเอาไป เพราะเห็นคำพูดของเรามีประโยชน์

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์ไปบรรยายที่สถาบันเกอเธ่เมื่อเร็วๆนี้ เป็นเวลาถึง ๘ ชั่วโมง ขอทราบสาระที่บรรยายในวันนั้นครับ.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์เท่านั้นเอง เรื่องของโลก เรื่องของสิ่งแวดล้อม เพราะพวกนี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเรา ฉะนั้นสิ่งที่พูดไป ผมจะเปรียบเทียบให้เขาเห็นว่า สิ่งใดมีประโยชน์ สิ่งใดที่เป็นโทษ ถ้ามีประโยชน์ก็ทำไปเถอะ มันดีเอง ถ้าเป็นโทษ อย่าไปทำ เดี๋ยวเดือดร้อนทีหลัง เพราะว่าจิตของเรานี่ คิด พูด ทำแล้วไม่หายไปไหน เก็บไว้หมดทุกอย่าง เก็บอยู่ใน Record ของดวงจิต พูดตำหนิถากถาง ทำไม่ดีก็เก็บ เก็บวันละนิดวันละหน่อย ในที่สุดเป็นขยะทั้งนั้น เป็นของไม่ดี เป็นบาป เป็นอกุศล ในที่สุดอุปสรรคและปัญหาจะกลับมา

โรคภัยไข้เจ็บกลับมา ตายแล้วยังไปเกิดไม่ดีอีก สมควรทำไหม ไม่สมควรทำ เนื่องจากผมไปรู้ไปเห็นสิ่งที่เราเวียนว่ายตายเกิดมันยาวนาน ตั้งแต่ออกจากวัดนี่เปลี่ยนไปเลย คิด พูด ทำ ต้องดี ไม่งั้นต้องกลับไปซ้ำรอยเดิม ต้องไปเห็นของจริง เป็นปัจจัตตัง เฉพาะตน ถ้าอย่างนี้เราก็ต้องเปลี่ยน เหมือนคนที่ตายแล้วฟื้น ไปลงนรกมาแล้วฟื้นมารีบทำความดีเลย เห็นของจริงด้วยตนเอง ไปลงนรก ผมมีเพื่อนคนหนึ่งตายแล้วฟื้น จะไปเกิดเป็นเดียรฉาน ฟื้นมาคราวนี้เลิกกินเหล้าเลย เพราะเขาเห็นของจริงมาแล้ว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

จิตสงบกับจิตนิ่ง ต่างกันอย่างไร.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

จิตนิ่ง คือ จิตที่รับกระทบแล้วจะปรุงแต่งเป็นอารมณ์เดียวที่เป็นปัจจุบัน การที่จิตจะนิ่งได้ต้องมีสติกำกับ มันอยู่ตรงนั้นอย่างที่เราไปเจริญภาวนาสมถกรรมฐาน เช่น ลมเข้าพุท ลมออกก็ว่าโธ พุทโธ พุทโธ หรือหายใจเข้าท้องป่องก็เรียกพองหนอ หายใจออกท้องยุบก็เรียกยุบหนอ นี่เป็นการเจริญสติ ทำจิตกำหนดให้ระลึกได้อยู่ในอารมณ์ที่เป็นปัจจุบัน ถ้าเราทำอยู่กับปัจจุบัน จิตจะไม่รับกระทบข้างนอกมาปรุงเป็นอารมณ์ จะอยู่กับอารมณ์ปัจจุบันที่เรากำหนด อย่างนี้เขาเรียกจิตมีสติ แล้วผลที่เกิดจากจิตมีสติ เขาเรียกสมาธิ จิตนิ่ง คือ จิตตั้งมั่น เรียกว่าสมาธิ

จิตสงบ คือ เมื่อใดก็ตามตัวสติเข้มข้น จิตรับกระทบแล้วปรุง

เป็นอารมณ์ แต่ถ้าเรามีปัญญา มีปัญญาเห็นแจ้งว่า อารมณ์ใดก็ตาม หรือกระทบใดก็ตามที่เข้ามากระทบจิตแล้ว จะเกิดการปรุงแต่งของจิต ในที่สุดหนีไม่พ้นกฎของธรรมชาติที่เรียกว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป หรือที่เขาเรียกว่ากฎไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สติรับกระทบทัน ปัญญาจะเห็นตัวนี้ดับทันที พอกระทบแล้วมันดับไปปั๊บ จิตก็ไม่ปรุงเป็นอารมณ์ อย่างนั้นสงบ จิตจะวางเป็นอุเบกขา ฉะนั้นทุกการกระทบ ถ้าสติรับทันและมีปัญญารู้เท่าทันแล้ว จิตจะวางเป็นอุเบกขา จิตจะสงบตลอด ใครผู้ใดก็ตาม ทุกขณะตื่น ถ้าทำจิตให้สงบได้ รับกระทบแล้ววาง จิตจะไม่ปรุงเป็นอารมณ์ทั้งดีและทั้งไม่ดี อย่างนั้นเราเรียกจิตสงบเป็นอุเบกขา เกิดอุเบกขาแล้วเกิดปัญญา เกิดอุเบกขาแล้วเกิดปัญญาทุกการกระทบ อย่างนั้นเป็นจิตที่มีคุณค่าแก่การทำงาน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เทวดา พรหม สามารถที่จะเรียนรู้ธรรมสำเร็จเป็นอรหันต์ได้หรือไม่.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

ความจริง เทวดา พรหม กับมนุษย์ นี่เป็นสัตว์โลกที่เกิดในสุคติภูมิ แต่ระดับของเขาไม่ต่างกัน สมมตินะ สมมติเป็นภพมนุษย์ ภพเทวดา สมมติเป็นพรหม มนุษย์มีตั้งหลายประเภท มนุษย์นรก มนุษย์เดียรฉาน มนุษย์เปรต มนุษย์ภูโต มนุษย์แท้ มนุษย์เทโว ก็มีมันขึ้นอยู่กับคุณภาพของจิต ว่าสั่งสมบุญบารมีมามากน้อยเท่าไร เมื่อมนุษย์มีรูป นามเห็นได้ด้วยตาเนื้อ ตาหนัง ทีนี้ เทวดา พรหม มี

กายทิพย์ ร่างของเขาเป็นร่างทิพย์ ละเอียดนะ ตาเนื้อตาหนังมองไม่เห็น ต้องใช้ตาในคือตาจิต จิตเป็นพลังงาน ถ้าเราทำให้คลื่นความถี่คงที่ได้ ก็สามารถจะไปเห็นเขาได้ ทำไมผมพูดเรื่องนี้ได้ฉะฉาน เพราะพื้นฐานเดิมของผมศึกษาเรื่องจุลินทรีย์ เชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา ใช้แสงสว่างดูได้ แสงแดดดูยังมองเห็น เพราะความถี่ของมันค่อนข้างใหญ่ จุลินทรีย์นี่ตัวใหญ่ ความถี่ของคลื่นแสงตกกระทบแล้วสะท้อน เรามีเครื่องวัด ก็มองเห็นได้ ไปเมืองนอกไปศึกษาเรื่องเชื้อไวรัสตัวเล็กกว่าจุลินทรีย์พวกนี้อีก แสงพวกนี้ดูไม่ได้ เพราะมันใหญ่เกินไป ไม่ตกกระทบ มันผ่านหมด ต้องไปเอาคลื่นแสงที่ละเอียด คลื่นอีเลคตรอนเล็กมันตกกระทบ เชื้อไวรัสสะท้อนมาเราก็เห็นภาพ แต่ตอนที่กลับมาเมืองไทย มาพัฒนาจิตให้ความถี่ของคลื่นคงที่ คลื่นจิตนี่ละเอียดสุดๆ เลย เราถึงได้ไปเห็นเทวดา ตกกระทบแล้ว เห็นกายละเอียด เพราะฉะนั้นกายละเอียด ตาเนื้อตาหนังมองไม่เห็น ต้องใช้จิตที่นิ่งแล้วตามดู ทุกคนทำได้ถ้าเข้าฌานได้ แล้วออกจากฌาน คลื่นจิตจะละเอียดและสามารถเห็นได้

ด้วยเหตุนี้จึงบอกว่า รูปกับนามมีกายหยาบกับกายละเอียดที่เป็นรูป ต่อไปนี้อยากจะบอกว่า มนุษย์มีรูปกับนาม ๆ คือจิตเป็นพลังงานก็ทำได้ ใช้ร่างกายพัฒนาจิตตัวเอง ใช้พองหนอยุบหนอ หรือลมเข้าพุท ลมออกโธ ใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือให้จิตได้พัฒนา เทวดาเขาก็ใช้ได้ ใช้จิตของเขา ใช้ร่างกายของเขา ที่เป็นกายละเอียด พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง ไม่ต้องดูใคร ดูพระสิริมหามายา ไปอยู่ข้างบนเทศน์ปุถุชน อยู่ดุสิตเป็นปุถุชน พระพุทธเจ้าขึ้นไปดาวดึงส์เทศน์ให้ฟัง ท่านโยนิโสมนสิการ คือ พิจารณาด้วยจิตอันแยบคาย

วิปัสสนา นั้นแหละก็ได้เป็นโสดาบัน เทวดาหลายองค์ไปฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าได้เป็นโสดาบัน เราเป็นมนุษย์เราก็สามารถพัฒนาคุณภาพของจิตขึ้นไปจนถึงเป็นอรหันต์ได้ เทวดาทำไมจะทำไม่ได้ หรือ พรหมในชั้นสุธาวาส พัฒนาจนเข้านิพพานได้ เทวดาก็เข้านิพพานได้ เขาพัฒนาได้เหมือนเรา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ทางโลกกับทางธรรม ต้องเดินไปด้วยกันหรือคนละทาง.

๐ **ดร. สนอง วรอุไร**

ไม่ได้สวนทาง ต้องไปด้วยกัน พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ยังต้องมาช่วยโลก ผมมาศึกษาธรรมะจนได้ธรรม เข้าใจธรรมแท้แล้ว ผมก็มาช่วยโลก ผมไม่ได้หนีสังคม ยังมาออกช่วยสังคมอยู่ ผมเกษียณมาตั้งหลายปี ยังต้องมาช่วยสังคม ไม่ได้ทิ้งสังคม จะถามว่าไปด้วยกันได้ไหม มันไปด้วยกัน เพราะว่าพระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราอยู่กับสังคมโดยอย่าเป็นทาสของสังคม ให้รู้เท่าทันสังคม อยู่อย่างมีสติ และใช้สิ่งต่าง ๆในสังคมให้เกิดประโยชน์ ฉะนั้น คนที่รู้จริงจะไม่ทิ้งสังคม คนที่รู้ไม่จริงจะทิ้งสังคม.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การพิจารณามรรค ๘ เพื่อให้พบการหลุดพ้น.

๐ ดร. สนอง วรอุไร

ในสังสารวัฏฏ์ จะเกิดเป็นสัตว์นรก จนถึงพรหม รวมทั้งมนุษย์และเทวดา ในสังสารวัฏฏ์นี่ ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงหมด ไม่มีอะไรคงทนถาวร หนีไม่พ้น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สิ่งใดไม่เที่ยงแท้เปลี่ยนได้ เขาเรียกว่ามันเป็นทุกข์ ๆ นี่มี ๒ ความหมาย ที่เราสมมตินะ ไม่สบายกาย ไม่สบายใจ เขาเรียกเป็นทุกข์กับสิ่งที่คงทนอยู่ไม่ได้ เขาเรียกว่าเป็นทุกข์ ในสังสารวัฏฏ์นี่ ไม่มีอะไรที่คงทนได้ เปลี่ยนตลอด ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงรู้ความจริงเรื่อง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค รู้เรื่องทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ การดับของทุกข์ และข้อสุดท้าย ทางเดินไปสู่การดับของทุกข์ คือ มรรค ๘ ขึ้นต้นด้วยสัมมาทิฏฐิ ๆ มี ๒ ระดับ

๑. ระดับโลกิยะ

๒. ระดับโลก โลกุตตระ

ถ้าเราได้ยินได้ฟังจากกัลยาณมิตร จากผู้รู้บอกกล่าว แล้วเราทำตาม นั่นแหละเป็นสัมมาทิฏฐิขั้นโลกิยะ ในฐานะเราเป็นแม่ แม่มีหน้าที่ต้องดูแลครอบครัว ทำงานบ้าน นั่นแหละเป็นสัมมาทิฏฐิ ผู้รู้บอกแล้วเราก็ทำ เราทำดี ธรรมะนี้ไม่พ้นโลก อย่างนั้นก็เป็นสัมมาทิฏฐิขั้นโลกิยะ แต่ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิขั้นโลกุตตระ เมื่อเราได้ยินได้ฟังกัลยาณมิตร บอกกล่าว เราต้องโยนิโสมนสิการ

คำว่า โยนิโสมนสิการ คือ พิจารณาโดยแยบคาย วิปัสสนานั่นแหละครับ เงื่อนไขจิตต้องนิ่ง แล้วเราถึงจะโยนิโสได้ พอเราได้ยินผู้รู้ ผู้เป็นกัลยาณมิตรบอกกล่าว แล้วเราพิจารณาตามถึงเหตุ ถึงผล ถึงการดับ จะเกิดสัมมาญาณ แล้วเราจะอยู่เหนือสมมติ ก็พ้นสมมติ เป็นสัมมาวิมุตติ นั่นแหละครับสัมมาทิฏฐิขั้นโลกุตตระ

ทีนี้ ในมรรคมีองค์ ๘ สัมมาทิฏฐินี้ เป็นสัมมาทิฏฐิโลกุตตระ ถ้าเมื่อใดก็ตามมีสัมมาทิฏฐิแบบนี้ ซึ่งเป็นเรื่องของปัญญาเห็นชอบ คือ เห็นถูก ฉะนั้น ถ้าเรามีสัมมาทิฏฐิเรื่องปัญญา เห็นถูกปั๊ป ทุกอย่างที่ตามมา ได้แก่ สัมมาสังกัปปะ คิดถูก สัมมาวาจา วาจาชอบ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ เว้นจากการฆ่าสัตว์ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ การประกอบอาชีพแต่ในทางสุจริต สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ สัมมาสติ ระลึกชอบ ระลึกในสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม และสุดท้าย สัมมาสมาธิ จิตตั้งมั่นชอบทั้ง ๘ นี่ นำไปสู่สัมมาญาณและสัมมาวิมุตติ.

.ส วั ส ดี.

คติพจน์

ธ ร ร ม ะ กั บ นั ก บ ริ ห า ร

งานใหญ่ต้องใช้เวลานานหน่อยจึงจักเห็นผล
และต้องอาศัยความตั้งใจทำงานของเจ้าหน้าที่
...จึ ง จั ก ก้ า ว ห น้ า ไ ป ไ ด้...

๐

(จากหนังสือ “วันเตือนใจ” หน้า ๕)

ธรรมะวาทะ

รองศาสตราจารย์ มานพ พงศทัต

ชีวิตอยู่ด้วยการต่อสู้
ประสบการณ์ที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้ประสบการณ์จากท่านผู้ใหญ่
เช่น ชีวิต ของท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
ท่านนายกเปรม ติณสูลานนท์
แม้ กระทั่งท่านพุทธทาส ท่านปัญญา และนักธุรกิจที่มีอุดมการณ์
เราต้องเรียนรู้จากเขา
แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องนำมาใส่หัวใจคือ จงหัดให้
ยิ่งให้เท่าไรยิ่งได้มากเท่านั้น
การให้ต้องให้ทั้ง ๓ อย่าง วัตถุทาน ธรรมทาน อภัย ทาน
ทำทุกวัน แล้วเราจะเป็นเศรษฐีในหัวใจทุก ๆคนในอนาคตครับ.

...สัมภาษณ์...

รศ. มานพ พงศทัต

อดีตรองอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๐ ถึงแม้ว่าจะเกษียณอายุจากตำแหน่งรองอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมา ๒ ปีแล้ว ปัจจุบันยังคงช่วยเหลือสังคมอยู่ในด้านวิชาชีพที่อาจารย์มีความเชี่ยวชาญ.

๐ เป็นบุตรของ ศาสตราจารย์ทองสุข และ รองศาสตราจารย์สมัย พงศทัต ซึ่งเป็นอาจารย์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์ ฯ.

๐ เริ่มการศึกษาที่ โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ มัธยมที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตปทุมวัน รุ่น ๑ เตรียมอุดมศึกษา และ จบปริญญาตรีที่คณะสถาปัตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นไป ศึกษาต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ด้านการวางแผน และประเทศเนเธอร์แลนด์ ด้านการวางแผนภาพ เพราะอยากจะเรียนหลาย ๆอย่างในชีวิตนี้ ที่เนเธอร์แลนด์ ไปเรียนตอนอายุมากแล้ว นักเรียนรุ่นหลัง ๆนี่น่าสนใจ คือ คุณธีรยุทธ บุญมี คุณเสกสรรค์ ก็ไปเรียนที่นี่ ตอนสมัยที่เกิดปัญหาทางการเมือง นักเรียนที่นั่นเขาสอนกันกึ่งการเมือง กึ่งเศรษฐศาสตร์ ทำให้เราหูตากว้าง รู้โลกกว้างขึ้น รู้ว่าความคิดของคนนั้นมีหลาย ๆอย่าง ไม่เหมือนกัน.

๐ หลังจากจบการศึกษาแล้ว ได้ทำงานหาประสบการณ์ที่ต่างประเทศ ๒-๓ ปี คิดว่าจะไม่กลับเมืองไทย เพราะว่าชีวิตการทำงานสนุกสนานมาก หลังจากกลับมาเยี่ยมบ้าน แล้วทดลองสอบเป็นอาจารย์ที่จุฬา ฯ คิดว่าถ้าสอบไม่ได้จะกลับไปเมืองนอก พอมาสอนหนังสือแล้วรู้สึกชอบ อาจเป็นเพราะพ่อแม่เป็นครูบาอาจารย์ หลังจากนั้นก็สอนหนังสือเรื่อยมา จนเกษียณอายุ เป็นเวลา ๓๒ ปี ทำงานตั้งแต่อายุ ๒๙ ปี.

ผมเริ่มทำงานด้วยเงินเดือนเริ่มต้น ๑,๗๕๐ บาท ถึงแม้ว่าเงินเดือนจะน้อยกว่าที่ต่างประเทศมาก แต่รู้สึกมีความสุขที่ได้กลับมารับใช้สังคมที่ได้เติบโตมา อาชีพสถาปัตย์ได้เปิดโอกาสให้เราออกไปทดลอง มีประสบการณ์ข้างนอก ได้ไปออกแบบ ไปร่วมกันวางแผนทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่แปลกคือธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ไม่มีนักวิชาชีพที่เรียนมาหรือปฏิบัติงานในด้านนี้โดยตรง พยายามที่จะผลักดันให้เกิดศาสตร์ด้านอสังหาริมทรัพย์ ที่จะต้องมีความรู้ด้านสถาปัตย์ การตลาด การเงิน ด้านสังคม ต่อมามีโอกาสผลักดันให้เกิดภาควิชาการวางผังภาพและเมือง ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีการผลิตนักวางผังภาพและเมือง เมื่อปี ๒๕๑๘-๒๕๑๙ ผลิตนักผังเมือง และประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๘ ผมมีโอกาสผลักดันให้เกิดภาควิชาอสังหาริมทรัพย์ ในคณะสถาปัตย์ ซึ่งเป็นสายวิชาชีพที่กำลังเจริญเติบโตค่อนข้างมาก.

๐ ตำแหน่งก่อนเกษียณ เป็นรองอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดูแลเรื่องฝ่ายกิจการนิสิต เนื่องจากท่านอาจารย์เกษม สุวรรณกุล อธิการบดี ท่านเห็นคุณพ่อผมเคยเป็นอนุศาสก ซึ่งเป็นผู้ดูแลเด็กนิสิต ท่านคงเห็นว่าผมคงทำได้ ก็สนุกดีครับ ได้รู้จักชีวิตของ

คนรุ่นใหม่ ซึ่งเดี๋ยวนี้ก็เป็นใหญ่เป็นโตกันหลายคน เช่น ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ เป็นนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ อีกคนคือ ดร.สมเกียรติ ที่ ๑ ประเทศไทยสอบเข้าที่ ๑ จุฬาฯ จบด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เป็นนักกิจกรรม ตอนนี้ทำงานอยู่ที่ ที ดี อาร์ ไอ หรือ คุณมนตรี สอนไพศาล นักการเงินที่มีฝีมืออยู่ในระดับชาติ.

๐ ผ่านงานรับใช้สังคมมามากมาย ในช่วงปี ๒๕๔๒-๒๕๔๓ เป็นประธานที่ปรึกษากรุงเทพฯ สมัย ดร.พิจิตร รัตกุล เป็นผู้ว่ากทม. เป็นเพื่อนรุ่นน้องของผม เป็นลูกศิษย์คนโปรดของคุณพ่อ รู้จักกันมาตั้งแต่เด็ก ท่านมาชวนให้ไปช่วยงาน ผมเป็นนักผังเมืองก็ไปช่วยดูแลทางด้านผังเมืองกทม. ที่ปรับปรุงครั้งแรก และไปช่วยงานอื่นๆอีก เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องถนนคนเดิน การสร้างตลาดใหม่ สนามหลวง ๒ ให้ประชาชนคนกรุงเทพฯ มีความเป็นอยู่ดี มีความสุข ก็ดีใจที่ได้ทำงานช่วงนั้น.

๐ นอกจากนี้ ยังเคยเป็นกรรมการสมาคมสถาปนิกสยาม ขณะนั้นมีท่านกฤษฎา อรุณวงษ์ เป็นนายกสมาคม ผมมีอายุน้อยที่สุด ก็ช่วยงานทั่วๆไป นอกจากนี้ก็มี อาจารย์แหลมฉาน หัสดิน ท่านเป็นนักกีฬา ท่านมีชื่อเสียงทางกีฬาค่อนข้างมาก ตอนที่มีเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ ๑ ท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่ช่วยทำให้เอเชี่ยนเกมส์เกิดขึ้นและประสบความสำเร็จ ท่านเป็นนักฟุตบอลทีมชาติ บุตรชายท่านก็เป็นนักฟุตบอล นักรักบี้ ม.ล.ปาณสาร หัสดิน ตอนนี้เข้าใจว่าเป็นรองปลัดสำนักนายก ท่านอาจารย์แหลมฉานเคยเป็นบรรยเวกษ์ ที่ปรึกษาของนิสิตในการทำกิจกรรม ตอนหลังเปลี่ยนจาก บรรเวกษก์ เป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต เป็นตำแหน่งเดียวกัน.

๏ ผมเป็นนักกีฬา ชอบเล่นกีฬา โดยเฉพาะเทนนิสเล่นมาตั้งแต่เด็ก ที่ราชกรีฑาสโมสร อยู่หลังจุฬาลงกรณ์ ราชกรีฑาสโมสรตั้งมา ๑๐๐ กว่าปีแล้วครับ เป็นสโมสรที่รัชกาลที่ ๕ ท่านอนุญาตให้ใช้พื้นที่นั้นเป็นแหล่งสมาคมสำหรับชาวต่างประเทศ เป็นที่พบกันในเรื่องของสังคมด้านกีฬา ทำให้เราเกิดความผูกพัน ผมอายุมากแล้วอยากจะไปรับใช้สมาคม เพราะผมคิดว่าเป็นสมาคมที่สำคัญ อันหนึ่งปัจจุบัน คุณประทีป จิรกิตติ เป็นนายกสมาคม ในอดีต คุณพงส์ สารสิน เป็นมาตั้งเกือบสิบปี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์มีความสนใจด้านธรรมะ และเคยบวชเรียนหรือยัง.

๏ **รศ. มานพ พงศทัต**

ด้านศาสนา ตอนเด็กๆเคยตามคุณแม่ไปวัดบ่อยๆ และที่โรงเรียนวชิราวุธ สอนให้สวดมนต์ตอนเช้ากับตอนเย็นเป็นประจำ และมีการฟังเทศน์ประจำเดือน ทำให้เรามีความเข้าใจพุทธศาสนาในเบื้องต้นพอสมควร เผอิญคุณแม่ผมมีความสนใจในพุทธศาสนา และเป็นลูกศิษย์วัดบวรนิเวศ ตอนที่คุณแม่ผมเสียชีวิต สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระญาณสังวร ทรงทูลขออนุญาตพิมพ์หนังสืองานศพ สิ่งที่ท่านได้สอนไว้ ผมเลยมีความเข้าใจในพุทธศาสนา สังคมที่เราต้องให้ความสำคัญ.

ตอนคุณแม่มีชีวิตอยู่อยากให้ผมบวช แต่ไม่ได้บวชให้ เพราะยุ่งอยู่กับทางโลก มีครอบครัว ทำงาน จนกระทั่งบวชได้ตอนอายุ

๖๐ ปี หลังเกษียณอายุแล้ว ผมชอบท่านปัญญา การเข้าสู่ธรรมะเผอิญจริตตรงกับท่านปัญญา ก็ไปขอบวช ตอนแรกที่วัดก็สงสัยว่าบวชตอน ๖๐ ปี คิดว่าบวชแล้วไม่สึก ก็อธิบายว่า ผมอยากบวชเหลือเกิน เพื่อศึกษาธรรมะ ทำใจให้สงบ ก็มีโอกาสได้บวชในระยะสั้นๆ สองสัปดาห์ จิตใจสงบดี เข้าใจอะไรได้ดีขึ้น.

ท่านปัญญาสอนการปฏิบัติให้ปฏิบัติดี แล้วเราจะเข้าใจถึงตัวเราเอง และที่สำคัญ สุขใดเหนือความสงบไม่มี อันนี้จริงมาก บางคนถามว่าความสุขอยู่ตรงไหน เงินทองหรือ ไม่ใช่หรอกครับ ความสงบเป็นความสุขที่สูงสุดและยั่งยืน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

อาจารย์คิดว่าวิชาสถาปัตย์มีธรรมะเข้าไปร่วมด้วยหรือไม่.

○ **รศ. มานพ พงศทัต**

ผมคิดว่าธรรมะกับความรู้ด้านสถาปัตย์ มีความสัมพันธ์กัน เพราะสถาปัตย์คือการปูพื้นฐานความรู้เบื้องต้นสิ่งที่สอนคือ การจะไปออกแบบบ้านใคร เราต้องไปศึกษาตัวคนอื่นก่อน รู้จักกับตัวคนอื่นก่อน ทำให้เราไม่ค่อยมีอัตตามากนัก เราไปให้ความสนใจคนอื่น เรียนรู้ชีวิตของเขา วิถีชีวิตของเขา นี่เป็นการปูพื้นเบื้องต้นเลย อีกเรื่องสอนให้กล้าคิดสร้างสรรค์ วิชาสถาปัตย์เป็นวิชาที่ต้องกล้าสร้างความฝันให้เป็นความจริง เพราะฉะนั้นเราต้องกล้าที่จะฝันในสิ่งที่ยังไม่เคยเห็นและยังไม่เกิดขึ้น จงเลือกสิ่งที่ดีมาประกอบให้เกิดเป็นภาพปัจจุบันให้ชัดเจนขึ้น ฉะนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญกับอาชีพสถาปัตย์.

การสร้างสรรค์มันจะใกล้กับธรรมชาติ เราหนีธรรมชาติไม่พ้น ธรรมชาติก็คือธรรมะนั่นเอง คนที่เราจะต้องรู้จักชีวิตความเป็นอยู่รอบตัวเขา ก็คือธรรมชาตินั่นเอง แล้วเราก็กลับมาดูอีกทีก็เป็นพื้นฐานความจริงในสิ่งแวดล้อมก็คือธรรมชาติ ธรรมะคือธรรมชาตินั่นเอง.

อาชีพสถาปัตย์ถูกสอนให้เป็นศิลปิน เพราะฉะนั้นศิลปินจึงมุ่งที่อุดมการณ์เป็นหลัก แต่พอระยะหลังนี่สถาปนิกจะมีความผูกพันกับธุรกิจค่อนข้างมาก จึงมีเรื่องเงินทองเข้ามาเกี่ยวข้อง งานสถาปัตย์เกิดขึ้นมา ๑,๐๐๐ กว่าปีแล้ว สมัยโบราณความเป็นสถาปนิกจะรวมอยู่ในตัวคนๆเดียว คือ ออกแบบก่อสร้าง ดูแลรักษา เช่น ไมเคิลแอนจิโล เป็นทั้งสถาปนิก นักเขียน ช่างแกะสลัก เป็นทั้งผู้ก่อสร้างในตัวเองหมด แต่เดี๋ยวนี้คงต้องแตกแยก เพราะมันมีความซับซ้อนมากขึ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การดำเนินชีวิตของอาจารย์ ใช้หลักการเดินทางสายกลางบ้างหรือไม่.

○ **รศ. มานพ พงศทัต**

คนเราเมื่อมาถึงระดับหนึ่ง ก็ต้องมาสำรวจตัวเอง พิจารณาตัวเอง ว่าเราคือใคร และเราจะไปทางไหน เพราะอาชีพเราวิเคราะห์แต่ผู้อื่น พอโตหน่อยต้องวิเคราะห์ตัวเอง เพื่อจะได้รู้ว่าเราคือใคร และเมื่อเรามีเพื่อนมากขึ้น เราจะดำเนินชีวิตอย่างไรให้ดีที่สุด พระพุทธศาสนาสอนให้เดินสายกลาง พอเรามีเพื่อนมาก เราไม่สามารถเดิน

ขวาสุดหรือซ้ายสุดได้ การเดินสายกลาง เป็นการผ่อนคลายความกดดัน สถาปนิกต้องเดินสายกลาง เพราะเพื่อนมาก คนที่ว่าจ้างให้เราออกแบบ ทำงานด้วยกันเยอะมาก เราต้องพยายามผสมผสานทุกอย่างเข้าหากัน.

การเดินสายกลางนี่ลำบาก บางคนก็บอกว่าเท่าไรก็ไม่พอสักที เผอิญผมเป็นนักกีฬา ผมถูกสอนให้รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในสังคมไทย ถ้าเรารู้จักชนะให้ถูกต้อง แพ้ให้ถูกต้อง ให้อภัยเขาบ่อยๆ เดินสายกลางได้ง่าย.

ตอนหลังนี่การกีฬาสอนให้แต่เอาชนะอย่างเดียว แต่กีฬาที่ดีที่ยิ่งใหญ่ คือ การชนะใจคู่แข่งขัน สมมติเราชนะในเกมส์ สิ่งที่เราต้องชนะไปกว่านั้นคือชนะใจผู้แพ้ ต้องยกย่องผู้แพ้ ปรบมือให้เขา และต้องชนะใจคนดู นี่คือการชนะที่ยิ่งใหญ่ ไม่ใช่ชนะในเกมส์อย่างเดียว ถ้าเราชนะใจทุกคนได้ การชนะในเกมส์เรื่องเล็กนิดเดียว เราต้องหัดใจกว้าง ถ้าเราเป็นนักกีฬาต้องรู้แพ้ รู้วิธีชนะใจคู่แข่งขันและคนดู อันนี้สำคัญมาก แต่เราไม่ค่อยสอนกัน ทุกครั้งที่สอนคือจงทำทุกอย่างให้ชนะ คนชนะบางคนชนะแต่ในเกมส์ นอกเกมส์มีแต่คนติเตียนก็มีเยอะ มันเป็นธรรมชาติของความจริง.

ผมทำงานอสังหาริมทรัพย์ พบคนรวย เห็นเศรษฐีมามาก พบว่าคนรวยเขาไม่ได้วัดด้วยเงิน เขาวัดว่าใครมีเพื่อนมากกว่ากัน สมมติเรามีเพื่อน ๔-๕ หมื่นคน เขาเลี้ยงก๋วยเตี๋ยวเราวันละชาม กินจนตายยังไม่หมดเลย นี่คือความรวย ที่เราต้องทำความดีกับเพื่อนฝูง วันนี้ต้องถามว่า เรามีเพื่อนหรือยัง ไม่ใช่ถามว่าวันนี้เรามีเงินเท่าไร เศรษฐีบางคน เวลาอยู่ในสำนักงานลูกน้องเรียกเจ้านาย ออกนอก

สำนักงาน หลังก็ไม่มอง เงินไม่ใช่ตัววัดของความรวย มีท่านหนึ่งร่ำรวยมาก ไปไหนมีคนยกมือไหว้ตลอดเวลา ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ท่านไม่ได้ร่ำรวยเงินทอง แต่ท่านรวยความดี มีคนกราบไหว้เคารพนับถือ ท่านคือผู้ร่ำรวยที่ยิ่งใหญ่.

เราคนไทยโชคดีมากครับที่มีผู้ที่เรารักมากที่สุด คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านเดินสายกลาง ทรงวางพระองค์เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน พระองค์ท่านให้อภัยแก่ทุกตน พระองค์ทรงเป็นผู้ให้ตลอดเวลา ถ้าเราจะดำเนินรอยตามพระองค์ท่าน ต้องหัดให้ หัดอภัย ชีวิตก็จะมีความสุข.

การให้ที่ประทับใจผมมากที่สุด คือพระบรมราชโอวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อผู้พิพากษาทั่วประเทศ เมื่อ ๓๐ ปีมาแล้ว พระองค์ตรัสว่า ต้องให้ ๓ อย่าง ตลอดเวลา คือ

๑. วัตถุทาน คือ เงินทอง สิ่งของ
๒. ธรรมทาน วิทยาทาน การสอน
๓. อภัยทาน การให้อภัย

การให้ที่สูงสุดคือการให้อภัยทาน แต่เป็นสิ่งที่ทำยากที่สุด ถ้าเราอยู่เฉยๆ ไม่เกิดอภัยทาน แต่ถ้ามีใครมาทำให้เราเกิดความทุกข์ ปัญหาต่างๆนานา ถึงจะเกิดอภัยทาน ต้องมีเหตุการณ์ การให้ ๓ อย่างนี้ ต้องให้สม่ำเสมอทุกวัน ต้องทำทั้งสามอย่าง ถ้าทุกคนทำได้ จะเป็นสังคมที่ดีมาก และจะเป็นการขจัดปัญหาการใช้เงินสร้างบารมี.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

สิ่งไหนที่ทำให้อาจารย์มีความสุขและประทับใจมากที่สุดในชีวิต.

๐ รศ. มานพ พงศทัต

ตั้งแต่ผมเกิดมา สิ่งที่ทำให้ผมมีความสุขใจมากที่สุด คือ วันที่ผมตัดสินใจไม่กลับไปต่างประเทศ ปีแรกไม่ค่อยสบายใจ เพราะเคยทำธุรกิจ ปีที่สองชักสนุก วันหนึ่งหลังจากผมสอนหนังสือเสร็จ มีนิสิตคนหนึ่งมาหา แล้วพูดว่า อาจารย์ครับ ผมได้รู้อะไรในสิ่งที่ผมไม่เคยรู้เลย ผมจะจำไปตลอดชีวิต มันเป็นความปิติที่เกิดขึ้นมาทันทีในใจว่านั่นคือธรรมทาน ธรรมทานเกิดขึ้นมาทันทีในใจ ว่าสำคัญขนาดนั้นเชียวหรือ หลังจากนั้นมาคิดว่าการให้ธรรมทาน เป็นสิ่งที่ดีที่สุด อาจเป็นเพราะคุณพ่อคุณแม่เป็นครูบาอาจารย์ด้วย เดี๋ยวนี้ผมก็ยังทำอยู่เสมอ ไปช่วยอบรม เวลาไปอบรมนักธุรกิจก็ฝากความคิดว่าไม่ใช่รวยสูงสุด ไปไหนให้คนไหว้ คนไหว้ไม่จำเป็นต้องรวยด้วยเงินเท่านั้น เราแฝงสิ่งนี้เข้าไปในชีวิตเขา.

ผมขอฝากธรรมะไว้ให้กับท่านผู้ฟังว่า ชีวิตอยู่ด้วยการต่อสู้ ประสบการณ์ที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้ ประสบการณ์จากท่านผู้ใหญ่ เช่น ชีวิต ของท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ท่านนายกเปรม ติณสูลานนท์ แม้กระทั่งท่านพุทธทาส ท่านปัญญา และนักธุรกิจที่มีอุดมการณ์ เราต้องเรียนรู้จากเขา แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องนำมาใส่หัวใจคือ จงหัดให้ ยิ่งให้เท่าไร ยิ่งได้มากเท่านั้น การให้ต้องให้ทั้ง ๓ อย่าง วัตถุทาน ธรรมทาน อภัยทาน ทำทุกวัน แล้วเราจะเป็นเศรษฐีในหัวใจทุก ๆ คนในอนาคตครับ.

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

อนุรุธ ว่องวานิช

ศาสนาพุทธนั้น
เป็นศาสนาที่ดีเยี่ยมที่สุดศาสนาหนึ่งในโลกเลยก็ว่าได้
คนไทยในฐานะเป็นชาวพุทธ
ขอให้มีโอกาสศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น
โดยเฉพาะวิปัสสนากรรมฐาน เป็นสิ่งที่น่ากระทำเป็นอย่างยิ่ง
ถ้าคนหนึ่งเกิดมาแล้วมีโอกาสได้เห็นได้เป็นชาวพุทธแล้ว
จะได้เดินเส้นทางนี้ด้วยควบคู่กันไปเพื่อความไม่ประมาท
เพราะการปฏิบัติวิปัสสนา
ได้บุญมากมหาศาลกว่าการทำทานในระดับใด ๆทั้งปวง
ครูอาจารย์ท่านบอกว่า ตัดภพตัดชาติได้เยอะ
ให้เราลดความทุกข์ลง และมีความสุขในชีวิตมากขึ้น

...สัมภาษณ์...

อนุรุธ ว่องวานิช

ประธานบริหารห้างขายยาอังกฤษตรางู
นายกสมาคมยุวพุทธสมาคม

๐ เป็นบุตรชายคนโตจากจำนวนบุตร ๔ คน ของ ดร.บุญยง และคุณแม่สีวิกา (เสียชีวิตแล้วเมื่ออายุ ๔๘ ปี) ว่องวานิช มี อันยา อนุรุธ ล้วนชาย และ ดร.เพิ่มหญิง.

๐ ได้รับการปลูกฝังเรื่องธรรมะและการช่วยเหลือสังคมจากครอบครัว โดยคุณปู่ล้วน ว่องวานิช เป็นชาวจีนจากเกาะไหหลำมาอยู่เมืองไทยเมื่ออายุ ๑๐ ปี ภายหลังจากที่เรียนจบจากโรงเรียนอัสสัมชัญก็ทำงานด้วยความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์สุจริต ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ซื้อห้างขายยาอังกฤษตรางูจากนายห้างฝรั่งที่ถนนสี่พระยา โดยมีคุณปู่ล้วน คุณพ่อ อายุขณะนั้น ๑๗ ปี และพี่น้องอีกหลายคนช่วยกันบริหารจนสามารถนำธุรกิจรอดพ้นจากสงครามมาได้.

๐ หลังจากคุณพ่อบริหารห้างขายยาอังกฤษตรางูมา ๖๐ ปี จึงเกิดความคิดว่าการต่อสู้ทางธุรกิจไม่มีวันจบสิ้น แต่ชีวิตคนเรานี้สั้นนัก ท่านต้องการที่จะศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรม จึงตัดสินใจถอยออกจากสังคมและงานอาชีพ ซึ่งเป็นเครื่องผูกมัดที่เถ้าแก่หลาย ๆคนต้องตายคาธุรกิจ ท่านไม่ต้องการเป็นทาสรับใช้จนตาย จึงตัดสินใจ

บวชเมื่ออายุ ๗๒ ปี แต่ท่านต้องลาสิกขามา ไม่สามารถดำรงชีวิตเป็นภิกษุสงฆ์ได้ เนื่องจากสุขภาพไม่ดี ต้องเข้ารับการผ่าตัดสมอง ปัจจุบันอายุ ๗๘ ปี ไม่สามารถลุกเดินได้ ต้องนอนอยู่บนเตียง ได้รับกายภาพบำบัด.

๐ เนื่องจากคุณพ่อเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีความมั่นคงและศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง โดยได้ช่วยงานของพุทธศาสนามาโดยตลอด ร่วมจัดตั้งยุวพุทธสมาคม ขณะบวชเป็นพระที่วัดเทพศิรินทราวาส มีโอกาสอยู่กุฏิข้างๆท่านเจ้าคุณนรฯ ทำให้ได้เรียนรู้ธรรมะจากท่านเจ้าคุณนรฯ จากการที่ท่านมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา จึงอยากสร้างพื้นฐานและปลูกฝังสิ่งนี้ให้กับลูกๆทุกคน โดยเริ่มอบรมตั้งแต่เด็กๆ เช่น พาไปวัด ใส่บาตร และสวดมนต์ ให้แข่งขันการสวดมนต์ระหว่างพี่น้อง ใครชนะจะได้รับรางวัล พวกเราจึงมีกิจกรรมสวดมนต์กันทุกเช้า แม้กระทั่งช่วงที่ผมศึกษาอยู่ที่อเมริกา คุณพ่อยังตามเอาหนังสือสวดมนต์ไปให้พวกเราสวดมนต์กัน ท่านพยายามทุกวิถีทางไม่ให้พวกเราลืม ถึงแม้จะอยู่ต่างประเทศก็ต้องปฏิบัติเหมือนที่เมืองไทย ทำให้ผมได้ปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน คือ ตอนเช้าต้องเข้าห้องพระสวดมนต์และทำสมาธิประมาณ ๑๐-๑๕ นาที ถ้ามีเวลาจะนั่งสมาธิ ๓๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง.

๐ นอกจากกิจกรรมด้านศาสนาแล้ว คุณพ่อยังทำงานด้านอื่นๆอีกมากมาย เช่น เคยตั้งพรรคการเมือง เป็นประธานองค์การยุวพุทธโลก เป็นผู้ก่อตั้งยุวพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ทำงานทุกสมาคมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา สภาสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้ยังเป็นเลขาธิการคนแรกของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอคำอธิบายถึงที่มาของสัญลักษณ์งู ของบริษัทห้างขายยาอังกฤษตรางู.

○ **อนุรุธ ว่องวานิช**

งูเป็นสัตว์มีพิษ ลูกศรที่ปักอยู่ที่ศีรษะงู แสดงให้เราเห็นว่าเราสามารถฆ่าพิษ หรือฆ่าความเจ็บป่วยได้ นั่นเอง เราอยู่ในธุรกิจยาอังกฤษตรางู คือยานั่นเอง ในระยะหลังเราออกสินค้าเพิ่มหลายตัว เช่น แป้งตรางู สบู่ แชมพู และสินค้าพวกสมุนไพรต่างๆ

เมื่อผมเรียนจบปริญญาตรีด้านเศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยฮาวาย ปี ๑๙๘๕ ต้องมาช่วยคุณพ่อทำงานที่ห้างขายยาอังกฤษตรางู ในตำแหน่งผู้ช่วยประธานกรรมการบริหาร เป็นตำแหน่งที่ใหญ่มากสำหรับอายุเพียง ๒๕ ปี ผมต้องเรียนและรับการถ่ายทอดความรู้จากท่าน โดยติดตามท่านตลอดเวลา ท่านบอกว่าท่านเหนื่อยมากแล้ว มันเป็นปลายยุคของท่าน แต่เป็นจุดเริ่มต้นการทำงานของผม

นอกจากงานด้านธุรกิจ ท่านยังได้ให้ผมทำงานด้านศาสนาที่ท่านทำอยู่ เช่น ที่ยุวพุทธสมาคม ก็เข้าไปเป็นกรรมการ เป็นอุปนายก และเป็นนายกสมาคมถึงในปัจจุบัน เป็นเวลา ๑๔ ปีแล้ว ทำให้ผมได้มีโอกาสรู้จักผู้ใหญ่เพื่อนคุณพ่อมากมายทุกวงการ ผู้ใหญ่ที่ผมมีความประทับใจมาก คือ ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เพราะท่านเป็นทั้งประธานศาลฎีกา ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ท่านให้ความเมตตาผมมาก เมื่อผมเข้าพบ ท่านจะแนะนำและอบรมสั่งสอนให้

ความรู้มากมาย ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่มีเมตตาสูง มีประสบการณ์มาก ท่านมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่และจริงใจ เวลาอยู่ใกล้ท่านแล้วรู้สึกอบอุ่น ไม่เคยแสดงอำนาจหรือแสดงอารมณ์ให้คนรอบข้างหวาดกลัว ทุกคนจึงมีแต่ความรักท่านมาก ไม่ใช่ด้วยตำแหน่งหน้าที่การงาน บ้านท่านก็เป็นบ้านชั้นเดียว ทุกคนจะมากันแน่นไปหมด ตั้งแต่บุคคลที่ยิ่งใหญ่ในสังคม จนถึงชาวพุทธธรรมดา ท่านเป็นบุคคลที่ผมมีความเคารพบูชาอย่างสูงท่านหนึ่ง.

ผู้ใหญ่อีกท่านหนึ่งที่ผมให้ความเคารพ คือ ท่านอาจารย์ประภาศน์ อวยชัย ท่านเป็นเจ้าภาพงานแต่งงานให้ผม คือ ผมพบกับภรรยาช่วงที่ไปเรียนที่ศศินทร์ จุฬา ตอนผมพบภรรยา ผมแปลกใจว่าทำไมหมอฟันมาสนใจเรื่องธุรกิจ เขาบอกว่าอยากสนใจเรื่องอื่นที่ไม่ใช่การรักษาฟันบ้าง ภรรยาผมชื่อ ทันตแพทย์หญิง ฐาปนี ว่องวานิช ผมแต่งงานเมื่ออายุ ๓๖ ปี มีบุตรชาย ๑ คน คือ น้องบอส.

นอกจากนี้ยังมีเลขาธิการสภากาชาดไทย ท่านแผน วรรณเมธี ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งประธานองค์การพุทธโลกด้วย ซึ่งท่านได้เมตตาให้คำแนะนำมากมายกับผม นับว่าผมโชคดีที่มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดกับคนดี ๆทั้งนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในแวดวงที่เกี่ยวข้องกับศาสนา.

๐ ปัจจุบัน ผมดำรงตำแหน่งประธานบริหาร ห้างขายยาอังกฤษ ตรางู ผมมีแนวความคิดที่จะนำเอาธรรมะมาใช้ในธุรกิจ แต่หลายคนเห็นว่าเป็นคนละเรื่องกัน เพราะธุรกิจเป็นเรื่องของการทำมาหากิน การแข่งขัน การหากำไร ส่วนธรรมะเป็นเรื่องงานบุญ ความดีงาม ไม่น่าจะอยู่ด้วยกันได้ ผมก็มีความเห็นอย่างนั้น แต่คุณพ่อบอกว่ามันเป็นเรื่องเดียวกัน มันผสมผสานกันได้ ธรรมะสามารถจะเข้ามา

หนุนให้ธุรกิจอยู่ด้วยดีในระยะยาว หัวใจของธรรมะที่นำมาใช้ ไม่ใช่ธรรมะที่สูงสุด คือ มรรค ผล นิพพาน แต่เป็นธรรมะที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความดีงาม ซึ่งเกี่ยวกับบุคคล คนที่ทำงานร่วมกับเราต้องเป็นคดี มีความซื่อสัตย์สุจริต คนที่มีความรู้มากจบปริญญาเอก แต่ขาดความดีงาม เราก็ไม่รับ เรายึดถือ Honesty is the best policy นโยบายที่ดีที่สุดคือขอให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มันจะเกี่ยวโยงกันเป็นทอด ๆ ถ้าเราเป็นลูกค้าที่ดี ธนาคารให้ความไว้วางใจและมีความมั่นใจว่าจะได้เงินคืน พนักงานมีความมั่นใจในตัวผู้บริหารว่าไม่เอาเปรียบ และผู้ร่วมธุรกิจมีความไว้วางใจกัน ไม่เอาเปรียบกัน.

๐ ผมคิดว่าสิ่งต่าง ๆเป็นธรรมะ ที่สำคัญ ต้องพยายามเอาธรรมะมาให้กับพนักงาน ปัจจุบันเรามีพนักงานทั้งหมดประมาณ ๓๐๐ คน โดยกลุ่มของห้างขายยาอังกฤษ ตรางู จะมี ๒ บริษัทหลัก คือ ห้างขายยาอังกฤษตรางู ซึ่งเป็นบริษัทค้าปลีกยา และ บริษัทอังกฤษตรางู แอลพี เป็นบริษัทที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าเวชภัณฑ์ สินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งสมุนไพรต่าง ๆ ที่นี่เรามีกิจกรรมมากมาย มีการบรรยายธรรม ปฏิบัติธรรม ซึ่งถือเป็นนโยบายของบริษัทว่า พนักงานทุกคนจะต้องเข้าวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อที่จะให้เขารู้ว่าเรามั่นคงในเรื่องของพระพุทธศาสนา เราต้องการคนดี ต้องการคนเก่า เราต้องการให้เขามีจิตสำนึกที่ดี.

การมีจิตสำนึกที่ดีได้ ต้องฝึกปฏิบัติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการพูดจาหรือการบรรยายให้ฟังเฉย ๆ นอกจากนี้ยังมีกิจวัตรที่เราทำกันอยู่ทุกวัน คือ ใส่บาตรตอนเช้าและสวดมนต์กันในห้องประชุม หลังจากนั้นก็มีการทำสมาธิเล็กน้อย โดยใช้สถานที่ธรรมสถานว่องวานิช

ซึ่งเป็นสถานที่คุณพ่อตั้งขึ้นเพื่อใช้อบรมธรรมะให้กับคนภายในและภายนอกบริษัท บริษัทเราจะมีแผนกหนึ่งซึ่งบริษัทอื่นไม่มี เรียกว่า **แผนกพัฒนาจิต** คุณพ่อเคยจ้างอนุศาสนาจารย์ที่เคยบวชเป็นพระมาเป็นผู้ดูแลจิตใจของพนักงานให้เป็นไปในทางของพระพุทธศาสนา จัดหลักสูตรอบรมการฝึกสติ การพัฒนาจิตรุ่นละ ๓ วัน คือ วันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ หรือ พฤหัส ศุกร์ เสาร์ มีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องนี้อยู่ โดยมีวิทยากรจากที่ต่างๆ เช่น จากยุวพุทธสมาคม.

๏ ที่ยุวพุทธสมาคมเรามีศูนย์วิปัสสนา ๓ แห่งแล้ว มีครูบาอาจารย์คือ คุณแม่ ดร.สิริ กรินชัย เป็นคุณแม่ที่มีลูกมากที่สุดในโลก มีลูกเป็นล้านๆคนแล้ว คุณแม่เคยมาสอนพวกเราเป็นประจำทุกปีในเดือนกรกฎาคม เป็นเวลา ๒๐ กว่าปีมาแล้ว.

๏ นอกจากงานด้านพัฒนาจิตใจแล้ว ผมเคยไปช่วยงานด้านเยาวชนที่ศูนย์พัฒนาคุณธรรม วังน้อย อยุธยา ซึ่งคุณพ่อผมได้สร้างอาคารสำหรับใช้เป็นที่อบรมเยาวชนไว้ใหญ่พอสมควร จากการอบรมพบว่า เยาวชนทั้งหญิงและชาย มีเปอร์เซ็นต์การติดยาเสพติดที่สูงมาก ฉะนั้นไม่ใช่การอบรมให้เป็นคนดีอย่างเดียว เราต้องแก้ปัญหาการติดยาเสพติดของเขาด้วย บางครั้งการติดยาเสพติดไม่ได้หมายความว่าเขาเป็นคนไม่ดี เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเขา เช่น เพื่อน ครอบครัวที่แตกแยก มันเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข ผมเลยจัดแรลลี่การกุศล กรุงเทพอ่างขาง เพื่อหาเงินซื้ออุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ งานนี้ผมประสบความสำเร็จมาก ได้เงินมาประมาณ ๑ ล้านกว่าบาท จึงได้ทำตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เด็กที่ฝึกออกไปแล้ว เราพยายามหางานให้ทำ มีอาชีพ มีรายได้ พยายามให้เขาเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเป็นงานที่ผมมีความภูมิใจ

มาก ที่ได้ช่วยเป็นจุดเริ่มต้นชีวิตใหม่ของเยาวชน การแก้ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดนี้ ปัจจุบันมีหน่วยงานของราชการ กระทรวงต่างๆ ช่วยกันอยู่แล้ว นอกจากนี้พระภิกษุสงฆ์ที่มีอยู่ทั่วประเทศ ประมาณ ๓ แสนรูป ซึ่งมีทั้งพระดีและพระไม่ดี ผมว่าเราเลือกแต่พระดีๆ และไปสนับสนุนท่าน ทำวิธีใดก็ตามที่ได้พลังของท่านเอากลับมาช่วยสังคมได้.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบความเป็นมาของมหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งโลก.

○ **อนุรุธ ว่องวานิช**

เมื่อ ๔-๕ ปีที่แล้ว มีมติที่สำคัญในการประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งโลก ว่าให้ก่อตั้งจัดสร้างมหาวิทยาลัยพุทธศาสนา ชื่อย่อว่า ม.พ.ล. World buddhist university ม.พ.ล.เป็นมหาวิทยาลัยทางพุทธศาสนาที่ไม่เหมือนมหาวิทยาลัยอื่นๆ เช่น จุฬา ธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งโลก จะสอนเฉพาะเรื่องของพุทธศาสนาเท่านั้น เป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่มีตัวตึก ไม่มีห้องเรียน เป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้สอนกับผู้ที่สนใจจะเรียนทางพุทธศาสนา ให้ได้มาพบกัน เช่น ผู้ที่กำลังเรียนปริญญาโทที่อเมริกา สนใจที่จะเข้าเรียนวิปัสสนากรรมฐานที่วัดมหาธาตุ หรือ ศึกษาต่อที่มหาจุฬาฯ ก็ติดต่อมาทาง ม.พ.ล. เรามี Net work เชื่อมโยงมาทางเรา ซึ่งเราสามารถพาเขาไปเชื่อมโยงกับการศึกษาที่มีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องสร้างตัวตึกขึ้นมาอีก เป็นเหมือนกับศูนย์ข้อมูล หรือศูนย์รวมทางพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้.

๑. ว่าด้วยการภาวนา การปฏิบัติธรรม ไม่ว่าเป็นแนวไหนทั้งหมดทั่วโลก เรามีข้อมูลหมด เช่น การปฏิบัติแนวเซน การปฏิบัติอานาปานสติ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ แต่ละอย่าง มีที่ไหนบ้าง ที่ญี่ปุ่น ที่เกาหลี มีอะไรบ้าง เป็นฐานข้อมูลว่าด้วยเรื่องการปฏิบัติจิตภาวนา.

๒. ผู้ที่สำเร็จปริญญาเอกทางพุทธศาสนามีกี่คน และพวกเขากำลังทำอะไรอยู่ เรากำลังเก็บข้อมูลนี้อยู่.

๓. การบูรณาการ คำว่า พุทธศาสนา สามารถนำมาใช้กับศาสตร์ต่างๆในโลกได้อย่างไร เช่น เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ เช่น จะเอาพุทธศาสนาไป Apply กับธุรกิจเชิงพุทธศาสนา จะทำอย่างไร เรื่องนี้ อาจารย์อำนาจ ผู้อำนวยการพุทธมณฑล เป็นผู้ดูแลเรื่องนี้อยู่ เรื่องจิตตภาวนาของ อาจารย์บรรจบ ที่จุฬาฯ และยังมีแนวของการ Apply สี่สถาบันมารวมกันวิจัยและพัฒนาหาข้อมูลมารวมกัน ในอนาคตเชื่อว่าจะมีปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งโลกก็ได้ แต่ตอนนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้น ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยยังอยู่ที่สวนเบญจศิริ ต่อไปในอนาคตจะย้ายไปที่พุทธมณฑล.

๔. เป็นศูนย์ข้อมูลทางพระพุทธศาสนา เช่น ชาวตะวันตกมาประเทศไทย ต้องการจะมาเรียนวิปัสสนาที่วัดมหาธาตุ เราก็จัดการติดต่อให้.

๐ ผมได้รับรางวัลเสมาธรรมจักร สาขาส่งเสริมผู้ปฏิบัติธรรมในงานส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในงานวันวิสาขบูชาเมื่อปี ๒๕๓๘ ทางยุวพุทธฯส่งรายชื่อผมไป ผมคิดว่ายุวพุทธฯเป็นสมาคมที่ค่อนข้างโดดเด่นมาในเรื่องส่งเสริมการปฏิบัติธรรม มีศูนย์วิปัสสนาที่ทันสมัย

ที่สุดในประเทศไทย ครูบาอาจารย์บางคนบอกว่าในโลกเสียด้วยซ้ำไป มีระบบการจัดการและระบบการทำงานที่สม่ำเสมอ มีประสิทธิภาพ มีวิทยากร และเจ้าหน้าที่ทำงานเต็มเวลา สถานที่สะอาด ปีหนึ่งรับคนมาปฏิบัติธรรมเป็นหมื่นคน มีคนเป็นแสนคนแล้วที่ได้รับการอบรมจากยุวพุทธฯ ผมคิดว่าในฐานะที่เป็นประธาน และเป็นนายกสมาคม และเป็นคนที่ร่วมงานนี้มาตลอดตั้งแต่ต้น ท่านคณะกรรมการท่านคงเห็นว่ามีผลงานสมควรจะได้รับการยกย่อง ซึ่งผมก็รู้สึกเป็นเกียรติมาก ที่ได้รับรางวัลจากพระหัตถ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ก็มีความภูมิใจ และผมคิดว่าใครก็ตามที่ทำความดี และมีหน่วยงานที่เห็นความดี และมีหน่วยงานที่เห็นความดีของเขา ส่งเสริมและให้กำลังใจเขา เขาก็จะมีกำลังใจที่จะทำต่อไป.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เมืองไทยในฝันของท่านควรจะเป็นอย่างไร.

○ **อนุรุธ ว่องวานิช**

ใจผมอยากจะฝันร่วมกับท่านนายก เพราะท่านนายกก็ออกมาพูดไม่น้อยแล้วที่อยากให้ประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งเป็นการเจริญทางโลก แต่ผมในฐานะที่ผมทำงานทางศาสนา อยากจะเห็นประเทศไทยไม่ใช่เจริญทางวัตถุอย่างเดียว อยากให้มีความเจริญทางด้านจิตใจของคนในชาติด้วย และมีเยาวชนของชาติที่เจริญเติบโต ไม่เป็นธาตุของวัตถุ คือ ไม่ใช่ไม่มีวัตถุ แต่ขอให้มีวัตถุแล้ว มีความฉลาด มีปัญญาที่จะอยู่ร่วมกับวัตถุและสังคม แสวงหา

วัตถุในระดับที่พอสมควรกับชีวิต ไม่เป็นทุกข์ และไม่ไปแลกอะไรที่มากเกินไป ผมคิดว่าศาสนาพุทธนั้นเป็นศาสนาที่ดีเยี่ยมที่สุดศาสนาหนึ่งในโลกเลยก็ว่าได้ คนไทยในฐานะเป็นชาวพุทธ ขอให้มีโอกาสศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะวิปัสสนากรรมฐาน เป็นสิ่งที่น่ากระทำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าคนหนึ่งเกิดมาแล้วมีโอกาสได้เห็นได้เป็นชาวพุทธแล้ว จะได้เดินเส้นทางนี้ด้วยควบคู่กันไปเพื่อความไม่ประมาท เพราะการปฏิบัติวิปัสสนา ได้บุญมากมหาศาลกว่าการทำทานในระดับใดๆทั้งปวง ครูอาจารย์ท่านบอกว่า ตัดภพตัดชาติได้เยอะ ให้เราลดความทุกข์ลง และมีความสุขในชีวิตมากขึ้น.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ภายใน ๑ วัน มีงานต้องทำมากมาย ขอทราบว่าจัดสรรเวลาการทำงานอย่างไร.

○ **อนุรุธ ว่องวานิช**

จริงๆแล้วอยากให้วันหนึ่งมี ๔๘ ชั่วโมง เดี๋ยวเดียวก็เย็นแล้ว ผมคิดว่าเป็นเรื่องยากที่จะบริหารเวลาให้มันตรงกับงานที่มีอยู่ ผมต้องคัดเลือกงานและมีผู้ช่วย แต่สิ่งที่ผมมีหน้าที่ที่ต้องทำ คือ

๑. บริหารธุรกิจกิจการของครอบครัวให้มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้ากว่าที่เป็นในยุคของคุณพ่อ คุณปู่

๒. งานธรรมะ ผมคิดว่าเป็นงานที่ต้องทำตลอดชีวิต และตอนปลายชีวิตจะปฏิบัติมากขึ้น ตอนนี้ก็พยายามช่วยคนให้มาปฏิบัติ

ธรรมที่ศูนย์วิปัสสนาเพิ่มมากขึ้น และช่วยเหลือสังคมในกำลังที่เราพอสามารถทำได้

๓. แบ่งเวลาให้ลูก เพราะตอนนี้กำลังโต และต้องการเวลามาก ตอนเช้าจะไปส่งลูก ช่วงเย็นจะพยายามไปรับ กลับมาอ่านหนังสือให้ฟัง พาเข้านอน

ในหนึ่งสัปดาห์ วันจันทร์ อังคาร พุธ จะมุ่งเน้นในด้านธุรกิจ วันพฤหัส ศุกร์ จะแบ่งให้สังคม สำหรับวันหยุด เสาร์ อาทิตย์ เป็นวันสำหรับครอบครัว เช่น พาลูกไปว่ายน้ำ

ขณะนี้งานหลายอย่างที่เป็นงานสังคม ผมก็สร้างทีมขึ้นมาช่วย ตอนนี้ทีมทำงานที่ช่วยผมทำงาน และในบางงานก็ได้ไปแทนผม แล้วแต่ผมจะได้รับรายงาน และคอยสนับสนุนอยู่ข้างหลัง เพราะงานหลายอย่างเป็นการสร้างคน สร้างเยาวชนขึ้นมา เป็นงานที่ผมคิดว่าต้องทำต่อไป...

.ส วั ส ดี.

ธรรมะวาทะ

ศิริธร รัตนิน

ตอนเด็ก ๆ เราต้องเรียนรู้ทางโลกและทางธรรม
และต้องมีเป้าหมายของชีวิต
ควรใช้หลักพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
เพื่อช่วยเราดำเนินชีวิตได้ง่ายขึ้น
คนที่เมตตาบ่อย ๆก็อยู่ในโลกได้ด้วยความสุข
ถ้ามีกรุณาสงสารคนที่ด้อยโอกาสกว่าเรา ก็ทำกุศลเพิ่มขึ้น
มีมุทิตา มีความยินดีกับคนที่เขาประสบความสำเร็จ
โอกาสที่จะไปแย่งหรืออิจฉาคนอื่นก็ไม่มี
อุเบกขายอมรับและเข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างรอบตัวเรา
ธรรมะเหล่านี้เราสามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่

...สัมภาษณ์...

ศิริธร รัตนิน

กรรมการผู้จัดการโรงพยาบาลจักษุรัตนิน
อดีตประธานหอการค้าไทย-แคนาดา

๐ ด้วยวัยเพียง ๓๑ ปี เป็นสุภาพสตรีคนแรกที่เคยดำรงตำแหน่งประธานหอการค้าไทย-แคนาดา ชีวิตส่วนตัว เป็นบุตรสาวคนโตในจำนวนบุตร ๒ คน ของ คุณสมหมาย และ คุณเบญจวรรณ ชยารักษ์ เกิดที่กรุงเทพมหานคร ติดตามครอบครัวไปอยู่ที่แคนาดาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จบการศึกษาปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์ สาขาจุลชีววิทยา จากมหาวิทยาลัยโทรอนโท จบปริญญาโทการบริหารการจัดการ จากศศินทร์จุฬา ปัจจุบันสมรสแล้วกับ น.พ.สรรพัฒน์ รัตนิน บุตรชายของ น.พ.อุทัย และ คุณหญิงจำนงค์ศรี หาญเจนลักษณ์ มีบุตรชาย ๑ คน อายุ ๓ ขวบ ชื่อ น้องไตร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการโรงพยาบาลจักษุรัตนิน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔.

๐ ขณะที่อาศัยอยู่ที่ประเทศแคนาดา ที่บ้านจะมีกิจกรรมสวดมนต์ร่วมกันทุกวันอาทิตย์ เนื่องจากคุณพ่อเป็นชาวพุทธที่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยช่วยสร้างวัดไทยในแคนาดา และหลวงพ่อปัญญาเคยไปจำวัดที่บ้าน ช่วงที่ท่านไปแคนาดา แล้วยังไม่มีวัดไทย คุณพ่อจะอบรมให้ลูก ๆ ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ มีสติ ทำแต่ความดี

และละความชั่ว และการทำบุญไม่ให้หวังผลตอบแทน ทำบุญให้เป็นบุญ ขณะที่ทำจิตใจเป็นสุขก็ได้บุญแล้ว.

เริ่มปฏิบัติธรรมเมื่ออายุ ๑๓ ปี โดยได้รับลูกประคำจากพระ ๑ เส้น แล้วท่านให้นับลูกประคำ ๓ รอบ และแนะนำให้รักษาศีล ๘ ก็เริ่มปฏิบัติตั้งแต่นั้นมา.

๐ หลังจากแต่งงานแล้ว เคยไปปฏิบัติธรรมพร้อมสามี ๗ วัน กับพระอาจารย์สุเมโธ สายของหลวงพ่อชา โดยไม่พูดกันเลย แต่พอกลับมาแล้วก็มีข้อคิดมาปรึกษากัน และใช้วิธีศึกษาโดยการอ่านหนังสือธรรมะ หนังสือธรรมะที่ชอบอ่านคือเรื่อง โพธิญาณ ของหลวงพ่อชา ชอบมาก เพราะเป็นภาษาที่อ่านได้ง่าย พูดถึงความจริง ความเปลี่ยนแปลงในชีวิต และอีกเล่มที่ชอบ คือ เรื่องเพื่อนนอก เพื่อนใน.

๐ ทำโครงการนำพนักงานของโรงพยาบาลจักษุรัตนินไปปฏิบัติธรรมมา ๔ ปีแล้ว โดยเริ่ม ๒ ปีแรก ที่วัดสุนันทาราม จังหวัดกาญจนบุรี เป็นวัดสายหลวงพ่อชา เจ้าอาวาสเป็นชาวญี่ปุ่น ท่านสอนธรรมะง่ายๆ สบายๆ คือ หนึ่งคิดดี สองใช้ลมหายใจเป็นกัลยาณมิตร เพราะลมหายใจอยู่กับเราตลอดเวลา และให้มีสติ.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

มีเหตุการณ์อะไรในชีวิต ที่เป็นทุกข์มากที่สุด.

๐ **ศิริธร รัตนิน**

เมื่อ ๒ อาทิตย์ที่ผ่านมา ครอบครัวเราได้มีการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต คือ คุณพ่อเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งที่ปอด เป็นความรู้สึก

ยากที่จะทำใจได้ ในช่วงที่เกิดความทุกข์นั้น ก็ดูที่ใจเราว่าเกิดอะไรขึ้น คิดถึงอดีต ความทรงจำเกี่ยวกับคุณพ่อ สิ่งที่ท่านเคยสั่งสอน สิ่งดีๆที่เคยทำร่วมกัน ทำให้เกิดธรรมะ บอกว่าเราต้องมีสติและอยู่กับปัจจุบัน คิดถึงแต่อดีตแล้วทำให้เกิดความอาลัยอาวรณ์ ไม่เกิดประโยชน์ แต่ถ้าเราต้องมีสติรู้เท่าทันความรู้ความคิดที่เกิดขึ้นว่า นี่เป็นสภาวะหนึ่ง เราต้องตัดความทุกข์นั้นให้ได้ นี่เป็นหลักที่ใช้ได้กับทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามากระทบกายและใจ คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป แต่ถ้าเราไม่เข้าใจสภาวะที่เกิดขึ้น และไปยึดติดกับมัน ไปทำตามมัน อาจทำให้เราทำความดีก็ได้ไม่ดีก็ได้.

ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเราเป็นอนิจจัง เช่นแก้วเมื่อตกแตก ก็ไม่มีแก้วอีกแล้ว เราจะไปยึดมั่นกับสิ่งกระทบด้วยตาไม่ได้ มนุษย์ก็เหมือนกัน ตอนที่คุณพ่อยังแข็งแรง มีกิจวัตรประจำวันแบบคนปกติ พอท่านป่วยเข้าโรงพยาบาลก็ต้องนอนอยู่บนเตียง ไม่มีแรงจะทำอะไรแล้ว พอหมดลมร่างกายไม่กระดุกกระดิกแล้ว พอเผาเสร็จก็เป็นเถ้าถ่าน ตอนนี้เหลือเท่านี้ แล้วก็เอาไปลอยอังคารในทะเล สิ่งทั้งหลายไม่มีอะไรแน่นอน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

เชื่อเรื่องกรรมบ้างไหม.

○ **ศิริธร รัตนิน**

คิดว่าตัวเองเป็นผู้กำหนด เพราะถ้าเรามีสติดูสิ่งที่มากระทบเรา คิดดี พูดดี ทำในสิ่งที่ดีๆอยู่ทุกขณะจิต ย่อมมีผลดีตามมา ธรรมชาติ

ให้อิสระกับทุกคน ทุกคนกำหนดเอง สร้างเอง ทุกอย่างที่เกิดขึ้นคือผลของการกระทำของเราเองทั้งนั้น คนอื่นไม่ได้เป็นผู้กำหนด.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

การพยายามกำหนดให้มีสติอยู่ตลอดเวลา มีบ้างไหมที่กำหนดสติไม่ได้ต่อเนื่อง.

๐ **ศิริธร รัตนิน**

ตัวเองก็ไม่ได้บอกว่าทำได้ต่อเนื่อง ก็มีสติหลุดอยู่เรื่อยๆ การกำหนดจิตให้อยู่กับปัจจุบัน สติอาจเผลอได้ แต่การฝึกสมาธิทุกวันให้ความสุขกับเรา แล้วยังเหมือนอาวุธที่คอยป้องกันสิ่งต่างๆที่มากระทบตัวเรา.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอทราบประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม.

๐ **ศิริธร รัตนิน**

ท่านชื่อ พระอาจารย์มิตซูโอะ คาเวสโก ท่านเขียนหนังสือเรื่องชั่วโมงแห่งความคิดดี คือ หลักการคิดดีภายใน ๑ วัน คนเราจะแบ่งเวลาในการคิดดี อาจจะฟังเพลงก็ได้ หรือทำใจให้สบายๆ ดูความคิดของเราให้ดี เมื่อเราคิดดีก็มีความสุข เมื่อเราคิดไม่ดีก็มีความทุกข์.

หลักการปฏิบัติในชั่วโมงแห่งการคิดดี คือ ตอนเช้าออกกำลังกาย ทำจิตใจให้สบาย รวมจิตกับร่างกายให้เป็นหนึ่ง หรือตอนนอน

เอามือวางบนท้อง จะรู้สึกว่าหายใจออกท้องพอง หายใจเข้าท้องยุบ ดูลมหายใจไปเรื่อยๆ แล้วความสบายก็เกิด นอนหลับและพักผ่อนได้เต็มอิ่ม การกำหนดลมหายใจให้หายใจช้าๆ จะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพด้วย เช่น เต่าหายใจช้า ทำให้เต่ามีอายุยืน.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ในระหว่างที่เรียนมหาวิทยาลัย ทำกิจกรรมอะไรบ้าง.

○ **ศิริธร รัตนิน**

ปี ๒๕๓๖ ได้รับทุนจากมูลนิธิโรคไตของแคนาดา ทำการวิจัยว่าน้ำที่ออกมาจากร่างกาย มากแค่ไหนถึงเรียกว่าผิดปกติ เราต้องการทำวิจัยเกี่ยวกับปัสสาวะ โรคไตเป็นโรคที่มีคนเป็นกันมากขึ้น ที่แคนาดามีเรื่องที่น่าชื่นชมอย่างหนึ่ง คือ ถ้าใครสอบใบขับขี่ได้ เขาจะให้บริจาคอวัยวะไว้เลย ที่แคนาดาจึงมีคนบริจาคอวัยวะมากกว่าเมืองไทย.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

มีโครงการเผยแพร่ธรรมะได้อย่างไร.

○ **ศิริธร รัตนิน**

ก็พยายามแปลหนังสือธรรมะเป็นภาษาอังกฤษให้เสร็จซะทีเพราะค้างท่านมาหลายเดือนแล้ว นอกจากนี้ก็มีกัลยาณมิตรชวนไปทำบุญอยู่เรื่อยๆ และทางโรงพยาบาลจักษุรัตนิน ก็ได้มีนโยบายพาพนักงานไปปฏิบัติธรรมเป็นประจำ เป็นการพัฒนาทางจิต การปฏิบัติ

ธรรมเป็นการทำบุญที่สูงสุดค่ะ หรือการให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวง เพราะตอนที่จิตใจสงบจะมีความสุขมาก ความสงบเป็นความสุขที่ละเอียดอ่อนที่สุดแล้ว.

▷ **ผู้สัมภาษณ์**

ขอให้คติธรรมแก่เยาวชนครับ.

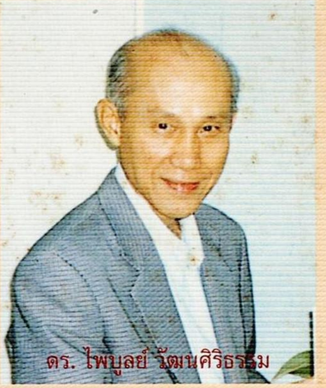
๐ **ศิริธร รัตนิน**

ตอนเราเด็ก ๆเราต้องเรียนรู้ทางโลกและทางธรรม และต้องมีเป้าหมายของชีวิต ควรใช้หลักพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพื่อช่วยเราดำเนินชีวิตได้ง่ายขึ้น คนที่เมตตาบ่อย ๆก็อยู่ในโลกได้ด้วยความสุข ถ้ามีกรุณาสงสารคนที่ด้อยโอกาสกว่าเรา ก็ทำบุญทำกุศลเพิ่มขึ้น มีมุทิตา มีความยินดีกับคนที่เขาประสบความสำเร็จ โอกาสที่จะไปแย่งหรืออิจฉาคนอื่นก็ไม่มี อุเบกขายอมรับและเข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างรอบตัวเรา ธรรมะเหล่านี้เราสามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ เมื่อเราโตเป็นผู้ใหญ่ก็ใช้ข้อคิดนี้มาปฏิบัติต่อไป ได้ศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แตกฉานจนถึงอริยมรรค ๘ ก็ทำให้เราดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม เป็นพลเมืองที่ดี เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ และช่วยให้ตัวเราพ้นทุกข์ด้วย...

.ส วั ส ดี.

น.พ. สมพนธ์ บุญยคุปต์

พลเอก ธงชัย เกื้อสกุล

ดร. ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

พล.ร.ต.น.พ. วิทูร แสงสิงแก้ว

อาจารย์วศิน อินทสระ

ดร. สนอง วรอุไร

ธรรมะกับนักบริหาร

รศ. มานพ พงศทัต

อนุรุธ ว่องวานิช

ศิริธร รัตนิน

ฉบับที่ ๑ ธรรมะกับนักบริหาร

สัมภาษณ์โดย...อัครวัฒน์ โอสถานุเคราะห์